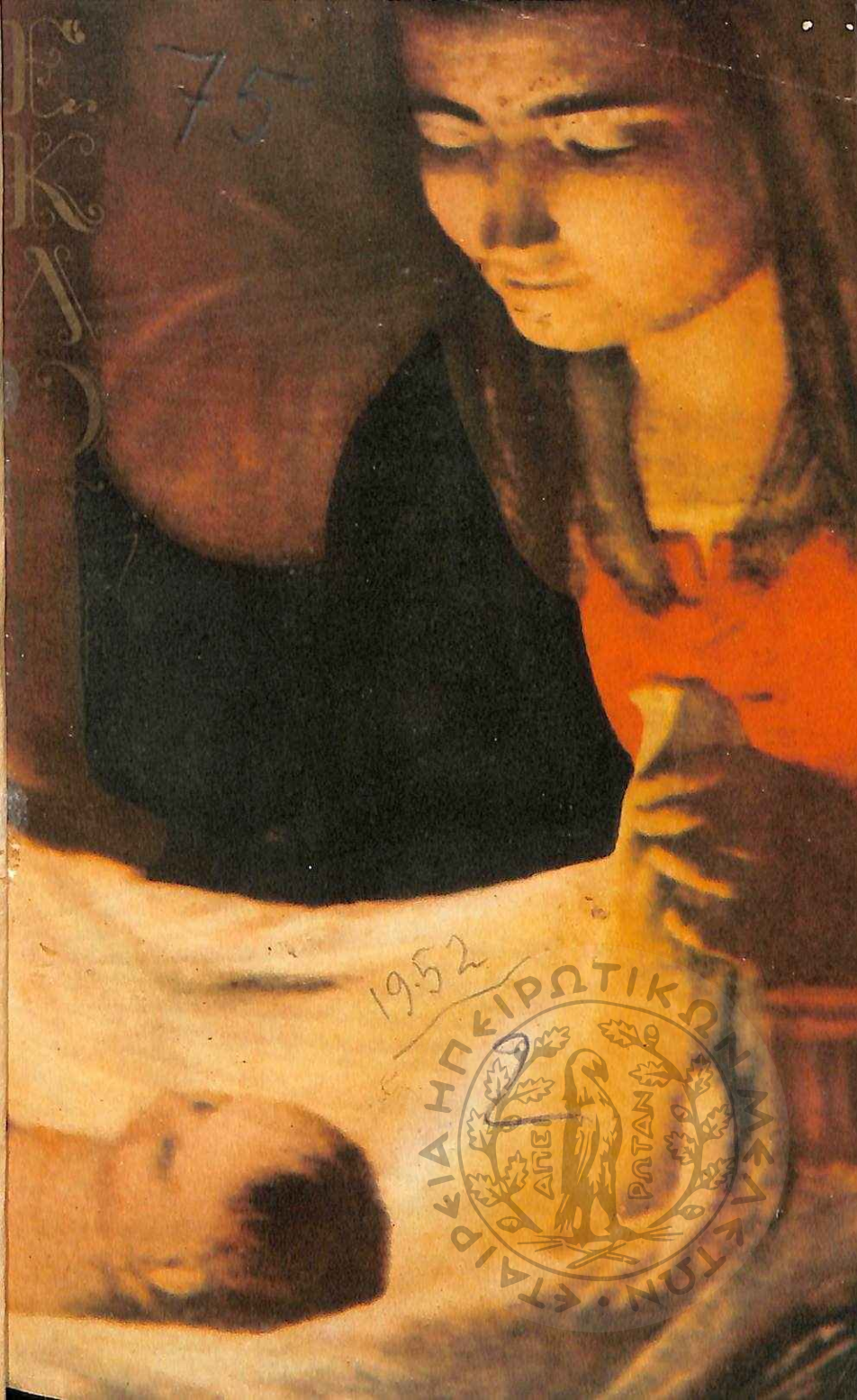
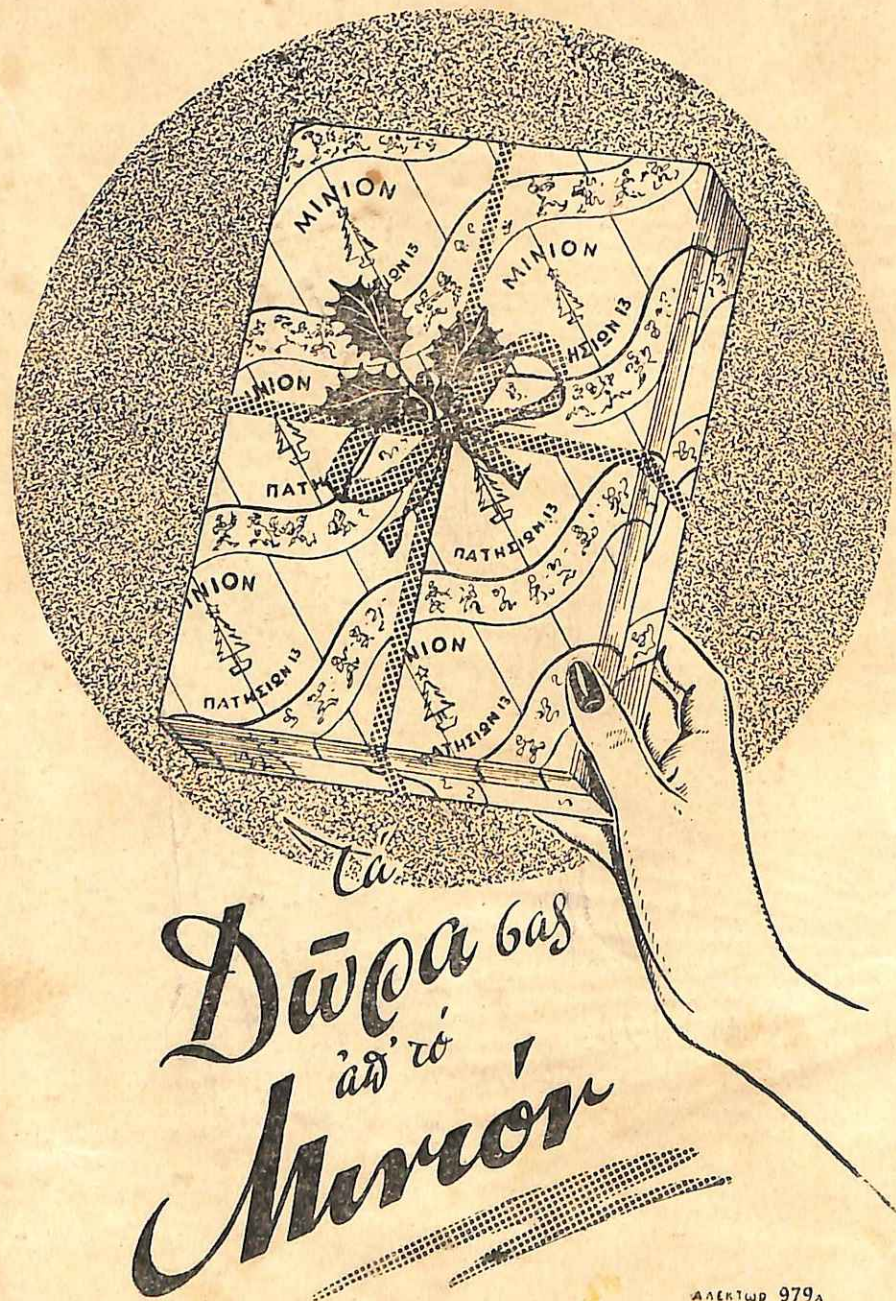

75

1952

ΑΛΕΚΤΩΡ 979Α

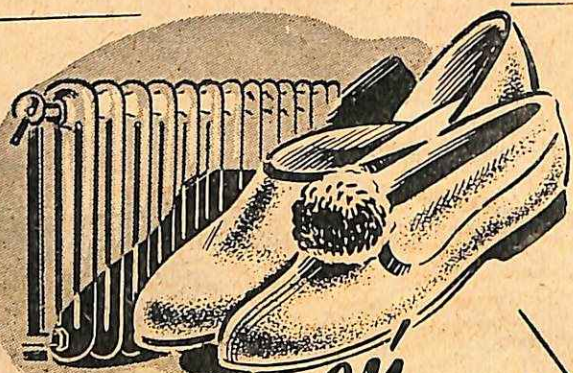
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ 50%

ΟΤΕ

ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΗΣΥΧΗ Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ
ΕΚΘΕΣΙΣ - ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 22

ΑΛΕΚΤΩΡ

*η θαυνομένη
στα' ισοδία θα...*
... με τις
ΠΑΝΤΟΦΛΕΣ "ΤΕΒΙΚΑ"

★ Από όλoμαλλα γερά
υφάσματα, είς ποικιλίαν
χρωματισμών.
★ Έλαφρές και μαλακές,
σε πολλά σχέδια.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΒΕΛΤΙΩΣΙΣ

★ Ντουμπλαρισμένες
έσωτερικώς και είδικώς
**ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΤΑ
ΔΑΚΤΥΛΑ.**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΤΕΒΙΚΑ

"Όχι ! "Όχι ! Δεν θέλω άλλο...

Θέλω μόνο SCANDALE

Γεν. 'Αντιπρόσωποι : ΥΙΟΙ Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

Έρμού 48

Τὰ
Ἐκλεκτότερα
Μάλλινα Ὑφάσματα
μὲ τιμές χαμηλές

Ν. Γ. ΣΟΦΟΣ Α.Ε.

Εὐαγγελιστρίας — Ἀθηναῖδος
Τηλ. 21.864

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΒΟΥΛΗΣ 6
24605

*Οὐκ ικανοποιούμενοι
είναι ζωγραφισμένη στο θρόνωτό του !...*

ΔΙΟΤΙ ΕΠΡΟΜΗΘΕΥΘΗ ΟΛΑ ΤΟΥ

ΤΑ ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΣΕ
χαμηλές τιμές.

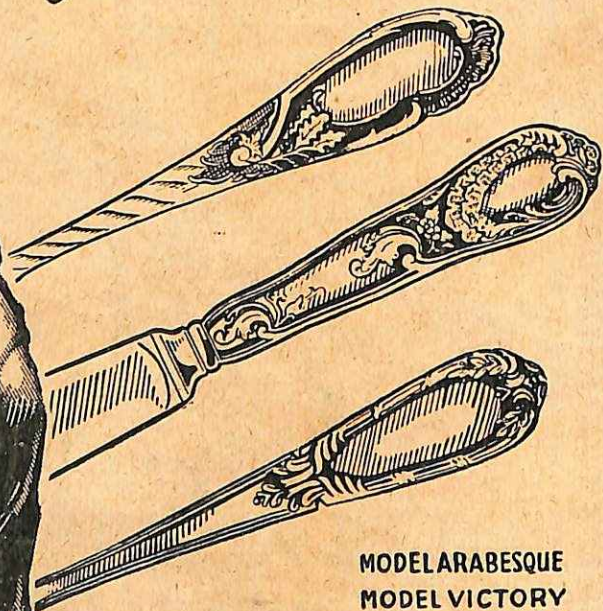
ΑΝΔΡΙΚΟΙ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ

Γιγούτακης
ΣΤΑΔΙΟΥ 49

"ΔΑΛΕΚΤΩΡ."

Δριβτουρχήματα

MODELARABESQUE
MODEL VICTORY
MODEL AIRAM

ΣΤΟ "ΝΗΣΙΟΤΗΣ"
ΑΓΑΛΜΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

"ΔΛΕΚΤΩΡ,

Σ' ὅλη τὴν
 κλίμακα
 τῆς ζωῆς...

ΑΝΤΙΛΕΞΙΚΟΝ

᾽Η

Θησαυρὸς ἑλληνικῶν λέξεων καὶ φράσεων διατεταγμένων κατὰ λογικὴν σειράν.

ΘΕΟΛ. ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ

Εἶναι τὸ μοναδικὸν ἑλληνικὸν βιβλίον ποὺ δίδει μὲ τὴν πρωτότυπον διάταξιν τοῦ τὴν καταλληλοτέραν λέξιν ἢ φράσιν δι' οἵανδήποτε ἔννοιαν.

Εἶναι τὸ ἀπαραίτητον ἐφόδιον κάθε μαθητοῦ, διδασκάλου, λογοτέχνου, δικηγόρου, δημοσιογράφου καὶ ἐν γένει κάθε μορφωμένου Ἑλλήνος, φίλου τῆς ὀρθοεπείας καὶ τοῦ κομψοῦ λόγου.

᾽Αδετον δρχ. 100.000. Δεμένον δρχ. 120.000.

ENGLISH GLASSES

ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ὑπὸ Α. Ι. ΜΑΛΛΙΔΗ

Καθηγητοῦ
τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀγγλικῶν
Σπουδῶν

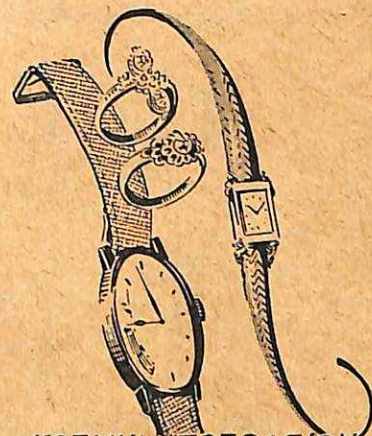
Πληροφορίαι 10 — 1 καὶ 5 — 8
ὁδὸς Σίνα 22

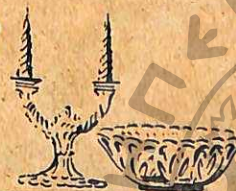
„ΑΦΝΕΙΟΣ“
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
ΒΛ. ΠΑΤΣΗ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ •

Τοῦ ἀντικειμένου Νεωτερισμοῦ
Κεῖρου
ΣΤΗΝ ΘΑΛΗΕΡΜΟΝ

ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΟΛΕΙΟΝ
Ι. ΒΟΥΡΑΚΗ
ΒΟΥΚΟΝΡΕΣΤΙΟΝ 8

Θ. ΔΙΟΝΑΤΟΣ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 23 ΤΗΛ 21-175

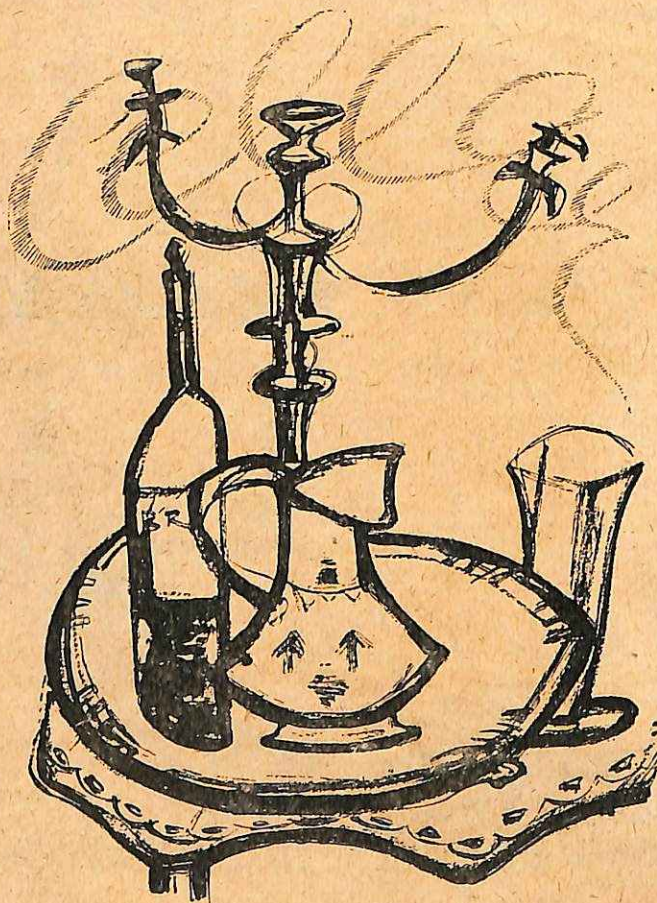

Λαδημοδοῦχου

ΠΟΤΟΠΟΙΣΑ
ΔΗΜΟΣΘ. ΠΟΥΡΗΣ
1 8 6 8

CELLAR

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ — ΜΠΑΡ — ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΓΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

ΚΡ.ΕΖΩΤΟΥ 1

ΤΗΛ. 34.838

Σ Τ Α Υ Ρ Ο Λ Ε Ε Ο

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Κάνει επίσκοπο.... — Καί αυτή μητροπολίτη!. — Διηύθυνε επί πολλά χρόνια την ΗΕΑΠ.
2. Άγγλοι διαμαρτυρόμενοι που δεν παραδέχονται το επίσκοπικόν αξίωμα.
3. Στρέφονται έναντίον μισθών ανθρώπων. — Ίερὸν ἄλλος τοῦ Διὸς στήν Ὀλυμπία (γεν.).
4. Κοντὰ σ' αὐτὸν εἶναι ὅλα τὰ ἀπλά συμπεράσματα. — Ὁ συνθέτης τοῦ μελοποιήσε τὸν Ἑθνικὸ ὕμνο τῶν Ἀγγλῶν. — Τρόπος λαβῆς στὴν πάλη, τὸ κοινῶς «πάρσιμο τῆς μέσης».
5. Ἀσιατικὸς τίτλος εὐγενείας παλαιᾶς (ἐν ἄρθρῳ). — Παλαιὰ ὀργάνωσις τῆς νεολαίας.
6. Μ' ἓνα «ΤΑ» μετὰ ἀπ' αὐτά, σημαίνει «μετά». — Ἐχεῖ σχῆμα χωνοειδές. — Τῶν Πατρῶν ἐξοχή, στὴ δημοτική.
7. Διάσημος Γάλλος ζωγράφος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, μαθητὴς τοῦ Ἰνγκρ. — «Ὁ πιν

στός...» εἶναι ὁ τίτλος ἑνὸς περιφήμου ἐπικοῦ ποιήματος τοῦ Γκαίτε.

8. Ἄρθρον. — Ἡ δοτικὴ ἐνὸς τῶν πρώτων Ἑλλήνων. — Νῆσος τῶν Κυκλάδων (δημ.). — Προηγούμενο ὀνομάτων, τὰ ἀγιάζει (δημ.). 9. Ἰαπωνικὸν νόμισμα. — Διήγημα τοῦ Δροσίνη. 10. Δηλοὶ κρότον. — Ποιτικῶς τὸ ἄριστα. — Εἶναι μικρὰ καὶ χειμωνιάτικα. 11. Τέτοια ἔργα γίνονται πολλὰ στὴν Ἑλλάδα. — Πρέπει νὰ εἶναι συνήθως οἱ πρωταγωνίστριες τοῦ σινεμά (δοτ.). 12. Συντροφικοί, μαζικοί. — Πρέπει νὰ εἶναι ἑκάστη πολιτικὴ (δοτ.). 13. Πρόθεσις. — Τὰ καλύτερα γαλλικὰ ἄλογα. 14. Μεταφορ. στοιχείον ζωτικότητος (γεν.). — Ἐπαναλαμβάνόμενον γίνεταί αἰτιατικὴ ζωῶν. — Ἐν τούτοις. 15. Χρόνος τοῦ ρήματος (ἐν ἄρθρῳ). — Μὴ ἀθῶα.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Πρόθεσις. — Κατάστημα πωλήσεως ὠρισμένων μόνον εἰδῶν (δημ.).

2. Πόλις τοῦ Βελγίου. — Χρησιμοποιεῖται πολὺ στὰ γλυκά. — Μεγάλος καημὸς τῶν κοριτσιῶν. 3. Εὐφορος κοιλὰς στὴν Κεφαλληνία. — Τὸν ἐπιδεικνύουν συχνὰ οἱ πολὺ μοχθηροὶ (αἰτ. δημ.). 4. Ἀφέψημα. — Ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, χυνόμενος εἰς τὴν Βαλτικήν. — Ξενικὸν μέτρον ἐπιφανειῶν. 5. Μόριον παρακελ. — Μία μεγάλη εταίρια. — Τετρακόσια ἑβδομήντα.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

1		Υ		Τ	Α		Α					Κ		Μ	Π
2		Π	Ρ	Ε	Σ	Β	Υ	Τ	Ε	Ρ	Ι	Α	Ν	Ο	Ι
3	Α	Ρ	Α	Ι		Α	Λ				Σ				Θ
4	Π		Ν	Ο	Υ		Α							Μ	Α
5	Ο	Μ	Α	Λ	Δ	Α	Ρ	Ι	Ν	Ο	Σ		Ε	Ο	Ν
6		Ε	Ε		Α		Χ	Θ	Α	Ν	Η		Ρ	Ι	Ο
7		Λ			Τ		Ε	Ν		Ε	Κ			Ρ	Τ
8		Ι		Ι	Ο	Ν	Ι		Ν	Ι	Ο			Α	Η
9			Γ	Ε	Ν		Α	Μ	Α	Ρ	Υ	Λ	Λ	Ι	Σ
10									Α	Α	Α	Ι	Α		
11									Κ	Δ	Ν	Ε	Α	Ι	Σ
12									Α	Ρ	Χ	Α	Ι	Σ	Τ
13								Ν	Ο	Ρ	Μ	Α	Ν	Δ	Ι
14						Α	Δ	Ο	Σ		Ο	Ν	Ο	Μ	Ρ
15	Ο	Α	Ο	Ρ	Ι	Σ	Τ	Ο	Σ		Ε	Ν	Ο	Χ	Α

Πρόθεσις πρό φωνήεντος. 6. Παιδικὸς πόνος, ἐπαναλαμβανόμενος. — Ἐκατὸν πενήντα. — Ἐορτάζει στὶς 21 Μαΐου. 7. Τὰ γραφεῖα ἀνωτάτου ἀξιώματός του τῶν Ἀνακτόρων. — Γερμανιστὶ Ἀνατολή, Ἑλληνιστὶ ἑβδομήντα ἔξι. 8. Σπάνιον μέταλλον. — Εὐδαίμων (ἀρχ.). 9. Μετὰ πυρὸς εἶναι τόπος τιμωρῶς. — Σύνδεσμος. — Σύνδεσμος, ἄρθρωσις. 10. Ἡρώς ἀρχαίου ἐρωτικῶν δράματος. — Οἱ δεισιδαίμονες πιστεύουν σ' αὐτά. — Ἀρχικά γνωστοῦ Χριστιανικοῦ σώματός του. 11. Εἶναι πολὺ λεπτή. — Διαρρέει μίαν εὐρωπαϊκὴν πρωτεύουσιν (αἰτ.). 12. Γίνεται ἐνήλιξ ὅταν τὰ πατήση. — Ἀόριστος ρήματος σχετικῶς μὲ μίαν τῶν αἰσθήσεων. 13. Συγχρονισμένον, τὰ γνωρίζοντα καλῶς μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες. — Κάνει τὰ σταφύλια σταφίδες (δημ.). 14. Τοῦ Μολυβδοεινοῦ χημ. σύμβολον. — Εἶναι ἐπικίνδυνες γυναῖκες... — Διάσημος βιολόγος. 15. Ἐνδεχόμενον. — Ὑποκορ. γυναικεῖον ὄνομα. (Λύσις στὴ σελίδα 144)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ

1	1822. 'Η 'Εθνική Συνέλευσις τῆς 'Επιδάουρου ψηφίζει τὸ προσωρινὸ Σύνταγμα.	15	1950. 'Αρχίζει στὴν Κύπρῳ τὸ δημοψήφισμα γιὰ τὴν 'Ενωσὶ πού τελειώνει στὶς 29 τοῦ μηνός. Ψηφίζουν 224.747 ἀπὸ τοὺς ὁποίους 215.108 ὑπὲρ τῆς 'Ενώσεως.
4	1942. 'Υπογράφεται στὴν Οὐάσιγκτων ἡ «Δήλωσις τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν», τὸ πρῶτο δῆμα γιὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ο.Η.Ε.	21	1919. Αὐτοδυσθίζεται ὁ γερμανικὸς στόλος στὸ Σκάπα - Φλόου τῆς Σκωτίας.
8	1913. 'Η ναυμαχία τῆς Λήμνου (α' Βαλκανικὸς πόλεμος).	22	1924. Θάνατος τοῦ Λένιν.
10	1828. Φθάνει στὸ Ναύπλιο ὁ κυδερνήτης 'Ιω. Καποδίστριας.	26	1830. 'Η 'Αγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ρωσία ὑπογράφουν στὸ Λονδίνο πρωτόκολλο μὲ τὸ ὁποῖο ἡ 'Ελλάς ἀνακηρύσσεται «ἀνεξάρτητο κράτος».
14	1920. 'Η Κοινωνία τῶν 'Εθνῶν συνέρχεται σὲ πρώτη συνεδρίασι.	27	1924. Θάνατος τοῦ Λένιν.
	1941. 'Ο ἑλληνικὸς στρατὸς καταλαμβάνει τὴν Κλεισούρα στὴν 'Αλβανία ('Ελληνοϊταλικὸς πόλεμος).	28	1833. 'Ο 'Οθων φθάνει στὸ Ναύπλιο.
	1822. Οἱ Τούρκοι παραδίδουν τὴν Κόρινθον στὸν Δημ. 'Υψηλάντη.	30	1933. 'Ο 'Αδόλφος Χίτλερ ὀνομάζεται καγκελλάριος τῆς Γερμανίας.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο 'Ολύμπια, Ροῦζβελτ 56. Τηλ. 24.377) :

“Ολο τὸ μῆνα 'Εναλλασσόμενο πρόγραμμα μὲ σύμπραξιν τοῦ α' βαρύτονου τῆς ὁπερας τοῦ Βελιγραδίου Γιάγκοβιτς (2—10) καὶ ἄλλων ξένων καλλιτεχνῶν.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ («'Ορχεστρὰ», Τσῶρτσιλ 52. Μέγαρον 'Αρσακείου. — Τηλ. 33.405. Δ)σις Κρατ. 'Ορχήστρας. Σαριπόλου 9. — Τηλ. 63.791) :

6, 13, 20 Οἱ τακτικὲς προῶνές Κυριακάτικες συναυλίες. Τὴν συναυλίαν τῆς 13ης 'Ιανουαρίου διευθύνει ὁ 'Ελβετὸς διευθυντὴς ὁρχήστρας Γιάννελ Μπῶντ - Μπού.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Συναυλίες Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου 'Αθηνῶν. Τηλ. 26.309) :

α' 10ῆμερο Συναυλία τοῦ α' βαρύτονου τῆς ὁπερας τοῦ Βελιγραδίου Γιάγκοβιτς.

11 Συναυλία τοῦ Πολωνοῦ πιανίστα Πουϊσνῶφ.

16 Συναυλία τοῦ Βιεννέζου πιανίστα Μπατούρα Σκότα.

30 Συναυλία κ. 'Ηρ. Θεοφανίδη.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

3 Συναυλία 'Ορχήστρας Τυφλῶν (Στρογγυλῆς).

10 Ρεσιτάλ τῆς κ. Ζωῆς Βλαχοπούλου ('Οργάνωσις 'Ελληνογαλλικοῦ Συνδέσμου).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

13

14	Ρεσιτάλ δίδος Βαφειάδου.
21	Ρεσιτάλ κ. Καζαντζῆ.
25	Ρεσιτάλ κ. Χουρμουζίου.
26	Συναυλία Πανεπιστημιακῆς Λέσχης.
27	Κουαρτέττο 'Ελλήνων Τυφλῶν (Περῆς).
	— Χορωδία 'Ελληνίδων Σπάρτης.
28	Συναυλία κ. Τερζῆ.
31	Συναυλία κ. 'Αμαξοπούλου ('Οργάνωσις 'Ελληνογαλλικοῦ Συνδέσμου).

ΘΕΑΤΡΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ('Αγ. Κωνσταντίνου. — Τηλ. 53.242) :

Συνεχίζει «Καίσαρ καὶ Κλεοπάτρα» τοῦ Μπέρναρ Σῶ.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΛΟΥ ('Ιπποκράτους 7. — Τηλ. 23.723) :

Συνεχίζει «Τὸ στραβόξυλο».

‘Ακολουθεῖ «'Ο Φιλόργυρος» τοῦ Μολιέρου.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Πλατ. Κολοκοτρώνη. — Τηλ. 21.559. Θίασος Λογοθετίδης) :

Συνεχίζει «Δελισταύρου καὶ υἱός».

ΚΤΒΕΛΗΣ (Πλατ. Συντάγματος. — Τηλ. 34.491. Θίασος Κατερίνας) :

α' 10ῆμερο «Κυρά τῆς Θάλασσας», τοῦ 'Ίψεν.

“Ολο τὸ μῆνα 'Απογευματινὲς μὲ (πιθανόν) τὴν «Θείαν τοῦ Καρόλου».

ΜΟΥΣΟΥΡΗ (Πλατ. 'Αγ. Γεωργίου Καρύστη. — Τηλ. 27.248. Θίασος Κώστα Μουσοῦρη) :

Συνεχίζει «Τὸ κουρέλι», τοῦ Νικοντέμ.

«ΡΕΕ» ('Ελευθερίου Βενιζέλου 40. — Τηλ. 21.492) :

Συνεχίζει «'Η Δασκαλίτσα».

‘Ακολουθεῖ «'Η Παρισινή κωμῶδι» «Τὴν ἀγάπησα πολὺ».

ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΚΤΒΕΛΗΣ (Θίασος Κατερίνας) :

“Ολο τὸ μῆνα «Νεράιδα τοῦ Χιονοῦ», τοῦ 'Αντερσεν. 'Απογευματινὲς Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή 4—6 Κυριακὴ πρωΐνῃ.

ΑΙΘΟΥΣΑ Χ.Α.Ν. ('Ελευθερίου Βενιζέλου 12) :

Κάθε Κυριακὴ Κουκλοθέατρο τοῦ Μπάμπη - Μυτούση. 11 π.μ. καὶ 4 μ.μ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

7 Παιδικὴ παράστασις, ὁργανομένη ἀπὸ τὸ Σῶμα 'Ελληνίδων 'Οδηγῶν, Βορ. Περιφέρειας 'Αττικῆς.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠΠΕΙΟ (10—1 καὶ 5—8. Εἴσοδος ἐλευθέρη. — Τηλ. 30.441) :

1-10 Συνεχίζεται ἡ ἐκθεσις γλυπτικῆς τῶν κ. κ. Νικόλα, Λεκού,

Κόδρου, Παπαφωτίου και Τσιμικάτου.

12 - 31 'Ατομική έκθεσις τοῦ ζωγράφου 'Αλεξ. Παπαθεοδώρου.

ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ρουζβέλτ 28) :

"Όλο τὸ μῆνα "Εκθεσις ἔργων τοῦ κ. Γ. Κοσμάδοπούλου (Κοσμό).

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

6 "Εκθεσις τοῦ νέου ζωγράφου Γιώργου Μούγιου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

- 9 Διαλέξεις, ὁργανούμενες ἀπὸ τὸν Σύλλογο «Παρνασσός».
- 10 Θ. Βλησίδης. «Ὁ Ὑλισμός καὶ αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστήμα».
- 16 Δημ. Χόνδρος. «Ὁ ἀνθρωπομορφισμός εἰς τὴν Φυσικὴν Ἐπιστήμην».
- 23 Στ. Πλακίδης. «Ἀπὸ τὰ θαυμάσια τοῦ Οὐρανοῦ».

ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

- 5 Μοσχοβίτης. «Περὶ νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων».
- 8 Κοκρόροβιτς. «Περὶ Δροσίνης».
- 11 Διάλεξις τοῦ ἱατροῦ κ. Γερ. Λοβέρδου.
- 12 Διάλεξις ὁργανωμένη ἀπὸ τὴν Ἑνωσι τῶν Φυσικῶν.
- 17 Διάλεξις ὁργανωμένη ἀπὸ τὸν Ἑλληνογαλλικὸ Σύνδεσμο.
- 19 Γερανόπουλος περὶ «Πολιτικῆς Ἀεροπορίας».
- 20 Μοσχοβίτης. «Περὶ νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων».
- 22 Διάλεξις κ. Μαρίας Ράλλη.
- 24 Διάλεξις ὁργανωμένη ἀπὸ τὸν Ἑλληνογαλλικὸ Σύνδεσμο.
- 29 Διάλεξις τοῦ ἱατροῦ κ. Γερ. Λοβέρδου.
- 30 Διάλεξις ὁργανωμένη ἀπὸ τὸν Ἀττικὸ Ὅμιλο. Ὁμιλητὴς κ. Κυραζῆς. «Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Κύπρον».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΛΕΣΧΗ ΚΝΩΣΣΟΣ (Ὁμήρου 12) :

1 - 9 Φωτογραφικὴ ἔκθεσις τοῦ κ. Κ. Κουτουλάκη.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ :

20 Ἀπονομή βραβείων στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσού».

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ :

- Ἐντὸς τοῦ Φωτογραφικὴ Ἐκθεσις
- Ἰουνίου τοῦ Ἐκθεσις Διακοσμητικῶν Ἀνθέων.
- 31 Ρεσιτάλ πιάνου τῆς Διδος Μαντζαργιώτου.

ΜΠΙΖΝΕΣ..

Παρομηχαναὶ

ΓΚΡΙΤΖΝΕΡ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΚΟΣΤΗΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 54 ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΘΕΣΙΣ: ΒΕΡΑΝΤΕΡΟΥ 29

ΒΑΣ. ΚΟΝ/ΤΙΝΟΥ 22 ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

συνεχίζουν
τις μεγάλες Έκπτώσεις:

40%

και με Ευκολίες Πληρωμής

30%

ΟΣΟΙ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΟΡΙΣΜΕΝΟΝ ΑΡΙΘΜΟ βιβλίων, έχουν το δικαίωμα να συμπεριλάβουν στην αγορά τους και βιβλία της κατηγορίας των Έξηντλημένων, που έχουν απομείνει σε ελάχιστα αντίτυπα.

Έξασφαλίσατε από τώρα για σάς και για

ΤΑ ΔΩΡΑ ΣΑΣ

τις ωραίες εκδόσεις των

“ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ”.

ΠΩΛΗΣΙΣ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

Βιβλιοπωλείο “ΑΕΤΟΣ”, Βουκουρεστίου 6

Βιβλιοπωλείο Ζαμπάκη, Ίπποκράτους 5

και στα Γραφεία μας

Αμερικής 11α

Έκλογη

ΤΟΜΟΣ Η΄

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 75

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κήρυγμα 'Ελευθερίας	19
Τὸ μήνυμα τῆς 'Επιστήμης	22
ACTH	28
Χάνς Χριστιανὸς Ἀντερσεν	37
Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς	44
Λάθος στοὺς λογαριασμοὺς: 1952 ἢ 1949;	46
Φιλονομιτισμὸς	48
Ἑλληνικὲς τερρακότες	49
Κύπρος, τὸ μαγεμένο νησί	53
Οἱ πρόγονοι τῶν ἀγγλικῶν καθαροῦμων	55
Καραβάν, α τοῦ μυστηρίου	57
Ὁ Καληζάντζαρος (Χριστογεννιάτικο διήγημα)	65
Τὰ μυρμήγκια καὶ οἱ κοινωνίες τους	73
«Χριστοῦγεννα» στὰ γραμματόσημα	79
«Ντολομιέτο»	81
Ἡ ἱστορία τῶν ρολογιῶν	84
Ὁ δρόμος πρὸς τὸν Ναὸ	92
Ἡ γιορτὴ τῶν παδιῶν	97
Ἡ τέχνη τῆς φωτογραφίας	102
Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ	113
Οἱ δέκα ὁρατότερες Ἀθηναῖες	134

Τὸ ἐξωφυλλὸ μας Cherrardo delle Motti, 1590—1656. «Adorazione del Bambino»
Κρατικὴ Πινακοθήκη Φλωρεντίας

“Έκλογη”

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Έσωτ. Έτησ. 50.000

Έσωτ. Έξάμ. 25.000

Έξωτ. Έτησ. \$ 4

Έξωτ. Έτησ. £ 1.10.0

Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἑρῶν καὶ εἰκόνων τῆς «Έκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδεία τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ

Δροσοσταλίδες ήμερες, θαλιές πάνου σιὰ κρίνα,
σὰ χίλιες διαμαντόπειρες, μέσ' σιὴ γλαρὴν αὐγή·
πουλάκια γλυκολάλητα, πὺν λαχταρᾶν κ' ἐκεῖνα,
πότιε νὰ τρέξη τοῦ φωτός ἡ ἀσιέρευτη πηγή·

ἄρρητα ἀνθάκια σύχαρα, μέσ' σιὸ δροσὸ λουομένα,
εὐωδερά καὶ φλογερά, μετ' τὴ γλυκειὰ θωριά·
φαιδρὰ νεράκια πὺν ξυπνᾶν, καὶ μισοκοιμισμένα,
πάλι τραβᾶνε τρέχοντας, πρὸς τὴν κατηφοριά·

χιονάτα ἀρνάκια πὺν λακᾶν δλόχαρα ἀπ' τὴ σιάνη,
καὶ πηλαλᾶν κουδουνισιά, μέσ' σιὸ λευκὸ σιγαλί·
κλῶνοι τῶν δέντρων, ἄλλοι φῶς καὶ δόξα καὶ σιεφάνι,
κι' ἄλλοι γεγμένον πρὸς τὴ γῆς, καὶ σὰ γονατιστοί·

ὡς ἦσαν ἔτσι, σήμερα μετ' τόση ἀπαλοσύνη
μετ' τόσα ρόδα, τόσο φῶς, καὶ τόσες εὐωδιές,
νᾶγε μιλήσει τῆς αὐγῆς, ἡ μάνα ἡ καλοσύνη,
ὅ' ὅλες τὶς σκέψεις τὶς κακές, καὶ ὅ' ὅλες τὶς καρδιές·

Ο Ναπολέον Λαπαθιώτης ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς λυρικώτερους ποιητὲς τῆς ἀμέσως παλαιότερης ποιητικῆς γενιάς. Γεννήθηκε στὰ 1893 καὶ πέθανε ἀπὸ βίαιο θάνατο στὰ 1942. Συνεργάστηκε ἀπὸ πολὺ ἔνωρις στὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ μετ' ποιήματα, μεταφράσεις, ἰδίως ἀπὸ τὸν "Εντγκαρ Πόε καὶ τὸν Οὐίτμαν, κριτικὲς, μελετήματα διάφορα κλπ. Ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον καλλιεργημένα πνεύματα καὶ τὰ πλέον ἀνήσυχα. Ἦ μόνη ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ : «Ποιήματα» ὅπου εἶχε περισυλλέξει τὸ διάσπαρτο ἔργο του, εἶχε ἐκδῆ θῆ στὰ 1938.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Ἡ Πίστι στὸν ἄνθρωπο ὡς θερ-
μαίνει τὴν ἐλπίδα μας ὅταν πολ-
λὰ γύρω μας μᾶς ἀπογοητεύουν.

ΚΗΡΥΓΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Ἡ «Στέγη τῆς Ἐλευθερίας», στὴ Ν. Ὑόρκη, μιὰ δργάνωσις πὺν ὅλες τὶς προσπάθειές τῆς τὶς ἀφιερώνει στὴν προστασία τοῦ ἐλευθεροῦ κόσμου, βεβαιώνει πὺς μετὰ σὲ μιὰ ἐλευθερὴ κοινωνία, κανένα ἄτομο, καμμιά ομάδα δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταπατῇ τὴν ἀξία κανενὸς ἀνθρώπου, ἀσχετῶς φυλῆς, πίστεως ἢ χρώματος·

Ἡ «Διακήρυξις» ὑπεγράφη ἀπὸ 150 ἐξέχοντες Ἀμερικανούς καὶ ἀπὸ μερικὸς ξένους πὺν ἔχουν διακριθῇ ὁ καθένας στὸν τόπον του, σὲ διάφορους τομεῖς.

Οἱ ἄνθρωποι αὗτοι προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, τὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία, τὴ Δυτικὴ Γερμανία, τὸ Βέλγιο, τὴν Αὐστρία, τὴν Ἰσλανδία, τὴ Φινλανδία, τὴν Ἑλλάδα, τὸ Ἰσραήλ, τὴν Ἰνδονήσια, τὴν Τουρκία, τὸν Λίβανο, τὴν Ἰνδία, τὴν Ἰαπωνία, τὴν Αὐστραλία, τὸ Μεξικὸ, τὴν Βραζιλία καὶ τὴ Χιλή.

Ἡ Διακήρυξις εἶναι ἀφιερωμένη στὸν Θεόδωρο Ρουζβελτ, ὁ ὅποιος ἦταν γιὰ τοὺς λαοὺς ὅλου τοῦ κόσμου τὸ σύμβολο τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ Διακήρυξις αὕτη διαβάστηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἀρτσιμπαλ Μακ Λάις, κατὰ τὸν ἐορτασμὸ τῆς 10ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς «Στέγης τῆς Ἐλευθερίας».

Οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι πρέπει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ νὰ ἀφιερῶσιν τὸν ἑαυτοὺς στὴν ἰδέα τῆς ἐλευθερίας. Πρέπει νὰ καταλάβουν καὶ νὰ πιστέψουν πὺς ἐλευθερία καὶ ἄτομο εἶναι δύο πράγματα πὺν ταυτίζονται.

Τὸ ἄτομο εἶναι ἡ βάση κάθε ἀξίας, κάθε ψυχικῆς, ἠθικῆς, πνευματικῆς, δημιουργικῆς ἀξίας τῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ διαφυλάξουμε τὸ ἄτομο σ' ἓνα κόσμον, ὅπου τὸ πνεῦμα τῆς καταδυναστεύσεως καὶ τῆς ἐπιδεικτικότητος ἀπλώνεται ὁλοένα περισσότερο, πρέπει νὰ πᾶ-

ρουμε τὴν ἀπόφασιν ὅτι θὰ προστατεύσουμε τὴν ἐλευθερίαν ὅπουδήποτε καὶ ἂν δεχθῇ τὴν ἐπίθεσιν, κάτω ἀπὸ ὁποιοδήποτε σημαία καὶ μὲ ὁποιοδήποτε πρόσημα.

Αὐτοὶ ποὺ χιτυοῦν τὴν ἐλευθερίαν ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας δὲν εἶναι λιγώτερο ἐπικίνδυνοι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ κάνουν τὴν ἐπίθεσιν τοὺς ἐν ὀνόματι τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς πειθαρχίας.

Αὐτοὶ ποὺ διακηρύσσουν τὴν πίστιν τοὺς στὴν ἐλευθερίαν, καὶ ὅμως δὲν τηροῦν τίς ὑποχρεώσεις ποὺ τοὺς ἐπιβάλλει ἡ πίστις τοὺς αὐτῇ, εἶναι τὸ ἴδιον ἔνοχοι μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐλευθερίας.

Τί εἶναι ἡ ἐλευθερία;

Ἐλευθερία εἶναι τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει κανεὶς νὰ διαλέγῃ. Χωρὶς τὴν δυνατότητα τῆς ἐκλογῆς καὶ τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πιά ἄνθρωπος, εἶναι ὄργανο, μηχανή, πρᾶγμα.

Ἐλευθερία εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξουσιάζῃ κανεὶς τὴν ψυχὴν του, τὸ δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου νὰ πλησιάσῃ τὸ Θεὸ μὲ τὸν δικό του τρόπο καὶ μὲ τὰ δικά του μέσα. Εἶναι τὸ δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου νὰ εἶναι ἀπόλυτος κύριος τοῦ νοῦ καὶ τῆς συνειδήσεώς του. Τὸ κράτος δὲν μπορεῖ νὰ ἀσκήσῃ καμμιὰ ἐξουσία στὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνων ποὺ πιστεύουν στὴν ἐλευθερίαν. Τὸ κράτος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ὑπηρέτης καὶ ὄχι ὁ κύριος.

Ἐλευθερία εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ διατηρῇ κανεὶς τὴν ἀνθρωπιά του. Σὲ μιὰ ἐλεύθερην κοινωνίαν κανένας ἄτομο, καμμιὰ δυνάμεις ἀτόμων δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὸν ἀνθρώπου, ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ φυλὴ, ἡ θρησκεία, τὸ χροῖμα του.

Πῶς θὰ ὑπερασπισθοῦμε τὴν ἐλευθερίαν;

Μὲ τὰ ὅπλα θὰν δέχεται ἐπίθεσιν τῶν ὅπλων, μὲ τὴν ἀλήθειαν. θὰν δέχεται ἐπίθεσιν τοῦ ψεύδους, μὲ τὴν πίστιν στὴ δημοκρατίαν θὰν δέχεται ἐπίθεσιν τοῦ ολοκληρωτισμοῦ. Καὶ πάντα καὶ ὥς τὸ τέλος μὲ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν πίστιν.

Σὲ ποιά πίστιν στηρίζεται ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἐλευθερίας;

Στὴν πίστιν στὸν ἄνθρωπο, στὴ βασικὴ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ βροῖσῃ, μὲ τὸ δικό του τρόπο, τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἀλήθειαν ποὺ ἐκεῖνος βροῖσκει ἀληθινῇ.

Πῶς μπορεῖ νὰ ἐπιζήσῃ ἡ πίστις στὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ ἐποχὴ, ὅπου ἡ σκληρότης καὶ ἡ προδοσία καὶ ἡ κακία ἔχουν ὑπερβῇ κάθε προηγούμενο; Πῶς μπορεῖ νὰ ἀνθέξῃ ἡ πίστις στὸν ἄνθρωπο, σὲ μιὰ ἐποχὴ τερᾶστιων

ἀπρόσωπων μηχανισμῶν, πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ ὕλικῶν, σὲ μιὰ ἐποχὴ, ὅπου τὰ ἄτομα συχνὰ τὸ νοιώθουν καὶ κάποτε τὸ ὁμολογοῦν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔπαψε νὰ ἐλέγχῃ τὴ μοίρᾳ του;

Ἡ πίστις στὸν ἄνθρωπο μπορεῖ νὰ ἐπιζήσῃ ἀκόμη καὶ στὴν ἐποχὴ μας, γιατί ἡ συνειδήσις τοῦ ἀνθρώπου ζεῖ ἀκόμη καὶ διαμαρτύρεται. Ὅσο ἡ συνειδήσις τοῦ ἀνθρώπου ζεῖ, ὅσο ἡ ἀνθρωπότητα γνωρίζει τοὺς ἄγραφους καὶ αἰώνιους νόμους τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ πιστεύῃ στὸν ἄνθρωπο.

Γιατὶ πρέπει τώρα νὰ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι στὴν ἐλευθερίαν; Γιατὶ πρέπει οἱ καταδυναστεύμενοι λαοὶ νὰ πιστεύουν στὴν ἐλευθερίαν; Γιατὶ πρέπει νὰ πιστεύουν στὴν ἐλευθερίαν οἱ φτωχοί, τὰ θύματα τῆς οικονομικῆς ἀπληστίας, οἱ ἀποδιωγμένοι; Γιατὶ πρέπει αὐτοὶ ποὺ ζητοῦν μιὰ ἀπάντησιν στὴν ἀγωνίαν τοὺς νὰ πιστεύουν στὴν ἐλευθερίαν, ποὺ δὲν εἶναι ἀπάντησις, μὰ ἕνας δρόμος γιὰ νὰ βροῖσκουμε τίς ἀπαντήσεις ποὺ ζητοῦμε, ποὺ δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς, μὰ ἡ πορεία πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν μας;

Ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ θέσις τοὺς, ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ ἀγωνία τοὺς, οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ πιστεύουν στὴν ἐλευθερίαν τώρα, ἴσα-ἴσα, ποὺ ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι ἐπισημὴ ἀπάντησις. Αὐτὸ ποὺ ἔχει ἀξία εἶναι τὸ ξεκίνημα, οἱ δυνατότητες ποὺ τοῦ ἀνοίγονται, ὄχι μόνον τὸ τέλος καὶ ἡ ἀπάντησις.

Ἡ ἐποχὴ μας ἔχει ἀνεξάντλητες δυνατότητες γιὰ τὸ μέλλον. Σκοτεινοὶ προφήτες μᾶς μίλησαν γιὰ τὴν φρίκην τῆς. Κλείνει ὡστόσο μέσα της καὶ μιὰ ἐπὶσχεσις γιὰ μιὰ ζωὴ πρὸς πλοῖα, πρὸς ἀνθρώπων, ποὺ δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ ἂν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν κρατήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Μόνον ἡ ἐλευθερία κρατᾷ τὸ μέλλον ἀνοικτό.

Πῶς θὰ μπορέσῃ ἡ ἐλευθερία νὰ ἀμυνθῇ ἐναντὶον τῶν τεράτων τῆς ἀχαλίνωτης ἐξουσίας;

Ἡ ἐλευθερία μπορεῖ νὰ κυριαρχήσῃ καὶ νὰ θριαμβεύσῃ, ἀκόμη καὶ ἐναντὶον τῶν ἐχθρῶν ποὺ τὴν πολιτοκοῦν τώρα, γιατί ἡ μάχη γιὰ τὴν ἐλευθερίαν εἶναι μάχη γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ ὅταν ἡ μάχη εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ποτέ, κανένας ἐχθρὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ γιὰ πολλὴν καιρὸ.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Του

Dr J. BRONOWSKI

(Από το βιβλίο «The Common Sense of Science»)

Ολοι ξέρουμε την Ιστορία του μαθητευόμενου μάγου που είχε τη δύναμη να διατάξη μια μηχανή να δουλεύει αντί γι' αυτόν. "Υστερα ανακάλυψε πως δεν μπορούσε πια να πάει πίσω τη δύναμη που της έδωσε. Το άψυχο τέρας τόν νικά κι' ενώ ο σκοπός του ήταν να έχει έναν βοηθό για τη δουλειά του στο τέλος θρίσκειται κατεστραμμένος κι' αυτός και το σπίτι του από την ίδια την έφευρεσί του.

Η Ιστορία αυτή εκφράζει τους φόβους μας. Από τριακόσια χρόνια τώρα και περισσότερο φτιάχνουμε μηχανές με όλο και ταχύτερο ρυθμό. Μέσα στα λίγα αυτά χρόνια μάθαμε τα μυστικά της φύσεως και χρησιμοποιήσαμε το όπλο αυτό για να μπορούμε να προσαρμολογώμαστε στον εξωτερικό κόσμο καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο ζωντανό οργανισμό. Μπορούμε να ζήσουμε σε κλίματα επικίνδυνα άκρη και για τα μικρόβια. Μπορούμε να εξασφαλίζουμε την τροφή μας. Μπορούμε να ταξιδεύουμε στην ξηρά, στη θάλασσα και στον αέρα. Και —το σημαντικότερο απ' όλα— μπορούμε να διαφυλάξουμε τις γνώσεις μας για να εξυπηρετήσουν και άλλους που θα έρθουν ύστερα από μας.

Η Ιστορία του ζωϊκού βασι-

λείου μας διδάσκει πως στον αγώνα για την επιβίωση νικούν πάντα εκείνοι που προσαρμόζονται ευκολότερα στις αλλαγές. Μετά μέσα που είχαμε στη διάθεσί μας αποκτήσαμε μεγαλύτερη ικανότητα προσαρμογής από κάθε γένος ζωντανών οργανισμών. Και οι ικανότητές μας στο πεδίο αυτό όλο και μεγαλώνουν. Ωστόσο σήμερα μας κατέχει ένα αίσθημα φόβου.

Αποδιοπομπαίοι τράγοι

Καθένας μας κατηγορεί κάποιον άλλον για το αίσθημα της ήττας που τον τυραννεί. Για αρκετό καιρό αποδιοπομπαίοι τράγοι ήταν οι έπιστήμονες. Έχουν, χωρίς αμφιβολία, μια ιδιαίτερη ευθύνη. Ωστόσο το ζήτημα δεν είναι απλό· και η ευθύνη δεν είναι όλη δική τους. Ασφαλώς οι έπιστήμονες δεν είναι υπεύθυνοι για το ότι οι άνθρωποι που δεν τραβάνε ποτέ μια ιδιωτική τους διαφορά πέρα από τα όρια της απλής προσβολής επιμένουν να τραβάνε τις δημόσιες τους ξριδες ως τα όρια του πολέμου. Ασφαλώς δεν ήταν οι έπιστήμονες εκείνοι που χάρισαν στον άνθρωπο τα πολεμικά του ένστικτα.

Δεν είναι οι έπιστήμονες υπεύθυνοι για το συναγωνισμό που έ-

πικρατεί ανάμεσα σε διάφορες ομάδες ανθρώπων, δεν είναι αυτοί υπεύθυνοι για το ότι υπάρχουν τα Έθνη. Και η απειλή του πολέμου σήμερα είναι πάντα μια απειλή έθνική. Πάντα θα βρεθεί κάποιος αντικείμενο ανταγωνισμού που θα ταυτιστεί με μια έθνική ανάγκη: το Φιούμε, ο Πολωνικός διάδρομος, η αξιοπρέπεια της Αυστριακής Αυτοκρατορίας. Και έτσι τα έθνη είναι στο τέλος πρόθυμα να οργανώσουν το θάνατο των πολιτών τους για να επιτύχουν τους σκοπούς τους. Τα έθνη όμως δεν τα δημιουργήσε η έπιστήμη.

☆

Το αίσθημα της καταστροφής που μας πιέζει δεν είναι ο φόβος της έπιστήμης, μα ο φόβος του πολέμου. Και τις αιτίες των πολέμων δεν τις δημιούργησε η έπιστήμη. Τον πόλεμο δεν τον έφευρε η έπιστήμη, πλάτυνε όμως τον μηχανισμό του και τον διαστρέβλωσε. Αυτό το έπέτυχε με δυο τρόπους.

Πρώτον έπολλαπλασίασε την ισχύ των αντιπάλων. Τα σημερινά όπλα είναι πιο αποτελεσματικά, και πιο καταστρεπτικά από τα παλαιότερα. Κάθε φορά που έβγαίνει ένα καινούριο όπλο οι άνθρωποι έλεγαν πως ήταν τόσο τρομερό, ώστε τα έθνη θα αναγκάζονταν πια να εγκαταλείψουν όριστικά την ιδέα του πολέμου. Η έλπιδα αυτή ποτέ δεν πραγματοποιήθηκε και δεν ξέρω αν υπάρχει σήμερα κανείς που να καταφύγει σ' αυτό. Δεν βλέπω τίποτα που να με πείθει ότι μια θόμβια υδρογόνου ή ένα φαλάτσιο μικρόβια θα μπορούσαν να σωφρονίσουν τους ανθρώπους.

Δεύτερον, η έπιστήμη έδωσε στα έθνη νέες αιτίες για έρι-

δες. Δεν έννωδ το ούράνιο που έχουν μερικές και άλλες δεν έχουν, ούτε τα έργοστάσια και τους είδικευμένους τεχνίτες. Αυτά είναι τα αντικείμενα της άπληστίας των έθνων. Σάν άτομα είμαστε πολύ άπληστοι για να μπορούμε να μοιραζόμαστε το περίσσειμά μας και, σάν σύνολο, αρκετά κουτοί για να μη συγκεντρώνουμε κάτι άλλο πιο χρήσιμο από τα όπλα. Η έπιστήμη μπορεί να ισχυρισθί ότι δημιουργήσε στις κοινωνίες μας περίσσειμα ειδών.

☆

Προσωπικά πιστεύω πως η έπιστήμη πρόσθεσε στον σύγχρονο πόλεμο ένα είδος τρίτης διαστάσεως. Δημιούργησε τα νεύρα του πολέμου και τον πόλεμο των νεύρων. Για πολλν καιρό οι έπιστήμονες έπαζαν το ρόλο του μυστηριώδους ξένου, ήταν αυτοί «που ήξεραν», ήταν οι θεοί. Δεν μπόρεσαν να γίνουν φίλοι με τον κοινό άνθρωπο. Κανείς βέβαια δεν τους έδειξε τον τρόπο, μα ούτε και αυτοί ζήτησαν να τον μάθουν. Και τώρα ανακαλύπτουν ότι η απόστασι που κάποτε την χάρωνταν έγινε τώρα δυσπιστία και ο θαυμασμός έγινε φόβος. Και βλέπουμε ανθρώπους που δεν είναι καθόλου άνοητοι να πιστεύουν πως θα ζούσαμε πολύ καλύτερα χωρίς την έπιστήμη.

Συνήθειες της Κοινωνίας

Αυτές είναι οι κατηγορίες που δεν μπορούν να αποφύγουν οι έπιστήμονες. Η έπιστήμη και η κοινωνία παρουσιάζουν σημεία εξαρθρώσεως. Η πολεμική έπιστήμη είναι δημιούργημα της πολεμικής κοινωνίας. Η έπιστήμη πρόσφερε τα μέσα, για καλό ή

για κακό, καὶ ἡ κοινωνία προτίμησε τὸ κακό. Τί θὰ γίνη ὁμως τώρα;

Τὸ πρῶτο ποὺ πρέπει νὰ κάνουμε, μοῦ φαίνεται, εἶναι νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ ζήτημα σὰ νὰ ἦταν θέμα ἐπιστημονικὸ, νὰ τὸ ἐξετάσουμε πρακτικὰ καὶ νὰ δώσουμε μιὰ λογικὴ ἀπάντησι. Παννάκειες δὲν ὑπάρχουν. Εἴμαστε κληρονόμοι μιᾶς παραδόσεως· στὴν ὁποία ἐπιστήμη καὶ κοινωνία ἔπαψαν νὰ συμβαδίζουν καὶ τὸ μόνο ποὺ πρέπει νὰ γίνη εἶναι νὰ δοῦμε πῶς θὰ ξανακάνουμε νὰ συγχρονίσουν τὰ θήματά τους. Αὐτὸ ὁμως δὲν γίνεται μέσα σὲ ἓνα χρόνο. Τὸ ἂν θὰ ζήσουμε θρίσκεται στὰ ἴδια μας τὰ χέρια καὶ καλὸ θὰ εἶναι νὰ ἀρχίσουμε νὰ καταλαβαίνουμε καὶ τὰ δύο: τίς συνήθειες τῆς κοινωνίας μας καὶ τὴν ἐπιστήμη.

★

Ἡ ἐπιστήμη μᾶς εἶναι ξένη καὶ ὅπως εἶπαμε ὑπεύθυνοι γι' αὐτὸ εἶναι οἱ ἐπιστήμονες. Τὰ προσωπικὰ κίνητρα ὁμως τῶν ἐπιστημόνων δὲν ἐρμηνεύουν τὴν τάσι τῆς ἐπιστήμης. Αὐτὴν τὴν ὑπαγορεύουν οἱ κοινωνικὲς ἀνάγκες: ἡ ναυσιπλοία πρὶν ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα, ἡ βιομηχανία ἀργότερα, ἡ ἀπελευθέρωσι τῆς προσωπικότητος, νομίζω, στὴν ἐποχὴ μας. "Ὅποιος κι' ἂν εἶναι ὁ ρόλος ποὺ οἱ ἐπιστήμονες θέλουν νὰ κρατήσουν, ἡ ἐπιστήμη ὅπως καὶ ἡ τέχνη συμερίζονται τοὺς σκοποὺς τῆς κοινωνίας. Οἱ δυσκολίες ποὺ παρουσιάζονται στὴν κατανόησι τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης δὲν εἶναι βασικές. Γιὰ νὰ ἐξοικειωθῇ ὁμως κανεὶς μὲ τίς μεγάλες ἰδέες τῆς ἐπιστήμης χρειάζεται ὑπομονὴ καὶ προσοχή.

Διακόσια χρόνια τώρα οἱ ἰδέες

αὐτὲς χρησιμοποιοῦνται γιὰ ὕλικὲς ἀνάγκες καὶ θριαμβεύουν. Τὸ κατόρθωμα δὲν εἶναι βέβαια πνευματικὸ· οὐτὲ ὁμως καὶ δοκίμασε νὰ γίνη. Οἱ ἐπιστημονικὲς ἰδέες ἐφαρμόστηκαν μόνο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι ὕλικῶν ἀναγκῶν. "Ἄν ὁμως ὑπάρχουν ἰδέες ποὺ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὀνομάζονται δημιουργικὲς, τότε ἀσφαλῶς αὐτὲς εἶναι οἱ ἐπιστημονικὲς ἰδέες.

Μπορεῖ νὰ σκεφθοῦμε ὅτι τὸ δημιούργημα τῆς ἐπιστήμης εἶναι μόνο ἡ ἄνεσι. Ἀλλὰ σταθήκαμε ποτὲ νὰ σκεφθοῦμε τί ἔκανε ἡ ἐπιστήμη, ὅχι στὸν τρόπο τῆς ζωῆς μας ἀλλὰ στὴ ζωὴ μας τὴν ἴδια; Μιλοῦμε γιὰ τὴν ἀπειλὴ τοῦ πολέμου καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ σκοτώνονται. Τὸ ζυγίσσαμε ὁμως ποτὲ αὐτὸ μὲ τὸ κέρδος ποὺ ἔχουμε ἀκριβῶς στὴ διάρκεια τῆς ζωῆς μας; Στὸν τελευταῖο πόλεμο σκοτώθηκαν στὴν Ἀγγλία ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς, τίς ἡπτάμενες θόμβες κλπ. ἐξῆντα χιλιάδες ἄνθρωποι. "Ἄν συγκρίνουμε τοὺς θανάτους αὐτοὺς μὲ τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ μὲ τὸν μέσο ὄρο τῆς ζωῆς τῶν Ἀγγλῶν θὰ βροῦμε ὅτι οἱ θάνατοι αὐτοὶ ἀντιστοιχοῦν σὲ ἐλάττωσι τῆς ζωῆς τῶν Ἀγγλῶν κατὰ δεκαπέντε ἡμέρες περίπου. Ὡστόσο τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια ὁ μέσος ὄρος τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων αὐξήθηκε κατὰ εἴκοσι χρόνια. Αὐτὸ εἶναι τὸ τίμημα μὲ τὸ ὁποῖο πληρώθηκε ἡ ἐπιστήμη — δεκαπέντε μέρες ἀντὶ γιὰ εἴκοσι χρόνια, εἴκοσι χρόνια ποὺ τὰ κερδίσουμε ἐφαρμόζοντας σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς καθημερινῆς ζωῆς τίς ἀπλὲς ἰδέες τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ κοινωνία ἔχασε τὴν ἐπαφὴ τῆς μὲ τὴν ἐπιστήμη γιατί δίστα-

σε νὰ κρίνῃ τὸν ἑαυτὸ τῆς μὲ τὸν ἴδιο ἀπρόσωπο κώδικα καὶ νὰ δῇ τί πάει καλὰ καὶ τί δὲν πάει. Κι' ὁμως ἐδῶ θρίσκεται ἡ ὕστατη ἐλπίδα μας νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἐκμηδένισι. Πρέπει νὰ μύθουμε νὰ δεχώμαστε πῶς τὸ περιεχόμενο κάθε γνώσης εἶναι ἐμπειρικὸ. Πρέπει νὰ μάθουμε νὰ ἀκολουθοῦμε αὐτὴν τὴν ἀρχὴ καὶ στὴν κοινωνία καὶ στὸ ἐργαστήριον.

Τοῦτο εἶναι τὸ μήνυμα τῆς ἐπιστήμης: οἱ ἰδέες μας πρέπει νὰ εἶναι ρεαλιστικὲς, εὐλύγιστες, ἀπαλλαγμένες ἀπὸ κάθε φανατισμό, πρέπει νὰ ἔχουν ἀνθρωπισμό, νὰ δημιουργοῦν τὸ ἴδιο τοῦς τὸ κύρος. "Ἄν ὑπάρχουν ἰδέες ποὺ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὀνομάζονται δημιουργικὲς γιατί ἔχουν ἐλευθερώσει τὸν δημιουργικὸ παλμὸ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ἰδέες αὐτὲς εἶναι οἱ ἐπιστημονικὲς.

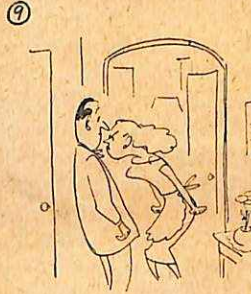
Ἐπιστήμη καὶ Προσωπικότητα

Δὲν εἶναι μόνο ὕλικὸς ὁ κώδικας αὐτός. Ἀντίθετα ἐλπίζω νὰ γιαιτρέψῃ τὸ πνευματικὸ χάσμα ποὺ ἄφησαν οἱ δύο πόλεμοι. Εἶδα στὴ διάρκειά τῆς ζωῆς μου μιὰ ἄβυσσος νὰ ἀνοίγεται στὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἓνα χάσμα ἀνάμεσα στὴν προσπέθειά νὰ σταθῇ ἄνθρωπος καὶ στὴν εὐχαρίστησι νὰ εἶναι κτῆνος. Καὶ ὁ ἐπιστήμονας ἔφταξε σ' αὐτὸ ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι, μὲ τὴν ἀτομικότητά του καὶ τὸ προφητικὸ τοῦ ὕψους. Τὸ μεγαλύτερο ὅμως ἔλαρος πέφτει στὴν κοινωνία. Ὑποχρεώσαμε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζοῦν διχασμένοι. Τοὺς εἶπαμε νὰ ἀγαποῦν τὸν πλησίον τοῦς μέσα σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ διαρκῶς τοὺς ὑποχρεώνει νὰ παραμερίζουν τὸν γείτονά τοῦς γιὰ νὰ πάρουν τὴ θέσι του. Κι' ἔτσι δημιουργήσαμε ἓνα ἄγριο αἶσθημα ἀποτυχίας.

Μπορεῖ ἡ ἐπιστήμη νὰ θεραπεύσῃ αὐτὴ τὴ νεύρωσι; "Ἄν δὲν μπορεῖ ἡ ἐπιστήμη, τότε τίποτα ἄλλο δὲν μπορεῖ. "Ἄς μὴν ξεγελοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας. Δὲν θὰ κάνουν τίποτα οἱ ὑψηλὲς ἠθικὲς ἀρχές. Τίς ἔχουμε κηρύξει τόσο πολὺ σὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ζοῦνε ὅπως μποροῦν. Καὶ τοὺς ὑποβάλλουμε σ' ἓνα μαρτύριο ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ὑποφέρουν. Χρειαζόμαστε ἀρχές ποὺ νὰ εἶναι ἠθικὲς καὶ νὰ φέρνουν ἀποτελέσματα. Συχνὰ ἀκούμε νὰ λένε πῶς ἡ ἐπιστήμη γκρεμισε τίς ἀρχές μας χωρὶς νὰ θάλῃ τίποτ' ἄλλο στὴ θέσι τους. Στὴν πραγματικότητα ἡ ἐπιστήμη ἔδειξε τὴ θαυμάσια διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς ἀξίες καὶ στὸν κόσμος μας. Δὲν ἀφήσαμε ἀκόμη τὴν ἐπιστήμη νὰ εἰσδύσῃ τὸ νοῦ μας. Ποῦ ἄλλοι ὁμως θὰ μπορούσε νὰ δημιουργήσῃ αὐτὲς τίς ἀξίες; Τὴν χρησιμοποιήσαμε σὰν μιὰ μηχανὴ χωρὶς θέλησι. Πιστεύω πῶς ἡ ἐπιστήμη μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἀξίες καὶ θὰ τίς δημιουργήσῃ ἂν γυρίσῃ στὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, στὰ στοιχεῖα ποὺ τὴν διασποῦν καὶ σ' ἐκεῖνα ποὺ τὴν κραταίωνουν. Ἡ ἐπιστήμη θὰ δημιουργήσῃ ἀξίες καὶ θὰ ἀνακαλύψῃ ἀρετές. "Ὅταν σκύψῃ πάλιν ἀπ' τὸν ἀνθρώπο, ὅταν ζητήσῃ νὰ δῇ τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ξεχωρίζει τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸ ζῷον καὶ τὴν κοινωνία τοῦ ἀπὸ τὴν ἀγέλη.

Πιστεύω πῶς μποροῦμε νὰ ἐπιτύχουμε τὴν ἐνότητα. Ξέρουμε πῶς ἡ ἐποχὴ μᾶς εἶναι μιὰ ἐποχὴ μοναδικὴ γιὰ τὴν ἐπιστήμη. Στὸ χέρι μας εἶναι νὰ τὴν χρησιμοποιήσουμε γιὰ νὰ πλατύνουμε καὶ νὰ ἐλευθερώσουμε τὸν πολιτισμό μας. Ἡ ἐπιστήμη ἐκφράζει ὅτι καλύτερο ὅλαρχοι στὸν κόσμον καὶ ὅτι πιὸ τοπικὸ ἔχει νὰ δώσῃ τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΔΩΡΑ...

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Στις 3 ή ώρα το πρωί το τηλέφωνο κουδούνιζε σαν τρελλό στο σπίτι του γιατρού.

— Γιατρέ μου! άκουστηκε μιá άνδρική φωνή. 'Η γυναίκα μου βρίσκεται σε κακά χάλια' νομίζω πώς είναι σκληροκοιτίτις.

— Μην ανησυχήτε. Αυτό αποκλείεται. Μάλλον στομάχι είναι. Δώστε της λίγη σόδα και το πρωί θα έρθω να την δώ.

— Γιατρέ μου, πρέπει να έρθετε τώρα, άμέσως, επέμενε η φωνή. Είμαι βέβαιος ότι πρόκειται για σκληροκοιτίτιδα.

Ο γιατρός έχασε την υπομονή του:

— Άκουστε εδώ, είπε. 'Απο-κλεί-εται να είναι σκληροκοιτίτις. Πρό δύο ετών της την άφαιρσα. Καί φυσικά, όπως θα ξέρετε, ή σκληροκοιτίτις απόφυσος δεν ξαναμεγαλώνει, κύριε.

— Σύμφωνοι, γιατρέ μου' αυτό το ξέρω. 'Όμως έσείς δεν ξέρετε ότι εν τώ μεταξύ άλλαξα γυναίκα!..

Tatler

☆

'Η άναγγελία του καινούργιου βιβλίου του κυρίου καθηγητού καθώς και το νέο ότι ή κυρία του επρόκειτο να αποκτήση το δεύτερο παιδάκι της, έγιναν την ίδια μέρα.

Ένας φίλος του κυρίου καθηγητού έσπευσε την επομένη να τον συγχαρή για το εύτυχες γεγονός. 'Ο καθηγητής φυσικά δεν σκεπτόταν παρά το πνευματικό του τέκνο. Καί με ένα χαμόγελο γεμάτο μετριοφροσύνη απάτησε:

—Ναί... είμαι πολύ εύτυχής. Ποτέ όμως δεν θα τα έβγαζα πέρα χωρίς την πολύτιμη συνδρομή των δύο άφοσιωμένων βοηθών μου.

Constellation

☆

Μία φορά ο Τζων Ροκφέλλερ πήγε σ' ένα ξενοδοχείο και ζήτησε το πιο φθηνό δωμάτιο. 'Ο υπάλληλος τ'α έχασε.

— Μά κύριε, τού λέει, όταν έρχεται ο γιός σας εδώ, μένει στο καλύτερό μας διαμέρισμα.

— Ναί, ιεαρέ μου, απάντησε ο πολυεκατομμυριούχος. 'Ο γιός μου έχει πλούσιο πατέρα. 'Εγώ δεν έχω.

Tatler

(13)

(14)

CLARKE

Ἡ ὁρμόνη ποὺ κάνει θαύματα

ACTH

ADRENO—CORTICO—TROPIC—HORMONE

Ἀδρενοκορτικοτρόπος Ὁρμόνη

Τοῦ

PAUL DE KRUIF

Όταν ἡ ACTH ἀπασχολοῦσε τίς πρῶτες σελίδες τῶν ἐφημερίδων, πρὶν ἀπὸ δυὸ χρόνια, ὅλοι τὴν θεωροῦσαν μοναδική γιὰ τὴ θεραπεία τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος. Οἱ γιατροὶ συμφωνοῦσαν γιὰ τὴ μαγική της δύναμι, εἶχαν ὅμως τὸ φόβο ὅτι, ἐπειδὴ ἦταν πολὺ σπάνια, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ γενικευθῇ ἡ χρῆσις της. Μερικοὶ μάλιστα ἔλεγαν ὅτι ἦταν καὶ ἐπικίνδυνη.

Ἀπὸ τότε, ἡ ACTH ἔκανε καλὰ πολλοὺς ποὺ ἔπασχαν ἀπὸ ρευματική ἀρθρίτιδα. Κι' ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, μὲ μιὰ καταπληκτική εὐστροφία, κατάφερε νὰ γίνῃ ἡ ἀξιολογώτερη ὁρμόνη ὅχι μόνον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τῶν ζώων. Ἡ ὁρμόνη αὕτὴ ἔχει σχέσι μὲ ὅλες τίς ἀρρώστειες ποὺ βασανίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπ' τὴν ὥρα ποὺ θὰ γεννηθῇ ὡς τὴν ὥρα ποὺ θὰ πεθάνῃ.

Αὕτὴ δίνει δύναμι στὰ καχεκτικὰ παιδιά ποὺ γεννιοῦνται πρόωρα. Αὕτὴ προφυλάσσει τὰ παιδιά ἀπὸ τὸν ὀξὺ ρευματικὸ πυρετό, αὕτὴ ἐλευθερώνει τὴν ἀναπνοὴ τῶν ἀπελπισμένων ἀσθματικῶν, αὕτὴ καταπολεμᾷ πολλὰς ἄλλες καὶ τρομερὲς ἀρρώστειες. Προσθαίνει τὴν τύφλωσι ποὺ ἀκο-

λουθεῖ τὸν πονόματο, ἐπιτυγχάνει τὴν ἀνάρρωσι τῶν τραυματικῶν στοὺς γέρους καὶ θεραπεύει τίς κατακλίσεις. Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ ἀπόλυτη ἀσφάλεια γιὰ τὸν ἄρρωστο — ἂν ὁ γιατρός ξέρεῖ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ.

Γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ γόητρο ποὺ ἔχει σήμερα στὴν ἱατρική ἡ ACTH πέρασε δύσκολες ἡμέρες. Ἡ κυριώτερη αἰτία εἶναι ὅτι ἡ ACTH περιέχεται μόνον στὸν ἀδέναν τῆς ὑποφύσεως, ποὺ θρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴ βάση τοῦ ἐγκεφάλου. Οἱ μεγαλύτερες ποσότητες προέρχονται ἀπὸ χοίρους, ἀλλὰ χρειάζονται 400.000 χοῖροι γιὰ νὰ συγκεντρωθῇ μιὰ λίτρα (140 δράμια περίπου) ἀπὸ τὸ ἀκατέργαστο ὑλικὸ ποὺ δίνει μὲ ραφινάρισμα τὴν ACTH. Πῶς μποροῦσαν οἱ γιατροὶ νὰ ἐλπίζουν ὅτι θὰ βροῦν ἀρκετὰς ποσότητες γιὰ τίς χιλιάδες τοὺς ἀρρώστους ποὺ τὴν εἶχαν ἀνάγκη;

Τὰ πρῶτα 15 χρόνια τῆς σκοτεινῆς υπάρξεως τῆς ACTH, αὐτὸ δὲν ἀποτελοῦσε ἀκόμη πρόβλημα. Ἡ ACTH δὲν εἶχε καμμιά σχέση μὲ τὴν ἱατρική. Ὡς τὸν ἀπλῶς ἕνα ἐπιστημονικὸ περίεργον. Τὸ μόνον ποὺ ἤξεραν οἱ ἐνδιαφερόμενοι γι' αὐτὴν ἦταν ὅτι περνάει

ἀπὸ τὴν ὑπόφωσι στὸ αἷμα καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἐρέθισμα ποὺ ἐξαναγκάζει σὲ λειτουργία τὰ ἐπινεφρίδια — δυὸ μικροὺς ἀδένες, προσηλωμένους στὶς κορυφὰς τῶν νεφρῶν. Χωρὶς τίς ὁρμόνες τῶν ἐπινεφριδίων, ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ καθόλου. Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ μόνον πρᾶγμα ποὺ εἶχε νὰ προσφέρῃ ἡ ACTH ἦταν ὅτι διατηροῦσε σὲ λειτουργία τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ ἐπινεφρίδια, τὰ ὅποια χωρὶς αὐτὴν θὰ ἔπαυαν νὰ λειτουργοῦν.

Οἱ χημικοὶ τῶν ἐργαστηρίων Ἀρμωρ τοῦ Σικάγου δούλευαν μὲ ἐπιμονὴ γιὰ τὴν μαζικὴ παραγωγὴ τοῦ ἀνόητου αὐτοῦ ἐπιστημονικοῦ παιγνιδίου, ποὺ τοὺς πρόσφεραν οἱ ἐπιστήμονες τῶν Πανεπιστημίων Μὰκ Γκίλ, τῆς Καλιφορνίας καὶ τοῦ Γέηλ καὶ σὸ τέλος, κατάφεραν νὰ ἀπαλλάξουν τὴν ACTH ἀπὸ κάθε ἐπικίνδυνον στοιχεῖο. Ἔτσι ἡ ACTH ἔγινε ἀρκετὰ καθαρὴ, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ σὲ βρέφη ἀκόμη.

Τὸ 1948, οἱ γιατροὶ Φίλιπ Χέντς, Ἐντουαρντ Κένταλλ, Τσάρλς Σλόκομπ καὶ Χάουαρντ Πόλλεϋ τῆς περιφημοῦς Κλινικῆς Μάγιο δοκίμασαν ἐνέσεις κορτιζόνης — τῆς ὁρμόνης τῶν ἐπινεφριδίων — σὲ ἀνίατους ρευματοαρθρικούς, οἱ ὅποιοι γρήγορα σηκώθηκαν ἀπ' τὰ κρεβάτια τους καὶ περπάτησαν ἐλεύθερα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ACTH θὰ κἀν ἀσφαλῶς τὸ ἴδιο θαῦμα, σκέφθηκαν οἱ γιατροὶ τῆς Κλινικῆς Μάγιο. Καὶ τὸ ἔκαναν! Οἱ ἐνέσεις τῆς ACTH ἀνάγκαζαν τὰ ἐπινεφρίδια νὰ λειτουργήσουν καὶ νὰ παραγάγουν ὅλες τίς ὁρμόνες τους, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνεται καὶ ἡ κορτιζόνη. Ἡ ACTH εἶχε βρῇ πιά τὸ δρόμο της.

Ἀλλὰ οἱ ἐλπίδες χιλιάδων ἀρ-

ρώστων ποὺ πάσχουν ἀπὸ ἀρθρίτιδα, χάθηκαν σὲ λίγο. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ κορτιζόνη καὶ ἡ ACTH δὲν εἶναι φάρμακα ἀποτελεσματικά — ἔλεγαν οἱ γιατροὶ. Ὅταν σταματοῦσε ἡ θεραπεία, ἡ ἀρρώστεια ξαναγύριζε. Καὶ ὅταν μερικοὶ ἀπελπισμένοι ἔπαιρναν μεγάλες δόσεις μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι αὐτὸ θὰ τοὺς ὠφελοῦσε, τότε ἀρχίζαν νὰ παρυσιάζωνται δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Πέρυσι ὅμως ὁ γιατρός Χόλμπρουκ καὶ οἱ συνεργάτες του στὸ Τάσκον τῆς Ἀριζόνας ἔκαναν μιὰ ἀξιόλογη ἀνακάλυψιν: Μὲ μεγάλες δόσεις ACTH κατάρθωσαν νὰ ἐμποδίζουν τίς ὀξείες προσβολὰς τῆς ἀρρώστειας. Κατόπιν διατήρησαν τὰ 60 τοῖς ἑκατὸ ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους τοὺς σὲ πλήρη ἀνάρρωσι ἢ σὲ ἀρκετὰ καλὴ κατάστασι ἐπὶ 6—19 μῆνες μὲ μικρὰς μόνον δόσεις.

Ὅσο ἐνωρίτερα ἀρχίζε ἡ θεραπεία μὲ τὴν ACTH, τόσο τὸ καλότερο. Ὁ γιατρός Ντέθβιντ Μάρκσον, ἀπὸ τὸ Σικάγο, ἐθεράπευσε τελείως ἡ ἐβελτίωσε τὴν κατάστασι στὰ 94% ἀπὸ τοὺς 57 ἀρρώστους του, ποὺ βρισκόνταν στὴν ἀρχὴ ἢ σὲ λίγο προχωρημένο στάδιο τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος. Κατόπιν ἐξακολούθησε τὴν θεραπεία μὲ μικρὰς δόσεις. Οἱ ἀρρώστοι τοῦ ἔζησαν ἀπὸ τότε μιὰ μετρημένη, ἀλλὰ ἡρεμὴ ζωὴ.

Γρήγορα ἔγινε φανερό, ὅτι στὰ παιδιά δὲν χρειάζοταν συνεχὴς θεραπεία μὲ ACTH, ἐφ' ὅσον ἡ ἀρρώστεια τοὺς βρισκόταν ἀκόμη στὴν ἀρχή. Οἱ γιατροὶ Μαϊὺ Γουίλσον καὶ Ἐλεν Χέλπερ τῆς Νέας Ὠρκῆς παρετήρησαν ὅτι δέξια καρδιοπάθεια φανερώθηκε σὲ 11 ρευματικὰ παιδιά μέσα σὲ 10 μέρες ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι τῆς ἀρρώστειας τοὺς. Τότε ἐχορήγησαν στὰ παιδιά αὐτὰ μεγάλες δόσεις

ΑΤΗ μόνο για 4-7 ημέρες. Αποτόμως ή καρδιοπάθεια εξαφανίστηκε από την 3η ως την 7η ημέρα της θεραπείας, χωρίς να ξαναγυρίσει σε κανένα από τα παιδιά. Ποτέ άλλοτε δεν είχε βρεθεί φάρμακο για την οξεία ρευματική καρδιοπάθεια, που σκοτώνει αρκετές χιλιάδες παιδιά κάθε χρόνο και δημιουργεί εκατοντάδες χιλιάδες άνιους καρδιακούς.

Η ΑΤΗ δεν μπορεί να σώσει τους άρρώστους με προχωρημένη καρδιοπάθεια. Δεν μπορεί να ανοίξει τις κατεστραμμένες βαλβίδες της καρδιάς ή να εξαλείψει τις ουλές από τους καρδιακούς μύες.

Τόν περασμένο χειμώνα, στο Διεθνές Συνέδριο για την ΑΤΗ και την Κορτιζόνη, στη Χαβάνα της Κούβας, 500 περίπου γιατροί χειροκρότησαν μια ωραία Χαβανέζα 18 χρόνων, που χαμογελούσε γεμάτη υγεία, ενώ κανονικά δεν θα έπρεπε να είναι ζωντανή. Η μικρή Χαβανέζα είχε πάθει ένα οξύ άνιστο νόσημα, γνωστό με τον όρο «λύκος ο έρυθηματώδης». Η άρρώστια αυτή προκαλεί πληγές στο δέρμα, φλόγισμα και πρήξιμο στις αρθρώσεις και αυτόν το θάνατο καταστρέφοντας την καρδιά και τα νεφρά. Όσο είναι μυστηριώδης, άλλο τόσο είναι οδυνηρή και θανάσιμη. Ωστόσο μέσα σε 5 ημέρες, οι ένεσεις ΑΤΗ ξανάφεραν στη ζωή την έτοιμοθάνατη Χαβανέζα. Η θεραπεία δεν ήταν απόλυτη. Το έρυσμα εξαφανίστηκε πολλές φορές. Αλλά στο παραμικρό σημάδι υποτροπής, ξαναγινόταν ένεσεις ΑΤΗ ή κορτιζόνης. Τώρα η μικρή είναι πια τελείως υγιής και σπάνια χρειάζεται μερικές ένεσεις.

Γιατροί της Νέας Υόρκης, του

Κλήβελαντ, του Μπέρμιγχαμ, της Φιλαδέλφειας και του Σικάγου, αναφέρουν ότι πολλές νέες γυναίκες — που είναι και τα κυριότερα θύματα του «έρυθηματώδους λύκου» — είναι υγιείς με συνεχείς ή κατά διαλείμματα ένεσεις ΑΤΗ ή κορτιζόνης.

Στη Βαλτιμόρη, ο γιατρός Λώρενς Σούλμαν με τους βοηθούς του διάλεξαν 50 άρρώστους που έπασχαν από άνιστο χρόνιο άσθμα. Όλοι υπέφεραν από τρομερή δύσπνοια επί 2 τουλάχιστον μηνες. Μέσα σε 4 ώρες από τη στιγμή που άρχισαν τη θεραπεία με ένεσεις ΑΤΗ, πολλοί από αυτούς κατώρθωσαν να αναπνεύσουν ελεύθερα. Και σε 2-7 ημέρες, το άσθμα εξαφανίστηκε στους 40 από τους 50 αποφασισμένους άρρώστους. Μετά τη θεραπεία τα θύματα δεν είχαν καμιά έννοχη επί δύο και περισσότερων μηνες κατά μέσον όρο, μερικοί μάλιστα επί έννεα μηνες και παραπάνω. Η ΑΤΗ εμπόδιζε τις υποτροπές.

Προκειμένου για άλλες σοβαρές αλλεργικές παθήσεις — διφθεριτική λαρυγγίτιδα, αλλεργική δερματίτιδα, ευαισθησία στην πενικιλίνη — εκεί όπου όλα τα φάρμακα απέτυχαν, η ΑΤΗ ωφέλει.

«Άλλοτε δεν υπήρχε ελπίδα για τη συμπαθητική οφθαλμία, την τύφλωση δηλαδή του γερουματιού σε περίπτωση αφαιρέσεως του πάσχοντος. Οι γιατροί Ντάν Γκόρντον και Τζών Μάκ Λήν της Νέας Υόρκης χρησιμοποίησαν πρώτοι την ΑΤΗ στην περίπτωση αυτή και η επιτυχία τους ήταν καταπληκτική. Οι 7 από τους 9 άρρώστους με την τραγική αυτή περίπτωση, μετά την θεραπεία με ΑΤΗ είδαν πάλι καθαρά. Και η βελτίωσή τους αυτή συνεχίστηκε με τοπικά επιθέματα κορτιζόνης.

Σε εκατοντάδες άρρώστους ο γιατρός Γκόρντον διαπίστωσε τη μεγάλη διαφορά στα αποτελέσματα της ΑΤΗ και της Κορτιζόνης σε κάθε πάθηση των ματιών. «Αν χρησιμοποιείτο για τοπικά επιθέματα, η ΑΤΗ δεν είχε κανένα αποτέλεσμα. Κι' αυτό γιατί ενεργεί μόνον διά του αίματος. Αντίθετα, η Κορτιζόνη θεραπεύει θαυμάσια τα νοσήματα των ματιών χρησιμοποιούμενη για τοπικά επιθέματα. Στις πιο επικίνδυνες περιπτώσεις, η ΑΤΗ χορηγείται δια συνεχών ανά δωρο ένδοφλεβίων ένεσεων.

Οι οφθαλμίατροι όλης της Αμερικής θρήκον ότι τα θύματα της οξείας φλεγμονής όλων των χιτώνων του ματιού και του οπτικού νεύρου σώζονται από την τύφλωση με τις ορμόνες. Ο καταρράκτης όμως και τα παλαιά τραύματα δεν θεραπεύονται.

Η ΑΤΗ δεν υπήρχε στις ποσότητες που χρειαζόταν. Οι γιατροί των εργαστηρίων «Αρμω κατάφεραν θαύματα στην παραγωγή της. Η ορμόνη ανακαλύφθηκε σε ποσότητα και στα θώδια και στα πρόβατα, όπως στους χοίρους. Στις αρχές του 1951 η τιμή της έπεσε στα μισά και τον περασμένο Οκτώβριο κατά 25% ακόμη. Σήμερα οι άλλοτε απελπισμένοι άρρωστοι δουλεύουν χωρίς στην κατά διαστήματα θεραπεία τους με ΑΤΗ και Κορτιζόνη, κατόρθωμα του Ιδρύματος Κλαίφτον στην Πασαντένα της Καλιφόρνιας.

Η όμας Χίλλμαν παρακολουθεί τώρα άγρυπνα 50 άτομα. Όλα ήταν σοβαρά άρρωστα και είχαν χάσει τη δουλειά τους και όλα υποφέρουν ακόμη από διάφορες άρρώστειες — από τη ρευματική αρθρίτιδα ως τον λύκο τον έρυθηματώδη. Εκείνο που πέτυχε για όλους είναι μια σοβαρή

και σταθερή βελτίωση. «Όλοι εργάζονται. Κανείς δεν είναι στο νοσοκομείο. Εκείνοι που χρειάζονται μακρυά θεραπεία κάνουν τις ένεσεις τους μόνοι τους, όπως οι διαθητικοί με την ινσουλίνη. «Ετσι η θεραπεία με την ΑΤΗ και την κορτιζόνη κοστίζει φθηνά γιατί δεν χρειάζεται νοσοκομείο.

Τα εξαιρετικά αποτελέσματα της ΑΤΗ σε τόσο πολλές και διαφορετικές άρρώστειες οφείλονται όπως είπαμε στο γεγονός, ότι διεγείρει τα επινεφρίδια, που παράγουν μεγάλες ποσότητες ορμονών όμοιων με την κορτιζόνη και αποτελούν τροχοπέδη στη μεγάλη δραστηριότητα όλων των κυττάρων του οργανισμού, καταπολεμώντας τις αναριθμητές διαφορετικές άρρώστειες, γιατί προσβάλλουν διάφορα όργανα και ιστούς.

Οι επινεφριδιακές αυτές ορμόνες είναι ρυθμιστές του οργανισμού. Ρίχνουν τον πυρετό, ελαττώνουν τις φλεγμονές, μαλακώνουν τον πόνο ανεξάρτητα από την αιτία του, ανοίγουν την βρεξί και αντικαθιστούν την κόπωση με τη δύναμη. «Ετσι η ΑΤΗ αλλάζει τα άδύνατα πρόωρα νεογέννητα σε μωρά που κλαίει με δύναμη και τρώει με την καρδιά τους. Κατά τον ίδιο τρόπο επιταχύνει και την ανάρρωση των γέροντων και τους σηκώνει γρήγορα από το κρεβάτι.

Τα δυσάρεστα αποτελέσματα των υπερβολικών δόσεων της ΑΤΗ είναι γνωστά στους γιατρούς, περνούν όμως μόλις πάψει ο άσθενής να την παίρνει. Υπάρχουν βέβαια λίγες καταστάσεις, στις οποίες η ΑΤΗ ή η Κορτιζόνη μπορεί να γίνει επικίνδυνη. Σε άτομα που πάσχουν από

την καρδιά τους, από έλκος του στομάχου ή μεγάλη αρτηριακή πίεση, ή ACTH δεν χορηγείται καθόλου ή χορηγείται με μεγάλη προσοχή. Η ACTH δέ, χρησιμοποιείται στις μικροβιακές μολύνσεις για ένα άπλούστατο λόγο. "Ενας άρρώστος που έχει πάρει ACTH, μπορεί να έχει πνευμονία, περιτονίτιδα ή προχωρημένη φυματίωση και νύ αισθάνεται καλά. Άλλά τα θανατηφόρα μικρόβια υπάρχουν ακόμη στον οργανισμό του και ή ACTH δεν έχει τη δύναμη να τα πολεμήση. Στην πραγματικότητα, το μόνο που κάνει είναι ότι δεν αφήνει να εκδηλωθούν όρσμένα συμπτώματα της άρρώστειας. Στις περιπτώσεις αυτές χρειάζονται πάντα αντιβιοτικά.

Άπο την άλλη μεριά ή ACTH

Στις αρχές του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, ή κυρία Πικασσό περνούσε τα Γαλλοϊσπανικά σύνορα. Οί υπάλληλοι του γαλλικού τελωνοφυλακείου δρῆκαν στις άποσκευές της ένα πίνακα που τούς φάνηκε ύποπτος.

— Τί είναι αυτό κυρία μου; ρώτησε ό υπάλληλος.

— Το πορτραίτο μου. Είναι έργο του συζύγου μου, του Πάμπλο Πικασσό.

— Άδύνατον! άδύνατον, κυρία μου! φώναξε ό υπάλληλος. Αυτό άποκλείεται να είναι πορτραίτο. Αυτό είναι μηχανήμα!

Είς μάτην ή κυρία Πικασσό προσπάθησε να τον πείση ότι πράγματι ήταν ένα πορτραίτο.

— Μηάνημα, έλεγε ό υπάλληλος. — "Όχι, πορτραίτο, έλεγε ή κυρία και ή συζήτησις συνεχιζόταν χωρίς άποτέλεσμα.

Στό τέλος ό υπάλληλος είχε την καλύτερη ιδέα.

— Να φωνάξουμε τον μηχανικό! Αυτός θα μάς λύση τη διαφορά.

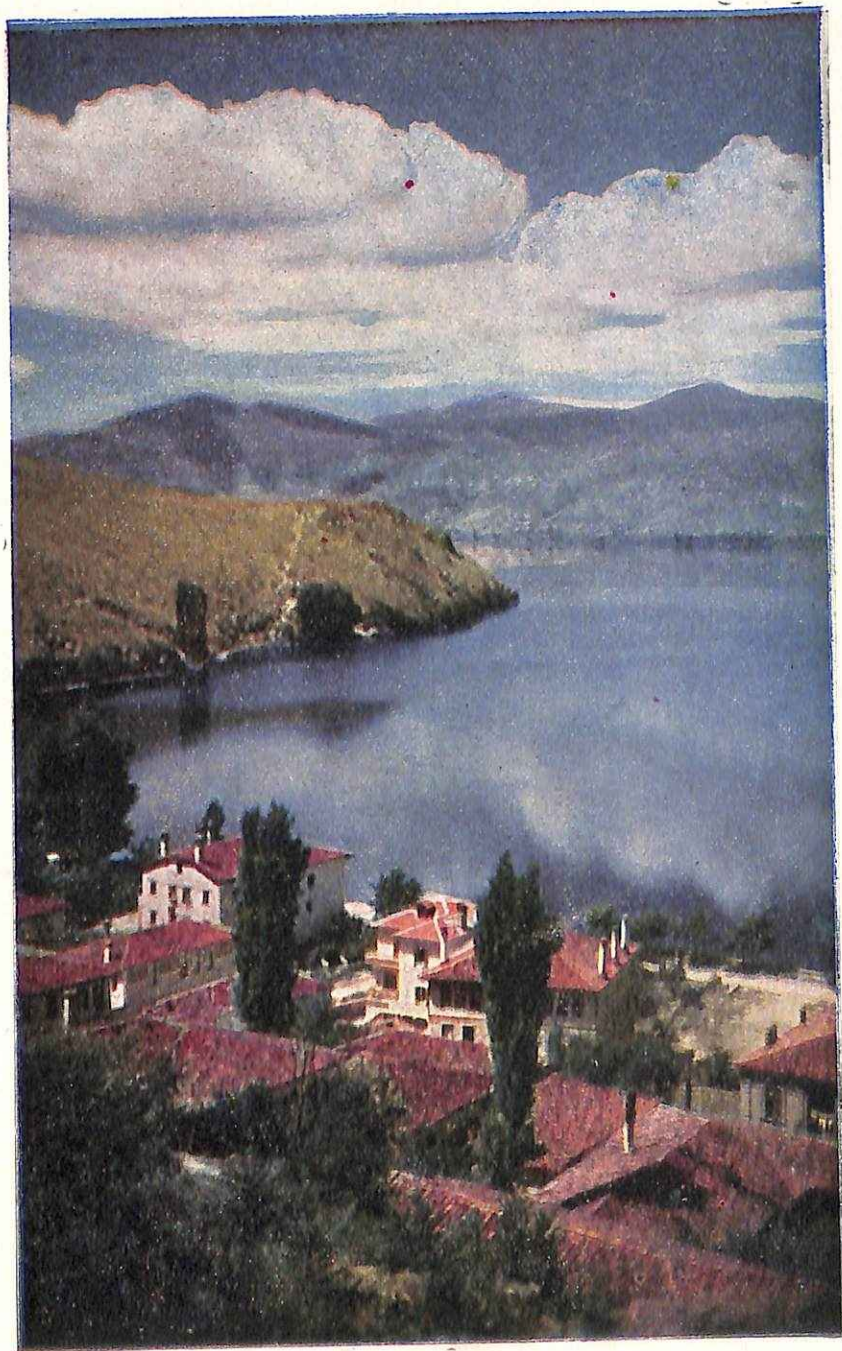
Ό μηχανικός ήρθε. Έπιασε τον πίνακα, τον γύρισε άπάνω, κάτω, έτσι, άλλοιώς, τον εξέτασε προσεκτικά. "Υστερα από μισή ώρα γυρίζει στον υπάλληλο που πήγαινε να σκάση από την άγωνία του.

— Φίλε μου, τί να σου πώ — και μηχανή αν εί.αι, δεν άξίζει να άνησυχής. Άποκλείεται να δουλέψη εις τούς αιώνας των αιώνων!

Και ή κυρία Πικασσό άνεχώρησε μαζί με το πορτραίτο της.

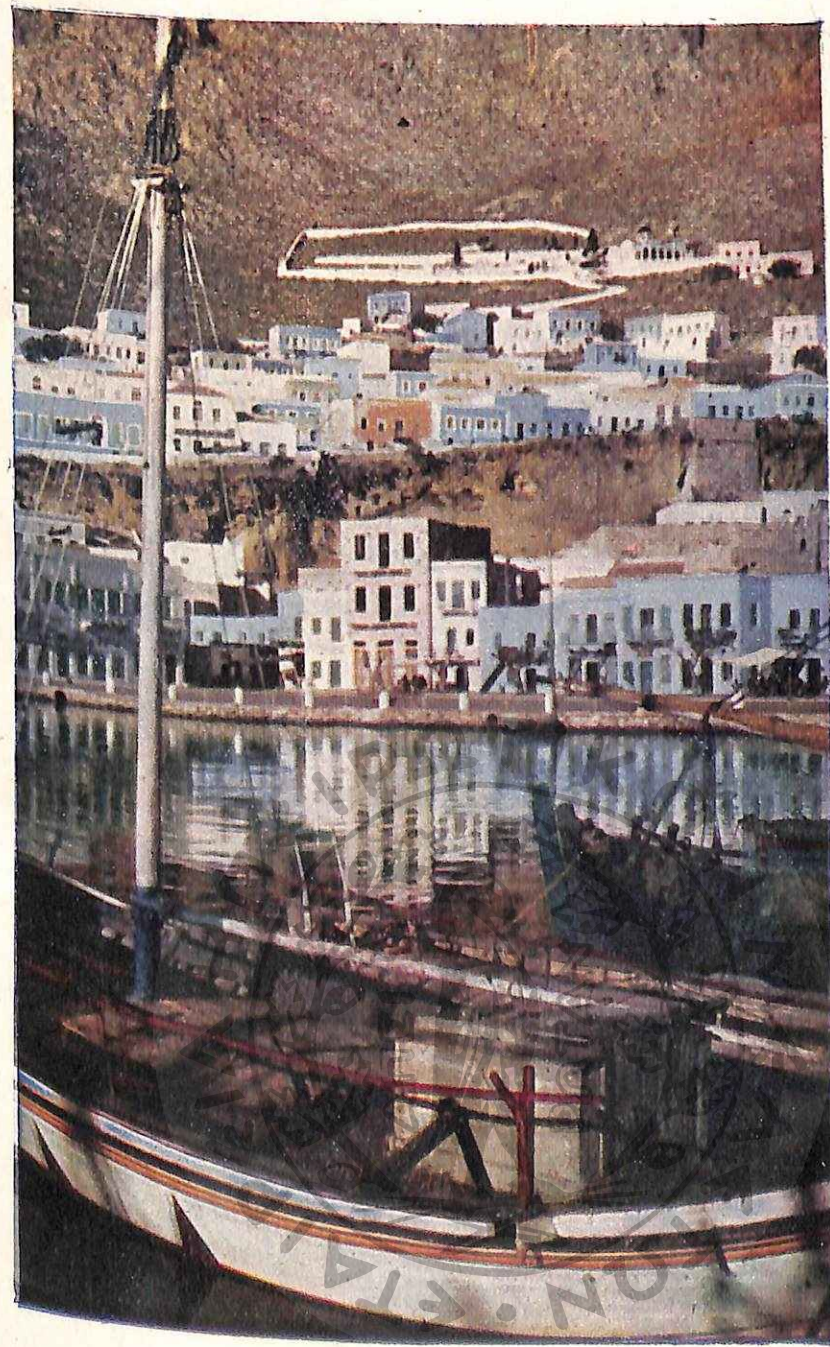
Friedeling Wagner

Η ΛΙΜΝΗ ΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

(Φωτ. Μ. Χρονιάκη)

ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΥΔΡΑΣ

(Φωτ. Α. Χαριστιάδη)

(Φωτ. Μ. Χρονιάκη)

Ἡ ἱστορία τῆς ζωῆς τοῦ Ἀντερσεν εἶναι αὐτὴ ἡ ἱστορία
τοῦ «Ἀσχημόπαπου»

ΧΑΝΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΑΝΤΕΡΣΕΝ

Τοῦ
REGINALD COLBY

Ο Χάνς Ἀντερσεν ἀπὸ μικρὸς
ἤθελε νὰ γίνῃ θεατρικὸς
συγγραφέας καὶ ἡθοποιός. Σ'
ὅλη του τὴ ζωὴ τὸ θέατρο ἐξα-
σκοῦσε ἐπάνω του μεγάλη γοη-
τεία. Παρ' ὅλο, ὅμως, πού ἔγρα-

ψε τόσα θεατρικὰ ἔρνα — τόσα
δράματα καὶ κωμωδίες — ὁ μα-
ταιόδοξος Δανός, πού γύρισε τὸ
μισὸ κόσμον μὲ τὰ παραμύθια
του, ποτὲ δὲν ἔπαψε νὰ εἶναι γιὰ
τὸ θέατρο ὁ ἀποτυχημένος.

Ἡ ματαιοδοξία του ἦταν πασίγνωστη καὶ ἀπέραντη. «Εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἰμαι ὁ μεγαλύτερος λογοτέχνης τῆς ἐποχῆς μου», ἔλεγε σ' ἕνα φίλο του. «Ὁ ἔπαινος ὅμως δὲν ἀνήκει σὲ μένα, ἀλλὰ στὸ Θεὸ πού με ἐπλάσε». Ἡ αὐτοβιογραφία του, με τὸν τίτλο «Τὸ Ρομάντζο τῆς ζωῆς μου», εἶναι γεμάτη ἀπὸ σημειώσεις γιὰ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους πού συνάντησε στὰ ταξίδια του. Πάντα ἐθαύμαζε καὶ σεβόταν τὰ δυνάμειά του συνωδεύονταν ἀπὸ τίτλους εὐγενείας καὶ ἡ μεγαλύτερη στιγμή τῆς ζωῆς του ἦταν ὅταν ἔλαβε ἀπὸ τὴν Αὐλή τὴν πρόσκλησι νὰ διαβάσῃ τίς ἱστορίες του μπροστὰ στὸ βασιλικὸ τῆς Δανίας.

Ὡστόσο τὴ ματαιοδοξία του εὐκόλα μπορεῖ νὰ τὴν καταλάβῃ κανεὶς. Ἦθελε νὰ πείσῃ τοὺς συμπατριῶτες του, ὅτι κι' αὐτὸς ἄξιζε ὅσο καὶ οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχνες πού εἶχε συναντήσει στὶς ἄλλες χώρες, ἔστι καὶ ἂν τὴ φήμη του τὴ χρωστοῦσε μόνο στὰ παραμύθια. Ἡ ζωὴ του εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη προσπάθεια νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ἑαυτό του, ἰδιαίτερα στὰ μάτια τῶν μικρῶν του φίλων καὶ συμπατριωτῶν, πού ἦταν καὶ οἱ αὐστηρότεροι κριτικοὶ του.

Ὁ Χάνς Χριστιανὸς Ἄντερσεν, γιὸς φτωχοῦ μπαλωματῆ, γεννήθηκε τὸ 1805 — τὴ χρονιά πού ἐγινε ἡ ναυμαχία τοῦ Τραφάλγκαρ — στὸ παλιὸ λιμάνι τῆς Ὀντενσέ, στὸ Φύνεν — τὸ δεύτερο μεγάλο νησί τῆς Δανίας — καὶ ἄρχισε τὴ ζωὴ του μέσα σὲ μεγάλη μιζέρια καὶ δυστυχία. Καμμιά καλὴ νεράιδα δὲν ἦλθε ἀπάνω ἀπὸ τὴν κούνια του νὰ τὸν μοιράνῃ καὶ νὰ πῇ ὅτι θὰ γίνῃ πλούσιος, ὠραίος καὶ ἐπιτυχισμένος. Ἐγινε ἕνα καχεκτικὸ, ἀδέξιο ἀγόρι, δειλὸ καὶ ὄνειροπαρμένο, ὁ στόχος στὰ πειράγματα τῶν ἄλλων παιδῶν.

Ἀλλὰ εἶχε ὅμως ἕνα χαρακτηριστικὸ πού τὸν ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς ἄλλους: τὴν ἀποφασιστικότητά. Τὸ εἶχε βάλει σκοπὸ νὰ ζήσῃ στὴν πρωτεύουσα, τὴν Κοπεγχάγη, πού στὰ μάτια του ἦταν τριγυρισμένη ἀπὸ ἕνα μαγικὸ φωτοστέφανο.

«Τί θὰ κάνῃς ἐκεῖ πέρα;» τὸν ρωτοῦσε ἡ μητέρα του πού ἤθελε νὰ τὸν κἀνὴν ράφτη. «Θὰ γίνω ἐνδοξος», ἀπαντοῦσε τὸ δεκατετράχρονο ἀγόρι με τὸ μακρὸ κακοφτιαγμένο πρόσωπο καὶ τὰ μεγάλα μάτια.

Ἐφτάσε στὴν Κοπεγχάγη στὶς 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1819. Τὰ πρῶτα του θήματα τὸν ἔφεραν στὸ Βασιλικὸ Θέατρο. Περιπλανήθηκε γύρω του ἀρκετὲς φορὲς κυττάζοντας τοὺς γκριζοὺς τοίχους του σὰν νὰ ἦταν τὸ σπίτι του. Ἦταν τόσο ἄβγαλτος καὶ τόσο ἀπλοϊκός, ὥστε ἕνας ἀπὸ τοὺς θυρωροὺς τοῦ θεάτρου, βλέποντάς τον νὰ στέκῃ ἐκεῖ τόσες ὥρες, τὸν ρώτησε ἂν ἤθελε εἰσιτήριο. Δέχθηκε τὴν προσφορά, νομίζοντας ὅτι τὸ εἰσιτήριο θὰ τοῦ τὸ χάριζαν. Ὁ θυρωρὸς τοῦ ἔδειξε ἀμέσως πόσο εἶχε γελα-

στή. Καὶ ὁ Χάνς τὸ ἔβαλε στὰ πόδια ἐνῶ ὁ θυρωρὸς τὸν κυνηγοῦσε θρίζοντας.

Κάθε τι πού ἔκανε ἐπρόδινε τὴν ἀπέραντη πίστι του στοὺς ἀνθρώπους καὶ ταυτόχρονα, ἔδειχνε πὼς ἦταν ἕνα παιδί πού δὲν εἶχε ἰδέα ἀπὸ τὸν κόσμον. Τὴ δεύτερη μέρα του στὴν Κοπεγχάγη, συνέλαβε τὴν ἀνόητη ἰδέα νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν περίφημη Δανίδα χορεύτρια Σάλλ, ποί' ἡ φήμη τῆς εἶχε φθάσει ὡς τὰ αὐτιά του στὴν Ὀντενσέ.

Ὁ ζητιάνος

Προτοῦ χτυπήσῃ τὸ κουδούν τοῦ σπιτιοῦ της, γονάτισε γιὰ νὰ παρακαλέσῃ τὸ Θεὸ νὰ τὸν βοηθήσῃ σὲ ὅ,τι θὰ ἔκανε. Τὴ στιγμή αὐτὴ μιὰ ὑπηρέτρις ἀνέβαινε τὴ σκάλα καὶ βλέποντας τὸ παιδί με τὸ παράξενο ντύσιμο (ὁ Χάνς φοροῦσε ψηλὲς μπότες καὶ τὰ καθημερινὰ του ροῦχα) γονάτισε μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς Μαντάμ Σάλλ, τὸν πέρασε γιὰ ζητιάνο καὶ τοῦ ἔδωσε μιὰ πεντάρα.

Ἡ περίφημη χορεύτρια τὸν δέχτηκε καὶ ἄκουσε νὰ τῆς ἐξηγήσῃ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸ θέατρο. Ὅταν τὸν ρώτησε τί ἔργο ἤθελε νὰ παίξῃ, τῆς εἶπε: Τὴ Σταχτοπούτα. Καὶ ἀμέσως βγάζει τίς μπότες του, κάνει τὸ καπέλλο του ταμπούρλο καὶ ἀρχίζει νὰ χορεύῃ καὶ νὰ τραγουδᾷ μπροστὰ της. Ἐκείνη τὸν πέρασε γιὰ τρελλὸ καὶ τὸν ἔδιωξε γρήγορα.

Δὲν εἶχε μεγαλύτερη ἐπιτυχία ὅταν ἐδοκίμασε τὴν τύχη του μετὰ τὸν διευθυντὴ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου. Ὅταν τοῦ ζήτησε δουλειά,

ὁ διευθυντὴς τοῦ εἶπε: «Εἶσαι πάρα πολὺ ἀδύνατος». Ἀλλὰ ὁ νεαρὸς Χάνς Ἄντερσεν εἶχε ἔτοιμη τὴν ἀπάντησι: «Ἄν εἶχα 100 τάλληρα τὸ μῆνα, γρήγορα θὰ πάχαινα». Ἡ ἀπάντησί του δὲν τοῦ βγήκε βέβαια σὲ καλὸ, γιατί ὁ διευθυντὴς θυμωμένος τοῦ ἔδειξε τὴν πόρτα, λέγοντάς του ὅτι «μόνον καλοσναθρεμένοι ἄνθρωποι μποροῦν νὰ θροῦν δουλειὰ στὸ Βασιλικὸ Θέατρο».

Ἦστερα ἀπὸ μιὰ ἡμέρα ἀπελπισίας, ὁ Χάνς ἐπῆξε ρησε καὶ τρίτο διάδημα. Πῆγε στὸν διευθυντὴ τοῦ Ὁδείου τῆς Κοπεγχάγης, ἕναν Ἰταλὸ, τὸν Σιμπόνι. Ὁ νεαρὸς Χάνς ἤξερε ὅτι εἶχε καλὴ φωνὴ καὶ ἤλπιζε ὅτι ὁ διευθυντὴς θὰ μποροῦσε νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Σιμπόνι εἶχε καλεσμένους σὲ τραπέζι μερικοὺς φίλους του. Ἔτσι, ὅταν τὸ παιδί τοῦ ἐξήγησε τί ζητοῦσε, τοῦ εἶπε νὰ τοῦ δείξῃ τί ἤξερε.

Ὁ Χάνς Ἄντερσεν ποτὲ δὲν πάθαινε τράκ. Δὲν ἤξερε τί θὰ πῇ ντροπὴ. Ἄν καὶ ἦταν μόνο 14 χρονῶν καὶ τὸ ἀκροατήριό του ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς κορυφαίους μουσικοὺς καὶ τραγουδιστὲς τῆς Κοπεγχάγης — πράγμα πρὶν δὲν τὸ ἤξερε, ἄλλωστε — τοῦ τραγούδησε μετὰ τὴ διάπερα.

στική παιδική φω-
τή του και τούς
ἀπήγγειλε ποιή-
ματα — με τόσο
πραγματική συγ-
κίνησι ώστε τὰ δά-
κρυα ἔρρεαν στὰ
μάγουλά του.

Ὁ Σιμπόνι και
οἱ φίλοι του συγ-
κινήθηκαν και ἔ-
νας ἀπὸ τούς φι-
λοξενουμένους —
ὁ ποιητής Μπαγκέζεν — ἐπροφη-
τευσε: «Μιά μέρα θὰ γίνῃς ἔνδο-
ξος, παιδί μου».

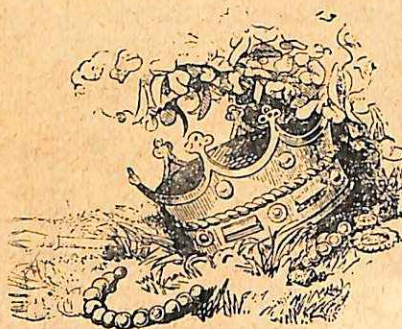
Ἡ μεγαλύτερη στιγμή

Ἀλλὰ φήμη γιὰ τὸν μικρὸ Ἄν-
τερσεν ἐσήμαινε νὰ ἐπιτύχῃ στὸ
θέατρο σὰν τραγουδιστής, σὰν
χορευτής ἢ σὰν θεατρικὸς συγ-
γραφέας. Ὁ Σιμπόνι προσεφέ-
θη νὰ τοῦ δώσῃ μαθήματα τρα-
γουδιοῦ, ἀλλὰ ἐνῶ στὴν ἀρχὴ
προχώρουσε θαυμάσια, ξαφνικὰ
ἡ φωνὴ του ἔσπασε.

Τότε ἄρχισε νὰ μαθαίνει χορὸ,
ποὺ συγγενεῦει περισσότερο μὲ
τὸ θέατρο, καὶ ἔφτασε ἐπὶ τέλους
ἡ μέρα ποὺ θὰ ἐμφανιζόταν γιὰ
πρῶτη φορὰ στὴ σκηνή, στὸ χο-
ρὸ ἐνὸς δαίμονα, στὸ μπαλλέτο
Ἀρμίντ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.

Αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς μεγα-
λύτερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του.
Ἔπεσε σὲ ἔκστασι καὶ ἔνοιωσε
ἀνεξάντλητο ἐνθουσιασμὸ ὅταν
εἶδε τὸ ὄνομά του τυπωμένο στὸ
πρόγραμμα. Τὸ κύτταζε καὶ τὸ
ξανακύτταζε, καὶ τὸ θρόδου τὸ
πῆρε μαζί του στὸ κρεβάτι του.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ Χάνς ἦταν
16 χρονῶν, καὶ ἡ μόρφωσί του
ἦταν ἐλάχιστη. Ἀφ' ὅτου ἔφυγε
ἀπὸ τὴν Ὀντενσέ, δὲν εἶχε δια-
βάσει τίποτε — τουλάχιστον ἀπὸ
τὰ σχολικὰ τοῦ θιθλίου. Ὅ,τι ἦ-

μιὰ εἰκοσαριὰ χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν
Κοπεγχάγη.

Στὸ Σχολεῖο

Ἐπειδὴ ἦταν καθυστερημένος
ἀνάλογα μὲ τὰ ἄλλα παιδιὰ τῆς
ἡλικίας του, τὸν ἔβαλαν σὲ μιὰ
μικρότερη τάξι μὲ παιδιὰ 12 καὶ
13 χρονῶν. Ἀπλοϊκὸς καὶ εὐπι-
στος, ἀδέξιος καὶ ἀσχημὸς ὅπως
ἦταν ἔγινε εὐκόλος στόχος γιὰ
τὰ μικρότερα παιδιὰ, ποὺ δὲν τὸν
ἤθελαν στὴν τάξι τους καὶ εἶχαν
συνωμοτήσῃ ἐναντίον του. Ὁ δι-
ευθυντὴς τοῦ σχολείου δὲν ἤξερε
τὶ νὰ κάμῃ μὲ τὸ εὐαίσθητο αὐτὸ
ἀγόρι. Ἡ περίοδος αὐτὴ ἦταν ἡ
πιο δυσάρεστη τῆς ζωῆς του καὶ
ἔφησε δυνατὰ σημάδια στὸ χαρα-
κτῆρα τοῦ Χάνς Ἄντερσεν.

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ περιφημότερα
παραμύθια του, «Τὸ Ἀσχημόπα-
πο», ὁ Χάνς Ἄντερσεν μιλεῖ γιὰ
ἓνα δυστυχισμένο, ἀδέξιο, δειλὸ
καὶ ἀσχημὸ παπάκι, ποὺ εἶχε γί-
νει ὁ στόχος ὅλων τῶν πουλερι-
κῶν τὸ τιμιποῦσαν, τὸ ἔσπρω-
χναν καὶ τὸ κακομεταχειρίζονταν.
Στὸ τέλος τὸ ἀσχημόπαπο φεύ-
γει μακριὰ ἀπὸ κεῖ ποὺ γεννή-
θηκε καὶ σταματᾷ σὲ μιὰ λίμνη
ὅπου τρεῖς ὄραϊοι κύκνοι κολυμ-
ποῦν μεγάλοπρεπα. Τὸ ἀσχημό-
παπο σκέφτεται πὼς θὰ τὸ σκο-
τώσουν τὰ ὄραϊα αὐτὰ πουλιὰ

ξερε, τὸ εἶχε μά-
θει ἀπὸ τὴν πεί-
ρα. Γι' αὐτό, με-
ρικοὺς ἀπὸ τούς
φίλους του κα-
τάφεραν νὰ τοῦ
δώσῃ ὁ βασιλιάς
μιὰ ὑποτροφία
καὶ κανόνισαν νὰ
πηγαίνει σ' ἓνα
σχολεῖο τῆς Σλά-
γκελσε, μιάς μι-
κρῆς πόλης καμ-

καὶ σκύβει τὸ λαιμὸ του περιμέ-
νοντας τὸ θάνατο. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ
σκύβει, τί νὰ ἰδῇ στὸ νερό! Βλέ-
πει τὸν ἑαυτὸ του. Καὶ ἀντὶ νὰ
ἰδῇ ἓνα ἀσχημόπαπο, ἄνοστο καὶ
κακοκαμωμένο, βλέπει ἓναν ὡ-
ραῖο κύκνο!

«Ἀδιάφορο ἂν γεννηθῇ κανεὶς
σὲ φωλιά πάπιας, φτάνει μόνο νὰ
βγῇ ἀπὸ αὐτὸ κύκνου!» λέει
στὸ παραμῦθι τοῦ ὁ Ἄντερσεν.
Καὶ συνεχίζει:

«Τὸ ἀσχημόπαπο νοιώθει θα-
θειὰ τὴν εὐτυχία του, ὅταν συλλο-
γίζεται πόσο τὸ καταφρονοῦσαν
καὶ πὼς τὸ ἐπείραζαν ὅλοι ὡς τό-
τε. Τώρα ἀκούει νὰ λένε ὅτι εἶ-
ναι ὠραῖο, ὠραιότερο ἀπὸ ὅλα τὰ
πουλιὰ. Τώρα, ὡς καὶ τὰ δέντρα
ἐκρέμασαν τὰ κλαριά τους στὸ
νερό γιὰ νὰ τὸ βλέπουν, ἐνῶ οἱ
τρεῖς μεγάλοι κύκνοι κολυμποῦν
γύρω του καὶ τὸ θαυμάζουν καὶ
τὸ χαϊδεύουν μὲ τὸ ράμφος τους.
— Ποῦ νὰ ὀνειρευτῶ τόση εὐτυχία,
ὅταν ἤμουνα ἀσχημόπαπο! φωνά-
ζει χαρούμενο τὸ ἄγχο πουλι ἂ-
πὸ τὰ θάθη τῆς καρδιάς του».

Ἡ ἱστορία αὐτή, καὶ ἰδιαίτερα
ἡ τελευταία παράγραφος, εἶναι
ἓν εἶδος αὐτοβιογραφίας τοῦ
Ἄντερσεν. Ἐγνώρισε καλὰ ὁ
Χάνς τί θὰ πῇ νὰ σὲ διώχνουν
καὶ νὰ σὲ κακομεταχειρίζονται,
πρῶτα στὸ σχολεῖο ὅπου τὰ παι-
διὰ καὶ ὁ δάσκαλος τοῦ εἶχαν κά-
νει μαρτύριο τῇ
ζωῇ καὶ ἀργότε-
ρα, σὲ μικρότερο
βαθμὸ, στοὺς λο-
γοτεχνικοὺς κύ-
κλους τῆς Κοπεγ-
χάγης.

Ὅταν περιέ-
γραφε τοὺς κύ-
κνους, εἶχε στὸ
νοῦ του τοὺς με-
γάλους καὶ ἔνδο-
ξους ἄνδρες καὶ

γυναῖκες — ὄχι Δανούς — στὸ
πάνθεον τῶν ὁποίων πῆρε τὴ θέ-
σι του καὶ ὁ ἴδιος ἀργότερα —
τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ, τὸν Ἑρρί-
κο Χάινε, τὸν Ντίκενς, τὸν Βά-
γνερ — ποὺ ἦσαν ὅλοι φίλοι του.

Ἀπὸ τὰ ἐβδομῆντα χρόνια τῆς
ζωῆς του, ὁ Χάνς Ἄντερσεν, πέ-
ρασε τὰ ἐννέα στὸ ἐξωτερικὸ καὶ
ἔκανε συνολικὰ 22 ταξίδια σὲ ὅ-
λη τὴν Ἰταλία, στὴ Γαλλία, στὴν
Ἀγγλία, στὴ Σουηδία, στὴν Πορ-
τογαλία, στὴ Γερμανία, στὴν
Τουρκία, στὴ Βόρειο Ἀφρική καὶ
στὴ Μέση Ἀνατολή. Στὸ Μου-
σεῖο Χάνς Ἄντερσεν, τῆς Ὀντεν-
σέ — τῆς πόλης ποὺ γεννήθηκε —
βλέπει κανεὶς τίς κατεστραμμένες
δερμάτινες θαλίτσες ποὺ χρησι-
μοποιοῦσε, καθὼς καὶ τὴν κου-
λούρα τὸ χοντρόσχοινο ποὺ ἔπε-
ρε πάντα μαζί του στὰ ταξίδια
του γιὰ τὴν περίπτωσηι πυρκαϊᾶς.
«Τὰ ταξίδια εἶναι ἡ ζωὴ» ἦταν
τὸ ἔμβλημά του.

Γεροντοπαλλήκαρο

Ὁ Χάνς Ἄντερσεν ἔμεινε ἀνύ-
παντρος σὲ ὅλη τὴν ζωὴ. Ἐ-
γνώρισε τὸν ἔρωτα τρεῖς φορές,
ἀλλὰ καμμιά δὲν εὐτύχησε. Ἡ
πρῶτη του ἀγάπη ἦταν ἡ καστα-
νομάτα Ρίμποργκ Βόιγκτ γιὰ τὴν
ὁποία ἔνοιωσε θαθὺ ἔρωτα, ὅταν
ἦταν 25 χρονῶν. Ἀλλὰ παρ' ὅλα
τὰ ποιήματα ποὺ
τῆς ἔστειλε ἀπ'
ὅπου ξεχειλίζει ὁ
πόνος τῆς καρδι-
ᾶς του, ἐκείνη δὲν
τὸν ἤθελε. Ἀγα-
ποῦσε ἤδη ἄλλον
καὶ ἦταν μυστικά
ἀρραβωνιασμένη
μαζί του.

Ἡ δεύτερη ἀ-
γάπη τοῦ Χάνς ἦ-
ταν ἡ γαλανή

Λουίζα Κόλλιν, κόρη του πρώτου άφεντικού του Ίωνά Κόλλιν. Άλλά κι' αυτή παντρεύτηκε Έναν νε- αρό δικηγόρο.

Ή τρίτη ήταν ή περίφημη Σου- ηδή τραγουδίστρια Τζέννυ Λίντ, «Τό άηδόνι της Σουηδίας». Κι' αὐτή όμως αντί νά γίνη κυρία Χάνς Άντερσεν, προτίμησε νά γί- νη κυρία Γκόλντσμινθ και νά έγ- κατασταθῇ στο Κένσιγκτον του Λονδίνου, μαζί με τόν άνδρα της που ήταν καθηγητής της Βασιλι- κής Άκαδημίας της Μουσικής. Ή Τζέννυ Λίντ και ό "Άντερσεν- έμειναν φίλοι για πολλά χρόνια και αὐτή ήταν που του ένέπνευσε τὰ παραμύθια «Τό άηδόνι» και ό «Άγγελος».

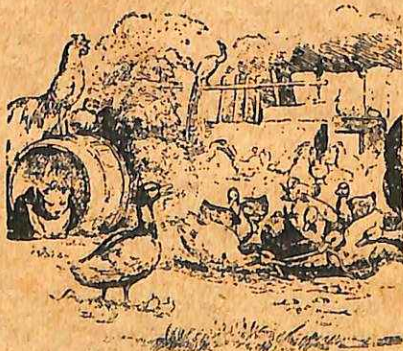
Διάσημος, αλλά...

Άλλά τή ζεστασιά του σπιτιού δεν τήν έγνώρισε ό Χάνς Άντερ- σεν. Ήταν πρώτα απ' όλα ένας αλήτης, ένας περιπλανώμενος Ή-

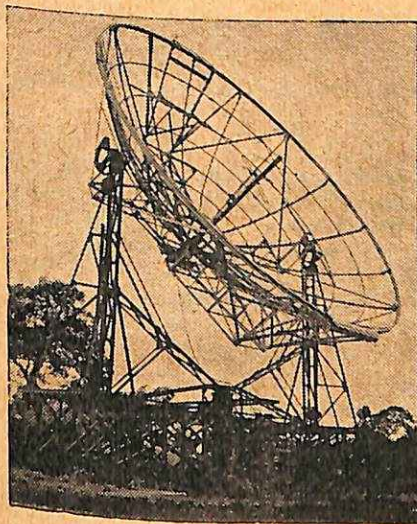
ουδαίος, που δεν έρριξε άγκυρα παρά στα τέλη της ζωής του κι' αυτό γιατί δεν μπορούσε πιά νά ταξιδεύη. Δεν πέθανε καν κάτω από τή δική του στέγη, αλλά στο σπίτι του στενού φίλου του Μελ- χιόρ, στις 4 Αύγουστου του 1875, τέσσερις μήνες ύστερα από τήν έβδομηκοστή επέτειο τών γενε- θλίων του, που γιορτάστηκε σαν έθνική γιορτή σ' όλη τή Δανία.

Οί τιμές έπεσαν θροχή στον Χάνς Άντερσεν από κάθε πλευ- ρά — τιμές άρκετές για νά ίκανο- ποιήσουν τή ματαιοδοξία κάθε ανθρώπου, άκόμη και ενός καλλι- τέχνη.

Τὰ παραμύθια μεταφράστηκαν, ενώ ζούσε άκόμη, σε πολλές γλώσσες. Ή Όντενσέ τόν έκαμε δημότη της. Ήξερε πώς στήν Ιδι- αίτερη πατρίδα του έπρόκειτο νά στηθῇ τó άγαλμά του, και όμως —πράγμα παράδοξο!—ό μεγά- λος Δανός πέθανε χωρίς νά είναι άπόλυτα ίκανοποιημένος από τή δόξα του!

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟ

Τό τηλεσκόπιο αυτό, τó μεγαλύτερο του κόσμου, σχεδιάστηκε από τόν δρ. Τζ. Α. Κλέγγ και κατασκευάστηκε ά- πό μέλη του Πανεπιστημίου του Μάν- τζεστερ, στο Τσέσσιρ.

Με τó τηλεσκόπιο αυτό ό Ρ. Χάν- περ Μπράουν και ό Κ. Χάζαρντ κο- τώρθωσαν νά μετρήσουν τὰ ραδιοκύμα- τα που έκπέμπονται από τó μεγάλο νεφέλωμα της Άνδρομέδας, σε άπό- στασι 5 τρισεκατομμυρίων μιλίων ά- πό τή γή.

Σύμφωνα με τούς ύπολογισμούς των ραδιοκύματα που έφυγαν από τó νεφέλωμα πριν από 750.000 χρόνια φθάνουν τώρα στη γή.

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Ένας γνωστός επιστήμων μιλούσε σε μιá συγκέντρωσι ενός φιλολογικού συν- δέσμου. Όταν τελείωσε τήν όμιλία του, τόν πλησίασε ό γραμματέας της Έ- ταιρίας με μιá επιταγή στο χέρι. Ό όμιλητής άρνήθηκε νά τήν δεχθῇ και πρό- τεινε νά διατεθούν αυτά τὰ χρήματα για κανένα φιλάνθρωπικό σκοπό.

— Θα σάς πείραζε, ρώτησε τότε ό γραμματέας, αν τὰ διαθέταμε για τó ει- δικό ταμείο του συνδέσμου;

— Καθόλου, άπάντησε ό όμιλητής. Και αν επιτρέπεται, ποιό σκοπό εξυπηρε- τεί τó ταμείο αυτό;

— Μας δίδει τήν δυνατότητα νά εξασφαλίζουμε καλύτερους όμιλητάς.

Tatler

Τήν πραγματική χαρά δεν μας τήν δίνουν ούτε τὰ πλούτη ούτε τὰ καλά λόγια τών άλλων.

Μας τήν δίνει ή συναίσθησι ότι κάνουμε κάτι που άξίζει τόν κόπο.

W. Grenfell

Ή περισσή δυστυχία όφείλεται στα νεύρα. Και τὰ άναστατωμένα νεύρα δυό αίτίες μπορούν νά έχουν: ή τó ότι ό άνθρωπος δεν κάνει τίποτε, ή ότι αυτό που κάνει τó κάνει άσχημα.

Οί πιο δυστυχισμένοι άνθρωποι του κόσμου είναι εκείνοι που δεν έχουν θρή- τί θέλουν νά κάνουν.

Άληθινή εύτυχία νοιώθει εκείνος που κάνει καλά τή δουλειά του και ξεκου- ράζεται καλά και διασκεδάζει τήν ώρα που δεν δουλεύει.

Lin Yutang

Μ Ω Σ Α Ϊ Κ Ο

Σε μία δεξίωσι δυο κύριοι πού πρωτογνωρίστηκαν εκεί, πιάσανε φιλίες σιγοπίνοντας. 'Αφού εξήντηλσαν, όλα τὰ τρέχοντα θέματα, ἄρχισαν νὰ κουτσομπολεύουν τὸν ὑπόλοιπο κόσμο — κι' ἄς λέμε οἱ ἄνδρες πὼς τὸ κουτσομπολιὸ εἶναι μόνο γυναικεία ἀπασχόλησι.

— Βλέπετε ἐκείνη τὴν κυρία πού μπαίνει αὐτὴ τῇ στιγμῇ στὴν αἴθουσα; Λέει ὁ ἕνας. Τί ἐμφάνισι! Σὰς δεβαίω ὅτι οὔτε γιὰ ὑπρέτρια δὲν μού κάνει.

— Κύριε, φωνάζει θυμωμένα ὁ ἄλλος, ἡ κυρία αὐτὴ εἶναι ἡ γυναίκα μου.

Κι' ὁ πρῶτος γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν γκάφα του:

— 'Ω! Συγγνώμην, κύριε. Μοῦ κάνει, μοῦ κάνει.

Α. Π.

☆

Στὸ Στάδιο τρέχουν οἱ δρομεῖς τῶν 5000 μέτρων. Οἱ κριταὶ βρίσκονται σὺν θέσει τους κρατώντας ὁ καθένας κι' ἀπὸ ἕνα χρονόμετρο στὸ χέρι.

Κι' ἕνας κάπως εὐσάρκος φίλος, ἀφού τοὺς κύτταξε παραπνευμένα, εἶπε:

— 'Αν ἔτρεχα ἐγώ, οἱ κριταὶ θὰ ἔτρεπε νὰ κρατοῦν... ἡμερολόγια.

Α. Π.

☆

Σε κάποιον ἀπὸ τοὺς τελευταίους πολέμους, ἕνα σύνταγμα προχωροῦσε περὶ πρὸς τὸ μέτωπο. Μέσα στοὺς πολλοὺς ὑπηρετοῦσε καὶ κάποιοι Κερραῖος. Πολὺ δειλὸς ὅμως. "Ὅσο πλησίαζε πρὸς τὸ μέτωπο τόσο τὸν κυρίεψε καὶ ὁ φόβος. Καθὼς προχωροῦ-

σε, λοιπόν, βαρυφορτωμένος, ὅλο καὶ μουρμούριζε μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ προφορὰ του:

— Ποῦ μᾶς πάνε μόνους!... τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες!

Κώστας Αἰγουστής — 'Αθήναι

☆

"Ενας παλαιὸς γιατρός τῶν Πατρῶν, ὁ Κορύττος, ἦταν γνωστὸς ὅχι μονάχα σὰν καλὸς ἐπιστήμων, ἀλλὰ καὶ σὰν φανατικὸς μισογύνης.

— 'Αγαπητοί μου, εἶπε μιὰ μέρα σὲ μιὰ συζήτησι, τί μοῦ μιλεῖτε διὰ τὰς κυρίας καὶ διὰ τὴν εὐφυῖαν τους; 'Εδῶ ὁ 'Υψιστος ἔπλασε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ 'Αδάμ, διαλέγοτας τὸ μοναδικὸν κόκκαλον πού δὲν ἔχει... μυελόν.

Μ. Π. Κ.

☆

'Ο μικρὸς μου ὁ γιὸς συχνὰ διασκεδάζει ξεφυλλίζοντας τὴν 'Εγκυκλοπαίδεια. Κοντὰ του, ἡ ἀδελφὴ του, ἀκόμη πιὸ μικρὴ ἀπ' αὐτόν, (τὸ ἀγοράκι εἶναι 8 καὶ ἡ μικρὴ 6 ἐτῶν), τὸν παρακολουθεῖ μὲ ἐνδιαφέρον. Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ μικρὸς μὲ ρωτᾷ:

— Τί θέλει νὰ πῇ, μπαμπᾶ, αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς πού ἔχει στὸ τέλος, Θεοδόσιος ὁ Μέγας 379-395;

— Κουτέ, τὸν διακρίπτει ἡ μικρὴ. Τί ἐρώτησις εἶναι αὐτή; Εἶναι ὁ ἀριθμὸς τοῦ τηλεφώνου του.

Σταύρος Μετζιδάκης — 'Αθήναι

☆

Μιὰν ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τοῦ Δεκεμβριανοῦ κινήματος, ὁ 'Αντωνά-

Τ Η Σ Ζ Ω Η Σ

κης Φωκᾶς (στὸ ἑλληνικὸ μωσαϊκὸ εὐφυῆς κ. Φωκᾶς φαίνεται ὅτι θὰ εἶναι καταδικασμένος νὰ ἐμφανίζετα: κάθε μῆνα) μπήκε ἀλαφιασμένος στὸ γραφεῖο τοῦ μακαρίτη τοῦ Μιλτιάδη Λιδωρίκη, τοῦ τόσον ἀγαπητοῦ φιλότεχνου 'Αθηναίου.

— Τί τρέχει 'Αντωνάκη μου, τοῦ λέει ὁ Λιδωρίκης. Γιατί εἶσαι ἔτσι ἀνήσυχος;

— Τί νὰ τρέξη, Μιλτιάδη μου, ἀπαντᾷ ὁ 'Αντωνάκης. Μαίνονται, μαίνονται, φίλε μου! 'Επανεστάτησαν! 'Επανεστάτησαν τὰ στοιχεῖα τῆς ἀλφαβήτου! ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΕΠΟΝ, ΟΠΛΑ!..

Ι. Α. Β.

☆

Τὸ 1932 ὁ γνωστότατος ἐπιθεωρησιγράφος Παν. Παπαδοῦκας ἔδωσε μιὰν ἐπιθεώρησι στὸ θέατρο «Παπαϊωάννου», ὅπου ἔπαιζε τότε ὁ θίασος 'Αρνάτωφ — Στυλιανοπούλου.

'Ηρθε καὶ ἡ μέρα τῆς πρεμιέρας. ἔγινε καὶ «πόρτα», ἀλλὰ δὲν εἶχε ἐμφανισθῇ ἀκόμα οὔτε ἕνας ὑποψήφιος θεατῆς. Τὴν ὥρα πού κανονικὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἡ παράστασις ἐφάνισθη ἐπὶ τέλους!... στὸ ταμεῖο ἕνας ἀξιωματικὸς πού συνώδευε μιὰ δεσποινίδα. Πῆραν εἰσιτήρια καὶ μπήκανε στὴν ἀδεια σάλλα. Κι' ὁ Παπαδοῦκας εἶπε στὸν ταμῖα μελαγχολικά:

— Ζευγαράκι θλέπεις! 'Ηρθανε γιὰ μοναξιά!..

Τάκης 'Αναγνωστόπουλος — Πάτρα

☆

'Ο κ. Πράτσο, δὲν εἶναι περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο φοβιτσαρῆς, εἶ-

ναι ὅμως περισσότερο ἀπ' ὅλους χιουμορίστας.

"Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ πήρε κάποτε τὸ λεωφορεῖο ἀπὸ τὰ Γιάννενα νὰ πάῃ στὴν "Αρτα, δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τὴν καλπάζουσα καρδιά του στὴ θέα τῶν ἀπύθμενων χαραδρῶν. Δὲν ἄνοιξε δὲ τὰ μάτια του οὔτε ἄφησε τὸ σωφὲρ ἀπὸ τὸ μπράτσο παρὰ μόνο σὰν ἄκουσε τὸν φίλο του πού τὸν περίμενε στὴν "Αρτα νὰ τὸν φωνάξῃ νὰ κατέβῃ. Καὶ σὲ λίγο σ' ἕνα κονιακοπῶλεϊο:

'Ο Φίλος: Πὼς ἦρθες; 'Ηρθες καλά;

'Ο κ. Πράτσο: Πὼς ἦρθα; ὁρὲ ἐξεκίνησα ἀπὸ τὰ Γιάννενα πλούσιος κι' ἦρθα στὴν "Αρτα φτωχός.

'Ο Φίλος: !! Μὰ πὼς ἔγινε αὐτό;

'Ο κ. Πράτσο: 'Απὸ τὰ τάματα.

Α. Μ.

☆

"Ενα νιόπαντρο ζευγάρι γύρισε ἀπὸ τὸν μῆνα τοῦ μέλητος. 'Η ὑπρέτρια ἔσπευσε νὰ τοὺς εὐχηθῇ:

— Βίον ἀνόφελον καὶ εὐτυχῇ.

Λ. Π.

Τὰ πιὸ ἐπιτυχημένα ἀνέκδοτα θὰ δημοσιεύονται στὴ μόνιμη στήλη μας «Μωσαϊκὸ τῆς Ζωῆς».

Γιὰ κάθε δημοσιεύμενο ἀνέκδοτο θὰ ἐμβάζονται 25.000 δρχ. στὸν ἀποστολέα.

Κάθε ἀνέκδοτο πρέπει νὰ μὴν ὑπερβαίνῃ τις 100 λέξεις.

Οἱ ἀποστολεῖς νὰ γράφουν τὸ ὄνομα καὶ τὴ διεύθυνσί τους. ('Η ὑπογραφή τους θὰ μπαίνει ἐφ' ὅσον θέλουν).

ΛΑΘΟΣ ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ :

1952 ñ 1948;

Οποιον Χριστιανό και άν ρωτήσετε θα σάς βεβαιώσει ότι στις 25 Δεκεμβρίου έχουμε Χριστούγεννα και ότι μιό έβδομάδα άργότερα θα γιορτάσουμε την πρωτοχρονιά του 1952. Καί όμως, ούτε τó ένα είναι σωστό ούτε τó άλλο, ή — για να μην είμαστε τόσο άπόλυτοι — είναι πολύ πιθανόν ότι και στις δύο περιπτώσεις πέφτουμε έξω.

Άς πάρουμε πρώτα τά Χριστούγεννα :

Τόν καιρό που γεννήθηκε ο Χριστός δέν υπήρχαν ληξιαρχικά βιβλία. Έτσι δέν υπάρχει πουθενά γραμμένο ότι στις 25 του έτους «μηδέν» (αυτόν τόν αριθμό φέρνει κανονικά τó έτος της Γεννήσεως του Χριστού) γεννήθηκε άρρεν τέκνον του Ίωσήφ και της Μαρίας. Άλλά και άν ακόμα κρατούσαν ληξιαρχικά βιβλία πάλι δέν θα ώφελοΰσε σέ τίποτα, έπειδή, καθώς γνωρίζουμε όλοι, ό Ίωσήφ και ή Μάρια δέν θα δήλωναν τó θρέφος γιό να τó γλυτώσουν φυσικά άπό την σφαγή του Ηρώδη.

Η 25η Δεκεμβρίου που γιορτάζουμε την Γέννησι είναι ήμερομηνία συμβατική, που ή Έκκλησία την παραδέχθηκε κατά τόν τέταρτο αιώνα. Άπό τότε, πάρα πολλοί Ιστορικοί της Έκκλησίας προσπάθησαν να προσδιορίσουν την πραγματική ήμερομηνία της Γεννήσεως, αλλά κανένας τους

δέν κατώρθωσε να προσκομίση αδιάσειστα στοιχεία που να μάς πεθουν ότι ή ήμερομηνία αυτή δέν ήταν ή 25η Δεκεμβρίου. Τό ίδιο συμβαίνει και με τις ήμερομηνίες της Σταυρώσεως, της Άναστάσεως και με τις άλλες λεγόμενες «Δεσποτικές» γιορτές.

Ο καθορισμός του έτους κατά τó οποίο γεννήθηκε ό Χριστός είναι κάτι σημαντικόν άφου τó έτος αυτό είναι ή βάση για τόν ύπολογισμό όλων των χρονολογιών, όχι μόνον ύστερα άπό τη Γέννησι του Χριστού, αλλά και πριν άπ' αυτήν. Τό κακό είναι ότι, καθώς φαίνεται, στό ζήτημα αυτό έχει γίνει κάποιο σημσντικό λάθος.

Γενικά παραδεχόμαστε ότι ό Χριστός γεννήθηκε πριν άπό 1951 χρόνια και γι' αυτό λέμε ότι τελειώνει τó έτος 1951 και μπαίνουμε στό 1952. Υπάρχουν όμως πολλοί άνθρωποι που μάς βεβαιώνουν με πολύ σοβαρά επιχειρήματα ότι ό καινούργιος χρόνος που έρχεται δέν είναι τó έτος 1952 αλλά τó 1954, τó 1956 ή ίσως κάποιο άλλο.

Τό έτος της Γεννήσεως του Χριστού, που άποτελεί τη βάση του σημερινού μας ήμερολογίου, τό καθώρισε ό Λατίνος μοναχός Διονύσιος — ό γνωστός με τó όνομα «Διονύσιος ό Μικρός» — που πέθανε στά 540. Κατανόταν άπό την Σκυθία αλλά έζησε και έδρα-

σε στην Ρώμη, όπου είχε γίνει περίφημος για την πολυμαθείά του και για τó πλήθος των έργων που είχε γράψει. Ειδικότερα είχε ασχοληθή με θέματα της Ιστορίας της Έκκλησίας και άπό τις μελέτες του είχε βγάλει τó συμπέρασμα ότι ό Ίησους Χριστός είχε γεννηθή 752 χρόνια ύστερα άπό τó έτος της κτίσεως της Ρώμης, που ήταν για τούς Ρωμαίους τó έτος άπό τó οποίο άρχιζε τó ήμερολόγιό τους. Μεταγενέστεροι έρευνηταί άπέδειξαν ότι ό Διονύσιος είχε πέσει πολύ έξω στους λογαριασμούς του. Καί πρωτ' άπ' όλα δέν είχε λάβει καθόλου ύπ' όψιν του τούς ύπολογισμούς του Έβραίου Ιστορικού Ίωσήπου, που είχε ζήσει άπό τó 39 ως τó 98 και που βεβαιώνει ότι ό θασιλεύς Ηρώδης άπ' θανε κατά τó έβραϊκό Πάσχα του έτους 750 άπό της κτίσεως της Ρώμης. Καθώς γνωρίζουν όμοις καί τά παιδιά του Δημοτικού Σχολείου ό Ίησους Χριστός γεννήθηκε όταν άκόμη θασιλευε στην Ίουδαία ό Ηρώδης. Άφου λοιπόν ό Ηρώδης άπέθανε στά 750 άπό κτίσεως της Ρώμης, πρέπει να παραδεχθούμε ότι και ό Χριστός γεννήθηκε τó άργότερο τόν ίδιο άφ-

τó χρόνο και όχι στά 752, όπως ισχυρίζεται ό Διονύσιος. Ούτε όμως και ό λογαριασμός αυτός είναι σωστός έπειδή, καθώς προκύπτει άπό πολλά άλλα στοιχεία—άκόμη και άπό τά όσα αναφέρει ό Ευαγγελιστής Λουκάς— ό Ηρώδης άπέθανε τουλάχιστον δύο άν όχι και τέσσερα χρόνια ύστερα άπό την Γέννησι του Χριστού. Σύμφωνα λοιπόν με τούς λογαριασμούς αυτούς ό Χριστός γεννήθηκε δύο ή τέσσερα—ίσως και περισσότερα χρόνια—πριν άπό ό,τι μάς είπε ό Διονύσιος ό Μικρός και άπό ό,τι παραδεχόμαστε. Αυτό όμως σημαίνει ότι πηγαίνουμε μπροστά στις χρονολογίες μας κατά τέσσερα περίπου χρόνια, ότι ό καινούργιος χρόνος που περιμένουμε δέν είναι τó 1952 αλλά τó 1948, ότι ή Άμερική δέν άνακαλύφθηκε στά 1492 αλλά στά 1488, ότι ή Έπανάστασις του 1821 είναι Έπανάστασις του 1817 ότι ή πρώτη άτομική βόμβα δέν έξερράγη στά 1945, αλλά στά 1941, ότι ό πόλεμος στην Κορέα δέν έχει... άρχισει άκόμη και ότι είμαστε όλοι μας τουλάχιστον τέσσερα χρόνια νεώτεροι άπό ό,τι νομίζουμε.

Έπί μιάμιση ώρα ό δικηγόρος είχε ταραξει την πελάτισσά του στίς έρωτήσεις.
— Έλπίζω, κυρία μου, να μη σάς παρακούρασα με όλες αυτές τις έρωτήσεις, πολλές άπό τις όποιες θα σάς φαίνονται άνόητες.
— Μπά, κύριε... καθόλου, άπάντησε ή πελάτισσα. Έχω συνηθίσει στίς έκνευριστικές έρωτήσεις. Μη ξεχνάτε πώς έχω πέντε παιδιά.

ΦΙΛΛΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ

Τὰ κουτιά ἀπὸ τὰ σπέρια ἀντικείμενα ἀξίας

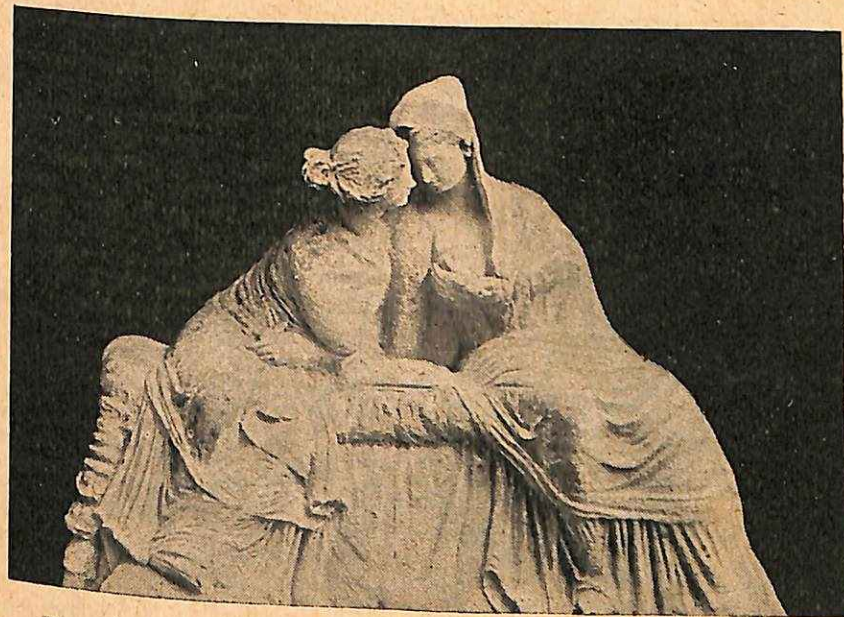
Ὅπως ὅταν θγαίνουν καινούργια γραμματόσημα, κάθε φιλοτελιστής σπεύδει νὰ τὰ προμηθευθῇ γιὰ τὴ συλλογὴ του, ἔτσι καὶ κάθε φορὰ πὺ μιὰ ἑταιρία σπέρτων θγάζει ἕνα κουτί μὲ καινούργια ἐτικέττα ἢ ἐπιγραφή, οἱ «φιλλουμενισταὶ» ταράζονται. Φιλλουμενισμός —γιὰ ὅσους πρωτακοῦν τὸν ὄρο —εἶναι λέξι σύνθετη ἀπὸ τὸ «φίλος» καὶ τὴν λατινικὴ λέξι «λοῦμεν» = φῶς.

Στὸ Λονδῖνο ὑπάρχει μιὰ «Ένωσις Φιλλουμενιστῶν», πὺ ἱδρύθηκε στὰ 1945, ἀπὸ μερικοὺς συλλέκτες κουτιῶν σπέρτων μὲ σκοπὸ τὴν προάσπισι τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς ἀπασχολήσεως! Ἡ ἱδρυσις τῆς ἐνώσεως φαίνεται πῶς ἦτανε κάτι πὺ ὁ κόσμος περίμενε μὲ ἀνυπομονησίᾳ. Μέλη ἄρχισαν νὰ ἐγγράφονται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ σήμερα ἡ ἑνωσις ἔχει κάπου 600 μέλη ἀπὸ 18 χῶρες ὅλων τῶν ἡπείρων. Ὅσοι ἀπὸ μᾶς δὲν ἐμβασθύναμε στὸ ζήτημα, τὸ κουτί τῶν σπέρτων εἶναι ἕνα κουτί, στή μιὰ ἢ στὶς δύο πλευρὲς τοῦ ὁποίου τρίβουμε τὸ σπέρτο γιὰ νὰ ἀνάψῃ. Σὲ πολὺ δεύτερη μοῖρα ἔρχεται τὸ γεγονός, ὅτι στὸ κουτί ὑπάρχει καὶ ἐτικέττα, κάποτε μὲ ζωγραφιὰ. Ἄν τὸ πολυσκεφθοῦμε μπορεῖ νὰ θυμηθοῦμε 5-6 διαφορετικὲς ἐτικέττες. Γιὰ τὸν εἰδήμονα ὅμως τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει. Ὁ πρῶτος φιλλουμενιστῆς τῆς ἐνώσεως εἶ-

ναι ὁ Βασιλιάς Φαρούκ, πὺ ὅπως λένε, ἔχει μιὰ συλλογὴ ἀπὸ 150.000 σπιρτοκούτια! Ὁ κ. Τσάρλς Κρόφτον, ὁ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας γραμματεὺς τῆς ἐνώσεως, ἡλικίας 78 ἐτῶν, ἔκαμε 48 χρόνια γιὰ νὰ μαζέψῃ 14.000 σπιρτοκούτια ἀπὸ 33 χῶρες. Ἐχει καὶ ὁ φιλλουμενισμὸς τὴν ἱστορίᾳ του καὶ τὰ σπάνια εἴγματα του. Σὲ μιὰ ἑκθεσι πὺ ἔγινε τελευταῖα στὸ Λονδῖνο, ὁ κ. Τζῶν Φόρντ, σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος, ἐξέθεσε μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα συλλογὴ σπιρτοκουτιῶν ἀπὸ τὸ Περού. Ἡ σειρὰ αὐτὴ ἀπαγορεύθηκε στὸ Περού, γιὰτὶ ἀπεικονίζει τὸν θῖο τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Γέννησι ὡς τὴ Σταύρωσι.

Φυσικὰ οἱ ἀρχάριοι φιλλουμενισταὶ μαζεῦουν ὅ,τι θροῦν οἱ προηγμένοι ὅμως περιορίζουν τὴ συλλογὴ τους σὲ εἰδικὰ θέματα.

Ἐνας φιλλουμενιστῆς π.χ. συλλέγει σπιρτοκούτια μὲ εἰκόνες αὐτοκινήτων, ἄλλος μὲ ἀνεμόμυλους καὶ ἄλλος κουτιά ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ Παραπετάσματος. Στὴν ἑκθεσι τοῦ Λονδίνου ἕνας ἐξέθεσε ἐτικέττες ἀπὸ ἱαπωνικὰ σπιρτοκούτια. Ἄν εἴσαστε στὴν ἑκθεσι θὰ βλέπατε μικροὺς καὶ μεγάλους, μαθητούδια, ἄνδρες καὶ γυναῖκες πὺ κύτταζαν τὰ ἐκθέματα μὲ ζήλεια, μὲ στοργή, μὲ καμάρι. Πολλὼν λογιῶν μανιές ἔχουν οἱ ἄνθρωποι.

Γυναῖκες σὲ ἄμαξα. Σύμπλεγμα ἀπὸ τὴ Μύρινα τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΕΡΡΑΚΟΤΤΕΣ

Τοῦ
T. B. L. WEBSTER

Τὰ Ἑλληνικὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ πηλινὰ ἀγαλματάκια, οἱ τερρακόττες ὅπως τὰ λέμε, παρουσιάζουν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς, ὅχι μόνο γιὰ τὴν ἀναμφισβήτητη ὁμορφιά τους ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς ἱστορίες πὺ μᾶς διηγοῦνται γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ τὶς θρησκευτικὲς λατρεῖες. Τερρακόττα σημαίνει ψημένος πηλός. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καλλιτέχνες χρησιμοποιοῦσαν τὸν ψημένο πηλὸ γιὰ πολλὰς δουλείες: γιὰ κεραμυδεῖα, γιὰ ἀγγεῖα, γιὰ πλάκες, γιὰ μοντέλα χάλκινων ἀγαλμάτων, γιὰ ἀγαλματάκια κλπ.

Τὰ ἀγαλματάκια, οἱ τερρακόττες

γιὰ τὶς ὁποῖες θὰ σᾶς μιλήσω, δρέθηκαν σὲ μεγάλες ποσότητες σὲ τόπους ὅπου ὑπῆρχαν σπέρτια καθὼς καὶ σὲ τάφους καὶ ναοὺς. Εἶναι φανερό πῶς ἐξυπηρετοῦσαν διάφορους σκοποὺς: ἦταν ἀφιέρωματα στοὺς θεοὺς, προσφορὲς στοὺς νεκροὺς, στολίδια καὶ παιχνίδια γιὰ τοὺς ζωντανούς. Ἡ σημασίᾳ πὺ θὰ εἶχαν σὰν παιχνίδια ἢ σὰν διακοσμητικὰ στοιχεῖα εἶναι αὐτονόητη. Γιὰτὶ ὅμως νὰ χαρίζονται τερρακόττες στοὺς θεοὺς ἢ τοὺς νεκροὺς; Αὐτὸ δὲν εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ τὸ καταλάβουμε σήμερα.

«Καθημένη Θεότης». Βρέθηκε στην Τανάγρα, έργο του τέλους του 7ου π. Χ. αιώνας.

Πήλινο αγαλμάτιο παιδιού του 3ου π. Χ. αιώνας.

Χαρά για τους νεκρούς

Για το θέμα αυτό δύο έξηγήσεις μάς δίνουν οι λέξεις «ἀγαλμα» και «κολοσσός» που είχαν την ίδια σημασία στην αρχαιότητα και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τις τερρακόττες. Ἡ λέξι «ἀγαλμα» σημαίνει «πηγή χαράς», από το ρήμα ἀγάλλομαι. Ἡ ἴδια ἡ λέξι ἐπομένως δείχνει ότι πίστευαν πως ο θεός θα χαίρόταν τις ὁμορφες ἢ ἀστείες αὐτὲς πῆλινες μορφές ὅπως τις χαίρόταν καὶ ὁ ἄνθρωπος. Τὸ ἴδιο θα χαίρόταν καὶ ὁ νεκρὸς ἔχοντας κοντά του τὰ πράγματα που ἀγαποῦσε στὴ ζωῇ. Ἄν ἦταν ἵππευς τοῦ ἔδραζαν στὸν τάφο του ἕναν πῆλινο μικρὸ καθαλλάρη. Ἄν ἀγαποῦσε τὸ θέατρο μιὰ ὁμάδα ἡθοποιῶν. Ἡ ἄλλη λέξι «κολοσσός» (που τὴν χρησιμοποιοῦσαν για ἀγάλματα σὲ ὑπερφυσικὸ μέγεθος) μάς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ παλαιότερη καὶ πιὸ μαγικὴ ἀντίληψη περὶ γλυπτικῆς. Σημαίνει «ἀντικαταστάτης κάποιου που λείπει ἢ που εἶναι ἄγνωστος». Στὴ Μυκηναϊκὴ ἐποχὴ κατὰ μιὰ ἐκδοχὴ ἡ ταφὴ τῶν βασιλέων συνοδευόταν ἀπὸ ἀνθρωποθυσίες. Τὸ ἔθιμο αὐτὸ τὸ βλέπουμε καὶ στὸν Ὅμηρο που λέει ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν ταφὴ τοῦ Πατρόκλου ἔσφαξε Τρῶες αἰχμαλώτους. Ἴσως στὴν ἀρχὴ οἱ τερρακόττες που ἀφιερώνονταν στοὺς νεκροὺς νὰ ἦταν μιὰ ἀντικατάστασι τῶν ἀνθρωποθυσιῶν. Τὸ ἀγαλματάκι που ἀφιερώνεται σὲ ἕνα ναὸ μπορεί νὰ στέκεται στὴ θέσι κάποιου ζωντανοῦ ἀνθρώπου. Μπορεῖ νὰ τὸ θεωροῦσαν σὰν ἕνα δούλο τοῦ ναοῦ πιὸ ὁμορφὸ καὶ πιὸ στερεὸ ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο. Μποροῦσε ἀκόμη νὰ ἐξασφάλιζε τὴν προστασία τοῦ θεοῦ τὸν καιρὸ που ὁ ἄνθρωπος ἦταν στὸν πόλεμο. Τὸ ἀγαλματάκι μιᾶς θεᾶς σ' ἕνα σπῆτι παριστάνει τὴν ἴδια τὴ θεά. Ἡ θεὰ μπορεί νὰ κρύβεται μέσα στὸ ἀγαλματάκι γιὰ ν' ἀκούη τις προσευχὲς που τῆς ἀπηθύονταν οἱ λάτρες της καὶ νὰ δέχεται τις θυσίες που με εὐλάβεια τῆς πρόσφεραν κάθε τόσο, παρακλητικές ἢ εὐχαριστήριες γιὰ τὴν εὐνοια που τοὺς εἶχε δείξει.

Πῶς ἔγιναν οἱ τερρακόττες

Οἱ καλλιτέχνες που ἔκαναν τὶς τερρακόττες ἦταν ταπεινοὶ βιοτέχνες ἴσως πολλοὶ νὰ ἦταν καὶ δούλοι. Τὰ ἔργαστήρια πολὺ σπάνια φαίνεται νὰ ἔχαν περισσότερους ἀπὸ ὀκτῶ ἢ ἐννιά τεχνίτες. Οἱ ἀγγειοπλάστες γιὰ τοὺς ὁποίους ἔξερουμε λίγα πράγματα, φαίνεται πῶς ἔχαν ὁργανωθῇ σὲ μικρὲς ὁμάδες. Πρέπει νὰ ξεχωρίσουμε τὰ ἀγαλματάκια που γίνονταν με τὸ χέρι ἀπὸ τὰ ἄλλα, τὰ χυτά. Οἱ τερρακόττες που γίνονταν με τὸ χέρι δὲν μπορούν νὰ ἐπαναληφθοῦν ἀκριβῶς ἴδιες. Ἄν καὶ ἡ μορφή τους εἶναι συχνὰ πρωτόγονη, ἐρίσκονται πολλὲς που μοιάζουν πολὺ μεταξύ τους. Γιὰ τὶς χυτὲς τερρακόττες γίνεται ἕνα καλούπι ἀπὸ ἕνα χειροποίητο πρωτότυπο καὶ ἀπ' τὸ καλούπι γίνονται πιά ὅσα ἀντίγραφα χρειάζονται. Μποροῦν ὁμως νὰ γίνουν καὶ παραλλαγές με τὸ κεφάλι τῆς μιᾶς μορφῆς καὶ τὸ σῶμα μιᾶς ἄλλης ἢ με ἄλλες ἀλλαγές τῶν συμπληρωματικῶν στοιχείων. Με τὴν προσθήκη μιᾶς λύρας ὁ ἔφηβος γινόταν Ἀπόλλων.

Οἱ καλλιτέχνες που ἐφτιαχναν τὶς τερρακόττες, ἂν καὶ ἦταν ταπεινοὶ καὶ ἄγνωστοι, ἔχαν σχέσι καὶ με ἄλλες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις. Οἱ τερρακόττες δὲν διαφέρουν παρὰ σὲ μέγεθος μόνο ἀπὸ τὰ πῆλινα κεφάλια γυναικῶν, ζῶων κλπ. που στολίζουν τὰ γείσα τῆς στέγης τῶν σπιτιῶν οὔτε καὶ ἀπὸ τὰ πῆλινα γλυπτά που βρίσκουμε στὶς στέγες καὶ στὶς γωνίες τῶν ναῶν. Ἐνα ἀπὸ τὰ τελευταία εὐρήματα στὴν Ὀλυμπία εἶναι ἕνα τέτοιο ὑπέροχο «ἀκρωτήριο» ὅπως τὸ ἔλεγαν, που παριστάνει τὴν ἀπαγωγὴ τοῦ Γανυμήδη ἀπὸ τὸν Δία. Οἱ χυτὲς μορφές ἢ τὰ κεφάλια χρησιμοποιοῦνται γιὰ χερούλια ἢ πώματα ἀγγείων, ἐνῶ ἄλλες φορὲς τὸ ἀγαλματάκι εἶναι ὅλο μαζί ἕνα ἀγγεῖο γιὰ μυρωδικά. Τὰ ἀγαλματάκια που στολίζονταν με θαμπὰ χρώματα ἀκολουθοῦσαν τοὺς διακοσμητικοὺς τύπους τῆς μεγάλης γλυπτικῆς. Ἡ μεγάλη γλυπτικὴ ἔχει ἀσφαλῶς μεγάλη καλλιτεχνικὴ ἐπίδρασι στὶς τερρακόττες. Ἄν ἔχαν

Ἀγαλμα γυναικὸς ἀπὸ τὴ Ρόδο.

«Πίθηκος πάνω σὲ γάϊδαρο». Βρέθηκε στὴν Τανάγρα καὶ βρίσκεται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο.

σωθή περισσότερα αγάλματα μεγάλου μεγέθους θα είχαμε πιά συχνά την ευκαιρία να διαπιστώσουμε πώς οί τερρακόττες είναι μικρές αναπαραστάσεις των λατρευτικών αγαλμάτων. Τώρα, τὸ μόνο πού μπορούμε νὰ πούμε είναι πὼς κάθε ἀγαλμάτιο καθρεφτίζει αὐτὴν ἢ ἐκείνη τὴν τάσι τῆς μεγάλης γλυπτικής.

Ποῦ βρέθηκαν οἱ καλύτεροι

Ἀξιοὶ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς τῆς τέχνης εἶναι τὰ περίφημα εἰδώλια πού βρέθηκαν στὴν Τανάγρα τῆς Βοιωτίας. Ἡ κεραμευτικὴ ἤκμαζε στὴν Τανάγρα ἀπὸ τὴν Ἀρχαϊκὴ ἐποχὴ, ἀλλὰ οἱ Ταναγραῖες κόρες, ὅπως λέγονται, ἄρχισαν νὰ κατασκευάζονται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος.

Τὸ κυριώτερο γνώρισμά τους εἶναι ἡ χάρι, πού ἔχουν σὸ ντύσιμο καὶ στὴν κορμοστασιά. Συνήθως φορᾶνε ρούχα περιπάτου, πολλὲς ἔχουν καπελλάκια, ἄλλες κρατοῦνε βεντάλια ἢ καλαθάκι. Ἀλλες κάθονται σκεπτικές ἢ ρεμβάζουν καὶ ἄλλες παίζουν διάφορα παιχνίδια. Τὰ ἀγαλματάκια τῆς Τανάγρας ἦταν χρω-

ματισμένα καὶ τὰ ἔβαζαν στοὺς τάφους ἢ τὰ χρησιμοποιοῦσαν στὰ σπίντια.

Καθένα μὲ δική του τέχνη

Ἡ ἱστορία λοιπὸν τῶν πηλίνων αὐτῶν ἀγαλμάτων εἶναι ἓνα κομμάτι τῆς ἱστορίας τῆς γλυπτικής. Ὁ τεχνίτης πρέπει νὰ κερδίσει τὴ ζωὴ του καὶ τὰ ἀγαλμάτια πρέπει νὰ ταιριάζουν στὰ γούστα καὶ τὴς ἀνάγκες τῶν ἀγοραστῶν. Ὁ ἀγοραστής εἶναι ὁ κοινὸς πολίτης καὶ οἱ τερρακόττες εἶναι φτηνές. Ἔτσι οἱ τερρακόττες μᾶς λένε πολλὰ γιὰ τὸν κοινὸ πολίτη, ὅπως ἦταν στὶς διάφορες ἐποχές. Μαθαίνουμε τί σκεπτόταν γιὰ τοὺς θεοὺς του, γιὰ τὸ θάνατο, τί πράγματα τοῦ ἄρεσαν καὶ ποιά τὸν διασκέδαζαν. Οἱ τερρακόττες εἶναι καὶ ἔργα τέχνης. Δὲν εἶναι βέβαια μοναδικὰ σὰν ἓνα ἄγαλμα τοῦ Φειδία ἢ σὰν ἓνα ποίημα τῆς Σαπφῶς. Μὰ οἱ τεχνίτες πού τὰ ἔφτιαχναν ἦταν ἐξαιρετοί, συχνὰ ἀληθινοὶ καλλιτέχνες καὶ τὰ ἀγαλμάτια ἦταν ὁμορφα δουλεμένα καὶ ζωγραφισμένα. Τὰ καλύτερα ἀπ' αὐτὰ πού σώθηκαν διατηροῦν ὡς σήμερα μιὰ γοητεία ἀληθινὰ σαγηνευτική.

Χαριτωμένη Κόρη τῆς Τανάγρας
(τέλος τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος).

ΚΥΠΡΟΣ ΤΟ ΜΑΓΕΜΕΝΟ ΝΗΣΙ

Τοῦ

GILBERT HARDING

Στὴν Κύπρο πρωτοπῆγα πρὶν ἄπο εἴκοσι χρόνια περίπου, δασκαλὸς τῆς ἀγγλικῆς σ' ἓνα σχολεῖο. Ἐχεὶ περάσει τόσοσ καιρὸς ἀπὸ τότε, μὰ κι' ἄλλος τόσοσ νὰ περνοῦσε δὲν θὰ μπορούσε νὰ σβύσει ἀπὸ τὴ μνήμη μου τὴν εἰκόνα τοῦ ὁμορφου νησιοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων του.

Πολὺ λίγοι τόποι εἶχαν τόσο ποικιλότητα μοῖρα. Ἡ Κύπρος στάθηκε πάντα τὸ σημεῖο ὅπου ἔσμιγαν ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἀσία, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς. Τὴν κυβέρνησαν οἱ μεγάλες μοναρχίες τῆς Ἀνατολῆς, τὴν κυβέρνησαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀρσάδες, οἱ Σταυροφόροι, οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ στὴν ἱστορία τῆς καθρεφτίζεται κάθε φυλετικὸς καὶ θρησκευτικὸς ἀγῶνας.

Πολλὲς θαυμαστὲς μορφές τῆς ἱστορίας διάλεξαν αὐτὸ τὸ νησί εἴτε γιὰ νὰ γεννηθοῦν ἐκεῖ εἴτε γιὰ νὰ πᾶνε νὰ τὸ δοῦνε. Καὶ ὅλες ἄφησαν μὲ κάποιο τρόπο τὴ σφραγίδα τους. Ἀς ἀκολουθήσουμε μερικὲς ἀπ' αὐτὲς καὶ ας τίς ἀφήσουμε νὰ μᾶς ὁδηγήσουν. Πρῶτη ἀπ' ὅλους ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἀστάρτη τῶν Φοινίκων. Ἡ μοι-

ραία αὐτὴ γυναίκα, ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτα καὶ τῆς ὁμορφιάς, γεννήθηκε ἀπ' τὸν ἄφρο τῆς θάλασσας, λίγο ἔξω ἀπ' τὴν Πάφο καὶ ἐκεῖ θρισκόταν τὸ μεγαλύτερο ἱερό της.

Ἄλλος φημισμένος ἐπισκέπτης τῆς Κύπρου ἦταν ὁ Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος. Ἀποβιβάστηκε στὴν Παλιά - Λεμησό, τὴ σημερινὴ Ἀμαθούντα, καὶ ὁ θρόνος λέει πὼς ἐκεῖ παντρεύτηκε τὴν Μπερενγκάρια τῆς Ναβάρρας. Δὲν ξέρω ἂν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ὡστόσο εἶναι βέβαιο πὼς ὁ Ἰσαὰκ Κομνηνὸς πού κυβερνοῦσε τότε τὸ νησί κακομεταχειρίστηκε τὴν ἀρχοντοπούλα καὶ ὁ Ριχάρδος ὀργισμένος ἔδειξε τὸ ἴδιο μένος στὴν κατάκτησι τοῦ νησιοῦ, ὅπως ἔκαμε καὶ γιὰ τοὺς Ἅγιους Τόπους.

Πατρίδα τοῦ Ὁθέλλου

Στὰ βορειοανατολικά τοῦ νησιοῦ βρίσκεται μιὰ ὑπέροχη πολιτεία, ἡ Ἀμμόχωστος (Φαμαγκούστα ὅπως τὴ λένε οἱ ξένοι), ἀντίζηλη τῆς Ραγούζας καὶ τῆς Καρκασσόν, μὲ τίς ἐπιθλητικὲς πύλες της καὶ τὴν μεγάλη γοθτικὴ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγ. Νικολάου πού ἔχει γίνει τζαμί. Ἄλλος γνωστός

μας επισκέπτης της Φαμαγκούστας ήταν ο Κριστόφερο Μόρο, Κυβερνήτης της Βενετίας, που τον θυμόμαστε ίσως καλύτερα ως 'Οθέλλο του Σαίξπηρ. 'Ο Σαίξπηρ νόμιζε πως ήταν μαύρος, μά δεν ήταν. «Μόρο» Ιταλικά δεν σημαίνει μόνο «Μαύρος» αλλά και «μούρο». Το οικόσημο του Κριστόφερο Μόρο έχει κλαδιά και φρούτα μouriάς.

Θυμάμαι μια ξεχασμένη θέα από την κοντινή Σαλαμίνα προς την Φαμαγκούστα, πέρα από χρυσάφενιες μιμόζες, πεσμένους μαρμάρινους κίονες, με τη θάλασσα στο βάθος, άπιστευτα γαλάζια.

'Η Κυρήνη δεν είναι μακριά από εκεί, ένας μοναδικός τόπος για ανάπαυσι και ρέμβη με το γραφικό κάστρο της πάνω απ' τον όμορφο κόλπο. 'Η άνοιξι είναι όλο χαμόγελα εκεί, ο άερας γλυκύτατα μυρωμένους και στην πράσινη γη ανθίζουν άνεμωνες.

"Ας πάμε όμως ως την πρωτεύουσα, τη Λευκωσία, με την μητρόπολι της 'Αγίας Σοφίας που δεσπόζει σ' αυτή την στρογγυλή πολιτεία, όπου έχει και την έδρα της ή κυβέρνησι και ή διοίκησι

της αυτοκέφαλης εκκλησίας της Κύπρου.

‘Η πηγή του έρωτα

Το καλοκαίρι κάνει τρομερή ζέστη, μά υπάρχει ή παρηγοριά των χιονοσκεπαστων βουνών, του 'Ολύμπου, του Τρόοδου όπως τον λένε οι ντόπιοι. Μπορεί να πάη κανείς και στην Φοντάνα 'Αμορόζα να πιη το μαγεμένο νερό της «πηγής του έρωτα» και να βρεθη έρωτευμένος!

Είναι τόσα και τόσα αυτά που δεν σās είπα. Δεν είπα για τον άσβέστη που βγαίνει στην 'Αμιάντα και τον χαλκό της Σκουριώτισσας. Δεν σās μίλησα για τα δέντρα που μοσχοβολούν και για το έξοχο κρασί (που τί κρίμα, δεν ταξιιδεύει!) Δεν σās μίλησα για τα όμορφα κοστούμια, για τα ζωηρόχρωμα, ωραιότατα κοστούμια που φοράνε στα χωριά όταν τραγουδούν και χορεύουν.

Είμαι ένθουσιασμένος που είχα την τύχη να πάω στην Κύπρο. Είναι ένα νησί που αξίζει να το γνωρίση κανείς όταν έχη τον καιρό, τα χρήματα και την ευκαιρία.

Μια Γιουγκοσλαβική έφημερίδα υπολόγισε ότι στην πρώτη σελίδα της Πράβδας, το όνομα του Στάλιν αναφερόταν 91 φορές με διάφορους τίτλους: 'Ιωσήφ Βησσαριώνοβιτς Στάλιν, 35 φορές. Σύντροφος Στάλιν, 33 φορές. Μεγάλος 'Αρχηγός, 10 φορές. 'Ακριδός και 'Αγαπημένος του Λαού, 7 φορές. Μεγάλος Στάλιν, 6 φορές. 'Εκτός απ' αυτά, ο Στάλιν έχει στις ρωσικές έφημερίδες και άλλες προσωνυμίες: «Μεγάλος άρχηγός δόκληρης της ανθρώπινης», «Μεγάλος άρχηγός των εργατών», «Πιστός υπερασπιστής της ειρήνης».

ΟΙ ΠΡΟΓΟΝΟΙ

των άγγλικών καθαροαίμων

Για τους φίλους του ιπποδρόμου

Σ το φεστιβάλ της Μεγάλης Βρεταννίας αγοράσται καθαροαίμων έπὶ δλον τὸν κόσμο άφησαν σχεδόν ένα εκατομμύριο λίρες στα άγγλικά και ίρλανδικά Ιπποφορβεία, δίνοντας έτσι στην 'Αγγλία την πρώτη θέση στο έξαγωγικό έμπόριο άλόγων Ιπποδρόμου. 'Ιδὸ πῶς πρωτάρχισε ή βιομηχανία αυτή είναι σωστό μυθιστόρημα. Πόσοι άραγε ξέρουν ότι όλα τα σημερινά καθαρόαιμα έλλογα κοίρσας προέρχονται από τρία άράπικα έλλογα Ιππασ'ς, που μεταφέρθηκαν στην 'Ανγλία στο τέλος του 17ου και στις άρχές του 18ου αιώνας, και που τα ίδια δεν έτρεξαν ποτέ στις κοΐρσες;

Τα όνόματα των άλόγων αυτών — Ντάρλεϋ, ο 'Αραβικός Γκόντολφιν, ο Μπαρμπερίνος και Μπύερλη, ο Τούρκος — δείχνουν την ανατολίτικη καταγωγή τους. 'Η μεταφορά τους στην 'Αγγλία ήταν μια σειρά από συμπτώσεις.

'Η ιστορία του Ντάρλεϋ άρχισε με τον κ. Ντάρλεϋ, από το Γιόρκσαϊρ. 'Ο Ντάρλεϋ ήταν πρόξενος της 'Αγγλίας στην Κωνσταντινούπολι. 'Ο αδελφός του, ένας από τους μεγαλύτερους Ιπποτρέφους της 'Αγγλίας την εποχή εκείνη, του έζήτησε

να έπισκεφθῃ το 'Αλέππο, όπου ο Σουλτάνος της Τουρκίας είχε ένα θαυμάσιο Ιπποφορβείο.

'Ο πρόξενος έκανε το ταξ'δι αυτό στο 'Αλέππο και είδε ένα ωραίο ξανθό πουλάρι που τον κατέκτησε κυριολεκτικά. 'Όταν όμως ζήτησε να το αγοράση, δεν του το έδωσαν. Για ν'ά φύγη από το Ιπποφορβείο ένα καλό έλλογο, έπρεπε να δοθῇ πρώτα ή συναίνεσι του Σουλτάνου. 'Αλλά ο Σουλτάνος δεν πουλούσε ποτέ τα έλλογά του!

‘Η πιο επιτυχημένη σειρά

'Ο κ. Ντάολεϋ όμως ήταν άνθρωπος με μεγάλη έπιμονή. Σε λίγες ήμέρες ζήτησε άκρόασι από το Σουλτάνο και προς μεγάλην έκπληξι των Τούρκων που διήθουναν το Ιπποφορβείο, ο Σουλτάνος του επέτρεψε να πάρη το έλλογο. 'Ετσι ο Ντάρλεϋ 'Αράμπιαν μεταφέρθηκε στην 'Αγγλία, στα 1704 για να γίνη ο ιδρυτής της σειράς Eclipse, μιας οικογενείας που έχει στο ενεργητικό της όχι μόνο τα πρωτεία της γονιμότητας αλλά και τις περισσότερες έπιτυχίες.

'Ο Μπύερλη Τέρκ ήρθε επίσης από την Τουρκία αλλά υπό

τελείως διαφορετικές συνθήκες. Ο λοχαγός Μπύερλη, ένας Άγγλος μισοφοβός που πολεμούσε υπέρ των Αυστριακών έναντι της Τουρκίας, έμονομάχησε κατά την κατάληψη της Βουδαπέστης μ' έναν Τούρκο αξιωματικό, τον έπληγωσε θανάσιμα και σαν λάφυρο, άς πούμε, του πήρε το μεγαλύτερο μαύρο αλογό του.

Φαίνεται όμως, ότι ο λοχαγός Μπύερλη δεν εξετίμησε το εύρημά του. Λίγα χρόνια αργότερα χρησιμοποιούσε το ωραίο αυτό ζώο σε μία μάχη έναντι των Ιρλανδών. Εύτυχως για τον ιππόδρομο, ο λοχαγός Μπύερλη πληγώθηκε στη Ντρογκέντα και αυτό ήταν το τέλος της στρατιωτικής του καριέρας. Το 1690, ο Μπύερλη Τέρκ μεταφέρθηκε σ' ένα ιπποφορβείο του Γιόρκσαϊρ και με αυτόν άρχισε να γράφεται μια άπ' τις πιο ενδιαφέρουσες σελίδες στην ιστορία των ιπποδρομιών.

Η «Σταχτομπούτα»

Πιο μυθιστορηματική όμως είναι η ιστορία του Γκόντολφιν Μπάρμπ, αϊτής της «Σταχτομπούτας».

Η ιστορία αρχίζει στους δρόμους του Παρισιού, όπου, μια μέρα του 1730, ο κ. Κόκ, ένας Άγγλος Κουάκερος έπαιρνε τον αέρα του ύστερα από το πρωινό του πρόγευμα. Ξαφνικά άκουσε πίσω του το θόρυβο από τις ρόδες ενός κάρρου που έτρεχε στο λιθόστρωτο και τις θλαστήμιες του οδηγού καθώς έμαστιγώνει το άχαμνό αλογό του που γλυστρούσε προσπάθοντας να σύρει το βαρύ φορτίο του.

Ο Κουάκερος λυπήθηκε το

δυστυχισμένο το άλογο και το άγρόρασε. Ένω σκεφτόταν τι θα το έκανε, ένας Μαροκκινός ξεχώρισε μέσα από το πλήθος που είχε συγκεντρωθεί και του είπε ότι το άλογο αυτό ήταν δώρο του Σουλτάνου του Μαρόκκου στο βασιλιά της Γαλλίας. Ήταν ένα από τα καλύτερα αλογα ιππασίας που είχε θγάλει το Μαρόκκο. Ο Μαροκκινός ήταν βέβαιος για την πληροφορία που έδινε, γιατί αυτός ο ίδιος είχε συνοδέψει το άλογο στη Γαλλία και το είχε περιποιηθεί όσον καιρό θρισκόταν στην υπηρεσία του βασιλιά.

Αλλά τα λόγια ήταν πολύ θερμά για το βασιλιά της Γαλλίας και η Αυτού Μεγαλειότης το ξέωρε από τους βασιλικούς σταύλους και του επέβαλε να σέρνει το βασιλικό κάρρο που έφερε τα λαχανικά από το Παρίσι στις Βερσαλλίες. Το υπερήφανο άλογο άπάντησε στην προσβολή κεμματιάζοντας το κάρρο και ύστερα απ' αυτό, ο σταυλάρχης του βασιλιά με πολλή του ευχαρίστηση το χάρισε σ' έναν νερούλα. Αυτός εύκολα βρήκε τον τρόπο να του κόψει την δριμυτικότητα. Απλώς του ελάττωσε το φαγητό του, ώπου —όταν το άγρόρασε πια ο Κουάκερος— ήταν πραγματικά πετσι και κόκκαλο.

Ο Κουάκερος έστειλε το άλογο στην Άγγλία, όπου σε λίγο το μετέφεραν στο περίφημο ιπποφορβείο της Μαρκεσίας Γκόντολφιν, στο Γιόρκσαϊρ. Εκεί ο Γκόντολφιν Μπάρμπ ίδρυσε την εξαιρετική οικογένεια Μάτσεμ, που έρχεται δεύτερη στη σειρά των σημερινών καθαροαίμων.

Η θρυλική φυλή των Τσιγγάνων

ΚΑΡΑΒΑΝΙΑ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Παράξενοι και γεμάτοι μυστήριο άνθρωποι είναι οι Τσιγγάνοι. Τους βλέπουμε να πλανιούνται στους δρόμους, με τα σκοτεινά τους μάτια να αναζητούν ανήσυχα το άγνωστο —μά ποιος από μας μπορεί να πη πώς τους ξέρει; Είναι σαν τα χελιδόνια, σαν τον άνεμο. Έρχονται και φεύγουν αδιάκοπα. Γελούν και τραγουδούν και χορεύουν κι' η μουσική τους είναι όλο πάθος. Ο πολιτισμένος κόσμος τους λείπει τελήδες και τους περιφρονεί γιατί δεν κάθονται να δουλέψουν σαν όλους τους τίμιους ανθρώπους. Μα οι τσιγγάνοι έχουν την απάντησι: Πολύ πιο χαρούμενη και ευτυχισμένη είναι η ζωή κάτω από μια χιλιομπαλωμένη τέντα παρά μέσα σε μια μεγάλη πολιτεία από τσιμέντο και άτσάλι.

Το ίδιο το όνομά τους έχει έναν παράξενο, μακρινό ήχο — Τσιγγάνοι! Και όμως από αιώνες τώρα ζουν κοντά μας, στην Αμερική, στην Ευρώπη, στην Ασία, παντού. Ωστόσο, κι' αν ζούμε μαζί μας δεν είναι σαν έμας. Μιλούν τη δική τους γλώσσα, άγνωστη τις δικές μας συνήθειες, κοροϊδεύουν τους νόμους μας. Μας μαγεύουν με τη μουσική τους, μας ξεγελούν με τα τερίτια τους και ύστερα χάνονται στο σκοτάδι. Είναι ένα αίνιγμα και μια απόλαυσι.

Τη ζωή τους την κυβερνά η συνήθεια και η πίστι και μια παράδοσι που κυλά μέσα στο ίδιο τους το αίμα. Περνούν ανάμεσά μας χωρίς η ζωή μας να τους άγγιζει καθόλου, ώστόσο διαβάζουν τα μυστικά μας και πολλές φορές

Ἡ μόρφωσι τοῦ τσιγγάνου σταματάει ὅταν μάθῃ νὰ τραγουδάῃ καὶ νὰ χορεύῃ.

Περίεργα καὶ αὐθόρμητα τὰ τσιγγανάκια, δὲν βασανίζονται ἀπὸ ψυχολογικά προβλήματα.

ξέρουν γιὰ μᾶς περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Κάποιος εἶπε μιὰ φορά πὼς οἱ Τσιγγάνοι εἶνα «ὁ μόνος κρίκος ποὺ μᾶς συνδέει μὲ τὸ μυστήριο καὶ τὴ μαγεία».

Αἰῶνες δλόκληρους τοὺς μελετοῦμε κι' ὅμως ἀκόμη δὲν ξέρουμε θετικά ποιοὶ εἶναι κι' ἀπὸ ποῦ ἔρχονται. Εἶναι ἀνώφελο νὰ τοὺς ρωτήσουμε, γιατί —ὅσο κι' ἂν φαίνεται τοῦτο παράξενο— οἱ Τσιγγάνοι δὲν εἶναι μυστήριο μόνο γιὰ μᾶς, ἀλλὰ καὶ γι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους. Οἱ θρύλοι καὶ οἱ θαμπές ἀναμνήσεις τοὺς πολὺ λίγα μᾶς λένε. Μόνο ἡ γλῶσσα τοὺς, ἡ Ρωμανική, εἶναι ἓνας δεσμός μὲ τὸ παρελθόν. Φαίνεται πὼς ἦρθαν πρὶν ἀπὸ χρόνια πολλὰ ἀπ' τὴς Ἰνδίας καὶ κανεὶς δὲν ξέρει ἂν ἦταν ντόπιοι καὶ κεῖ ἡ περαστικοί. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πῇ οὔτε πότε ἄρχισαν τὴς περιπλανήσεις τοὺς οὔτε καὶ γιατί.

Ἐκεῖνο ποὺ ξέρουμε εἶναι πὼς ἐμφανίστηκαν στὴν Εὐρώπῃ τὸν 15ο αἰώνα. Ἦταν λίγο-πολὺ ὅπως τοὺς ξέρουμε σήμερα. Σ' ὅσους τοὺς ρωτοῦσαν ἀπὸ ποῦ ἔρχονταν ἔλεγαν μιὰ ἀπίστευτη ἱστορία· μίλουσαν γιὰ κάποια μυστηριώδη χώρα ποὺ τὴν ἔλεγαν Κάτω Αἴγυπτο καὶ εἶχαν ξεκινησεὶ γιὰ ἓνα ἐπτάχρονο προσκύνημα στοὺς Ἁγίους Τόπους. Ἦταν μιὰ ἱστορία ποὺ ταίριαζε στὴν ἐποχή, γιατί τότε τοὺς προσκυνητὲς τοὺς σέβονταν ὅλοι. Οἱ Τσιγγάνοι δέχονταν τὴ φιλοξενία ποὺ τοὺς πρόσφεραν καὶ τὸ ἄλλο πρωτὶ ξεκινούσαν πάλι μὲ τὸ τραγούδι στὸ στόμα.

Ἔτσι τοὺς γνωρίσαμε πρὶν ἀπὸ πεντακόσια χρόνια κι' ἔτσι τοὺς ξέρουμε ὡς τὴς μέρες μας. Οἱ Τσιγγάνοι συνεχίζουν τὸ ἀτέλειωτο προσκύνημά τους, ξένο πάντα ἀνάμεσά μας. Τοὺς πρό-

φέραν σπίτια μὰ αὐτοὶ προτιμοῦν νὰ στήνουν τὰ τσαντήρια τους, ὅπου τοὺς ἀρέσει. Τοὺς φέρθηκαν ἄσκημα καὶ τοὺς τιμώρησαν, τοὺς κυνήγησαν καὶ τοὺς κακοποίησαν. Ὅλοι οἱ τύραννοι, ἀπὸ τὸν μεσαίωνα ὡς τὸν Χίτλερ, προσπάθησαν νὰ τοὺς ἐκμηδενίσουν. Ὡστόσο βρίσκονται ἀκόμη ἀνάμεσά μας, περήφανοι καὶ ἀλλοιώτικοι ἀπὸ μᾶς. Δὲν ἀλλάζουν· δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς ἀλλάξουμε.

☆

Ποιὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας τους; Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἔχουν αὐτοὶ καὶ λείπει ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους; Αὐτὸ ποὺ ξέρουμε εἶναι ὅτι πάντως δὲν δίνουν σημασία σ' αὐτὰ ποὺ οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι τόσο κυνηγᾶνε —ἀσφάλεια, σπίτι, πλοῦτο, δύναμι, ἐξουσία.

«Τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ σὲ κυριεύουν καὶ φέρνουν τὴν καταστροφή. Ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ εἶναι σὰν τὸ ἀγέρι. Κλείσε τὸν ἀέρα μέσα σὲ τοίχους· θὰ μouxλιάσῃ. Ἀνοίξε τὴν τέντα, ἀνοίξε τὴν καρδιά. Ἀφῆσε τὸν ἀνεμο νὰ φυσήξῃ ἐλεύθερα...». Ἔτσι λέει ἓνα τραγούδι τους. Τόσοι καὶ τόσοι Τσιγγάνοι κατέκτησαν τὸν κόσμον μὲ τὴ μουσική τους καὶ τὰ παράτησαν ὅλα γιὰ νὰ γυρίσουν στὴν ἀπλὴ, περιπλανωμένη ζωὴ τοῦ λαοῦ τους. Ἐδῶ ἴσως νὰ βρίσκεται τὸ μυστικὸ τοῦ Τσιγγάνου. Ζητάει τὴν εὐτυχία... μὰ τί εἶδους εὐτυχία εἶναι αὕτη; καὶ πὼς τὴν βρίσκει;

Πάνω ἀπ' ὅλα ὁ Τσιγγάνος πιστεύει πὼς εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὰ ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος ἄνθρωπος πάνω στὴ γῇ. Οἱ ἄλλοι εἶναι γι' αὐτὸν σκλάβοι τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν ποὺ ἔβαλαν στὴ ζωὴ τους. Ὁ Τσιγγάνος δὲν σέβεται ἄλλο νόμον ἀπ'

Ὁ τσιγγάνικος χορὸς συμβολίζει τὴν ἄγρια ἐλευθερία ποὺ χαίρεται αὐτὸς ὁ λαὸς ἐδῶ καὶ αἰῶνες.

Παο' ὅλο ποὺ ξέρουν πολλὲς τέχνες οἱ Ἀτσιγγάνοι εἶναι ἀριστοκράτες· σπάνια δουλεύουν.

τὸν νόμο τῆς φυλῆς του καὶ δὲν νοιώθει ἄλλη ἀφοσίωσι παρὰ τὴν ἀφοσίωσι στοὺς ὁμοίους του. Τὰ κοινοβούλια, οἱ κυβερνήσεις, οἱ πόλεμοι τῶν ἄλλων ἔθνων — ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ μας τοῦ δυναμώνουν τὴν πεποίθησί του πὼς ὁ δικός του τρόπος ζωῆς προσφέρει τὴ μεγαλύτερη εὐτυχία. Τὸ ἔμβλημα τῆς ζωῆς του θὰ μπορούσε νὰ ἦταν «ζῆσε τὸ σήμερον καὶ ζῆσε το χαρούμενον».

Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ λέμε πὼς οἱ Τσιγγάνοι εἶναι τεμπέληδες, πὼς δὲν ἀξίζουν τίποτα. Κι' ὅμως λίγες γυναῖκες δουλεύουν τόσο σκληρὰ ὅσο οἱ γυναῖκες τῶν Τσιγγάνων. Δὲν φροντίζουν μόνο γιὰ τὶς πολυάριθμες οἰκογένειές τους. Λένε καὶ τὴν τύχη καὶ χορεύουν καὶ τραγουδοῦν καὶ κερδίζουν τὸ ψωμί τους. Καὶ τὰ Τσιγγανόπουλα ἀκόμη ἀπὸ μικρὰ - μικρὰ ἀρχίζουν νὰ κάνουν διάφορες δουλειές. Οἱ ἄντρες τους πάλι εἶναι καλοὶ σιδεράδες, χαλκοματῆδες καὶ μουσικοὶ. Καὶ οἱ οἰκογένειες τῶν Τσιγγάνων, ἂν τὶς κρίνουμε μὲ τὰ κριτήρια τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι πρότυπα ἠθικῆς.

Σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τῶν Τσιγγάνων ἡ συζυγικὴ ἀπιστία εἶναι ἀμάρτημα θαρὺ καὶ τιμωρεῖται μὲ διωγμό, καμμιὰ φορὰ καὶ μὲ θάνατο. Ὁ γάμος εἶναι πρᾶξι σοβαρὴ πού δένει τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναῖκα γιὰ ὅλη τους τὴ ζωὴ. Οἱ ἐρωτευμένοι βλέπονται στὰ κλεφτά, καταφεύγουν σὲ μαγικά φίλτρα καὶ κουβεντιάζουν στὴν πύριν γλῶσσα τῶν ματιῶν.

Οἱ Τσιγγάνοι ταξιδεύουν γιὰ νὰ ταξιδεύουν. Εἶναι οἱ πεταλοῦδες τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς πού πετοῦν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο καὶ ἀφήνουν πίσω τους τὸν ἀντίλαλο τῆς μουσικῆς τους. Πολλοὶ ποιητές

προσπάθησαν νὰ συλλάβουν αὐτὸ τὸ τσιγγάνικο πνεῦμα. Σ' ὅλες τὶς γλῶσσες τραγουδήθηκε ἡ τσιγγάνικη ζωὴ πού τὴν φτερώνει ἡ μελωδία καὶ ὁ ρυθμός, ἡ ζωὴ πού κυνηγᾷ τὴ χαρὰ. Οἱ ζωγράφοι ἀποθανάτισαν τὰ χρώματα καὶ τὰ μεταξωτά, τὰ στολίδια τους καὶ τὶς ἐκφραστικὲς κινήσεις τοῦ χοροῦ τους.

Ὅμως καλύτερα ἀπ' ὅλους, οἱ ἀτσιγγάνοι ἔδωσαν τὴν ἐκφρασί τοῦ ἑαυτοῦ τους μὲ τὴ μουσικὴ τους. Δὲν εἶναι ἄλλη μουσικὴ στὸν κόσμον σὰν τὴν τσιγγάνικη. Εἶναι ἡ μουσικὴ πού γοήτευσε τὸν Μπράμς, τὸν Λίστ, τὸν Ντβόρζακ, τὸν Στράους καὶ τόσους ἄλλους. Εἶναι ἡ μουσικὴ πού μελαγχολεῖ, πού πλανεύει, πού σὲ κάνει νὰ νοιώθῃς ἔρημος κι' ἐγκαταλελειμμένος. Μέσα στὸ πάθος καὶ στὸ λυγμὸ τοῦ δοξαριοῦ, ἡ τσιγγάνικη ψυχὴ θρῖσκει τὴν πιὸ ἐλεύθερη ἐκδήλωσί της.

Στὴν παλιὰ Ρωσία οἱ Τσιγγάνοι τραγουδοῦσαν τόσο ὁμορφα, πού οἱ ἄνθρωποι ἔρχονταν ἀπὸ μακριὰ γιὰ νὰ τοὺς ἀκούσουν καὶ νὰ τοὺς θαυμάσουν. Ἐνας θρύλος λέει πὼς ὁ ἐραστής μιᾶς Τσιγγάνας τραγουδίστριας ὠρκίστηκε νὰ μὴ γυρίσῃ πίσω, ἂν δὲν μαζέψῃ τόσο χρυσάφι ὅσο χρειάζοταν γιὰ νὰ σκεπάσῃ τὸ σῶμα τῆς ἀγαπημένης του. Γύρισε ὕστερα ἀπὸ πενήντα χρόνια, τὴν ἡμέρα πού ἡ Τσιγγάνα πέθαινε, καὶ τὴν ἔθαψε μέσα στὸ χρυσὸ φέρετρο πού εἶχε φέρει ἀπὸ τὰ ξένα.

Τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας τῶν Τσιγγάνων φαίνεται νὰ βρίσκεται στὴν ἀδελφοσύνη τους καὶ στὴ νομαδικὴ ζωὴ τους. Αὐτὰ τὰ δυὸ εἶναι ἀχώριστα. Πολλοὶ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ θροῦν τὴν εὐτυχία στὴ μοναξιά· οἱ Τσιγγάνοι ποτέ. Ὁ πιὸ μεγάλος φόβος τους εἶναι ἡ μοναξιά, ἡ πιὸ μεγάλη τους

Οἱ τσιγγάνοι στήνουν τὰ τσαντήρια τους σὲ ἐρημιές καὶ σὲ πολιτείες.

τιμωρία ὁ διωγμὸς ἀπ' τὴ φυλὴ. Δουλεύουν, εὐτυχοῦνε, ὑποφέρουν, ὅλοι μαζί. Καὶ ὅλοι μαζί πάλι χαίρουν τὴ μουσικὴ καὶ τὸ χορὸ πού τόσο ἀγαποῦν. Ὅλες οἱ τελετές τους — γάμοι, βαφτίσια, ἀκόμη καὶ κηδεῖες — εἶναι γι' αὐτοὺς μιὰ εὐκαιρία γιὰ νὰ σκορπίσουν τὴ μελωδία τῆς μουσικῆς τους.

Πρὶν ἀπὸ χρόνια πολλά, λέει μιὰ ἱστορία, κάτι στρατιῶτες κυνηγοῦσαν μιὰ φυλὴ Τσιγγάνων. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Τσιγγάνους θύμισε στὸν ἀρχηγό του πὼς ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἐπρόκειτο νὰ παντρευτῇ:

— Μὰ σὲ λίγες ὥρες μπορεῖ νὰ εἴμαστε ὅλοι σκοτωμένοι.

— Ἐνας λόγος παραπάνω νὰ γίνῃ ὁ γάμος τώρα, εἶπε ὁ νεαρός.

Ὅταν ἔφθασαν οἱ στρατιῶτες δὲν πίστευαν στὰ μάτια τους. Ἄντι νὰ κρυφτοῦν γιὰ νὰ σωθοῦν, οἱ Τσιγγάνοι χόρευαν καὶ τρα-

γουδοῦσαν γιορτάζοντας τὸ γάμο. Οἱ στρατιῶτες χαμήλωσαν τὰ τουφέκια. Δὲν μπορούσαν νὰ χτυπήσουν ἄνθρώπους πού ἦταν τόσο παιδιὰ. Μιὰ Τσιγγανοπούλα τράβηξε ἕνα στρατιώτη καὶ τὸν ἔβαλε στὸ χορὸ. Σὲ λίγο χόρευαν ὅλοι μαζί, Τσιγγάνοι καὶ στρατιῶτες. Τὸ πρωὶ οἱ Τσιγγάνοι εἶχαν κάνει φτερά... καὶ φυσικά, μαζί τους καὶ... τὰ τουφέκια τῶν στρατιωτῶν.

Τὰ ἔθνη ἀλλάζουν ἔθιμα καὶ συνήθειες, μὰ οἱ Τσιγγάνοι δὲν ἀλλάζουν ποτέ. Μένουν πάντα οἱ ἴδιοι, ἀνέγγιχτοι ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς ὁργανωμένης κοινωνίας. Δὲν δέχονται καμμιὰ θρησκεία, καμμιὰ παράδοση, κανένα νόμο ἀπὸ τὸν κόσμον πού ζῇ ἔξω ἀπὸ τὰ καραβάνια τους. Παρ' ὅλους τοὺς διωγμούς, ὑπάρχουν σήμερον πάνω ἀπὸ ἕνα ἑκατομμῦριο Τσιγγάνοι, περήφανοι καὶ ἀκατάδεκτοι πάντα, μὲ ὁδηγὸ τὸν ἄνεμο.

Πατρίδα τους εἶναι ὁ κόσμος

όλος και ή αδιάκοπη μετακίνησι
είναι τὸ νόημα τῆς ζωῆς τους.
Κίνησι σημαίνει γιὰ τοὺς Τσιγγάνους αὐτὸ πὺ σημαίνει γιὰ
μᾶς κανονικὴ ζωὴ. Δὲν ἔχουν και-
ρὸ νὰ ὑποφέρουν γιὰ μάταιες
θλίψεις. Κάθε μέρα φέρνει και-
νούργιες ἐντυπώσεις πὺ σβήνουν
τὶς χθεσινές.

Πρὶν ἀπὸ πεντακόσια χρόνια
οἱ Εὐρωπαῖοι εἶχαν τὴν ἀντίλη-

ψιν πὺς οἱ Τσιγγάνοι ἦταν μιὰ
φυλὴ πὺν χανόταν. Πρὶν ἀπὸ ἑκα-
τὸ χρόνια οἱ Ἀμερικανοὶ ἱστορι-
κοὶ εἶχαν γράψει σχεδὸν τὸν ἐπι-
τάφιό τους. Κι' ὅμως ὑπάρχουν
ἀκόμη, γεμάτοι ζωὴ καὶ πάθος.
"Ἴσως τὸ μυστικὸ τους νὰ εἶναι
ὅτι πιστεύουν μόνον στὸν ἑαυτὸ
τους κι' ὄχι σ' αὐτὸ πὺ ἐμεῖς ὀ-
νομάζουμε πολιτισμό.

Ὁ κοσμηματοπώλης : "Αν μοῦ ἐπιτρέπετε, καὶ μένα μὲ κάνετε πολὺ εὐτυχῇ

Κουϊτ

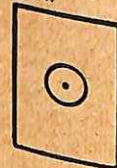

ΚΟΒΕΙ ΤΟ ΜΑΤΙ ΣΑΣ :

Σὲ κάθε σειρά, τὸ πρῶτο σκίτσο
παριστάνει ἓνα στερεὸ ἀντικείμενο.
"Αν νομίζετε ὅτι κάποιο ἀπὸ τὰ ἄλ-
λα σκίτσα τῆς ἴδιας σειρᾶς παρι-

στάνη τὸ πρῶτο ἀντικείμενο σὲ ἄλλη
θέσι, βάλτε το μέσα σὲ ἓνα κύκλο.
"Αν ὄχι, ὑπογραμμίστε τὴ λέξι ΚΑ-
ΝΕΝΑ.

A.

KANENA

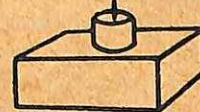
1

2

3

4

B.

KANENA

1

2

3

4

Γ.

KANENA

1

2

3

4

Δ.

KANENA

1

2

3

4

ΑΚΟΝΙΣΤΕ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΣΑΣ

Σε μία βιβλιοθήκη υπάρχουν διπλά - δίπλα στο ράφι, δυο βιβλία, ο τόμος 1 και ο τόμος 2. Χωρίς το έξωφύλλο, κάθε τόμος έχει πάχος μία ίντσα. Τα έξωφύλλα έχουν το καθένα πάχος 1)8 της ίντσας. Αρχίζοντας από τη σελίδα 1 του πρώτου τόμου ένα πεινασμένο σκουλήκι προχώρησε ως την τελευταία σελίδα του δεύτερου τόμου. Πόσες ίντσες χαρτί έφαγε;

ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ

Σε ποιά οικογένεια ανήκε ο Έρικός ο 8ος;

Ποιά ήταν η πρώτη γυναίκα μέλος του Άγγλικού Κοινοβουλίου;

Ποιά ήταν η γυναίκα του Ριχάρδου του Λεοντόκαρδου;

Ποιά είναι αυτή που κάηκε ως μάγισσα και λατρεύτηκε ως αγία;

Τι κοινό έχουν μεταξύ τους οι λόφοι της Ρώμης και τα θαύματα του κόσμου;

Ποιά ήταν η τελευταία βασιλική οικογένεια της Ρωσίας;

Ποιός ίδρυσε την Λεγεώνα της Τιμής;

Πόσα χρόνια έζησε ένας άνθρωπος που γεννήθηκε 50 χρόνια πριν από τον Χριστό και πέθανε την ημέρα των γενεθλίων του, το 4 μ.Χ.;

Τι συγγένεια έχετε με την κόρη της άνεψιάς της μητέρας σας;

Ποιός είναι ο μεγαλύτερος αριθμός που μπορείτε να έχετε ανακατατάσσοντας τα νούμερα του αριθμού 2859 και διαιρώντας τον διά του 4;

(Λύσεις στη σελίδα 144)

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ, ΚΑΘΕΤΩΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΩΤΑ

Η	ΕΚ	ΛΟ	ΓΗ	εās	εϋ	χε	ται	χρό	νι	
ΕΚ	ΛΟ	ΓΗ	εās	εϋ	χε	ται	χρό	νι	α	
ΛΟ	ΓΗ	εās	εϋ	χε	ται	χρό	νι	α	πολ	
ΓΗ	εās	εϋ	χε	ται	χρό	νι	α	πολ	λά	
εās	εϋ	χε	ται	χρό	νι	α	πολ	λά	δι	
εϋ	χε	ται	χρό	νι	α	πολ	λά	δι	ά	
χε	ται	χρό	νι	α	πολ	λά	δι	ά	τό	
ται	χρό	νι	α	πολ	λά	δι	ά	τό	έ	
χρό	νι	α	πολ	λά	δι	ά	τό	έ	τος	
νι	α	πολ	λά	δι	ά	τό	έ	τος	1952	ix

Η «Έκλογη σας εύχεται χρόνια πολλά δια το έτος 1952». Την εύχη αυτή μπορείτε να την διαβάσετε κατά 365 διαφόρους τρόπους!!!

Ο ΚΑΛΗΚΑΝΤΖΑΡΟΣ

Χριστουγεννιάτικο Διήγημα

Ήταν πρόδρομο των Χριστουγέννων.

Ο καιρός φαίνονταν πολύ άγριος, κι' αν και δεν ήταν παρά λίγες στιγμές περασμένες, πού είχε βασιλέψει ο ήλιος, όλη η Θεσσαλία βουτιώνταν στα κατάμαυρα σκοτάδια της νυχτός.

Το χωριό, το όνομαστότερο χωριό της Καραγκουνιάς, το Μεσδάνι, φωτοβολούσε μέσα στα σκοτάδια, από τα αναμμένα τα δαδιά, πού πήγαιναν πέρα - δώθε στές αϋλές, κι' από τές αναλαμπές της Χριστουγεννιάτικης φωτιάς, πού έβγαίνουν από τές χαραμάδες των παραθυριών, κι' από τές ανοιγμένες θύρες, κι' άντηχούσε απ' άκρη σ' άκρη από τους γοερούς γρυλισμούς των γουρουνιών, πού σφάζονταν, από τα γαυγίσματα των σκυλλιών, πού παραμόνευαν στές αϋλόπορτιες και χυμούσαν στους διαβάτες, πού πήγαιναν από ένα σπίτι σ' άλλο, κι' από μία γειτονιά σ' άλλη, από τα μουγκρίσματα των βωδιών, πού πήγαιναν άργοπατώντας, όσο να βρούν το κατοικειό τους, από τα χλιμιντρίσματα των αλόγων, πού περίμεναν το πάχυνσμά τους, από τα γκαρίσματα των γαϊδουριών, κι' από την όχλοδοή των ανθρώπων, πού αναδεύονταν μέσα στο χωριό, έπειδή άλλοι δεν είχαν άρκετά κούτσουρα και πήγαιναν να ζητήσουν από συγγενικό ή από φιλικό σπίτι, για να βαστάξη η φωτιά ως το πρωί, κι' έτσι να μη φιλοχωρήσουν τα καταραμένα τα καληκαντζάρια μέσα στη φαμίλια τους, πού ανεβαίνουν από τα τρίςδαθα της γής στον κόσμο, την νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων, για να κάμουν χίλια - δυο κακά, άλλοι πήγαιναν να βρούν πεταγμένα παλιοτσάρουχα, για να τα ρίξουν στη φωτιά, το μόνον πράγμα, πού άποφεύγουν τα καταραμένα — αυτά πάλε — τα καληκαντζάρια, γιατί φοβούνται από τη μυρουδιά τους, άλλοι, μη έχοντας τον τρόπο να σφάξουν δικό τους γουρούνι, πήγαιναν να σφάξουν μαζί με άλλους, πού δεν είχαν κι' αυτά τον τρόπο τους, να σφάξουν μοναχοί τους, για να μεραστούν το σφαχτό σε δύο, ή σε τρία μερίδια και να νιφτούν στα χέρια, και στα μούτρα ακόμα καμπόσοι, με το γουρουνίσιο το αίμα τη στιγμή, πού βγαίνει από τη σφαγή, για να μη σκάζουν από το ξεροδόρι, άλλοι να ζητήσουν κανένα γελάδι, ή κανένα φορτιάρικο, πού δεν είχε συμμαζευτή με την ώρα του, στην αϋλή του, κι' άλλοι γι' άλλες δουλειές κι' ανάγκες...

Αυτά όλα τα κουβεντιάσματα των σπιτιών, οι γρυλισμοί των γουρουνιών, πού σφάζονταν, τα γαυγίσματα των σκύλων πού άληχτούσαν τους ανθρώπους, πού πήγαιναν πέρα - δώθε, τα μουγκρίσματα των βωδιών, πού ζητούσαν να βρούν το κατοικειό τους, τα χλιμιντρίσματα των αλόγων, πού είχαν μείνει άπάχυνστα, τα γκαρίσματα των γαϊδουριών... αυτά όλα από τη μία μεριά, την κάτω, κι' η γιγάντεια βουή του βορριά, πού άνακάτευε

τῇ βαρυσυννεφιά τ' οὐρανοῦ, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ, τὴν ἀπάνω, σμίγονταν, γένονταν ἓνα, κι' ἔκαμαν ἓνα εἶδος μουσικῆς, ἓνα εἶδος χριστουγεννιάτικου τραγουδιοῦ, ποὺ δὲν εἶταν ἄξιος νὰ τὸ συνθέσῃ κανένας μουσικός, οὔτε εἶταν ἄξιος νὰ τὸ γράψῃ κανένας ποιητής, μουσικῆς παναρμόνιας καὶ τραγουδιοῦ χαρμόσυνου, ποὺ εἶχαν γιὰ στοιχεῖα καὶ τόσα ἀνόμοια αἰσθήματα, ἀπὸ τοὺς γρυλισμοὺς τῶν κατημένων τῶν γουρουνιῶν, ποὺ σπαρταροῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ μαχαίρι τοῦ αἰμόχαρου σφαγᾶ, ὡς τὰ χαρῶπὰ γκαρίσματα τῶν γαϊδουριῶν.

Στέχοιμον στὸ παραθύρι τοῦ πύργου, ποὺ κατοικοῦσα, πύργου, ποὺ εἶχε ἱστορία ἀκέρια ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῶν ἀγᾶδων, τῶν ἐφέντιδων, τῶν μπείδων καὶ τῶν πασιᾶδων, ὅταν οἱ σημερινοὶ ἐπιστάτες τοῦ χωριοῦ λέγονταν σιουμπασιάδες, κι' ὁ ἀφεντικός του εἶταν Τοῦρκος, κι' ἀγνάντευα τὸ λαμπροσκότεινο θέαμα τοῦ χωριοῦ, ποὺ ὠνειροφέρνονταν στὰ μαῦρα σκοτάδια καὶ στὰ λαμπρὰ φῶτα, κι' ἀφηκράζοιμον τὴν παράξενη ἐκείνη μουσικὴ καὶ τὸ παράξενο ἐκεῖνο τραγούδι, ποὺ μοῦ μεθοῦσαν τὴν καρδιά, κι' αἰσθάνοιμον ἕναν ἄρρητο ἀναγαλλιασμό, ὡς μέσα βαθὰ στὴν ψυχὴ μου.

Σ' αὐτὸ ἀπάνω ποὺ βρίσκοιμον ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ πετοῦσα μὲ τὰ φτερά τῆς φαντασίας ψηλὰ σ' ὅλο τὸν ὀρθόδοξο χριστιανικὸ κόσμον, ποὺ ἐτοιμάζονταν νὰ γιορτάσῃ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ του, ἀκούω, μιὰ δειλὴ φωνὴ ἀπὸ πίσω μου :

— Ἀφεντικό! ἀφεντικό!

Στρέφω νὰ ἰδῶ. Εἶταν ὁ Γιάννης ὁ Μπούντης, ὁ πορτόγυρός μας.

— Τί θέλ' ὡρέ; (Τοῦ λέγω).

— Νὰ μοῦ δώσῃς τὴν ἄδεια, νὰ πάω σπιτ' πρὶν περάσ' ἡ ὥρα... Εἰρ' ἔς, ἀφεντικό, ἀπόψε τὰ καταραμένα τὰ καλχαντζάρια...

— Καλά, καλά! (Τοῦ εἶπα). Ἀμα ἀποφάμε νὰ φύγ' ἄμέσως!

Ἄλλες βραδεῖες ὁ πορτόγυρος πήγαινε στὸ σπιτί του κοντὰ στὰ μεσάνυχτα. Εἶταν παντρεμένος ὁ κατημένος κι' ἔκαμε αὐτὸν τὸν νυχτερινὸν περίπατο ἀπὸ τὴν μιὰ τὴν ἄκρη ὡς τὴν ἄλλῃ τοῦ χωριοῦ, ἐνῶ ἡ τάξῃ ἀπατιοῦσε νὰ μένῃ τὴν νύχτα στὸν πύργον, γιὰ κάθε χρεὶά ἀνάγκης.

Ἀπόδειπνα ὁ Γιάννης ὁ Μπούντης, ἀφοῦ ἔκαμε ὅλες τὲς δουλειές τοῦ πύργου, καὶ πάχνιασε τὰ ζῶα στὰ κατώγια, βγῆκε ἀπὸ τὴν ἐξώθυρα καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπιτί, κι' ἐγώ, μὴ ἔχοντας δουλειά, κι' ὄντας κουρασμένος ἀπὸ τοὺς δρόμους, ποὺ εἶχα κάμει τὴν ἡμέρα μέσα στὰ σπαρτά, γιὰ νὰ ἐπιθεωρήσω τὰ νεραγῶγια, μὴν τυχὸν κινδυνεύῃ κανένα χωράφι, ἔγειρα νὰ κοιμηθῶ, ἀλλὰ εἶχα κλείσει καὶ δὲν εἶχα κλείσει ἀκόμα τὰ μάτια μου, ὅταν ἀκούω ἀκράτητα καὶ ξεκαρδιστικὰ γέλοια τῶν ἀγροφυλάκων, ποὺ ἀχολογοῦσε ὅλος ὁ πύργος. Σηκόνομαι ἄμέσως θυμωμένος κι' ἀνοίγω τὴ θύρα ἑτοιμὸς νὰ περάσω ἀπὸ γενεές δέκα τέσσερες τοὺς ἀγροφυλάκους, ἀλλ' οὔτε ἡ παρουσία μου, οὔτε τὰ κατηφιασμένα μουτρα μου κατώρθωσαν νὰ τοὺς κάμουν νὰ σωπάσουν.

— Τί τρέχει ὡρέ; Φωνάζω ἄγρια καὶ θυμωμένα.

— Χάχα χαααα!

ὁ ἕνας

— Χάχα χαααα!

ὁ ἄλλος

— Χάχα χαααα!

ὁ τρίτος.

Βλέποντας αὐτὴ τὴν κατάσταση, θυμήθηκα τὸ γελωτόρι τῶν παραμυ-

θῶν, καὶ φοβήθηκα μὴ βρίσκοιμον ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους, ποὺ εἶχαν τρελλαθῇ. Ἀρχισα νὰ τὸ συλλογίζωμαι καλὰ, καὶ σκέφτηκα ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβω προφύλαξη γιὰ τὴ ζωὴ μου καὶ γιὰ τὸν πύργον, μὴ στὴν τρέλλα τοὺς ἀπάνω τὸν κάψουν.

Τέλος ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς, ξεκαρδισμένος ἀπὸ τὰ γέλοια, κοντοζυγώνει καὶ μοῦ λέγει λυγχιάζοντας:

— Να μᾶς σχωωωρὲς ἀααφεντικό! Εἶναι ἓνα πρᾶγμα, που οὐ οὐοῦ καὶ σὺ θαααὰ γελάης...

— Πέ! (τοῦ λέγω), τί τρέχει;...

Ἀρχισα νὰ συμμαζεῦεται λίγο ἀπὸ τὰ γέλοια καὶ μοῦ εἶπε:

— Ὁ Γιάνν' ἔς, ἀφεντικό, — νάχω τὸ συμπάθειο σ' — φοβῶνταν ἀπὸ τοὺς καλχαντζάρους κι' ἤθελε νὰ πάῃ γογγόρα στὸ σπιτί του ἀπόψε, πρὶν θγοῦν αὐτοὶ ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

— Χαχαχα! Νὰ μὲ συμπαθήης ἀφεντικό! —

Εγώ, ποὺ στὴν πατριδα μου, τὴν Ἑπειρο, δὲν πιστεύομε τοὺς καλχαντζάρους, τί νὰ τοῦ κάμω; Χαχαχα! — Συμπάθειο, ἀφεντικό! — Παραμονεύω ἔξω ἀπὸ τὴν ἐξώθυρα καὶ τὴ στιγμὴ, ποὺ ὁ Γιάνν' ἔς βῆκε, κι' ἔκλεισε τὴ θύρα, τοῦ ρίχνομαι ἀπὸ κρυφὰ στὴ ράχη. Τιμουδιά ὁ Γιάνν' ἔς!... Χαχαχα!

Ἀρχισα νὰ ἐτοιμάζομαι κι' ἐγώ γιὰ τὰ γέλοια, ἐνῶ ὁ ἀγροφυλάκας ξαχολοβοῦσε λιγωμένος:

— ...Μὲ παίρει ἔτσι ζαλῆκα, ἀπὸ τὴ θύρα μας ὡς τὴν πορεῖα τοῦ σπιτιοῦ του. Ἐκεῖ ξαπολύθηκα κι' ὁ Γιάνν' ἔς τρύπωσε μέσα...

Καὶ ἐνῶ αὐτὸς διηγῶνταν αὐτά, ἀρχισα κι' ἐγώ νὰ γελῶ, ἀνάμεσα σὲ ξεκαρδισμένους ἀπὸ γέλοια ἀνθρώπους.

Ὁλη τὴ νύχτα ὁ πύργος γελοῦσε μὲ τὸ πάθημα τοῦ πορτόγυρου.

Τὸ πρωὶ σύνταχα ξεκινήσαμε μὲ τοὺς ἀγροφυλάκους νὰ πάμε στὴν ἐκκλησιά. Στὸ δρόμον μᾶς ἀπαντᾷ ὁ γερο-Τσιαφίτσιας, ὁ πάρεδρος, καὶ μᾶς λέγει περιφροβός:

— Τὰ μάθατε, ἀφεντικό;

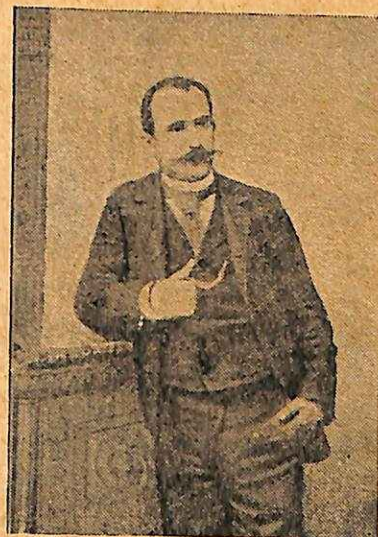
— Ὁχι! (τοῦ λέγω). Τί τρέχει;

— Τί τρέχει λέει; Ὁ πορτόγυρός σας τὴν ἔπαθε φῆς ἀπὸ τὰ καταραμένα τὰ καλχαντζάρια! Τοῦν ἔπιασαν τὴν ὥρα ποὺ πήγαινε στοῦ σπιτί του!

Ἡμεῖς ἀρχίσαμε πάλι τὰ γέλοια, ἐπεὶδὴ γνωρίζαμε τὴν αἰτία.

— Τί χασχογελάτε, ἀφεντικό; ξαναλέγει ὁ Τσιαφίτσιας. Κιντυνεύει ὁ ἀνθρωπος! Τοῦν ἔχ' ν' φερμένον στὴν ἐκκλησιά καὶ τοῦ διαβάξ' ν' οἱ παπάδες.

Τὸ πρᾶγμα εἶχε γείνει σοβαρὸ τόσο, ποὺ δὲν τὸ ἔλπιζε οὔτε ἐκεῖνος ποὺ τὸ ἔκαμε, οὔτε ἐγώ ποὺ τὸ ἤξερα. Στὴ στιγμὴ πάσαμε τὰ γέλοια καὶ τραβήσαμε στὴν ἐκκλησιά. Τί νὰ ἰδοῦμε ἐκεῖ; Τὸ χωριὸ μαζεμένο ὅλο μέσα,

X. Χρηστοβασίλης.

κι' ὁ πορτόγυρός μας κάτω ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη, κουκουλοφασκισμένοι ἀνοιωτος κι' ἀναίσθητος! "Ένας παπᾶς τὸν θυμιάτιζε ὅλο ἕνα, ἐνῶ οἱ ἄλλοι εἶχαν ἀρχίσει τὴ λειτουργία. "Όταν οἱ παπάδες μὲ τ' ἄγια κι' ὁ ἀριστερός ὁ ψάλτης πῆρε τὸ «Ὡς τὸν Βασιλέα», τὸν σταύρωσαν, ὁ ἕνας μὲ τὸ ἀγιοπότηρο, ὁ ἄλλος μὲ τὸ δισκάρι κι' ὁ τρίτος μὲ τὴ λαβίδα καὶ τὸν δρασκελίσαν καὶ οἱ τρεῖς τους καὶ μπῆκαν μέσα στὸ ἱερό.

Ὁ κόσμος ὅλος γονάτισε καὶ σταυροκοπιῶνταν στὸ διάβα τῶν ἁγίων μυστηρίων, περιμένοντας νὰ ἰδῇ τὸ θᾶμα τῆς ἁγίας Χάρης. Ἀληθινὰ ὁ καληχαντζαροπατημένος συνῆρθε, κινήθηκε λίγο, μισοάνοιξε τὰ μάτια του καὶ δοκίμασε νὰ σταυροκοπηθῇ, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε ἀπὸ τὴν κοιμᾶρα, ποὺ εἶχαν τὰ χέρια του. Ὁ κόσμος σταυροκοπιῶνταν ὅλο—ἕνα καὶ δόξαζε τὴν ἁγία Χάρη γιὰ τὸ θᾶμά της, κι' ἀπάνω στὸ «ἐξαίρετως» ὁ πορτόγυρός μας, ὁ Γιάννης, ἀνοίξε καλὰ τὰ μάτια του καὶ μπόρεσε νὰ κάμῃ τὸ σταυρό του. Τέλος στὸ ἀπόλυμα τῆς ἐκκλησιᾶς τὸν ξανασταύρωσαν οἱ τρεῖς λειτουργοὶ παπάδες, κι' ὁ τέταρτος ὁ παπᾶς, ποὺ τοῦ διάβαζε τοὺς ξορκισμοὺς τὸν συνώδεψε ὡς τὸ σπίτι του, ἐνῶ ἀπὸ πίσω ἀκολουθοῦσαν πολλοὶ χωριανοί. Τὸ πρᾶμμα καὶ τὸ θᾶμα μαθεύτηκε τὴν ἴδια μέρα στὰ πλησιόχωρα: Καλύβια, Παραπράστανη, Γλίνο, Καλογριανὰ, Παλιοχώρι, κ.λ.π. κι' ἔτρεξαν κι' ἀπ' ἐκεῖ κόσμος καὶ παπάδες γιὰ νὰ ἰδοῦν.

Καὶ —νὰ μὴ τὰ πολυλογούμε, — ἔγινε μὲν καλὰ ὁ Γιάννης, ἀλλ' ἀπὸ τὸ φόβο τῶν καληχαντζάρων δὲ βῆκε ὅλο τὸ δωδεκάημερο ἀπὸ τὸ σπίτι του, κι' οὔτε ξεμάκρυνε ἀπὸ τὴ φωτιά, ὅπου μερόνυχτα ἔκαιγε κούτσουρα καὶ κάπνιζε παλιοτσάρουχα ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ "Αἱ Γιαννοῦ, αὐριανὰ τῶν Φώτων, ποὺ εἶχε τὸ ὄνομά του κι' εἶταν φευγάτα πλεῖα τὰ καταραμένα τὰ καληχαντζάρια, βῆκε ἔξω γερός καὶ καλὰ, καὶ τὸν εὐχήθηκαν ὁ κόσμος καὶ γιὰ τ' ὄνομά του καὶ γιὰ τὰ περαστικά του. Κι' ὅταν τὴν ἄλλη τὴν μέρα ἦρθε στὸν πύργο ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασία του, ποὺ εἶχε διακόψει ὁ καληχαντζαρος, τὸν ρώτησα :

— "Ε! ὦρὲ Γιάννη! Πές μας τώρα πῶς εἶταν ὁ Καληχαντζαρος;

— Τί νὰ σ' πῶ, ἀφεντικό! Τί νὰ σ' πῶ! Ξωρκισμένος νᾶναι ἢ θεοκτάρατος! Μὴ μὲ ρωτᾷς, ἂν ἀγαπᾷς τὸν Θεό!

— Μὰ θέλω νὰ μοῦ πῆς νὰ μάθω κι' ἐγώ!

— Νά! ἀφεντικό μ'! Εἶταν σὰν ἀρκοῦδα μεγάλους! Μιὰ οὐρά... τόση μὲ συμπάθειου! (κι' ἀνοίξε τὴν ὀργυιά του) καὶ κατὶ νύχια, σὰν τὰ δάκτυλά μας. Μοῦ ρίχτηκε χαλῆχα ἡ καταραμένους ἀπὸ τὴν ὀξώθουρά μας, ὡς τὴν πορεία μ'! Καλὰ ποὺ δὲ μπῆκε καὶ στοῦ σπίτ'! Φοβήθηκε τὴ φωτιά καὶ τὰ παλιοτσάρουχα ποὺ κάπνιζαν.

Καὶ λέγοντας αὐτά, σταυροκοπήθηκε τριπλά.

Ἀπὸ τότε ὁ Γιάννης ὁ Μπούντης, κάθε δωδεκάημερο, ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὡς τὰ Φῶτα, βγαίνει μὲ τὸν ἥλιο καὶ συμμαζεῖται στὸ σπίτι του μὲ τὸν ἥλιο, καὶ τότε ἀκούμα ἔχει κάτω ἀπὸ τὴ γουῖνά του ἕνα δαυλάκι ἀναμμένο καὶ τυλιγμένο μ' ἕνα παλιοπέτσι καὶ σ' ὅποιον τοῦ λέγει τίποτε γιὰ τὸ δαυλί, ποὺ παίρνει, τοῦ ἀπολογιέται :

— Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ἄς βρίσκεται καὶ μιὰ σαρμανίτσα στοῦ μοναστήρ! Μὰ τὴ νήλα, ποὺ ἔχω ἰδεῖ ἐγὼ ὦρ' ἀδέρφια, ἀπὸ τὸν καταραμένον τοῦν καληχαντζαρου!

Σ. Χρυσολογίου

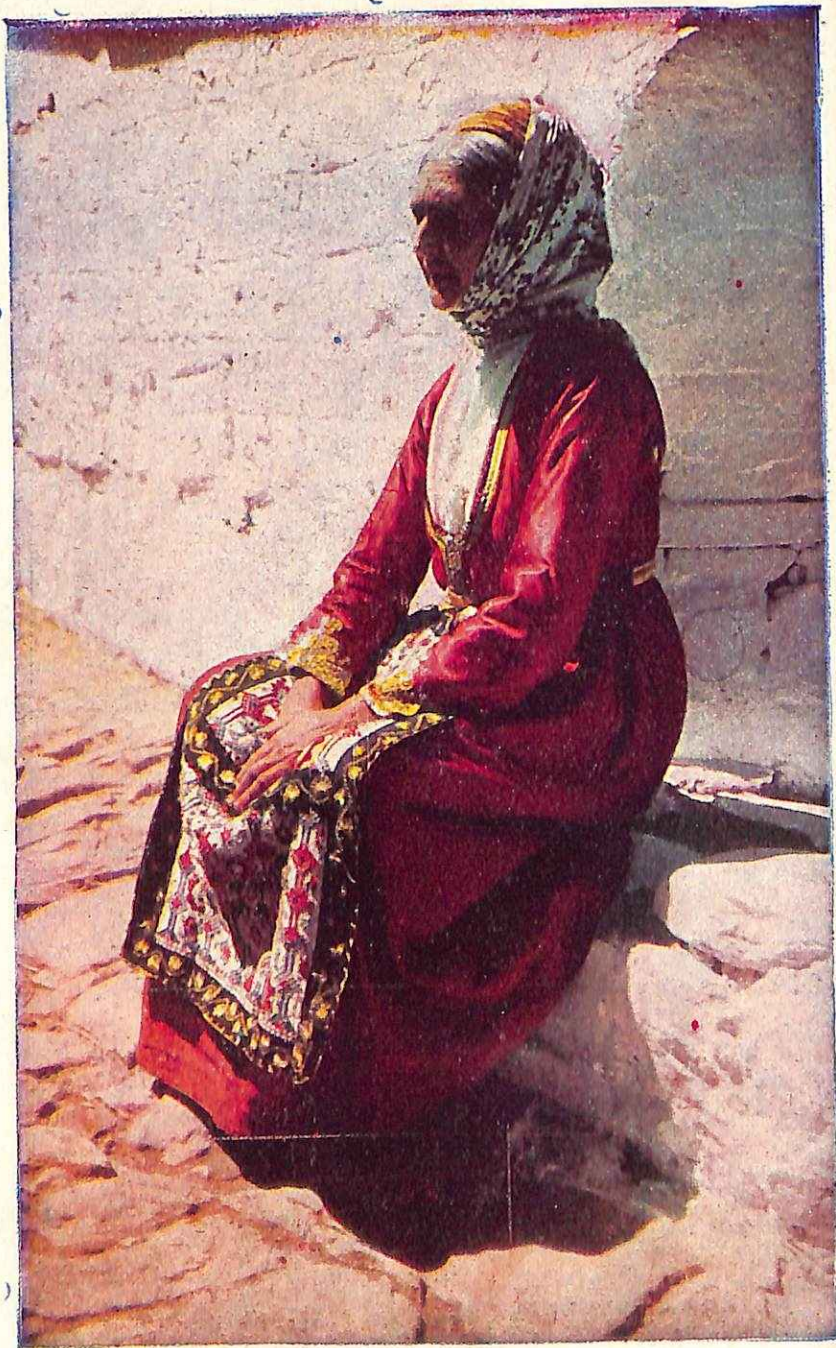
ΜΙΚΡΗ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΣΣΑ

(Φωτ. Α. Χαρισιάδη)

ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΣΣΕΣ ΣΤΟ ΖΥΓΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

(Φωτ. Α. Χαρισιάδη)

ΜΑΚΕΛΟΝΙΤΙΣΣΑ

(Φωτ. Α. Χαρισιάδη)

«Η «Εκλογή» είναι υπερήφανη διότι πρώτη αυτή εις την Ελλάδα παρουσιάζει έγχρωμες εικόνες πού τυπώνονται από χλισε κατασκευασμένα κατ' ευνείαν από

Το κοινωνικό έντοικιο στα ζώα

ΤΑ ΜΥΡΜΗΓΚΙΑ καὶ οἱ κοινωνίες τους

Τοῦ
P. HASKINS

Ο γνωστός Γάλλος φυσιοδίφης Λαφονταίν δὲν εἶπε τίποτε τὸ καινούργιο παρουσιάζοντας τὸ μυρμήγκια γιὰ πρότυπο φιλοπονίας καὶ προνοητικότητος. Πρὶν ἀπὸ 2.500 χρόνια, ὁ βασιλιάς Σολομὼν ἔδινε τὴν ἐξῆς συμβουλὴ στοὺς φίλους του : « Ἄν θέλετε νὰ πάρετε μαθήματα φρόνησης, κυττάξτε τὰ μυρμήγκια ».

Τὰ μυρμήγκια πρωτοφανέρωθηκαν τὴν ἐποχὴ πού βασιλεύαν στὴ γῆ οἱ γιγάντιες σαῦρες, δηλαδή στὸ μεσοζωϊκὸ αἶώνα, πρὶν ἀπὸ 75 ἕως 100 ἑκατομμύρια χρόνια, καὶ ἔμαθαν πραγματικὰ νὰ ὀργανώνουν κοινωνίες πολὺ προτοῦ φανερωθοῦν στὴ σκηνὴ οἱ δικοὶ μας πρόγονοι. Καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ καινοζωϊκοῦ αἵωνα, δηλαδή 50 ἑκατομμύρια χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν «ἐποχὴ τοῦ λίθου», τὰ σωματικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν μυρμηγκιῶν καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν κοινωνιῶν τους θρῖσκóταν ἀκριβῶς στὸ σημεῖο πού θρῖσκεται καὶ σήμερα, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ζωϊκοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου ἐξακολούθησαν νὰ ἀλλάζουν μορφή καὶ ἦθη καὶ νὰ ἐξελίσσωνται γιὰ νὰ γίνουν αὐτὸ πού εἶναι σήμερα.

Τὸ «ἀρχαιότερο» εἶδος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν μυρμηγ-

κιῶν ζῇ σήμερα στὴν Αὐστραλία. Ἡ Πονερίνα ἢ μυρμηκοειδὴς μοιάζει ἀκόμη μὲ τίς σφήκες, ἓνα εἶδος ἐντόμων ἀκόμη ἀρχαιότερο κι' ἀπὸ τὰ μυρμήγκια. Ἐξαιρετικὰ μεγάλο καὶ δραστήριο, ἔτοιμο πάντοτε γιὰ τὴ μάχη, τὸ σαρκοφάγο αὐτὸ μυρμήγκι βασιλεύει σὲ ἀπέραντες ἐκτάσεις, χάρις στὸ τρομερὸ κεντρί του καὶ στὴν πολεμόχαρη ἰδιοσυγκρασίᾳ του. Ἀλλὰ τὸ εἶδος δὲν διατηρήθηκε παρὰ μόνο στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αὐστραλίας. Μ' ὅλο του τὸ μέγεθος καὶ παρ' ὅλο τὸν τρόμο πού ἐνσπείρει στοὺς γείτονές του, τὸ μυρμήγκι αὐτὸ θρῖσκεται σὲ παρακμὴ καὶ κοντεύει νὰ ἐξαφανισθῇ.

Ἐκστρατείες στὸ δάσος

Ἀλλὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Πονερινῶν κατόρθωσαν νὰ προσαρμοσθοῦν, τοῦλάχιστον ὀργανικά, στίς τοπικὲς συνθήκες. Στίς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, λόγου χάριν, τὸ γένος Στιγματόμμα ἔχει θρῆ καταφύγιο μέσα στὴ γῆ. Οἱ ἐργάτιδες, πού δὲν βλέπουν ποτέ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εἶναι σχεδὸν τυφλές. Παρ' ὅλ' αὐτά, τὸ Στιγματόμμα δὲν κατάφερε νὰ ξεπεράσῃ τὸ πρωτόγονο ἐπίπεδο.

Όπως οί πρωτόγονοι άνθρωποι έτοιμι κι' αὐτὸ ἀγνοεῖ ἀκόμη τὴν κτηνοτροφία καὶ τὴ γεωργία. Οἱ μικρὲς κοινωνίες τοῦ ἀποτελοῦνται μόνο ἀπὸ ἐργάτιδες κυνηγούς, γιατί τὸ Στιγμάτομμα θρίσκει ἀκόμη στὸ στάδιο τῆς σαρκοφαγίας. Μέσα στὶς ὑπόγειες στοές, κάθε μυρμήγκι κυνηγᾷ μονάχο του τὴ λεία του, τὴν ἀρπάζει ἀνάμεσα στὰ σαγόνια τοῦ καὶ τὴ σκοτώνει μ' ἓνα χτύπημα τοῦ κεντρίου του.

Ἡ πρωτόγονη αὐτὴ φάσι τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως ξεπεράστηκε, εἰς θάρος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, ἀπὸ τὴν ομάδα τῶν νομάδων μυρμηγκιῶν, ποὺ εἶναι σκορπισμένα στὴν Ἀφρική καὶ στὴν Ἀμερική. Τὰ εἶδη Δόριλοι καὶ Ἑκίτων εἶναι σαρκοβόρα καὶ οἱ κοινωνίες τους ἀριθμοῦν χιλιάδες ἀτόμων. Σχηματίζοντας μιὰ τεράστια συνοδεία, οἱ ἐργάτιδες, ποὺ εἶναι τελείως τυφλὲς καὶ ὁμῶς κατορθώνουν νὰ συνεργάζονται ἀρμονικά, ἐπιδίδονται σὲ πραγματικὲς ἐξορμήσεις μέσα στὰ δάση καὶ συγκεντρώνουν μεγάλες ποσότητες τροφίμων στὸν προσωρινὸ καταυλισμό τους. Ὁ καταυλισμὸς αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἄλλων μυρμηγκιῶν τῆς κοινωνίας, ποὺ ἀγκιστρώνονται σὰν μιὰ συμπαγὴς μᾶζα ἀπὸ ἓνα κλαδί ὡς τὴ γῆ. νωσι, εἶναι ἔργο ἄλλων εἰδῶν, καὶ μάλιστα τῶν εἰδῶν ποὺ θρί-

τόμων, ποὺ χαρακτηρίζονται ἀπὸ μιὰ πολύπλοκη κοινωνικὴ ὀργάνωση τῆς γῆ.

Οἱ ὑποοικογένειες τῶν μυρμηγκιῶν ἀπέδειξαν, στὴν ἐξέλιξί τους, ἐκπληκτικὴ ἱκανότητα προσαρμογῆς. Ἐμαθαν κι' αὐτὲς ν' ἀλλοιοποιῶνται, χάρις στὴν ἀναπτύξι μέσων ἐπικοινωνίας καὶ ἰδίως χάρις στὸ σχηματισμὸ ἐνὸς ὀργάνου ἱκανοῦ νὰ ἐκπέμπῃ καὶ νὰ δέχεται ἤχους. "Εἶται, οἱ κοινωνίες τους, ὠργανωμένα σύνολα πιά, κατάρθωσαν τελικὰ νὰ δημιουργήσουν τὶς μεγάλες ἀγροτικὲς κοινότητες, ποὺ ἀποτελοῦν τέλεια ἀπεικόνισι τῶν πρώτων ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

Τέτοια εἶναι, στὸν Παλαιὸ Κόσμο, τὰ εἶδη τοῦ γένους Θεριστής, γιὰ τὰ ὁποῖα μιλεῖ ἤδη ὁ Σολομών. Αὐτὰ ἔχουν εἰδικευθῇ στὴ συλλογὴ καὶ στὴν ἀποθήκευσι σπόρων. Στὸν Νέο Κόσμο, τὰ μυρμηγκία - ὀμπρέλλες ἔχουν προχωρήσει ἀκόμη περισσότερο. Θεριστὲς φύλλων, ἔμαθαν, ἀπὸ τότε ποὺ χωρίστηκε ἡ ἀμερικανικὴ ἡπειρος ἀπὸ τὴν ἀφρικανικὴ, νὰ φυτεύουν καὶ νὰ καλλιεργοῦν κήπους μανιταριῶν (μυκήτων, ἂν θέλουμε νὰ τὰ ποῦμε μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ τους ὄνομα).

Τὰ φύλλα, ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν μυκήτων, μαζεύονται κατὰ τὴ διάρκεια πραγματικῶν ἐξερευνήσεων ποὺ ἐπιχειροῦνται κατὰ τὸ βραδάκι. Μακρυνεὲς σειρὲς ἀπὸ ἐργάτιδες ἐγκαταλείπουν τὴ μυρμηγκοφωλιά, ὀρμονοῦν σὲ συμπαγεῖς μᾶζες σ' ἓνα γειτονικὸ δέντρο, κόβουν μεγάλα κομμάτια ἀπὸ τὰ φύλλα καὶ τὰ μεταφυτεύουν στὸ σπίτι τους. Μέσα στὴ φωλιά τὰ φύλλα μασιούνται πολλὴ ὥρα, καὶ ζυμώνον-

ται μὲ σάλιο πρὶν νὰ ἀπλωθοῦν, σὰν ἕνας πολτός.

Ἡ καλλιέργεια τῶν μυκήτων διατηρεῖται ἐπὶ πολλὰς γενεάς, χάρις σὲ εἰδικὸ σύστημα μεταφορᾶς. Ἡ νέα βασίλισσα, ποὺ εἶναι ἔτοιμη γιὰ τὸ νυφικὸ τῆς πέταγμα στοὺς αἰθέρες, διατηρεῖ τὰ ὑπολείμματα ἀπὸ τὸ τελευταῖο τῆς γεύμα σὲ μιὰ μικρὴ τσέπη ποὺ θρίσκει πίσω ἀπὸ τὸ στόμα της. Ἀφοῦ γονιμοποιηθῇ, θὰ σκάψῃ ἓνα καινούργιο «δωμάτιο», τὸ πρῶτο κελλί τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας, καὶ ἐκεῖ θὰ ἀποθέσῃ τὰ ὑπολείμματα αὐτά. Θὰ τὰ λιπᾷ μὲ τὰ σπασμένα αὐγά της καὶ θὰ περιμένῃ τὴν πρώτη ἐσοδεία ἀπ' τὸ μανιταρόκηπο, πρὸ τοῦ ἀφιερῶσθαι στὴν ἀναπαραγωγικὴ τῆς προσπάθεια.

Ἡ μεγαλοφυΐα τῶν μυρμηγκιῶν ἐξηγεῖται ἴσως ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἔχουν τὸν μεγαλύτερο ἐγκέφαλο ἀπ' ὅλα τὰ ἔντομα, σὲ ἀναλογία μὲ τὸ μέγεθός τους. Ἡ ἀνάπτυξι ὁμῶς αὐτῆς τοῦ ἐγκεφάλου περιορίζεται στὰ θηλυκά. Ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἀρσενικῶν ἔχει μείνει στὸ στάδιο τῆς κοινῆς σφήκας τῆς μονήρους, τοῦ προγόνου τῶν μυρμηγκιῶν, μὲ τὰ μεγάλα ὀπτικά καὶ ἀπτικά γάγγλια, ἀλλὰ μὲ ἐλάχιστη ἀπὸ τὴ «φαϊά οὐσία», ποὺ ἐπιτρέπει τὴν κατάταξι καὶ τὴν ἐκτίμησι τῶν ἐντυπώσεων. Οἱ βασίλισσες καὶ οἱ ἐργάτιδες χαρακτηρίζονται, ἀντίθετα, ἀπὸ τὴν ἐξαιρετικὴ ἀνάπτυξι τοῦ καθαυτοῦ ἐγκεφάλου, εἰς θάρος τῶν αἰσθητικῶν νευρῶν. Ὅσο γιὰ τὸ νευρικὸ σύστημα τῶν μυρμηγκιῶν, αὐτὸ μοιάζει ἀκόμη μὲ τὸ νευρικὸ σύστημα τῶν σκουληκιῶν, ἀλλὰ ἔχει γίνῃ πιὸ δραστήριο. Σ' ὅλο τὸ σῶμα, ἡ νευρικὴ χορδὴ παρυσιάζει, σὲ κάθε τμήμα, ἓνα «κόμβο», ἱκανὸ νὰ λειτουργῇ σὰν ἓνας ἀνεξάρτη-

τος «μικρὸς ἐγκέφαλος» καὶ νὰ κυβερνᾷ τοὺς μῦς. Ἔτσι τὸ μυρμήγκι μπορεῖ νὰ ἐπιζήσῃ, γιὰ λίγο καιρὸ, καὶ ἀφοῦ τοῦ κοπῇ τὸ κεφάλι.

Πράγμα παράξενο, τὸ μυρμήγκι, ἔντομο ἀπόλυτα κοινωνικὸ, γιὰ νὰ στήσῃ μιὰ καινούργια ἀποικία, ἐφαρμόζει μιὰ μέθοδο αὐστηρὰ ἀτομιστικῆς. Οἱ νεαρὲς βασίλισσες καὶ τὰ ἀρσενικά, ποὺ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὶς κοινὲς ἐργάτιδες, περνᾶνε ὡς τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ πετάξουν μιὰ ζωὴ ἀργόσχολη καὶ ἄχρηστη. Καὶ ὅσο πλησιάζει ἡ ἐποχὴ τῶν γάμων, οὖς, δείχνουν διαρκῶς μεγαλύτερη νευρικότητα.

Ἐπανάστασι στὰ ἀνάκτορα

Μέσα σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας, οἱ βασίλισσες γονιμοποιούνται, εἴτε στὸν ἀέρα εἴτε στὸ ἔδαφος. Γενικά, μιὰ βασίλισσα ζευγαρώνεται διαδοχικὰ μὲ πολλὰ ἀρσενικά. Μόλις νυχτώσῃ, ἡ «νυμφικὴ πτήσις» τελειώνει. Τὰ ἀρσενικά, ποὺ ἔγιναν πιά ἀχρηστά, ζητοῦν ἓνα ἐφήμερο καταφύγιο. Τὴν ἄλλη μέρα θὰ πετάξουν λίγο ἀκόμη, μὲ κόπο καὶ, ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες, ἀνίκανα νὰ φροντίσουν μόνο τους γιὰ τὴν τροφή τους θὰ πεθάνουν.

Ἡ βασίλισσα, ἀντίθετα, ἀρχίζει ἀμέσως δουλειά. Κατεβαίνει στὴ γῆ καὶ ὕστερα, μὲ θίαιες προσπάθειες, ἐξερριζώνει τὰ φτερά της. Ἡ χειρονομία αὐτὴ δείχνει τὸ τέλος μιᾶς περιόδου τῆς ζωῆς της. Τώρα, ἔχει σχεδὸν ἐξαγουρίσει στὸ στάδιο τοῦ πρώτου

Ὁ μεγαλύτερος ἐγκέφαλος μετὰ τὸν ἀνθρώπο

Οἱ τεράστιες συγκεντρώσεις ἀ-

μυρμηγκιού και θα πρέπει να ανακεφαλαιώση ολόκληρη την ιστορία της κοινωνικής εξέλιξής του είδους του.

Πριν απ' όλα, θα πρέπει να βρω ένα κατάλυμα για τη νύχτα. Αφού έρευνήση τις σχισμάδες, τις τρύπες, τις πέτρες ή από τα πεσμένα κλαδιά διαλέγει μια κατάλληλη θέσι. Αρχίζει τότε να σκάβει με ζωηρότητα μέσα στη γη μια μικρή στοά. Στην άκρη της στοάς θα χτίση το κελλί της. Κατόπιν, φράσσει την είσοδο της στοάς, κόβοντας έτσι κάθε επικοινωνία με τον έξω κόσμο. Ύστερα αποκοιμίζεται ήσυχη.

Επί έναν ολόκληρο μήνα, συνεχίζει την ανάπαυσι, για να αποθηκεύση δυνάμεις για τη μεγάλη προσπάθεια της γέννας. Κάθε αυγό τακτοποιείται με φροντίδα και, μόλις γίνουν τρία ή τέσσερα, η βασίλισσα τα συμμαζεύει σ' ένα μικρό δεματάκι. Μόλις έκκολαφθοῦν οί προνύμφες, τις ταΐζει με το σάλιο της, που είναι πλουτισμένο με λίπος, προερχόμενο από τους θωρακικούς μύς της. Οί προνύμφες θγαίνουν απ' τα κουκούλια τους την άλλη χρονιά. Είναι εργάτιδες λίγο άτροφικές, μικρού άναστήματος και τους λείπουν μερικοί μύς. Αλλά τα μέρη τα άπαράτητα για μια δραστήρια κοινωνική ζωή —μάτια, σαγόνια, κεραίες, πόδια, νευρικό σύστημα— είναι τέλεια άνεπτυγμένα. Σε λίγες ήμέρες, ή νέα γενεά ριψοκινδυνεύει έναν περίπατο στον έξω κόσμο. Οί εργάτιδες, που κυνηγοῦν με πάθος, φέρνουν σε λίγο φρέσκη λεία —την πρώτη τροφή που θα πάρη ή βασίλισσα ύστερ' από μήνες. Σιγά-σιγά συνέρχεται από την τρομερή άδυναμία της και παχαίνει. Ο θώρακάς της όμως θα μείνη κενός, σύμβολο της θυ-

σίας που έκανε για να δημιουργήση την αποικία.

Επί πολλά χρόνια πιά, ή βασίλισσα θα εξασφαλίση την τακτική άνανέωσι των υπηκόων της. Και όταν, σε δυό ή τρία χρόνια, μια νέα γενεά από βασίλισσες και κηφήνες είναι έτοιμη για τη «νυμφική πτήσι», τότε ή πολιτεία θα έχη φθάσει στην πλήρη ώριμότητά. Οί εργάτιδες πεθαίνουν από γηρατειά. Στο θάνατο τις ακολουθεῖ στο τέλος και ή βασίλισσα, της οποίας το σῶμα θα διατηρηθῇ όσο γίνεται περισσότερο καιρό από τις εργάτιδες που έμειναν ζωντανές. Είναι μια ένδειξι σεβασμού, γιατί τα πτώματα των κοινῶν μυρμηγκιῶν τάρίχνουν συνήθως έξω από τη μυρμηγκοφωλιά.

Μερικές βασίλισσες είναι άνικανες να δημιουργήσουν καινούργια κοινωνία. Προσπαθοῦν, λοιπόν, να γίνουν δεκτές σε μια γειτονική μυρμηγκοφωλιά. Αν τις διώξουν, αναζητοῦν μια πολιτεία που ν' άνήκη σε είδος κατώτερο, που δέν θα τολμήσῃ να έμποδίσῃ την είσοδο στην παρείσακτο. Η ξένη βασίλισσα σκοτώνει τότε την όμοτίπλό της και τις ήλικιωμένες εργάτιδες, έγκαθίσταται στο βασίλικό κελλί και φροντίζει τις νύμφες που βρίσκει εκεί. Αυτές, όταν βγοῦν απ' το κουκούλι τους, παίρνουν την σφετερίστρια για πραγματική τους μητέρα και άφοσιώνονται άμέσως σ' αυτήν.

Η ήμέρα της αποβάσεως

Οί βασίλισσες του είδους Αποκεφαλίστης (όνομα και πράγμα) έχουν αναγάγει την εισβολή αυτή σε άρχή. Μόλις μια απ' αυ-

τές μπη, διά της θίας, σε μια μυρμηγκοφωλιά, όρμα στο βασίλικό κελλί, σκαρφαλώνει στη ράχι της νόμιμης βασίλισσας, που είναι μεγαλύτερη της, αλλά δυσκίνητη από τ' αυγά της, και περνά μέρες ολόκληρες πριονίζοντας με τα σαγόνια της το κεφάλι της δυστυχισμένης που δέν μπορεί να άμυνθῇ. Όταν τελειώσῃ ή καρατόμησι, ή Αποκεφαλίστρια καταφέρει εύκολα να έπιβληθῇ στις εργάτιδες.

Στο είδος Καρεμπάρα, της Νοτίου Αφρικής, ή βασίλισσα, παρ' όλο που είναι δυό-τρεις χιλιάδες φορές μεγαλύτερη από τις εργάτιδες δέν μπορεί να φροντίσῃ μόνη της τα παιδιά της. Στην παραμικρή της κίνησι, θα έσπαζε τα αυγά. Για να λυθῇ το πρόβλημα αυτό, πολλές εργάτιδες γαντζώνονται στο σῶμα της νέας βασίλισσας πριν από τη νυμφική πτήσι της, ταξιδεύουν μαζί της και, μόλις χτιστῇ ή καινούργια φωλιά, είναι έτοιμες να ύποδεχθοῦν και να φροντίσουν τα αυγά, μόλις κάνουν την εμφάνισί τους.

Το βασικό ένστικτο, πάνω στο όποιο στηρίζεται κάθε καινούργια κοινωνία μυρμηγκιῶν, είναι άσφαλός ή άνάγκη της συλλογικής άμυνας έναντιόν της πείνας. Από τη στιγμή που ή πρώτη γενεά από εργάτιδες, άδύνατες άκόμα και άτροφικές εξ αίτίας της λίγης τροφής, θα έπιχειρήσῃ έξοδο για να φέρη φαγητό στην έξασθενημένη και νηστική μητέρα, ή οικογένεια λιμοκτονεί διαρκώς. Οί εργάτιδες θα ύποσιτίζονται μέχρις ότου πεθάνουν, γιατί το μεγαλύτερο μέρος από τη λεία τους χρησιμεύει στην ίκανοποίησι των απαιτήσεων των νέων γενεῶν, που όλο και μεγαλώνουν. Η μόνη αὐτή έλλειψι τροφής είναι, χωρίς άμφιβολία, και ο λό-

γος —ή τουλάχιστον ένας από τους λόγους— των συνεχῶν πολέμων στους όποιους αποδύονται οί γειτονικές κοινωνίες, έστω κι αν άνήκουν στο ίδιο είδος.

Τη μεγαλύτερη έξάπλωσι την έπέτυχε ένα είδος της Μαδαγασκάρης. Η Φειδωλή ή μεγαλοκέφαλη είναι ένα μυρμήγκι άρκετά μικρό, με κίτρινο θώρακα, που δέν ήταν γνωστό ως τις άρχές του 19ου αιώνα. Κατόπιν, ξαφνικά, άρχισε μια έξοντωτική έκστρατεία, που κατέληξε στην κυριαρχία της σ' όλες τις τροπικές περιοχές.

Αφού διάλεξε στην άρχή για διαμονή της τις κατοικίες των ανθρώπων, ή Φειδωλή άνεκάλυψε εκεί την κτηνοτροφία. Ός την έποχή αυτή, το είδος τρεφόταν άποκλειστικά με τους σπόρους που άποθήκευε στις φωλιές του. Αλλά όταν άνοιξε γνωριμία, στη γωνία κάποιας σχισμάδας του πατώματος ή στα μονοπάτια των κήπων, με μερικά ζωώφια, τὰ έξημέρωσε για να τρέφεται από τα γλυκά άποκρίματα τους. Στο νέο αυτόν τομέα επέτυχε τόσο, ώστε, μέσα σε λίγα χρόνια, άποφάσισε ν' άντιμετωπίσῃ τη ζωή σ' άνοιχτά. Διαλέγοντας στην άρχή τις πιό έρημικές τοποθεσίες, ή Φειδωλή έπιχείρησε κατόπιν να άπασταλῇ και στο τέλος έρριξε στη θάλασσα όλα τα άλλα είδη. Ύστερα από λίγα χρόνια μαζικῶν εισβολῶν, ή νίκη τους έγινε ολοκληρωτική. Το 1850, στη Μαδέρα δέν εύρισκε κανείς παρά μόνο Φειδωλές.

Αλλά ύστερ' από 25 περίπου χρόνια, αποβιβάσθηκαν στη Μαδέρα άλλα μυρμήγκια, το ίδιο φιλοπόλεμα. Αν και φαίνονταν

λιγώτερο ώπλισμένα από τις Φειδωλές, ήταν εξαιρετικά ρωμαλέα και ανθεκτικά. Οί ανεπιθύμητοι αυτοί ξένοι, που ήρθαν από την 'Αμερική, είχαν μια ανωτερότητα που σέ λίγο απέδειχθη αποφασιστική. 'Ενώ οι κοινωνίες των Φειδωλών έχουν μόνο μια βασίλισσα, και αυτό είναι το μεγάλο τους τρωτό —γιατί με τη δολοφονία της βασίλισσας καταστρέφεται ολόκληρη ή πολιτεία— οι κοινωνίες των 'Ιριδομυρμήκων είχαν πολλές. Το χαρακτηριστικό αυτό επέτρεψε στους «'Αμερικανούς» νά κατακτήσουν μέσα σέ

50 χρόνια όλες τις τροπικές περιοχές, ακόμη και στις θερμές περιοχές των ευκράτων ζωνών. Μισητή ήδη στη Φλωρίδα και στην Πορτογαλία, σέ όλη την περιοχή από τη Νεάπολι ως τὸ 'Αμβούργο και τὰ βρετανικά νησιά, και ιδιαίτερα στη Σκωτία, ή «'αργεντινή μάλιστα» εισέβαλε τέλος και στη Μαδέρα. Και οί Φειδωλές, χθεσινὸι νικητὲς των ντόπιων ειδών, νικήθηκαν. Σήμερα, οί πρωτοί εισβολεῖς έχουν εξαφανισθῇ και θλέπει κανεῖς παντοῦ πολυσχολες σειρές από τὰ μυρμήγκια τῆς 'Αργεντινῆς.

ΤΟ ΚΟΥΜΠΙ

Όταν σκεφτόμαστε τὸ κουμπί, αυτομάτως ἔρχεται στὸ νου μας και ἡ κουμπότρυπα. Λάθος! Και ἀκούστε γιατί :

“Αν ρίξουμε μιὰ ματιά στὴν ἱστορία τῆς μόδας, θὰ δοῦμε ὅτι ὁ προορισμὸς τοῦ κουμπιῦ ἦταν στὴν ἀρχὴ καθαρὰ διακοσμητικὸς. 'Εδῶ καὶ 500 χρόνια, μᾶς λένε οἱ χρονολόγοι, οἱ δανδῆδες, ἔρραβαν στὰ ρούχα τους κουμπιὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὰ στολίσουν. Δὲν τοὺς χρῆσιμευαν σὲ τίποτε. Ἦρθε ἐποχὴ ὅπου τὸ κουμπὶ κατάντησε σύμβολο ματαιοδοξίας καὶ κενότητας, καὶ μάλιστα τόσο πολὺ ὥστε διάφορες θρησκευτικὲς αἱρέσεις ἀπαγόρευαν στοὺς ὁπαδοὺς νὰ τὰ φοροῦν ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ τοὺς κουμπώνουν. Στὰ ἀγγλικά ὑπάρχει ἀκόμη ἡ φράσις : «Δὲν ἀξίζει κουμπί».

Τὸν 19ο αἰῶνα τὰ κουμπιὰ ξαναβρῆκαν τὴ δόξα τους καὶ κανεῖς σήμερα δὲν κατηγορεῖ τοὺς κομψοὺς κυρίους ποὺ πηγαίνουν στὸ γραφεῖο μὲ ξεκούμπωτο τὸ πρῶτο κουμπὶ

τοῦ σακκακιῦ των, κατὰ τὴ μόδα ποὺ ἔβγαλε ὁ βασιλιάς τῆς 'Αγγλίας 'Εδουάρδος 7ος.

Τὰ κουμπιὰ τῶν μανικετιῶν κάποτε κούμπωναν γιὰ νὰ κρατοῦν τὰ μανίκια σφιχτὰ καὶ νὰ ἀφήνουν ἐλεύθερο τὸ χέρι.

Τὰ κουμπιὰ τῆς ζακέττας τοῦ φράκου κάποτε χρῆσιμευαν γιὰ νὰ κουμπώνουν τὰ «μπακαλιαράκια», ὅταν οἱ κύριοι ἦταν πάνω στὸ ἄλογο.

Τὰ χρυσὰ καὶ τὰ ἀσημένια κουμπιὰ ἦταν ἔνδειξι πλούτου, ἰδίως ὅταν εἶχαν καὶ πολύτιμους λίθους.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅμως ποὺ τὸ Μπέρμιγκαμ πρὶν ἀπὸ 260 χρόνια ἄρχισε νὰ παράγῃ κουμπιὰ, οἱ μικροὶ δῖσκοι ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα. Εἶναι ἴσως τὸ μόνο ἐξάρτημα τῆς ἀμφιεσεως, ποὺ ὀσα χρόνια καὶ ἂν πέρασαν δὲν ἄλλαξε τὸ βασικὸ του σχῆμα.

Σήμερα, δὲν ὑπάρχει μέρος ὅπου νὰ μὴν «πηγαίνει» τὸ κουμπὶ καὶ γιὰ νὰ γίνῃ χρησιμοποιοῦνται ὅλες οἱ ὕλες, πολύτιμες καὶ μὴ.

Φιλοτελικὲς γραμμὲς

«Χριστούγεννα»

ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Τοῦ

ΔΗΜ. ΚΟΥΜΟΤΝΑΟΥΤΡΟΥ

'Εφόρου τῆς 'Ελλ. Φιλοτελικῆς 'Εταιρίας

Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ με κάθε πνευματικὴ καὶ χειροτεχνικὴ ἐκδήλωσι πολλὰς φορές ἐξιστορήθηκε, ἀπαθανάτιστηκε καὶ με τὸν Φιλοτελισμὸ.

πο τῆς γεννήσεώς τους. Αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ ἀφορμὴ ποὺ ὁ 'Ιωσήφ πῆρε τὴ Μαρία καὶ ἐκίνησαν μαζί ἀπὸ τὴ Ναζαρέτ γιὰ τὴ Βηθλεὲμ τῆς 'Ιουδαίας γιὰ νὰ ἀ-

Καὶ νὰ πῶς μᾶς τὴν διηγούνται τὴν ἱστορία τῆς τὰ γραμματόσημα :

“Ἐνα Πορτογαλικὸ γραμματόσημο τοῦ 1898 μᾶς παρουσιάζει τὸν 'Αρχάγγελο Γαβριὴλ, ποὺ καθὼς εἶναι γνωστὸ ἔφερε τὸ μήνυμα στὴν Παρθένω Μαρία γιὰ τὴ Γέννησι τοῦ Σωτήρος.

Μιὰ σειρὰ ἀπὸ τρία ἰταλικά γραμματόσημα τοῦ 1929 μᾶς δίδουν τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων 'Οκταβιανοῦ Αὐγούστου, ποὺ μ' ἓνα διτάγμα του ἐπέβαλε σὲ ὅλους τοὺς ὑπηκόους του ν' ἀπογραφοῦν στὸν τό-

πογραφὴ στὸν τόπο τῆς καταγωγῆς του.

Ἡ κοσμοσυρροὴ στὴ Βηθλεὲμ τοὺς ἀνάγκασε νὰ ζητήσουν προσωρινὸ κατάλυμα σὲ κάποιο σπήλαιο, κοντὰ σ' ἓνα χάνι, τὸ ὁποῖον ὁ ξενοδόχος εἶχε μεταβάλλει σὲ σταῦλο γιὰ τὰ ζῶα του. Μιὰ ὠραιότατη σειρὰ Οὐγγρικῶν γραμματοσήμων, ποὺ ἐξεδόθη τὸ 1943, ἀπεικονίζει στὸ πρῶτο τῆς γραμματόσημο τοὺς 'Αγγέλους νὰ ψάλλουν τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» καὶ νὰ προτρέπουν τοὺς ποιμένες νὰ πᾶνε στὸ σπήλαιο νὰ προσκυνήσουν. Τὸ δεύτερο γραμματό-

σημο της ίδιας σειράς παριστᾷ τὴ Γέννησι μέσα στὴ Φάτνη. Τὸ τρίτο δὲ καὶ τελευταῖο τῆς σειράς παρουσιάζει τοὺς Μάγους νὰ προσφέρουν τὰ πολύτιμα δῶρα τους στὸ Χριστό, πού τὸν κρατᾷ στὴν ἀγκαλιά της ἡ Παναγία.

Τὸ θέμα τῆς Παναγίας μετὰ τὸ Θεῖο Βρέφος συναντᾶται σὲ πάρα πολλὰ γραμματόσημα πολλῶν Ἑθνῶν.

Ἐπίσης ἔνα ἰταλικό γραμματόσημο τῆς σειράς τῆς Ἀλληλοβοηθείας, τοῦ 1930, μᾶς παρουσιάζει τὸν πίνακα τοῦ μεγάλου ζωγράφου Φερδινάνδου μετὰ τὴν Παναγία καὶ τὸν Χριστὸ στὴν ἀγκαλιά της.

Μία σειρά γραμματοσήμων πού βγήκε καὶ στὴν Ἑλλάδα τὸ 1943, ὑπὲρ τῆς Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ, στὸ μεγαλύτερας ἀξίας γραμματόσημό της, ἔχει τὴν παράστασι τῆς «Παναγίας τῆς Βρεφοκρατούσας», ἀντίγραφο περίφημης Βυζαντινῆς εἰκόνας, πού βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Μπενάκη.

Ἀλλὰ ἂς πᾶμε κάμποσα χρόνια πίσω στὸ "Ομπερντορφ, ἓνα γραφικὸ χωριουδάκι τῶν Αὐστριακῶν Ἀλπεων τοῦ Τσίλλερταλ. Εἶναι ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ I. Μόρ βρίσκεται σὲ πολὺ δύσκολη θέσι. "Ολα εἶναι ἔτοιμα γιὰ τὴ θραδινὴ λειτουργία, ἀλλὰ τὸ

ἁρμόνιο εἶναι χαλασμένο. Ἡ μόνη σωτηρία εἶναι ἡ χορωδία τοῦ σχολείου. Ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὴν χρειάζεται ἓνας ὕμνος. Θυμᾶται λοιπὸν πὼς κάποτε εἶχε γράψει μερικοὺς στίχους. Τοὺς δίδει ἄ-

μέσως στὸν δάσκαλο τοῦ χωριοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ μουσικός, γιὰ νὰ τοὺς μελοποιήσῃ. Ὁ δάσκαλος, πού ὀνομάζετο Φράντς Γκροῦμπερ, παρουσιάζεται τὸ βράδυ στὴν ἐκκλησίᾳ μετὰ τὸν ὕμνο γραμμένο γιὰ δύο φωνές καὶ χορωδία με συνοδεία κιθάρας.

Ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ ἐξετελέσθη τὸ τραγούδι αὐτὸ στὴ νεόκτιστη ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, στὸ "Ομπερντορφ.

Ἀργότερα κάποιοι ἐπισκευαστὴς ὁργάνων ἐκλήθη νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ ἁρμόνιο. Φεύγοντας ἀπὸ τὸ χωριὸ πήρε μαζί του καὶ τὸ πρωτότυπο τοῦ ὕμνου, γιὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐνδιαφερόταν πιά αὐτοὶ πού τὸν εἶχαν γράψει. Τὸ 1831 ὁ ὕμνος αὐτὸς ξανατραγουδήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Στράσσερ στὴν ἐμποροπανήγυρι τῆς Λειψίας. Ὑστερα δὲ ἀπὸ μερικὰ χρόνια ξαναπαρουσιάσθηκε τυπωμένος ὡς λαϊκὸ τραγούδι. Κατόπιν, μετὰ διαφορὰς παραλλαγὰς στὴ μελωδία, ἐξαπλώθηκε σ' ὅλον τὸν

κόσμο καὶ ἔγινε ὁ Χριστουγεννιάτικος ὕμνος πολλῶν χωρῶν. Ὅμως τὰ ὀνόματα τῶν δημιουργῶν του ἔμειναν ἄγνωστα μέχρις οὗ τοῦ ἁρμόνιου, στὸν ἑορτασμὸ τῆς 130ετηρίδος τοῦ Ὑμνου αὐτοῦ, τὸ 1948, ἀποθανάτισε τὰ ὀνόματα τῶν δημιουργῶν του σ' ἓνα γραμματόσημο κοικινοκαφέ, πού ἀπεικονίζει τὰ κεφάλια τοῦ Μόρ καὶ τοῦ Γκροῦμπερ καὶ ἀπὸ κάτω τὰ πρῶτα λόγια τοῦ Ὑμνου, γερμανικά, «STILLE NACHT, HEILIGE NACHT.» (Σιωπηλὴ νύχτα, ἅγια νύχτα).

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

"Ντολοριμέτρ"

ΤΟ ΟΡΓΑΝΟ ΠΟΥ ΜΕΤΡΑΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΝΟΥΣ ΜΑΣ

Ἀπὸ τὸ «DAS BESTE»

Ὑστερα ἀπὸ πειράματα καὶ ἀπὸ προσπάθειες πολλῶν ἐτῶν δυὸ Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες, ὁ Τζὼν Χάρντντ καὶ ὁ Χάρολντ Γούλφ κατάρθωσαν νὰ κατασκευάσουν μιὰ συσκευή μετὰ τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ μετρηθῇ μετὰ πόλυτη ἀκρίβεια ἡ ἔντασις καθ' ὅπου ὅπως ἀκριβῶς μετρίεται μετὰ θερμόμετρο ὁ πυρετός. Οἱ δύο ἐπιστήμονες ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν ἀποψὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται τὸ ἴδιο πόνους πού ἔχουν τὴν ἴδια ἔντασι. Γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν ἀποψὶ τοὺς αὐτὴ χρησιμοποίησαν γιὰ «πηγὴ τοῦ πόνου» μιὰ ἠλεκτρικὴ λάμπα 600 βᾶτ, τὶς ὁκτίνες τῆς ὁποίας συγκέντρωσαν μετὰ ἓνα φακὸ ἐπάνω στὸ δερμὶ διαφόρων ἀνθρώπων πού χρησίμευαν ὡς πειραματόζωα. Τὸ σημεῖο

τοῦ δερμάτος στὸ ὁποῖο γινόταν ἡ συγκέντρωσις τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων εἶχε ἐπιφανεία ἐνὸς τετραγωνικοῦ ἑκατοστομέτρου καὶ ἦταν μαυρισμένο μετὰ μιὰ εἰδικὴ οὐσία, ἡ ὁποία ἀφ' ἑνὸς τὸ προφύλασσε ἀπὸ τὸ ἔγκαυμα καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐξωμοίωσε τὴν ἐπίδρασι τῶν ἀκτίνων, ἐπειδὴ κάθε δερμὴ ἀναλόγως τοῦ φυσικοῦ του χρωματισμοῦ, ἀπορροφάει εὐκολώτερα ἢ δυσκολώτερα τὸ φῶς. Γιὰ μονάδα μετρήσεως στα πειράματά τοὺς πῆραν τὸ χιλιόστο της θερμίδος (μιλликаλορί) καὶ ἔκαμαν τὴν διαπίστωσι ὅτι ὁ πόνος πού προκαλοῦν ἐπάνω στὸ δερμὴ οἱ συγκεντρωμένες φωτεινὲς ἀκτίνες ἀρχίζει νὰ γίνεταί αἰσθητὸς ἀφοῦ ἀναπτυχθῇ θερμότης ἴση μετὰ 220 μιλликаλορί. Ἐκαμαν ἐπίσης τὴν διαπί-

ατωση ότι το ανώτατο αίσθημα του πόνου το προκαλεί θερμότης ίση με 480 μιλликаλори και ότι από εκεί και επάνω, όσο και αν αυξηθή η θερμότης, το αίσθημα του πόνου μένει άμετάβλητο.

Το διάστημα μεταξύ των 220 και των 480 μιλликаλори υποδιαιρέθηκε στην αρχή σε 21 και αργότερα — για λόγους πρακτικούς — σε 10,5 ίσους βαθμούς που τους ονόμασαν «ντόλ» από την λατινική ρίζα dolor που σημαίνει πόνος. Από την ίδια αυτή ρίζα ονομάστηκε και η συσκευή μετρήσεως του πόνου «ντολοριμέτρ».

Για να διαπιστωθή πόσο πονάει ένας πονοκέφαλος εφαρμόσαν οι δύο επιστήμονες την ακόλουθη μέθοδο: Έμαρτυσαν ένα μέρος της ράχης του δεξιού χεριού, αυτού που πονούσε, με την ειδική ουσία που αναφέραμε πιο επάνω και ύστερα άρχισαν να συγκεντρώνουν επάνω στο σημείο αυτό φωτεινές ακτίνες προκαλώντας διαδοχικά και επί τρία δευτερόλεπτα πόνους ενός, δύο, τριών, κ.λ.π. «ντόλ». Στα 5 ντόλ το υποκείμενο του πειράματος ξέχασε τον πονοκέφαλό του έπειδή τώρα τον πονούσε περισσότερο το κάψιμο στο χέρι του. Με άλλους λόγους ο άνθρωπος αυτός είχε πονοκέφαλο πέντε ντόλ.

Χάρης στο «πονόμετρο» έγινε δυνατόν να διαπιστωθή ότι οι περισσότεροι από τους συνηθισμένους πόνους (πονοκέφαλους, πονόδοντους κ.λ.π.) κυμαίνονται μεταξύ ενός και δύο ντόλ. Πιο δυνατοί πονοκέφαλοι, φθάνουν μέχρι 3 ή το πολύ - πολύ μέχρι 5 ντόλ. Έγκαύματα τρίτου βαθμού προκαλούν πόνο ίσο με 7 ντόλ. Οι ισχυρότεροι πόνοι φθά-

νουν στα 10,5 ντόλ — από τα όποια κι' επάνω, όπως είπαμε, έπέρχεται άναισθησία — παρατηρήθηκαν σε ώριμους τοκετούς, σε λίθους των νεφρών (την στιγμή που αποβάλλονται), σε καρκινωπαθείς (κατά τις τελευταίες εβδομάδες) και σε πόνους των νεύρων του προσώπου.

Οι άνθρωποι που υποφέρουν από πόνους μεγαλύτερους από 6 ντόλ και για σχετικώς μεγάλο χρονικό διάστημα είναι πολύ λίγοι. Πρέπει να σημειωθεί ότι όσο περισσότερο διαρκεί ένας πόνος, τόσο πιο δυνατός και πιο ανυπόφορος μάς φαίνεται. Έτσι π.χ. αν κεντήσουμε το χέρι μας για μια στιγμή με μια βελόνα και προκαλέσουμε πόνο ίσο με 7 ντόλ, δεν θα τον αισθανθούμε σχεδόν καθόλου. Αν όμως παρατείνουμε το κέντημα θα αισθανθούμε τον πόνο πολύ έντονότερο.

Κατά την διάρκεια των σχετικών πειραμάτων δοκιμάστηκε και η επίδρασις που έχουν τα διάφορα καταπραυντικά και άπεδειχθη ότι σημαντικό ρόλο παίζει η υποκειμενική εκτίμησις και η εμπιστοσύνη που έχει ο άρρωστος στο καταπραυντικό που παίρνει.

Πόνους της ίδιας έντάσεως μπορούν να προκαλέσουν σε ένα άνθρωπο απλό μορφασμό και σε άλλον φωνές. Η διαφορετική αντίδρασις στον ίδιο έντάσεως πόνο εξηγείται με την ανάμνησις προηγούμενων πόνων που άφυννίζεται μέσα στο ύπνουειδητο. Άνθρωποι που έχουν υποφέρει από πόνους θεωρούν και τον πιο μικρό πόνο προμήνυμα χειροτέρων καταστάσεων, χάνουν την ψυχραιμία και την αυτοκυριαρχία τους και ξεσπούν σε έκδηλώσεις που δεν θα τις δικαιο-

λογούσαν ούτε διπλής ή και τριπλής έντάσεως πόνοι.

Ενδιαφέρουσες είναι και οι παρατηρήσεις σχετικά με τα αίτια που μπορούν να προκαλέσουν πόνους. Έτσι, παραδείγματα, είναι πολύ συνηθισμένοι οι πόνοι που προκαλούνται από κακή ψυχική διάθεσι. Οικογενειακοί μικροκαυγάδες, επαγγελματικές σκουτούρες, μπορούν να προκαλέσουν παροδικούς πόνους στον τράχηλο, στις ώμοπλάτες, στις κλειδώσεις, που μοιάζουν με πόνους ρευματικούς.

Οι πόνοι του κεφαλιού και της καρδιάς έχουν σπάνια μεγάλη έντασι. Έπειδή όμως το κεφάλι και η καρδιά είναι τα πιο σημαντικά μέρη του σώματός μας οι πόνοι τους μάς έμπνέουν άμέσως άνησυχίες και φόβους και μάς κάνουν να τους αισθανόμαστε σαν πολύ πιο δυνατούς από ό,τι είναι.

Χειρότεροι από όλους είναι οι συνεχείς ή οι συχνά επαναλαμβανόμενοι πόνοι που διαρκούν

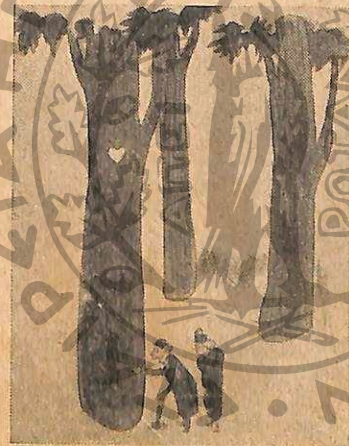
πολύ καιρό. Τέτοιοι πόνοι, άκομη και όταν δεν είναι καθόλου δυνατοί και δεν ξεπερνούν τα 2 ή 3 ντόλ, μπορούν να έχουν δυσάρεστες συνέπειες για την καρδιά ή και για άλλα έσωτερικά μας όργανα. Οι πόνοι του είδους αυτού μπορούν να καταπολεμηθούν ριζικά με χειρουργική επέμβασι κατά την οποία αποκόπτονται τα νεύρα που ένώνουν το σημείο του πόνου με τον εγκέφαλο. Αυτή η επέμβασις είναι η λεγομένη «χορδοτομή» που γίνεται στον νωτιαίο μυελό. Η χορδοτομή μπορεί να γίνει στον τράχηλο ή και σε χαμηλότερο σημείο της σπονδυλικής στήλης ανάλογως του αν θέλουμε να άναισθητήσουμε μεγαλύτερο ή μικρότερο μέρος του σώματος.

☆

Τα πειράματα πάντως των Χάρντυ και Γούλφ απέδειξαν ότι ο οργανισμός του υγιούς ανθρώπου είναι σε θέση ν' ανθέξει και στο ανώτατο όριο του πόνου.

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΠΕΡΝΟΥΝ

— Και όμως, θυμάμαι πως την είχα χαράξει κάπου εδώ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΡΟΛΟΓΙΩΝ

*‘Από τὸ μέτρομα τοῦ μήκους τῆς σκιᾶς
ὡς τὰ σύγχρονα χρονόμετρα*

Τοῦ
ΦΩΚ. ΚΩΝΣΤΑ

Απὸ τὸν καιρὸ ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ πολιτίζωνται, ἄρχισαν καὶ νὰ ἐνδιαφέρονται ὅλο καὶ περισσότερο γιὰ τὴν μέτρηση τοῦ χρόνου. Ὁ ἥλιος ποὺ τραβοῦσε ἀδιάκοπα καὶ σὲ κανονικά χρονικά διαστήματα τὸν αἰώνιο δρόμο του ἦταν τὸ πιὸ κατάλληλο μέσο γιὰ τὴν μέτρηση αὐτῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἔκαναν τὴν παρατήρησι ὅτι ἀνάλογα μὲ τὴ θέσι τοῦ ἡλίου, οἱ σκιᾶς φαίνονταν πιὸ μακρυές ἢ πιὸ κοντές. Αὐτὸ τοὺς ὠδήγησε στὴ σκέψι ὅτι θὰ

μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ μήκος τῆς σκιᾶς γιὰ νὰ προσδιορίσουν τὴν ὥρα. Ἔτσι δημιουργήθηκαν τὰ πρῶτα πρωτόγονα ἡλιακά ρολόγια, ποὺ εἶναι γνωστὰ μὲ τὸ ὄνομα «γνώμονες». Ἦταν ψηλοὶ καὶ ἴσιοι κορμοὶ δένδρων ἢ πάσσαλοι μπηγμένοι κάθετα στὴ γῆ. Μιὰ μεγάλη πέτρα προσδιώριζε τὸ σημεῖο τῆς μεσημβρίας. Ὅταν ἡ σκιά τοῦ κορμοῦ ἢ τοῦ πασσάλου ἔφθανε ὡς τὴν πέτρα, αὐτὸ σήμαινε ὅτι ἡ ἡμέρα εἶχε φθάσει στὸ ἀνώτατο σημεῖο

τῆς καὶ ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἄρχιζε νὰ σβῇ. Ἀργότερα σημείωσαν μὲ πέτρες καὶ ἄλλα σημεῖα τῆς διαδρομῆς τοῦ ἡλίου, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ ὡς τὴ δύσι του. Ὅταν ἡ σκιά ἔφθανε ὡς τὴν τρίτη πέτρα, ἤξεραν ὅτι εἶχαν ἀκόμη μπροστά τους χρονικὸ διάστημα ἀπὸ 4, 5, 6 ἢ περισσότερες πέτρες (ἀνάλογα μὲ τὴν ὑποδιαίρεσι) ὡς τὴ στιγμή ποὺ θὰ ἔδωε ὁ ἥλιος. Τέτοια ρολόγια μὲ πασσάλους καὶ μὲ πέτρες χρησιμοποιοῦσαν οἱ Χαλδαῖοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Οἱ Αἰγύπτιοι μάλιστα ἀντικατέστησαν τοὺς πασσάλους καὶ τοὺς κορμούς τῶν δένδρων μὲ μονολιθικοὺς στύλους, τοὺς ὀβελίσκους, μὲ ὕψος 25 καὶ 30 μέτρων. Οἱ ὀβελίσκοι χρησίμευαν καὶ γιὰ ἄλλες ἀστρονομικὲς παρατηρήσεις καὶ συχνὰ ἦταν συνδυασμένοι μὲ τὴν ἀνάμνησι σημαντικῶν γεγονότων. Τέλος πολλοὶ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦσαν καὶ τὴν ἴδια τους τὴν σκιά. Σχετικὴ εἶναι μιὰ σημείωσις ποὺ συναντᾶται στὸν Πλίνιο καὶ ποὺ ἀναφέρει τὸ ἀκόλουθο «ραντεβού»: «Σὲ περιμένω ὅταν ἡ σκιά σου θὰ ἔχη μήκος ἕξι ποδιῶν».

Στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, καὶ ἀργότερα καὶ στὴ Ρώμη, ὑπῆρχαν δημόσιοι κήρυκες ποὺ γνωστοποιοῦσαν σὲ ὀρισμένα χρονικά διαστήματα τὸ μήκος τῆς σκιᾶς καὶ δὲν ἦταν σπάνια — πρὸ πάντων στ’ ἀρχοντικά τῶν Ρωμαίων — ἡ χρησιμοποίησις ζωντανῶν ρολογιῶν, δηλαδὴ σκλάβων ποὺ ἀποκλειστικὸς τοὺς ἔργο ἦταν νὰ φωνάζουν κάθε τόσο τὴν ὥρα ὅπως τοὺς τὴν ἔδειχνε ἡ σκιά.

Εἶναι περιττὸ νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ἀκρίβεια τῶν ρολογιῶν αὐτῶν δὲν ἦταν διόλου ἀξιολύγην. Καὶ μόνο τὸ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν ἀκολου-

θεῖ σὲ ὅλες τὶς ἐποχὲς τὴν ἴδια διαδρομὴ, ἀρκεῖ γιὰ νὰ καταλάβουμε πόσο μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια θρίσκονταν οἱ ἄνθρωποι ἐκείνη τὴν ἐποχῇ. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ ὅτι στὴν Κίνα, ὅπου οἱ ἀστρονομικὲς καὶ ἡμερολογιακὲς παρατηρήσεις εἶχαν προοδεύσει ἀπὸ πολὺ νωρίς, ἡ μέτρηση τοῦ χρόνου ἦταν ἀποκλειστικὸ προνόμιο τοῦ αὐτοκράτορα. Δὲν μπορούμε νὰ ξέρουμε ἂν τοὺς σχετικὸς ὑπολογισμοὺς τοὺς ἔκανε ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας ἢ ἂν τοὺς ἔκαναν εἰδικοὶ ἐπιστήμονες. Πάντως τὸ ὅτι ἤξερε νὰ μετρήσῃ τὴν ὥρα καὶ ἀκόμη νὰ προαναγγέλλῃ τὶς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης, ὅπως ὅποτε τὸν ἐξύψωνε σημαντικὰ στὰ μάτια τῶν ὑπηκόων του.

Οἱ κλεψύδρες

Ἀρχαιοτάτη μέθοδος γιὰ τὴν μέτρηση τοῦ χρόνου εἶναι οἱ κλεψύδρες ποὺ παρουσίαζαν τὸ μεγάλο πλεονέκτημα ὅτι λειτουργοῦσαν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν κάμει τὴν παρατήρησι ὅτι τὸ νερὸ ἑνὸς ἀγγείου μὲ πολὺ μικρὸ ἀνοιγμα ἔσταζε ρυθμικὰ καὶ τὸ ἀγγεῖο ἄδειαζε πάντοτε στὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα. Χαράζοντας λοιπὸν γραμμὲς στὶς ἐσωτερικὲς παρειᾶς τοῦ ἀγγείου ἢ μαζεύοντας τὸ νερὸ μέσα σὲ μικρότερα ἀγγεῖα, ποὺ χωροῦσαν ὅλα τὴν ἴδια ποσότητα, μποροῦσαν νὰ ὑπολογίσουν τὴν ὥρα ποὺ περνοῦσε, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάγκη νὰ μετροῦν τὸ μήκος τῆς σκιᾶς. Οἱ κλεψύδρες ἦταν κι’ αὐτὲς γνωστὲς στοὺς Κινέζους ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια καὶ φαίνεται ὅτι χρησίμευαν γιὰ νὰ συμπληρώνουν τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀ-

πὸ πολὺ νωρὶς τὶς χρησιμοποιοῦσαν καὶ οἱ Αἰγύπτιοι· καθὼς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐπιτύμβιο πλάκα τοῦ Ἀμενεμχέτ, ὁ ὁποῖος —ὅπως ἀναφέρεται ἐκεῖ— εἶχε κατασκευάσει μιὰ κλεψύδρα γιὰ τὸν Φαραὼ Ἀμένοφι Α' (περὶ τὰ 1500 π.Χ.). Μεγάλῃ διάδοσι εἶχαν παρὲν οἱ κλεψύδρες καὶ στὴν Ἀσσυρία. Στὴ Νινευί, τὶς θρίσκουμε στὰ μεγαλόπρεπα παλάτια τοῦ βασιλέως Σαρδανάπαλου. Πόσο πολὺ εἶχαν τελειοποιηθῇ οἱ λαοὶ τῆς σημερινῆς «Μέσης Ἀνατολῆς» στὴν ὥρολογιοποιὰ τὸ ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πλάτων εἶχε φέρει μαζί του ἀπὸ ἐκεῖ ἕνα ρολοῖ πού, ὅταν νύχτωνε, «σφύριζε» τὶς ὥρες μὲ ἤχους αὐλοῦ. Τὶς κλεψύδρες τὶς χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι «Ἕλληνες καὶ στὰ δικαστήρια καὶ γενικά ὅπου γίνονταν ἀγορεύσεις καὶ οἱ ρήτορες δὲν εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερβοῦν κατὰ τὴν ἀγόρευσί τους τὰ ὅρια πού τοὺς ἔτασσε τὸ πρωτόγονο αὐτὸ ρολοῖ.

Οἱ κλεψύδρες δὲν ἔμειναν γιὰ πολὺ καιρὸ τόσο ἀπλοϊκές. Κάποιος ἐφευρέτης ἀπὸ τὴν Μέμφιδα, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα δὲν ἔχει διασωθῇ, ἔκαμε μιὰ ἀριστουργηματικὴ γιὰ τὸν καιρὸ τῆς ἐφεύρεσι. Στὸ χεῖλος τῆς κλεψύδρας εἶχε στηρίξει ἕνα ἄξονα μὲ ἕνα δείκτη στὴν μιὰ του ἄκρη. Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ἄκρῃ κρεμόταν ἕνας σπάγγος πού ἀπέληγε σὲ ἕνα φελλό, σὲ ἕνα κομμάτι ξύλου, σὲ μιὰ ἐλαφρόπετρα ἢ σὲ κάποιο ἄλλο ἐλαφρὸ ἀντικείμενο πού ἔπλεε στὸ νερὸ τοῦ δοχείου. Καθὼς κατέβαινε σιγὰ - σιγὰ ἢ στάθμη τοῦ νεροῦ τῆς κλεψύδρας, κατέβαινε καὶ τὸ ἐλαφρὸ ἀντικείμενο καὶ τραβοῦσε τὸ σπάγγο πού ἔκανε τὸ δείκτη νὰ γυρίσῃ κι' αὐτός. Δίπλα στὸν δείκτη ἦτον τοποθετημένη μιὰ πλάκα μὲ

ὑποδιαίρεσεις τοῦ χρόνου —μιὰ πλάκα ρολοιοῦ ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα— καὶ ὁ δείκτης, καθὼς γύριζε, ἔδειχνε τὴν ὥρα πού περνοῦσε. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἔκαμε —ὅπως ἦταν φυσικὸ— μεγάλη ἐντύπωση καὶ ἔγιναν ἀμέσως πολλές προσπάθειες γιὰ τὴν τελειοποίησίν του. Ὁ Ρωμαῖος ἀρχιτέκτων καὶ μηχανικὸς τοῦ 1ου π.Χ. αἰῶνος Μάρκος Βιτρούβιος περιγράφει πολλὰ τέτοια ρολόγια πού λειτουργοῦσαν στὴ Ρώμη, στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἄλλοι. Τελειότερο ἀπ' ὅλα ἦταν ἐκεῖνο πού εἶχε κατασκευάσει ὁ περίφημος μηχανικὸς καὶ ἐφευρέτης Κτησιβίος στὰ τέλη τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος. Τὸ ρολοῖ τοῦ Κτησιβίου, πού οἱ σύγχρονοί του τὸ περιγράφουν ὡς θαῦμα κατασκευῆς καὶ ὑπολογισμοῦ, ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἕνα εὐρύχωρο δοχεῖο, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐξεῖχε μιὰ μετάλλινη στήλη. Ἐπάνω τῆς ἦταν χαρραγμένες οἱ ὑποδιαίρεσεις τοῦ χρόνου καὶ δίπλα τῆς ἔστεκαν δυὸ παιδιὰ, ἐπίσης μετάλλινα. Τὸ ἕνα ἔμεινε πάντοτε στὴν ἴδια θέσι, ἐνῶ τὸ ἄλλο ἔπλεε ἐπάνω σὲ μιὰ θάσι ἀπὸ ξύλο ἢ φελλό. Ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ἀκίνητου παιδιοῦ ἔτρεχαν ἀδιάκοπα δάκρυα πού γέμιζαν σιγὰ - σιγὰ τὸ δοχεῖο. Τὸ ἄλλο παιδί πού ἐπέπλεε ἀνέβαινε ὅσο ἀνέβαινε ἢ στάθμῃ τοῦ νεροῦ καί, ἔχοντας τὸ δεξί του χέρι ὑψωμένο, ἔδειχνε ἐπάνω στὶς διαβαθμίσεις τῆς στήλης τὶς ὥρες πού περνοῦσαν. Ἀλλὰ τὸ θαυμασιώτερο στὸ ὑδραυλικὸ αὐτὸ ρολοῖ τοῦ Κτησιβίου ἦταν ὅτι, χάρις σὲ ἕνα εὐφυέστατο σύστημα τροχῶν, ἔκανε καὶ ἡ μετάλλινη στήλη μιὰ πολὺ σιγανὴ περιστροφικὴ κίνησι, σὲ τρόπο ὥστε μέσα σὲ ἕνα χρόνον συνεπλήρωνε μιὰ ὁλόκληρη στροφὴ γύρω ἀπὸ τὸν ἄξονά της.

Πολλοὺς αἰῶνες ἀργότερα, κατὰ τὸ ἔτος 807, ὁ πανίσχυρος χαλίφης Χαρολὸν ἐλ Ρασίντ δώρησε στὸν Κάρολο τὸν Μεγάλο ἕνα ὑδραυλικὸ ρολοῖ πού ἦταν ὁ,τι τελειότερο καὶ πιὸ ἀξιοθαύμαστο μπορούσε νὰ φαντασθῇ κανεὶς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Εἶχε περιστρεφόμενους δείκτες πού ἔδειχναν ἐπάνω σὲ μιὰ πλάκα τὶς ὥρες, ἀπὸ τὴν πρώτη ὥς τὴν δωδέκατη καὶ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἀλλὰ σὲ κάθε ὁλόκληρη ὥρα ἔπεφταν ἀπὸ κάποιο ἄνοιγμα μέσα σὲ ἕνα χάλκινο δοχεῖο μετάλλινα μπαλλάκια πού μὲ τὸν κτύπο τοὺς σήμαιναν τὴν ὥρα. Στὶς τρεῖς ἔπεφταν τρία μπαλλάκια, στὶς τέσσερις τέσσερα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τὸ τελειότερο ὅμως καὶ θαυμασιώτερο ἀπ' ὅλα γινόταν στὶς δώδεκα ἀκριβῶς. Τότε ἄνοιγαν δυὸ πόρτες καὶ ξεπρόβαλλαν δυὸ μετάλλινοι καθαλλάρηδες πού χαιρετοῦσαν τὸν αὐτοκράτορα. Οἱ Ἀραβες ἦταν γενικά πολὺ ἐπιδέξιοι στὴν τέχνη αὐτὴ καὶ κέρδιζαν πολλὰ λεπτὰ.

Τὰ ἀμμωτὰ

Παραλλαγή τῆς κλεψύδρας εἶναι τὰ λεγόμενα «ἀμμωτὰ». Ἀποτελοῦνται ἀπὸ δυὸ γυάλινες σφαῖρες πού θρίσκονται ἢ μιὰ τοποθετημένη ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ ἐπικοινωνοῦν μεταξύ τους μὲ ἕνα λεπτὸ σωληνάκι. Ἡ κάτω σφαῖρα εἶναι γεμάτη μὲ λεπτὴ καὶ στεγνὴ ἄμμο. Ὅταν ἀναστρέψουμε τὴν ὅλη συσκευὴ ὥστε ἡ κάτω σφαῖρα νὰ ἔρθῃ ἐπάνω, ἡ ἄμμος ἀρχίζει νὰ διοχετεύεται σιγὰ - σιγὰ μέσα ἀπὸ τὸ σωληνάκι πρὸς τὴν ἄδεια σφαῖρα. Τὸ χρονικὸ διάστημα πού χρειάζεται γιὰ νὰ διοχετευθῇ ὅλη ἡ ἄμμος ἀπὸ τὴν γεμάτη σφαῖρα στὴν ἄδεια εἶναι πάντοτε τὸ ἴδιο καὶ ἔτσι μπορού-

με νὰ μετράμε μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ καὶ μὲ ὑποδιαίρεσεις πού εἶναι χαραγμένες ἐπάνω στὶς σφαῖρες μικρὰ χρονικὰ διαστήματα. Μεγάλῃ διάδοσι εἶχαν πάρει τὰ ἀμμωτὰ κατὰ τὸν μεσαῖωνα. Εἶχαν γίνῃ ἡ πιὸ μεγάλη μόδα τῆς ἐποχῆς καὶ ἦταν ἀπαραίτητο ἐξάρτημα γιὰ κάθε ἄνθρωπο «τοῦ κόσμου». Τὰ φοροῦσαν συνήθως κρεμασμένα στὴ ζώνη ἢ καὶ στὸ γόνατο, στερεωμένα ἐπάνω στὴν καλτσοδέτα, πράγμα πού ἐθεωρεῖτο ἐξαιρετικὰ «σίκ». Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀμμωτὰ ἦταν ἀληθινὰ κομψοτεχνήματα. Ὑπῆρχαν μάλιστα καὶ συντεχνίες «ἀμμωτοποιοῦν».

Πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἐφευρέτης τῶν ἀμμωτῶν ἦταν ὁ Ἀρχιμήδης, ὅτι ἐπείδῃ σὲ πέντε ἀπὸ τὶς παραστάσεις πού ἀπεικονίζεται ὁ μέγας αὐτὸς μαθηματικὸς, ὑπάρχει ἀνάμεσα στοὺς διασῆτες καὶ στὰ ἄλλα του σύνεργα καὶ ἕνα ἀμμωτὸ. Ἡ ἐκδοχὴ αὕτη εἶναι ἀπαράδεκτη, γιὰτὶ πολλά στοιχεῖα μᾶς πείθουν ὅτι τὰ ἀμμωτὰ ἦταν σὲ χρῆσι πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀρχιμήδη. Ὑστερα ὁ μέγας αὐτὸς σοφὸς θὰ εἶχε στὴν διάθεσί του πολὺ ἀκριβέστερα μέσα γιὰ τὴ μέτρησι τοῦ χρόνου.

Τὰ ἀμμωτὰ τὰ χρησιμοποιοῦν καὶ σήμερα πολλὲς νοικοκυρὲς ὅταν βράζουν αὐγά. Μὲ διάφορους συνδυασμοὺς τὰ χρησιμοποιοῦσαν ἄλλοτε καὶ οἱ ναυτικοὶ γιὰ νὰ ὑπολογίζουν τὴν ταχύτητα τῶν πλοίων.

Τὰ ἡλιακὰ ρολόγια

Ἀπὸ πολὺ νωρὶς εἶχαν τελειοποιηθῇ καὶ τὰ ἡλιακὰ ρολόγια. Βάσι καὶ σ' αὐτὰ ἦταν ἡ σκιά. Χάρις ὅμως στὴν πρόοδο τῆς ἀστρονομίας καὶ στὸν κατάλληλο προσανατολισμὸ τοὺς τὰ τελειοποιημένα ἡλιακὰ ρολόγια ἦταν

ἀκριβέστατα χρονόμετρα και διατηρήθηκαν και για πολύ καιρό ύστερα από την εφεύρεση των μηχανικών ρολογιών. Στην αρχαία Ελλάδα, στην Ρώμη και αργότερα σε όλες σχεδόν τις χώρες της Δύσεως, υπήρχαν απλά ή πολυσύνθετα ήλιακά ρολόγια σε δημόσιους χώρους ή σε επιστημονικά ιδρύματα. Για πολύ καιρό μάλιστα τα ήλιακά ρολόγια ήταν η θάσις για τον έλεγχο της κοινωνικής λειτουργίας των υδραυλικών και των άλλων μηχανικών ρολογιών.

Συνηθέστατος ήταν ο συνδυασμός των ήλιακών ρολογιών με υδραυλικά, για να είναι δυνατή η μέτρηση του χρόνου και όταν δεν υπήρχε ήλιος. Ένας τέτοιος συνδυασμός ήταν και το «ωρολόγιον του Κυρρήστου», που το κτίριο του διατηρείται πάντοτε σε αρκετά καλή κατάσταση κάτω από την Ακρόπολη, στην αρχή της οδού Αιόλου.

Το «ωρολόγιον του Κυρρήστου»

Κατασκευαστής του ρολογιού αυτού ήταν ο Ανδρόνικος ο Κύρρηστος (Σύρος την καταγωγή από την πόλη Κύρρον). Είχε σπουδάσει στην Αλεξάνδρεια, όπου και κατά τα μέσα του 1ου π. Χ. αιώνα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και έκτισε το «ωρολόγιόν» του (είκ. σ. 84).

Στην πραγματικότητα το ρολόι αυτό ήταν σωστός μετεωρολογικός σταθμός. Η στέγη, σε σχήμα πυραμίδας με όκτω έδρες, είχε επάνω ένα περιστρεφόμενο χάλκινο άγαλμα που έδειχνε την κατεύθυνση του ανέμου. Κάθε πλευρά του οκταέδρου πύργου ήταν προσανατολισμένη προς ένα από τα όκτω σημεία του ορίζον-

τος, στα οποία αντιστοιχούν οι όκτω άνεμοι και στα διαζώματά τους υπήρχαν προσωποποιήσεις των ανέμων αυτών. Εκείνο όμως που ενδιαφέρει εδώ περισσότερο είναι η ωρολογιακή εγκατάσταση. Ψηλά, από τις γωνίες της στέγης, εξέιχαν σιδερένιες ράβδοι και στις εξωτερικές πλευρές του κτιρίου ήταν χαραγμένα σχήματα επάνω στα οποία έπεφτε η σκιά των ράβδων και έδειχνε την ακριβή ώρα. Μέσα στο κτίριο έξω από την Ακρόπολη. Τι είδους ήταν το ρολόι αυτό και πώς λειτουργούσε δεν είναι γνωστό. Το πιθανώτερο όμως απ' όλα είναι ότι έπρόκειτο για ρολόι μηχανικό, με τροχούς και δείκτες που τους περιέστρεφε η όρμη του νερού. Τα σημάδια που απέμειναν στο δάπεδο του κτιρίου μαρτυρούν ότι κάποιο μεγάλο μηχανήμα ήταν εγκατεστημένο εκεί.

Τά... «αρωματικά ρολόγια»

Στην Κίνα, στις Ινδίες και σε άλλες χώρες της Ανατολής, είχαν παρατηρήσει ότι το κερί και άλλες ουσίες, όταν καίγονταν έλυωναν πάντα στο ίδιο σχεδόν χρονικό διάστημα. Έτσι ήξεραν πως, όταν έλυανε έντελως ένα κομμάτι κερί ώρισμένου μήκους, είχε περάσει και ώρισμένη ώρα. Τέτοιου είδους «Τηκόμενα» ρολόγια χρησιμοποιούσαν από αρχαιολόγους χρόνους στους ναούς της Ανατολής. Και για να ταίριαζαν ακόμη περισσότερο με το ιερό περιβάλλον ζύμωναν μέσα στο κερί διάφορες αρωματικές ουσίες. Αλλά όχι μόνον αρωματικά παρά και ήχητικά και... εκρηκτικά έκαναν τα ρολόγια. Και

νά πως: Σε ώρισμένες αποστάσεις —που αντιστοιχούσαν και σε ώρισμένα χρονικά διαστήματα— έμπηγαν μέσα στο κερί καρφιά ή άλλα μεταλλικά αντικείμενα. Το κερί ήταν τοποθετημένο μέσα σε ένα χάλκινο δοχείο. Και κάθε τόσο και λιγάκι έπεφτε μέσα ένα από τα καρφιά του κεριού που έλυανε και ένας μεταλλικός ήχος ειδοποιούσε πόση ώρα είχε περάσει. Άλλες φορές πάλι αντί για καρφιά έβαζαν σε ώρισμένες αποστάσεις του κεριού μικρή ποσότητα εκρηκτικής ύλης. Όταν έφθανε η φλόγα του κεριού ως εκεί γινόταν μια μικρή έκρηξη. Ακόμη και καντήλια χρησιμοποιούσαν για ρολόγια.

Τα μηχανικά ρολόγια

Τα ρολόγια του είδους αυτού ούτε πρακτικά ούτε ακριβή ήταν. Όσο περισσότερο προχωρούσε ο πολιτισμός τόσο πιο μεγάλη σημασία αποκτούσε και ο χρόνος. Ο πρώτος που έφτιαξε μηχανικό ρολόι με τροχούς και με βαρίδια ήταν, από όσα ξέρουμε, ο Βερολινέζος μοναχός Πασίφικος, στο τέλος του 850. Το ρολόι του Πασίφικου κάθε άλλο παρά ιδανικό ήταν. Έδωσε όμως την πρώτη ώθηση προς μια έντελως καινούργια κατεύθυνση που δεν άργησαν να την ακολουθήσουν και άλλοι. Την πρώτη σημαντική τελειοποίηση του μηχανικού ρολογιού την χρωστάμε επίσης σε ένα ιερωμένο, στον ηγούμενο Γερβέρτο, της Ρέιμς, τον μετέπειτα πάπα Σίλβεστρο Β'. Στα 996 ο Γερβέρτος κατεσκεύασε ένα μηχανικό ρολόι με βαρίδια, αλλά και με οδοντωτό ανασταλτικό τροχό που επιβράδυνε την πτώση τους. Η εφεύρεση αυτή είχε περισσότερη απήχηση στην Ανα-

τολή παρά στην Εύρωπη. Στα 1232 ο Σουλτάνος Σαλαδίν χάρισε στον Γερμανό αυτοκράτορα Φρειδερίκο Β' ένα μηχανικό ρολόι που έδειχνε, όχι μόνο τις ώρες, αλλά και την τροχιά του ήλιου, του φεγγαριού και άλλων ουρανίων σωμάτων. Μωαμεθανός (Άραβ) ήταν και ο Έρρικός φόν (ή ντε) Βίκ που είχε βαπτισθή Χριστιανός. Βέβαιον είναι πάντως ότι ο ντε Βίκ είχε κατασκεύασει για λογαριασμό του Καρόλου Ε' της Γαλλίας (1364 ως το 1380) ένα ρολόι που χτυπούσε τις ώρες. Το ρολόι αυτό, τοποθετημένο σε έναν από τους πύργους του βασιλικού ανακτόρου, ζύγιζε 250 κιλά. Έθεωρήθη το θαύμα της εποχής του και προσείλκυε θαυμαστά από όλες τις χώρες της Εύρωπης.

Και όμως, το ρολόι του ντε Βίκ δεν ήταν το πρώτο που χτυπούσε τις ώρες. Από το 1288 υπήρχε ένα τέτοιο στο Ουεστμίνστερ τοί Λονδίνου. Το 1314 λειτουργούσε ένα τεράστιο μηχανικό ρολόι στη γέφυρα της Κάν (Cahen), στη Γαλλία. Τα ρολόγια αυτά έκαναν μεγάλη εντύπωση, τόσο, ώστε και αυτός ο Δάντης στη «Θεία Κομωδία» του (1318) εξυμνεί ένα ρολόι με τα ποιητικότερα λόγια.

Τα μεγάλα και χοντροκαμωμένα αυτά ρολόγια γινότουσαν όλο και μικρότερα και κομψότερα. Και το 1518 ο βασιλεύς της Γαλλίας Φραγκίσκος Α' απέκτησε το πρώτο μηχανικό «ρολόι δωματίου», δώρο του πάπα Κλήμεντος Ζ'.

Το εκκρεμές

Ο επόμενος μεγάλος σταθμός στην τελεοποίηση των μηχανικών ρολογιών ήταν το εκκρεμές. Έ-

φευρέτης του ήταν ο περίφημος μαθηματικός, φυσικός και άστρονόμος Γαλιλαίος (1564 - 1642). 'Ο 'Ολλανδός Χιούγκενς —σύγχρονος σχεδόν του Γαλιλαίου— κατεσκεύασε το 1673 το πρώτο τελειοποιημένο (για την εποχή εκείνη) ρολόι με έκκρεμές. Το ρολόι αυτό, όπως και για πολύ καιρό όλα τα μεταγενέστερά του, είχε μόνο ένα δείκτη που έδειχνε τις ώρες. 'Ο «χρόνος» δεν είχε γίνει ακόμη «χρήμα». Τα λεπτά, τα τέταρτα και οι μισές ήταν αμελητέες ποσότητες.

Για πολύ καιρό τα ρολόγια ήταν αντικείμενα «κοινής ωφελείας» και είχαν γίνει σχεδόν απαραίτητα συμπληρώματα των καθεδρικών νανών, των δημαρχείων και των άνακτόρων. Τα «ιδιωτικά» μηχανικά ρολόγια ήταν μια πολυτέλεια που μόνο βασιλιάδες μπορούσαν να την έχουν. Πολλές από τις ακμάζουσες ευρωπαϊκές πόλεις άρχισαν να συναγωνίζονται μεταξύ τους ποιά θα άποκτήσει το πιό τέλειο δημοτικό ρολόι. Και για πολλούς αιώνες το Στρασβούργο κρατούσε τα πρωτεία με ένα «ρολόι», που παρουσίαζε στις ολόκληρες ώρες τους δώδεκα 'Αποστόλους, κοκόρια που λαλούσαν, λιοντάρια που έβγαζαν απειλητικούς θρυγηθμούς, ιππότες σε κονταρομαχίες και άλλα πολλά. Στη Βιέννη και σε πολλές άλλες πόλεις λειτουργούν ακόμη και σήμερα τέτοια «ρολόγια - επιθεωρήσεις». 'Ακόμη πιό συνηθισμένα είναι τα ρολόγια με τα καμπανάκια που κτύπούν σε ώρισμένες ώρες παλιές μελωδίες.

Φορητά ρολόγια

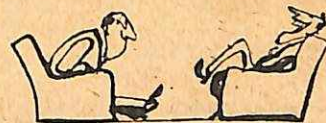
Πολλά πράγματα που μας φαίνονται σήμερα αυτονόητα χρειάσθηκαν αιώνες για να ανακαλυ-

φθούν. Μια από τις «καθυστερημένες» αυτές εφευρέσεις είναι και το ελατήριο. Σήμερα και τα μικρά παιδιά ξέρουν πόση μεγάλη δύναμη έχει. Το ελατήριο, αυτό το μικρό εξάρτημα, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στα ρολόγια γύρω στα 1450. 'Από τότε άρχισε και να μικραίνει το μέγεθος των ρολογιών και να εμφανίζονται και τα επιτραπέζια και τα ρολόγια του τοίχου. Το 1510 ο Πέτερ Χένλε κατεσκεύασε το πρώτο ρολόι της τσέπης. Το ρολόι αυτό ήταν βαρύ, χοντροκομμένο και προϋπέθετε πολύ μεγάλη τσέπη. Πάντως τα ρολόγια του Χένλε προέκάλεσαν τον θαυμασμό και ήταν πανάκριβα. Πολύ λίγοι μπορούσαν να τα αγοράζουν. Σιγά - σιγά δημιουργήθηκαν ειδικοί τεχνίτες που έκαναν όλο πιό λεπτή και πιό τέλεια δουλειά. Το 1790 ο 'Αγγλος Χάρισον πήρε 10.000 στερλίνες για το ναυτικό του χρονόμετρο που μέσα σε μισό χρόνο δεν είχε χάσει παρά μόνον έναίμιου λεπτό.

Δέκα χρόνια αργότερα, στα 1800, κατασκευάστηκε το πρώτο ρολόι με λεπτοδείκτη.

'Από τότε έχει σημειωθεί τεράστια πρόοδος στην ωρολογιοποιία. Σήμερα κατασκευάζονται ρολόγια «αυτοκουρδίζόμενα», ρολόγια ηλεκτρικά, ρολόγια με κυλίνδρους και χρονόμετρα που ή ακρίβειά τους έγγιζει στο απόλυτο. 'Υπάρχουν μικροσκοπικά ρολογάκια που ή λεπτότης της κατασκευής τους είναι σωστό θαύμα.

Όσο τέλεια όμως και όσο θαυμάσια και αν είναι τα σύγχρονα ρολόγια, δύσκολα μπορούν να συναγωνισθούν τα μέσα που είχαν σοφιστή οι πρόγονοί μας στην προσπάθειά τους να πιάσουν και να μετρήσουν τον χρόνο.

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Μια στάρ του Χόλλυγουντ κέρδιζε μυθώδη ποσά. Κάποια μέρα ή εταιρία που την είχε άγκαζαρι της είπε ότι θα της γίνονταν μια μικρή περικοπή στο μισθό της.

— 'Ω Θεέ μου ! φώναξε απελπισμένη ή ήθοποιός. Και τί θα κάμω με το αυτοκίνητο που αγόρασα σήμερα ;

— Το αυτοκίνητο που αγорάσατε σήμερα ; Και τί έγινε εκείνο που αγорάσατε την περασμένη εβδομάδα ;

— 'Ω ! αναστέαξε ή στάρ. 'Όλα του τα σταχτοδοχεία γεμίσαμε 'πανω.

Tatler

☆

Μια κυρία παραθέριζε στη Φλωρίδα. 'Ενα πρωί συνάντησε ένα έρωθρόδερμο με ένα παράξενο κολλιέ.

— 'Από τί είναι φτιαγμένο το κολλιέ σας ; τόν ρωτά.

— 'Από δόντια κροκοδείλου, κυρία μου.

— 'Ω ! Φαντάζομαι πως θα αξίζει σχεδόν, όσο ένα μαργαριταρένιο.

— 'Όχι ακριβώς, κυρία μου. Μου φαίνεται πως ο καθένας μπορεί ν' άνοίξη ένα στρείδι...

Tatler

☆

— Γιατί γράφουν οι γιατροί τις συνταγές λατινικά ;

— Για να συνηθίζουν οι άρρωστοι τις νεκρές γλώσσες.

Pourquoi pas?

☆

— Τί σάς συμβαίνει, κυρία Κοέν; Τί τρέχει; Φαίνεστε πολύ στενοχωρημένη.

— Ναι, αναστέαξε ή κυρία Κοέν. 'Ο άνδρας μου είναι διαρκώς άρρωστος.

— 'Ο άδρας σας, αγαπητή μου, είναι υποχόνδριος. Δεν είναι άρρωστος. Νομίζει ότι είναι. Μη δίνετε σημασία στα παράπονά του και να δhte πως θα γίνη έντελώς καλά.

— 'Υστερα από έ.α μήνα οι δυο κυρίες ξανασυναντήθηκαν. 'Η κυρία Κοέν φαινόταν ακόμη πιό στενοχωρημένη.

— Τί γίνεται; δεν είναι καλύτερα ό άδρας σας; τη ρωτά ή φίλη της.

— Καλύτερα; Χειρότερα είναι. Τώρα νομίζει ότι έχει πεθάνει.

Tatler

☆

'Η διευθύνσις μιας Τραπεζής άποφάσισε να στείλη μερικά άγθη σε μιό συνάδελφό της συγαίροντάς την για τις καινούργιες έγκαταστάσεις της.

Δυστυχώς στο άνθοπωλείο έγινε έ.α φοβερό λάθος. 'Η κάρτα που συνώδευε τα άνθη έλεγε: «Θερμά συλλυπητήρια».

'Η συνέχεια όμως ήταν ακόμη χειρότερη. Στην κηδεία στάλθηκε ή άλλη κάρτα με τις ευχές: «Συγαρητήρια για τις καινούργιες έγκαταστάσεις σας».

Up.

☆

Μία άοιδός ζητούσε να άγκαζαρ-στή σε ένα θέατρο.

— Και τί φωνή έχετε, κυρία μου, τη ρωτά ο διευθυντής.

— Σοπράνο, κυρία.

— Και πόσα χρόνια έχετε στο θέατρο;

— Σαραντα.

— Μά έσείς, κυρία μου, θα γυρσατε την Μπατερφλάυ όταν ήτο κάμπια.

J. B.

Ὁ δρόμος εἰς τὸν Ναὸ

Τοῦ
JOHN LEATHAM

Ἐπλυναν τὸ σῶμα του μετὰ τὴν κρῆσιν ἀπὸ τῶν ἀμπελίων τους καὶ τὸν ἔντυσαν ξανά μετὰ τὰ χωριάτικα ρούχα, πὺν τόσο τοῦ ἄρεσε νὰ φορῇ, ἀνέβηκαν μέσα στὰ χιόνια πάνω στὸ διάσελο γιὰ νὰ κατεβάσουν κλαδιὰ ἀπὸ τὰ ἐλάτια πὺν κάτω ἀπ' τὴν σκιά τους εἶχε ζήσει καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ μο-

Ἡ ζωὴ τοῦ Τζώρτζ Κράμ Κουκ ναστήρι, γιὰ νὰ φέρουν τὸν παπᾶ.

Τὸν πῆγαν ἐξέσκεπο στὸ κοιμητήρι, περνώντας μέσα ἀπὸ τὰ ἁλώνια, καὶ ἕνα βιολὶ καὶ μιὰ τσοπάνικη φλογέρα ἔπαιζαν, καθὼς ἡ ἀργὴ συνοδεία πορευόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ πρὸς τὸ λευκὸ παρεκκλήσι, κοντὰ στὸν ἐρειπωμένον Ναὸ.

Τὸν ἀπόθεσαν μέσα στὴ φτενὴ γῆ τῆς βουνοπλαγιάς, τὴ γῆ πὺν τόσο εἶχε ἀγαπήσει, καὶ ὁ παπᾶς, μ' ὅλο πὺν ἡ θρησκεία τοῦ νεκροῦ δὲν ἦταν δική τους, ἔψαλε τὴν ἴδια ἀκολουθία, πὺν κάποια μέρα θὰ ἔψελνε καὶ γιὰ τοὺς συντοπίτες του.

Ἐνῶ κάτω στὴν κοιλάδα ἀντηχοῦσαν τὰ κουδούνια τῶν προβάτων πὺν γύριζαν ἀφύλαχτα, οἱ τσοπάνηδες πὺν εἶχε γνωρίσει καὶ οἱ χωριάτες ἀπὸ τὰ γύρω χωριά θρηνοῦσαν πλάι στὸ ἀνάβατο μνημα τοῦ, ρίχνοντας στὸ κορμὶ τοῦ χῶμα καὶ σκεπάζοντάς το μετὰ κλαδιὰ ἀπὸ ἔλατα. Στὸ κεφάλι τοῦ ἀποθέσανε μιὰ μεγάλη πέτρα ἀπὸ τὸν Ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα. Πάνω στὴν πέτρα ἦταν γραμμένα :

ΤΖΩΡΤΖ ΚΡΑΜ ΚΟΥΚ

Γεννήθηκε στὸ Ντάβενपोर्ट,

τῆς Αἰόβα στὰ 1873

Πέθανε στοὺς Δελφούς
στὰ 1924

Παρ' ὅλο πὺν τὸν θάψανε μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο του, στὸν Παρνασσό, ἤξερε ὅτι εἶχεν ἀνακαλύψει αὐτὸ πὺν θὰ μπορούσε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴ μεγάλη λαχτὰ τῆς ζωῆς του καὶ νὰ χορτάσῃ τὸ μεγάλο του πνεῦμα.

Πῆγε στὴν Ἑλλάδα ὄχι γιὰ νὰ ξεφύγῃ, μὰ γιὰ νὰ βρῇ τὴν πραγματικότητα.

Γιὰ τὸν Τζώρτζ Κράμ Κουκ τὸ πιὸ ἀληθινὸ πρᾶγμα στὴ ζωὴ ἦταν ἡ ζωὴ ἡ ἴδια καὶ ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸ του ταυτισμένον μετὰ ὁλόκληρον τὸ ἀπέραντον παρελθόν καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸν χρόνον τὸν ἐνοιῶθε σάν κάτι ἄπειρον καὶ ἐσωτερικόν. Τὴ ζωὴν ἔβλεπε ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἀνθρώπινης φύσης, μιᾶς φύσης πὺν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς χάνονται στὸν ἄπειρον χρόνο.

Μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας αἰσθανόταν μιὰ στενὴ συγγένεια καθὼς καὶ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους πὺν ζοῦσαν τόσο ὁμορφα ἐκείνους τοὺς καιροὺς, δημιουργώντας καὶ ἐξερευνώντας σάν κατακτητὲς μέσα στὸ φυσικὸ καὶ τὸν πνευματικὸν κόσμον πὺν ἐμελλαν νὰ κατακτήσουν.

Παιδὶ ἀκόμα ἐξέφρασε τὴν πίστιν του, ἡ ὁποία ἀναγνώριζε στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα τὶς ἴδιες ἀξίες πὺν ὁ Κουκ θαύμαζε στὸν ἀρχαῖον κόσμον: «Στὴν Ἑλλάδα τὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου μποροῦν καὶ τώρα νὰ χαίρονται», ἔγραφε.

Πίστευε βαθιὰ ὅτι στὴν Ἑλλάδα, στὴ γλῶσσα καὶ στὸ χαρακτὴρ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων χωρικῶν πρέπει νὰ ζῇ ἀκόμη αὐτὸ πὺν ἔκανε τοὺς προγόνους τοὺς νὰ προβάλλουν τόσο ζωντανὸι στὴν ψυχὴ του: ἡ ἄμεση ἐπαφὴ τους μετὰ τὴν πραγματικότητα καὶ μετὰ τὴν ὁμορφίαν τῆς ζωῆς.

Δὲν ἀπατήθηκε οὔτε ἀπογοητεύθηκε.

Προτοῦ ἀκόμη φθάσῃ ἐνοιῶθε ὅτι οἱ Δελφοί, σύμβολο κάποτε ὁλόκληρης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς μυθικῆς καὶ τῆς ἀνθρώπινης δόξας τῆς, ἀντιπροσώπευε ἀκόμη τὶς ἴδιες ἀνάλλαχτες ἀλήθειες. Μόλις κιόλας ἐφθάσεν ἐκεῖ, σ' αὐτὸν τὸν ἱερὸν ὄμφαλόν τῆς γῆς, δόθηκε ὁλόψυχα στὴ ζωὴ πὺν ἔκαναν οἱ χωριάτες τῶν Δελφῶν γιὰτὶ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τοὺς εἶχε μείνει κι' αὐτὸς ἀνάλλαχτος.

Ἦπτε μαζί τους μεγάλες γουλιές, ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ κόκκινο κρασί τῶν ἀμπελιῶν τους, μὰ καὶ ἀπὸ τὸ ἀνέγγιχτον πνεῦμα τῆς πατροπαράδοτης ποιμενικῆς ζωῆς τοῦ Παρνασσοῦ. Τοὺς μίλησε γιὰ τὴν ἱστορίαν τους, καὶ τὴν κληρονομίαν τους τὴν ἔκανε πραγματικότητα.

Πεθαίνοντας ἀνάμεσα σ' αὐ-

τούς τούς ανθρώπους λίγους μήνες προτού κλείσει δυο χρόνια στην 'Ελλάδα, αυτός, ένας ξένος, είχε κιάλας γίνει ένας απ' αυτούς και σαν τέτοιος τιμήθηκε με την πατροπαράδοτη θρησκευτική τους άκρολουθία.

Ο Τζώρτζ Κράμ Κούκ ήταν 48 χρονών —στη Νέα Υόρκη— όταν είπε στη γυναίκα του, Σουζάνα Γκλάσπελλ: «Καιρός είναι να πάμε στην 'Ελλάδα». Είναι χαρακτηριστικό για τον άνθρωπο ότι τα λόγια αυτά τα είπε τη στιγμή που η επιτυχία του στην 'Αμερική ήταν πιά εξασφαλισμένη.

Απ' τον πατέρα του, έναν έντιμο δικηγόρο, που ήταν κι' αυτός γιός δικηγόρου και έγγονος ενός από τους πρώτους άποικιστές της Πολιτείας της Αϊόβα, ο Τζώρτζ Κούκ κληρονόμησε το πάθος για την τάξι και το σεβασμό προς την αμερικανική Δημοκρατία. Από τη μητέρα του, μία αγαθή και άποφασιστική γυναίκα, κόρη ενός καπετάνιου που κυβερνούσε το καράβι του στο Μισσισιππή, κληρονόμησε το πνεύμα του πρωτοπόρου και μεγάλη έπιμονή στις πεποιθήσεις του.

Αποτραβηγμένη απ' την ζωή στα νειάτα της, η μητέρα του συνήθιζε να όνειροπολή. Και ο Τζώρτζ Κούκ ήταν κι' αυτός ένας όνειροπόλος που αργότερα έκρινε ότι είχε κοινούς ρεμβασμούς και όράματα με τους μεγαλύτερους μυστικιστές.

Είχε περάσει τα τριάντα του χρόνια, όταν πληγώθηκε από μία άγάπη χωρίς ανταπόκρισι. Κλείστηκε τόσο βαθιά μέσα σ' ένα μυστικιστικό κόσμο συμβόλων, ώστε πλησίασε στην τρέλλα και μόλις κατόρθωσε να βγεί από την κατάστασι όπου τον είχε οδηγήσει. η άπελπισία του. Απ' αυτή

τη θρησκευτική του έμπειρία μάς άφισε ένα ζωηρόν άπολογισμό γεμάτο τρόπο και όμορφιά.

Τό πρωτοποριακό του πνεύμα ποτέ δέν τόν άφισε να πάψη να πειραματίζεται. Όμως μέρδευε τό πρακτικό του στοιχείο με την ιδιοσυγκρασία του καλλιτέχνη. «Ιδέες, άπελπιστικά έπιστημονικές ως ένα σημείο ξεχύνονταν στην ποιήσι». Αυτά έγραφε ό Φλόυντ Ντέλλ νεαρός συνεργάτης του.

Όμως ό ίδιος ό Τζώρτζ Κούκ είπε: «Περισσότερο από την τέχνη αγαπώ την Έπιστήμη». Ότι αυτά τα δυό θρίσκονταν σέ πόλεμο μέσα του, σ' όλη του τη ζωή, είναι ψέμα. Γι' αυτό τό λόγο ίσως και οι επιτυχίες του μπορεί να φανούν άποτυχίες.

Τό μεγαλύτερο, άν όχι και το λμυρότερο πείραμα του ήταν, χωρίς άμφιβολία, ό θιάσος της Πρόβινσταουν. Όπως συνέβαινε συνήθως, ήταν κι' αυτό ένα πείραμα με ένα ιδεώδες: τη δημιουργία ενός θιάσου που θα βοηθούσε στην άπρόσκοπτη ανάπτυξι του άμερικανικού θεάτρου.

Η έλευθερία της ταπεινής αυτής σκηνής έφερε στο Μπρόντγουάι ένα από τους σημαντικότερους συγχρόνους θεατρικούς συγγραφείς, τόν Εύγένιο Ο' Νήλ.

Τό ανέβασμα του έργου του Ο' Νήλ «Ο Αύτοκράτωρ Τζόουνς» από τόν Τζώρτζ Κούκ έδωσε φήμη στο συγγραφέα και στόν θίασο της «Πρόβινσταουν» και ταυτόχρονα έρριξε στην άφάνεια τόν σκηνοθέτη. Και όμως, ό Κούκ έτσι τό ήθελε. Έπτά χρόνια σκληρής δουλειάς θα έκαναν έναν άλλο άνθρωπο να αισθανθώ ότι έχει τό δικαίωμα να δεχθώ την επιτυχία. Αλλά για τόν Τζώρτζ Κούκ ή μεγάλη φήμη του θεάτρου που ίδρυσε και ένέπνευσε ήταν μία

ένδειξις ότι είχε άποτύχει και ό ίδιος και ό θιάσός του. Αφού ή επιτυχία θα καταδίκασε τό θέατρό του να γίνη «άκόμη μία μετριότητα», ό Κούκ θέλησε με τη διάλυσι του θιάσου της Πρόβινσταουν να δώση ένα «καλό θάνατο» σέ ό,τι είχε αγαπήσει.

Αντί να δεχθώ τις δελεαστικές προτάσεις και να ήττηθώ από τη γοητεία του Μπρόντγουάι, αντί να χάση από τα μάτια του τόν άρχικό του σκοπό, προτίμησε να μείνη εκεί που ήταν και να άποδυθώ σέ ένα άλλο πείραμα, στην 'Ελλάδα.

Ήταν βασικά καλός άνθρωπος. Του άρεσε να κλωτσά τό πετραδάκι που τύχαινε στο πόδι του και να σκέφτεται την ουσία των πραγμάτων. Η συμβατική ζωή δέν τόν τραβούσε. Ήταν ρεαλιστής, μολονότι όνειροπόλος. Ίσως γι' αυτό τό λόγο να θέλησε τόσο να μάθω άλλη μία γλώσσα και να ζήση την άπλή ζωή των τσοπάνηδων του Παρνασσού.

Μέσα σέ μισόν αιώνα, ό Τζώρτζ Κράμ Κούκ έζησε δέκα ανθρώπινες ζωές και τις έζησε ολοκληρωτικά. Παίζοντας μπαίημπώλ και Μπετόβεν στο πρώτο του σχολείο, στο Ντάβενπορτ της Αϊόβα, μοιράζοντας τόν ένθουσιασμό του για την 'Ελλάδα με τό φίλο του Τζών Άλντεν στο Χάρβαρντ, παλεύοντας με ένα Γιαπωνέζο συμφοιτητή του στη Γενεύη, αναζητώντας την αλήθεια στη φιλολογία, διδάσκοντας σέ ένα Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνι-ας, όπου ήρθε σέ σύγκρουσι με τις εκπαιδευτικές άρχές, παίρνοντας μέρος στόν πόλεμο της Κούβας, τό 1898, άγρυπνώντας πάνω στις έκκολαπτικές μηχανές στέ άγρόκτημά του στο Μπόφφαλο, φροντίζοντας, σά μεγάλος φι-

λος τών ζώων που ήταν, για κά-θε ζωντανό πράγμα, γράφοντας ένα μυθιστόρημα στο Μεξικό και όνειρευόμενος μία άλλη Ουτοπία ύστερα από χρόνια στο σπίτι του στο Καίηπ Κόντ, δουλεύοντας ως συνεργάτης του Φλόυντ Ντέλλ στο περίφημο Σικάγο Πόστ τό 1912, διευθύνοντας τό πειραματικό του θέατρο στην Πρόβινσταουν και κατόπιν στη Νέα Υόρκη, άπαντώντας ύστερα από είκοσι τέσσερα χρόνια σέ ένα γράμμα του Ρίντσαρντ Κίπλιγκ, χτίζοντας Κυκλώπεια Τείχη στα Καλάνια, τα θερινά βοσκοτόπια τών Δελφών, πίνοντας αγαπώντας, όνειροπολώντας και μαθαίνοντας — κάθε άπασχόλησι τόν άπορροφούσε όλόκληρο. Κάθε τό άπασχόλησι ήταν κι' ένα θήμα στην πορεία του προς τό Ναό τών Δελφών.

«Ήταν ένας Έλληνας που δέν γεννήθηκε στην έποχή του», έγραφε ό Φλόυντ Ντέλλ σ' ένα πρόλογο στη συλλογή τών ποιημάτων του Τζώρτζ Κούκ, που τυπώθηκε ένα χρόνο μετά τό θάνατό του. Τούλάχιστον ή ζωή του μαρτυρεί πόσο βαθιά είχε νοιώσει την 'Ελλάδα του παρελθόντος.

Ένοιώθε την τραγωδία της παρακμής της, ίσως όπως μόνο ένας αρχαίος Έλληνας θα μπορούσε να την νοιώσει στην έποχή τών Ρωμαίων. Γι' αυτόν ή 'Ελλάδα ήταν ένα «πρώιμα κομμένο λουλούδι».

Από τα νειάτα του είχε προβλέψει τό ταξίδι του στην 'Ελλάδα και φαίνεται ότι ποτέ δέν άμφέβαλλε πώς κάποια μέρα θα τό πραγματοποιούσε.

Όταν ή πρώτη περίοδος του θεάτρου της Πρόβινσταουν έκλεισε με μία παράστασι του έργου του «Οι Αθηναίεις», στο όποιο ό ίδιος έπαιξε τό ρόλο του Περι-

κλή και τὸ ὁποῖο μετέφρασε ἀργότερα στὴ νεοελληνική, εἶπε στὴ Σουζάνα Γκλάσπελλ: «Υστερα ἀπὸ λίγα χρόνια θὰ πᾶμε στὴν Ἑλλάδα».

Αὐτὸ ἔγινε τὸ 1917. Ὄταν ἡ αὐλαία τοῦ θεάτρου τοῦ ἔπαιξε ὀριστικά, τὴν ἀνοίξει τοῦ 1922, ὁ Κούκ τῆς εἶπε: «Καιρὸς εἶναι νὰ πᾶμε στὴν Ἑλλάδα».

Ὅπως ἀναρίθμητοι ξένοι πρὶν καὶ μετὰ ἀπ' αὐτόν, ἤξερε τότε ὅτι θὰ ταξιδεύει στὴ χώρα πού θὰ τοῦ ἐξεπλήρωνε ἕνα παλιὸ του πόθο. Στους Δελφούς, πάνω στὸν Παρνασσό, στὸν λίγο καιρὸ πού τοῦ ἔμενε, ἀνάμεσα στοὺς τσοπάνηδες, μιλώντας τὴ γλῶσσα

τους καὶ φορώντας τὴ φορεσιά τους, εἶδε τὰ ὄνειρά του νὰ πραγματοποιοῦνται καὶ τὶς πεποιθήσεις του νὰ ἐπαληθεύονται.

— Ἐδῶ, ἔλεγε, στοὺς χωριάτες, θὰ πεθάνω, καὶ τὰ λόγια του βγῆκαν ἀληθινά. Αὐτὸς πού εἶπε κάποτε ὅτι ἤθελε νὰ γίνῃ Ἕλληνας, ἔγινε δεκτὸς σὰν Ἕλληνας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Ὄταν πέθανε, τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, ἔδῶ καὶ εἴκοσι ἑπτὰ χρόνια, ὁ Τζῶρτζ Κράμ Κούκ θάφτηκε ἀπ' αὐτοὺς στὴ γῆ τοῦ ὅρους τῶν Δελφῶν, ἀνάμεσα στοὺς προγόνους τους, κοντὰ στὸν Ναὸ πού ὑψωνόταν στὸ τέρμα τοῦ δρόμου του.

Μὴν πουλᾶς τὴν ἀρετὴ γιὰ ν' ἀγοράσης πλοῦτο, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν γιὰ ν' ἀγοράσης δύναμι.

Ἀγαπᾶς τὴ ζωὴ; τότε μὴ σπαταλᾶς τὸν χρόνο. Ὁ χρόνος εἶναι τὸ ὕψιστον ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἶναι φτιαγμένη ἡ ζωὴ.

Μία μικρὴ ἀμέλεια μπορεῖ νὰ προξενήσῃ μεγάλο κακόν.

* Ἄν λείψῃ ἕνα καρφί, χάνεται τὸ πέταλο.

* Ἄν λείψῃ τὸ πέταλο, χάνεται τὸ ἄλογο.

* Ἄν λείψῃ τὸ ἄλογο, χάνεται ὁ καβαλλάρης, γιατί θὰ τὸν προλάβῃ ὁ ἐχθρὸς καὶ θὰ τὸν σφάξῃ.

Ὅλα αὐτὰ γιατί ἔλειψε ἕνα καρφί!

Βενιαμὴν Φραγκλῖνος

—Τὸ χρέος εἶναι δικό μας.

—Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι τοῦ Θεοῦ.

Τζῶν Κούινσυ Ἀνταμς

Ὅσοι θέλουν νὰ καρπωθοῦν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, πρέπει, σὰν ἄνδρες, νὰ ἀναλάβουν καὶ τοὺς κόπους γιὰ τὴν υπεράσπισίς της.

Τόμας Παιήν

Μία φορὰ τὸ χρόνο ὅλες οἱ γῶρες τῆς γῆς γιορτάζουν ἐνωμένες τὰ Χριστούγεννα καὶ τὰ παιδιὰ γίνονται τὰ πιὸ σπουδαία πρόσωπα μέσα στὴν οἰκογένεια.

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τῆς

ANGELA RAINE

— Πές μου, μανούλα, θαρρή στ' ἀλήθεια ὁ Ἅγιος Βασίλης, ἔ;

Τὴν ἐρώτησι αὐτὴ τὴν ἀκοῦνε χιλιάδες μαμάδες σ' ὅλο τὸν κόσμο πολλὰς ἐβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα ἢ τὴν Πρωτοχρονιά, ἀναλόγως ποιά εἶναι ἡ μέρα πού ἔρχεται ὁ Ἅγιος Βασίλης στὸν τόπο τους.

Τὸ πρῶτ' τῶν Χριστουγέννων χιλιάδες Ἀμερικανόπουλα ξεφωνίζουν ἀπὸ χαρὰ ὅταν βλέπουν πὼς τὰ πακέτα μὲ τὰ δῶρα τους ἔχουν πραγματικὰ τὴ σφραγίδα τῆς πόλης τοῦ Ἁγίου Βασίλη!

— Κοίτα, μαμά, μοῦ τὸ στέλνει στ' ἀλήθεια ὁ Ἅγιος Βασίλης!

Καὶ ἡ μαμά τί νὰ κᾶν; συμφωνεῖ. Τὸ μυστικὸ εἶναι πὼς τὸ ταχυδρομεῖο τῆς Ἰνδιάνας, τῆς πατρίδας τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἁγίου Βασίλη, δέχεται εὐχαρίστως νὰ ξαναστείλῃ—μὲ τὴν πολὺτιμη σφραγίδα του—ὅσα πακέτα μὲ δῶρα τοῦ στείλουν οἱ γονεῖς ἀπὸ ὅποια δὴποτε πολιτεία! Κι' ἔτσι τὰ παιδιὰ ἔχουν μιὰ ἀκόμη ἀπόδειξι πὼς ὁ Ἅγιος Βασίλης δὲν τὰ ξεχνᾷ.

Ὅλα γιὰ τὰ παιδιὰ

Τὸ περιστάτικὸ πού ἀναφέραμε εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ πολλὰ πού δειχνουν πόση σημασία δίνεται στὰ

παιδιὰ τὰ Χριστούγεννα. Κι' αὐτὸ σ' ὅλο τὸν κόσμον. Στὴ γιορτὴ αὐτὴ συμμετέχουν ὅλες οἱ γῶρες μὲ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμά τους πού τὰ ἔχουν διατηρήσει, καθεμιά μὲ τὸ δικό της τρόπο.

Τελετὲς πού ἄλλοτε ἐνέπνεαν θρησκευτικὴ εὐλάβεια, τώρα ἔχουν γίνῃ παιχνίδια. Καὶ οἱ γεροντότεροι πάλι κρατᾶνε διάφορα παλιὰ παιχνίδια καὶ συνήθειες γιὰ χάρι τῶν παιδιῶν. Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ γιορτὴ τῆς ἀρχῆς, τοῦ καινούριου. Εἶναι ἡ γιορτὴ τοῦ παιδιοῦ. Πρὶν ἀπὸ ἑκατοντάδες χρόνια ἦταν ἡ γιορτὴ τοῦ καινούριου φωτός πού θέρμαινε τὸν κουρασμένο χειμωνιάτικο ἥλιο.

Στὴν Ἰταλία ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ παιδιὰ φτάνει στὸ κατακόρυφο τὰ Χριστούγεννα. Οἱ Ἰταλοὶ λατρεύουν τὰ παιδιὰ τους καὶ τὰ Χριστούγεννα λατρεύουν τὸ Θεὸ Βρέφος.

Στὴν Φραγκισκανὴ Ἐκκλησίᾳ Ἄρα Τσέλι τῆς Ρώμης ὑπάρχει ἕνα περίφημο Βρέφος. Εἶναι μιὰ κόκκλα σὰν ἀληθινὸ μωρὸ, ντυμένη στὸ χρυσάφι, στεφανωμένη μὲ πολὺτιμα πετράδια. Δὲν εἶναι πολὺ ὁμορφὸ ἴσως, μὰ ἔχει θαυματουργὴ δύναμι. Λένε πὼς ἔγινε μὲ ξύλο ἀπὸ τὸ Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν καὶ πὼς πῆρε τὸ χρῶμα τῆς

σάρκα με τὴ Θεία Χάρι. Τὸ Βρέφος αὐτὸ ἔχει τοὺς ὑπηρέτες του καὶ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀρρώστους με τὸ δικό του ἀμάξι. Τὰ παιδιά τοῦ λένε προσευχὲς καὶ ὕστερα χορεύουν γύρω του φυσώντας τὶς τρομπέτες τους. Στὴ γιορτὴ τῶν Θεοφανείων γίνεται μιὰ μεγάλη λιτανεία ποὺ τελειώνει με τὴν εὐλογία τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸ Βρέφος ποὺ τὸ κρατεῖ ψηλά στὰ χέρια του ἕνας ἱερέας στὴν κορυφὴ τῆς ὑπέροχης σκάλας τῆς ἐκκλησίας με τὰ 104 σκαλιά.

Τὸ δέντρο τοῦ θρόνου

Τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο εἶναι διασκευή ἑνὸς εἰδωλολατρικοῦ ἐθίμου προσαρμοσμένου στὸν κόσμον τοῦ παιδιοῦ. Ὑπάρχει ἕνας θρόνος ποὺ λέει πῶς ἄρχισε τὸ ἔθιμον τοῦ δέντρου ἀπὸ τὸν Μαρτίνου Λούθηρον. Ἐνα βράδυ, παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, περπατοῦσε στὸ δρόμον θαυμάζοντας τὸν ἑναστρο οὐρανὸ. Ὅταν γύρισε στὸ σπίτι στόλισε, γιὰ τὰ παιδιά του, ἕνα δέντρο με πολλὰ κεράκια — μιὰ εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ ὅπως ἦταν τὴ νύχτα ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Τὴ συνήθεια τοῦ Χριστουγεννιάτικου δέντρου τὴν ἔφερε στὴ Γαλλία τὸ 1840 ἡ Πριγκίπισσα Ἑλένη τοῦ Μέλκλεμπουργκ καὶ στὴν Ἀγγλία ὁ Πρίγκηψ Ἀλβέρτος, σύζυγος τῆς Βασίλισσας Βικτωρίας. Στὴ Νορβηγία ἐφθάσε τὸ 1830. Ἄλλες ὅμως παλαιότερες εἰδωλολατρικὲς ἱστορίες λένε πῶς ἦταν ἔθιμον τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς καὶ καταγόταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τὰ φοινικόδεντρα ἐκεῖ θγαίνουν κάθε μῆνα ἕνα καινούριο κλαδί. Τὴν ἐποχὴ τοῦ χειμῆνος ἡλιοστασίον ἕνα τέτοιο κλαδί με 12 παρακλάδια συμβόλιζε τὸ χρόνο ποὺ ἔφευγε. Πολλὲς

εἶναι οἱ ἱστορίες ποὺ σχετίζονται με τὴν καταγωγὴ τοῦ Χριστουγεννιάτικου δέντρου. Οἱ Γερμανοὶ τὸ συνδέουν με τοὺς μύθους τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου ποὺ δίδαξε ἀπ' τοὺς πρώτους τὸ Εὐαγγέλιον στὴ χώρα τους. Ἐνας θρόνος λέει πῶς ὁ Ἅγιος Μαρτίνος κοιμόταν ἕνα βράδυ κάτω ἀπὸ ἕνα ἔλατο. Ἦταν χειμώνας καὶ ὁ οὐρανὸς ἦταν καθαρός, γεμάτος ἀστρά. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ κοιμόταν ἔγινε θαῦμα. Λένε ἀκόμη ὅτι ὁ Ἅγιος Βονιφάτιος ὥρισε νὰ λατρεύεται ἕνα χρυσοστολισμένο ἔλατο στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Βρέφους.

Ὁ Ἅγιος Βασίλης... εἰδωλολάτρης!

Ἀκόμη καὶ ὁ Ἅγιος Βασίλης ποὺ τόσο πολὺ τὸν ἀγαποῦν τὰ παιδιά καὶ τόσο στενά εἶναι δεμένος με τὴ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἦταν κάποτε θεὸς τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἦταν ὁ Γιόντεν, ὁ δωρητὴς, ποὺ στὰ μέσα τοῦ χειμῶνα διέσχιζε με τὸ ἔλκυθρό του τὶς μεγάλες βορεινὲς χώρες. Τὸ ἔλκυθρον αὐτὸ τὸ ἔσερναν τάρανδοι. Ἡ μορφή του τόσο εἶχε ριζώσει στὴν παράδοσι ὥστε ὅταν θρέθηκε ἀντιμέτωπος με τὴν ἐκκλησίαν, τὸν 4ο αἰῶνα, δὲν ἐκμηδενίστηκε, ἀλλὰ ἀντίθετα ταυτίστηκε με τὸ πρόσωπον τοῦ Ἁγίου Νικόλα, τοῦ προστάτη τῶν παιδιῶν. Γιὰ τὰ παιδιά τῆς Βαυαρίας εἶναι ὁ ἄγιος ποὺ ἀναγγέλλει τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ καὶ πιστεύεται ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς δίνει τὰ δῶρα ποὺ γεμίζουν τὶς κάλτσες τους.

Τὰ παιδιά τῆς Ἰταλίας πιστεύουν πῶς τὰ δῶρα τους τὰ φέρνει τὸ «Μπαμπίνον», τὸ Θεῖον Βρέφος, ἀνεβασμένο πάνω σὲ γαϊδουράκι, νωρὶς τὸ πρωὶ τῶν Χριστουγέννων. Σὲ πολλὰ σπῆτια ἀφίνουν ἕ-

ξω ἀπ' τὴν πόρτα ξύλα, κρασί καὶ ἄχυρα γιὰ νὰ ζεσταθῇ τὸ Βρέφος καὶ νὰ φάῃ τὸ πεινασμένο γαϊδουράκι.

Στὶς Σκανδιναυικὲς χώρες ὑπῆρχε ἡ συνήθεια ἕνα κοριτσάκι (καμμιά φορὰ καὶ ἀγοράκι) νὰ παίζῃ τὸ ρόλον τοῦ Χριστοῦ. Φοροῦσε στὸ κεφάλι ἕνα στεφάνι ἀπὸ φύλλα, με ἑννιά ἀναμμένα κεράκια. Ἄλλες φορὲς πάλι ἕνα κοριτσάκι με ἄσπρο φόρεμα καὶ κόκκινη ζώνη γύριζε τὰ χαράματα ὅλα τὰ δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ καὶ πρόσφερε ζεστὰ ποτὰ καὶ εὐχές.

Στὴ Νορβηγία καὶ τὴ Σουηδία γίνεται λειτουργία στὴν ἐκ-

κλησία πολὺ νωρὶς τὸ πρωί. Οἱ ἄνθρωποι πηγαίνουν στὴν ἐκκλησίαν με τὰ ἔλκυθρα. Μέσα στὴν ἡσυχίαν ἀκούγονται πλῆθος κουδουνάκια καὶ εἶναι φαντασμαγορικὸ τὸ θέαμα γιὰ τὰ ἔλκυθρα ἔχουν δαυλοὺς ἀναμμένους ποὺ λάμπουν στὸ σκοτάδι τῆς χειμωνιάτικης αὐγῆς.

Δεισιδαιμονίες τοῦ Βορρᾶ

Τὰ Χριστούγεννα στὶς Σκανδιναυικὲς χώρες εἶναι σήμερα μέρα χαρᾶς καὶ ἡρεμίας. Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὅμως, πλῆθος δεισιδαιμονίες τάραζαν τὴ γαλήνη τῆς. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἦταν πῶς τὴν

παραμονή τῶν Χριστουγέννων οἱ πεθαμένοι ἐπισκέπτονται τὰ σπίτια τους. "Ετσι ὅταν τελείωνε ἡ γιορτὴ τῆς παραμονῆς ἄφηναν στὸ τζάκι τὴ φωτιά ἀναμμένη καλὰ, καὶ τὸ τραπέζι στρωμένο πλούσια γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες. Πολλοὶ κοιμόνταν χάμω καὶ ἄφηναν τὰ κρεβάτια μὲ καθαρὰ σεντόνια γιὰ τοὺς μουσαφίρηδες!

Στὴ Νορβηγία, ἀπὸ τὰ Χριστουγέννα ὡς τὴν Πρωτοχρονιά, ἀνάβαν κάθε θρόδου μιὰ καντήλα. "Αν ἔσβυνε, περίμεναν πὼς κάποιος θὰ πέθαινε, ἀν ἔκαιγε συνεχῶς, τὸ σπίτι ἦταν εὐλογημένο. Δίπλα στὸ καντήλι ἔβαζαν τρόφιμα, ροῦχα, λεπτὰ καὶ ποτά, ἔτσι πού νὰ πέφτῃ τὸ φῶς του ἐπάνω τους πιστεύοντας ὅτι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξασφάλιζαν εὐημερία γιὰ τὸ μέλλον.

Στὴ Δανία ἔβαζαν δυὸ κεριά στὸ τραπέζι, ἓνα γιὰ τὸν ἄντρα καὶ ἓνα γιὰ τὴ γυναίκα τοῦ σπιτιοῦ. "Οποιοῦ κερὶ ἔσβυνε πρῶτο αὐτὸς θὰ ζοῦσε λιγώτερο ἀπὸ τὸν ἄλλο. Στὴ Γαλλία τὰ πολὺ παλιά χρόνια πίστευαν πὼς ἂν ἔψελναν τὴν γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ τὰ μεσάνυχτα θὰ φανεωνόταν κάποιος κρυμμένος θησαυρός. "Ολα αὐτὰ ὅμως εἶναι πολὺ παλιές προλήψεις πού δὲν ἰσχύουν πιά.

Τὸ νανούρισμα τοῦ Χριστοῦ

"Ενα ἀπὸ τὰ πιὸ διωρφα παλιά Χριστουγεννιάτικα ἔθιμα εἶναι τὸ παλιὸ Γερμανικὸ νανούρισμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ γινόταν ἀπὸ τὸν 4ο αἰῶνα. Στὴν ἀρχὴ δυὸ παπάδες ποὺ ὑποδύονταν τὴν Παναγία καὶ τὸν Ἰωσήφ νανούριζαν τὸ Χριστὸ σὲ μιὰ κούνια καὶ οἱ πιστοὶ ἔλεγαν κ' αὐτοὶ τὸ νανούρισμα. Τὸ 1830 ἐκδόμῃ, στὸ Τύμπινγκεν, στὸ κωδωνοστάσιο τῆς ἐκκλησίας ἔβαζαν τὴν κούνια τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ πλήθη στὸ δρόμο τραγουδοῦσαν σιγανὰ τὸ νανούρισμα.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1951, γιὰ μιὰ ἀκόμῃ φορὰ παιδιὰ καὶ γονεῖς σ' ὅλο τὸν κόσμο εἶς γιορτάσουν τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ, σὲ κάθε χώρα σύμφωνα μὲ τὶς συνήθειες καὶ τὶς παραδόσεις τους. Ἡ κεντρικὴ ὅμως μορφή τῆς γιορτῆς θὰ εἶναι ἡ ἴδια παντοῦ: τὸ παιδί. Καὶ τὰ παιδιὰ θὰ γιορτάσουν περισσότερο, ἀπ' ἑλους. Τὰ Χριστουγέννα μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ παλιά, πολὺ παλιά γιορτὴ, μὰ γιὰ κάθε παιδί, κάθε χρόνο, εἶναι μιὰ γιορτὴ καινούρια καὶ μοναδική.

ΑΠΟ ΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΟΥ ΑΔΑΜ...

— Εἶναι ἀλήθεια, μπαμπά, πὼς ὁ "Εντισον ἔφτιαξε τὴν πρώτη ὁμιλοῦσα μηχανή;

— "Οχι, παιδί μου, ἀναστένανε ὁ πατέρας. Αὐτὴν τὴν ἔφτιαξε ὁ Θεός. "Ο "Εντισον ἔφτιαξε τὴν πρώτη πού μπορούμε νὰ τὴν σταματᾶμε ὅταν θέλουμε.

Stuart Wylie

— Αὐτὸ ἐδῶ τὸ τρανάζι εἶναι λίγο φθηνότερο. Τὸ σφύριγμα ὅμως θὰ τὸ κάνετε ἐσεῖς...

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Πολύ περιληπτικά, αλλά χωρίς να παραλείψουμε κανένα ουσιαστικό σημείο, θα περιγράψουμε παρακάτω πώς εμφανίζονται τα έγχρωμα φιλms ΑΝ-ΣΚΟ. Δυστυχώς η «ΕΚΛΟΓΗ», που 15 μήνες φιλοξενεί τη σελίδα των φίλων της φωτογραφίας, δεν μπορεί να διαθέσει περισσότερο χώρο. Οι φίλοι της φωτογραφίας χρειάζονται δικό τους περιοδικό και αυτό ελπίζουμε να τους το προσφέρει η «Ελληνική Φωτογραφική Έταιρεία». Και σχετικά με την Ε.Φ.Ε., για την οποία πολλοί γράφουν και ζητούν νεώτερα, έχουμε να πούμε τα εξής:

Πολλές συσκέψεις έγιναν και πολλές γνώμες μελετήθηκαν. Και ελήφθη η απόφασις να γίνη κάτι με γερὰ θεμέλια. Ο ένθουσιασμός της πρώτης συ-

ναντήσεως δεν αρκεί, μόνος του, για να στηρίξη ένα σωματείο με απαιτήσεις. Ήδη έχει μελετηθή και συνταχθή ένα καταστατικό εύρυ στούς σκοπούς του, αώστηρο στις απαιτήσεις του. Έκείνοι που το συνέταξαν, και όσοι δέχτηκαν ή θα δεχθούν να γίνουν ιδρυτικά μέλη, είναι άνθρωποι που αγαπούν τη φωτογραφία και είναι διατεθειμένοι να υποστούν θυσίες, στην αρχή τουλάχιστον, έως ότου το σωματείο αποκτήση κάποια οντότητα και οικονομική ανεξαρτησία. Μέσα στις επιδιώξεις της Ε.Φ.Ε. είναι και η έκδοσις περιοδικού. Έως ότου όμως φθάσουμε εκεί ως περιορισθού οι φίλοι της φωτογραφίας στις 2-3 σελίδες που με κόπο και πολλή καλωσύνη παραχωρεί η «ΕΚΛΟΓΗ».

ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΓΧΡΩΜΑ ΦΙΛΜ "ΑΝΣΚΟΚΟΛΟΡ"

Τὰ ΑΝΣΚΟΚΟΛΟΡ φιλμ μπορούν να εμφανισθούν και μέσα στην κουζίνα και μέσα στο μπάνιο. Έκείνο που είναι απαραίτητο είναι καθαριότης απόλυτη, προσοχή και ακρίβεια.

Για τὰ ρόλλ-φιλμ πρέπει να υπάρχει τάνκ εμφανίσεως. Τα έγχρωμα φιλms είναι πολύ λεπτεπίλεπτα και αν εμφανισθούν με το χέρι στη λεκάνη, δύσκολα θα αποφευχθούν οι κακώσεις.

Πρώτα θα ετοιμάσετε τις χημικές διαλύσεις σύμφωνα με τις συνηγές που σας δίνουμε στον πίνακα. Τα μπουκάλια που θα χρησιμοποιήσετε πρέπει να βουλώνουν καλά με καπάκι από πλαστική ύλη και όχι μετάλλινη και ή χωρητικότης τους να είναι ακριβώς ή ποσότης της διαλύσεως, ώστε να μη μένη κενό στο πάνω μέρος. Η πρώτη εμφάνισις, ή έγχρωμη εμφάνισις και ή σκληρυντική διάλυσις δεν διατηρούν-

ται με τούς συνθήεις όρους συντηρήσεως περισσότερο από μία εβδομάδα. Γι' αυτό πρέπει να συγκεντρώνονται αρκετά φιλms για εμφάνισις και να εμφανίζονται σε μία ημέρα. Σε ένα κιλό μπορούν να εμφανισθούν 6 φιλms.

Η πρώτη εμφάνισις και το λουτρό σταματήματος πρέπει να γίνουν σε απόλυτο σκοτάδι. Από τη στιγμή που το φιλμ θα μπη στη σκληρυντική διάλυσις μπορείτε να ανάψετε τα φώτα ή να ανοίξετε το καπάκι του τάνκ. Η υπόλοιπη εργασία ως το τέλος μπορεί να γίνη με άλλοτε φωτισμό (όχι όμως στον ήλιο).

Προσοχή μεγάλη στη θερμοκρασία και στούς χρόνους. Θα έχετε ως βάσι τούς 20 βαθμούς Κελσίου. Το περιθώριο θερμοκρασίας για την πρώτη εμφάνισις και για την έγχρωμη εμφάνισις είναι μόνο 1/2 βαθμός Κελσίου, πάνω-κάτω. Για τὰ υπόλοιπα λουτρά το πε-

ριθώριο είναι 4 βαθμοί Κελσίου, πάνω-κάτω.

Στην πρώτη εμφάνισις το φιλμ παραμένει επί 20 λεπτά (20ο Κ.). Τα πρώτα 5' λεπτά πρέπει να κινήτε το φιλμ συνεχώς και ύστερα μιὰ φορά κάθε 30'' λεπτά. Άμα τελειώση ή πρώτη εμφάνισις θα την αδειάσετε και χωρίς να ξεπλύνετε το φιλμ θα ρίξετε μέσα στο τάνκ τη διάλυσις άσιντ που θα σταματήση την ενέργεια της εμφάνισεως. Μέσα στο άσιντ θα μείνη 1' λεπτό με συνεχή κίνησις. Άμέσως μετά το ρίχνετε τη διάλυσις σκληρύνσεως και το άφινετε μέσα, κινώντας πάλι συνεχώς, επί 4' λεπτά. Τώρα πιά, με άνοιχτο το καπάκι του τάνκ ή με άναμμένα τα φώτα αν εμφανίζετε σε λεκά-νη, ξεπλένετε το φιλμ σε τρεχούμενο νερό επί 3' λεπτά. Έάν δεν έχετε διαθέσιμο χρόνο για να συνεχίσετε την εμφάνισις μπορείτε να τη διακόψετε στο σημείο αυτό, να στεγνώσετε το φιλμ, και να συνεχίσετε μετά πολλές ημέρες. Με μόνη διαφορά ότι ή θα πλύνετε το φιλμ επί 10' λεπτά ή δεν θα το περάσετε στην σκληρυντική διάλυσις, όποτε 5' λεπτά πλύσιμο άρκουν. Έδω τελειώνει ή πρώτη πράξις της όλης διαδικασίας. Πάνω στο φιλμ έχει εμφανισθή μιὰ άρνητική εικόνα μαύρη-άσπρη. Διαφέρει από τὰ συνηθισμένα άρνητικά στο ότι δεν έχει καθόλου διαφανή σημεία, αλλά όπου δεν υπάρχει μαύρη εικόνα βλέπουμε ένα γκριζογαλάκτωμα. Αυτό συμβαίνει γιατί το άρνητικό δεν έχει φειδωριστή ως συνήθως στο υποσουλφίτ και ο θρωμιούχος άργυρος που δεν έχει φωτισθή και συνεπώς δεν έχει διασπασθή, παραμένει πάνω στην ζελατίνα. Αυτόν τον μη φωτισμένο άργυρο πρέπει να τον φωτίσουμε και έν συνεχεία να τον εμφανίσουμε. Το φιλμ φωτίζεται από κάθε πλευρά μπροστά σε έναν λαμπτήρα 500 βάττ επί 1 1/2 λεπτό για κάθε πλευρά και από απόστασι 1 μέτρου. Μόλις το φωτίσουμε το περνάμε πάλι στις σπείρες του τάνκ για να τὸ εμφανίσουμε. Για να γλαστράη το φιλμ και να μπη εύκολώτερα στις σπείρες πρέπει να κάνετε αὐτή την εργασία μέσα σε μιὰ λεκάνη με νερό. Στην έγχρωμη εμφάνι-

σι το φιλμ θα μείνη 16' λεπτά (20ο Κ.). Κίνησις του φιλμ όπως και στην πρώτη εμφάνισις. Μετά το τέλος της έγχρωμης εμφάνισεως θα περάσουμε το φιλμ από το λουτρό άσιντ επί 1' λεπτό για να σταματήσουμε την εμφάνισις και έν συνεχεία από την σκληρυντική διάλυσις, επί 4' λεπτά. Άκολουθεί ένα γερό πλύσιμο σε τρεχούμενο νερό τουλάχιστον 7' λεπτά. Άν ή θερμοκρασία του νερού είναι κάτω των 16ο Κ. ο χρόνος πλυσίματος πρέπει να αυξηθῇ. Το φιλμ τώρα είναι παντού μαύρο και μόλις διακρίνεται ή άρχική άρνητική εικόνα.

Και έρχεται ή σειρά της λευκάνσεως. Στο λουτρό αυτό το φιλμ θα παραμείνη, με συνεχή κίνησις, επί 8—10' λεπτά ή το διπλάσιο του χρόνου που χρειάστηκε ή πλάτη του φιλμ για να χάση το καφέ χρώμα και να γίνη άνοιχτή πράσινη. Τώρα αρχίζει να φαίνεται, από την έσωτερική κυρίως πλευρά, μιὰ θετική εικόνα με λίγα θολά χρώματα σε φόντο σέπια γαλακτώδες. Με τη λεύκανσι επιτύχαμε να κάνουμε διαλυτό τον μεταλλικό άργυρο, ο όποιος ως γνωστόν δεν διαλύεται στο υποσουλφίτ. Μετά τη λεύκανσι ξεπλένουμε το φιλμ επί 3' λεπτά και το περνάμε στην τελευταία διάλυσις του υποσουλφίτ, όπου μένει 4—5' λεπτά. Ένα δυό λεπτά άφότου μπη στο υποσουλφίτ αρχίζουν να φαίνονται διαυγέστατα τὰ χρώματα. Είναι μιὰ πολύ ευχάριστη στιγμή ύστερα από τόση ώρα κόπο. Το φιλμ τώρα ονομάζεται διαθετικό (DISPOSITIF) και παρουσιάζει εκ διαφανείας μιὰ θετική εικόνα αποτελούμενη από χρώματα μόνον, χωρίς ίχνος μεταλλικού άργύρου. Άφ' ου συμπληρωθῇ το φειδωρισμα το φιλμ θα πλυθῇ επί 10' λεπτά σε τρεχούμενο νερό. Καλό είναι άφού πλυθῇ να ξεπλυθῇ σε λίγο άπεσταγμένο νερό, στο όποιο θα προσθέσετε λίγες σταγόνες ΓΚΕΒΑΤΟΛ (ΓΚΕΒΑΕΡΤ). Για τὸ στέγνωμα θα τὸ κρεμάσετε σε ένα δωμάτιο χωρίς σκόνη ούτε πολύ υγρό και χωρίς να χρησιμοποιήσετε ηλεκτρική σόμπα για να επιταχύνετε τὸ στέγνωμα.

Παρακάτω σας δίνουμε ένα περιληπτικό πίνακα όλης της διαδικασίας

ΧΗΜΙΚΑΙ ΔΙΑΛΥΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΤΕΙΝ ΤΩΝ ΦΙΑΜ ANSCOCOLOR

ΧΗΜΙΚΑ	Πρώτη εμφάνις	Σταμάτημα εμφάνισης	Σκληρύνσις ζελατίνης	Έγχρωμος εμφάνις	Λεύκανσις	Στερέωσις	ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
Νερό (16° - 24° Κελσίου)	750 κ.εκ.	750 κ.εκ.	750 κ.εκ.	750 κ.εκ.	750 κ.εκ.	750 κ.εκ.	Γιά τήν πρώτη εμφάνισι καί γιά τήν έγχρωμη νά χρῆσι- μοποιεῖτε απεσταγμένο γιά τῶ νερό τῆς πώλης ελ- ν. καί ποῦ σκληρὸ. Νά χρησιμὰ νά τὰ διαλύετε μέ τῆ σει- ρά πού ὑπάρχει, σὺν τῶν τῶν (α, β, γ, δ, ε). Νά τὰ ρίχνετε τε σιγά-σιγά, ἐνῶ ἀδ ἀνακατεύετε συνεχῶς τὸ νερό. Μή ρίξετε τὸ ἐκόμενον ἂν δέν διὰ τὴν τελευτῶς τὸ προ- ηγούμενο. Νά φιλτράρετε πάντοτε τὴν διὰ τῶν.
METOL	(α) 3 γρ.						
SODIUM SULFITE ἄνυδρον	(β) 50 γρ.						
HYDROQUINONE	(γ) 6 γρ.						
SODIUM CARBONATE ἄνυδρον	(δ) 34 γρ.			(γ) 67,5 γρ.			
SODIUM THIOCYANATE *	(ε) 2 γρ.						
POTASSIUM BROMIDE	(ζ) 1 γρ.			(δ) 1 γρ.	(β) 15 γρ.		
ACETIC ACID (GLACIAL)		(α) 10 κ.εκ.					
SODIUM ACETATE		(β) 20 γρ.					
DICOLAMINE ANSCO **				(α) 16 κ.εκ.			
SODIUM BISULFITE				(β) 1 γρ.			
POTASSIUM CHROME ALUM			30 γρ.				
POTASSIUM FERRICYANIDE					(α) 60 γρ.		
DIBASIC SODIUM PHOSFATE ***					(γ) 13 γρ.		
SODIUM BISULFATE					(δ) 6 γρ.		
HYPOSULFITE καθαρὸ						200 γρ.	
Νερό μέχρι συμπληρώσεως...	1000 κ.εκ.	1000 κ.εκ.	1000 κ.εκ.	1000 κ.εκ.	1000 κ.εκ.	1000 κ.εκ.	

* Προσοχή στό ζύγισμα. 5% πάνω-κάτω θά προκαλέσῃ κυριαρχούσες ἀποχρώσεις κίτρινες ἢ μπλε.-

** Σχετικὰ μέ τὸ ὑποκατάστατο τῆς DICOLAMINE, πού εἶναι δυσέυρετη στὰς Ἀθήνας, ἴδε φωτογραφική ἀλληλογραφία
στό τεύχος "ΕΚΛΟΓΗΣ", Ὀκτωβρίου 1951.-

*** Προσοχή στό DIBASIC καί ὄχι TRIBASIC πού εἶναι συνηθέστερον στή φωτογραφική χημεία.-

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

-1951-

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

ΟΥΙΝΣΤΟΝ ΤΣΟΥΡΤΣΙΑ

ΜΠΟΥΝΤΟΤΕΝ

ΜΑΚ ΑΡΘΟΥΡ

Α. ΠΑΠΑΓΙΩΣ

Μ. ΜΟΖΣΑΝΤΕΚ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

24. Οι δυνάμεις των 'Ηνωμένων 'Εθνών συνεχίζουν την υποχώρησή τους στην Κορέα.
30. 'Ανακοίνωσις ότι στα περίχωρα

του 'Ικονίου (Τουρκία) ανεκαλύφθη ο τάφος του Πλάτωνος.

31. Κινέζοι και Βορειοκορεάτες εξαπολύουν μεγάλη επίθεσι και διαβαίνουν τον 38ο παράλληλο.

1951

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

2. 'Ο ποιητής Γεώργιος Δροσίνης πεθαίνει σε ηλικία 91 χρόνων.
3. Κινέζοι και Βορειοκορεάτες ανακαταλαμβάνουν την πρωτεύουσα της Νοτίου Κορέας Σεούλ.
6. 'Ιδρύεται το «Λαϊκό 'Ενωτικό Κόμμα» από το κόμμα του Π. Κανελλοπούλου και την ομάδα των Λαϊκών του Σ. Στεφανοπούλου
8. 'Ο αρχηγός του 'Ατλαντικού Συμφώνου στρατηγός 'Αϊζενχάουερ φθάνει στο Παρίσι για να συναντηθή με τους στρατιωτικούς και πολιτικούς ηγέτες των ευρωπαϊκών Δυνάμεων.
— 'Ο πρωθυπουργός Σοφ. Βενιζέλος και «κλιμάκιο» της κυβερνήσεως εγκαθίσταται για 15 ημέρες στην Θεσσαλονίκη για να εξετάσουν τα ζητήματα της Β. 'Ελλάδος
13. 'Ανακαιτίζεται στην Κορέα ή μεγάλη επίθεσις των Κινέζων και Βορειοκορεατών.
14. Πεθαίνει σε ηλικία 84 ετών ο Γρηγόριος Ξενόπουλος
16. 'Αρχίζει αντιμεπίθεσις των δυνάμεων του Ο.Η.Ε. στην Κορέα.
17. 'Η Κίνα απαντάει με απaráδεκτες αντιπροτάσεις σε πρότασι του Ο.Η.Ε. για εἰρήνευσι στην Κορέα.
23. Σοβαρά διαφωνία 'Αγγλίας και 'Ηνωμένων Πολιτειῶν για τὴ στάσι τους ἔναντι τῆς Κίνας.
28. Ρῆξις στὶς τάξεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς 'Ιταλίας μετὴν ἀποχώρησι τῶν ἐξεχόντων στελεχῶν Μανιάνι καὶ Κούκι.
— Πεθαίνει σε ηλικία 83 ετών ὁ ἔθνικὸς ἥρως τῆς Φινλανδίας στρατάρχης Μάννερχάϊμ.
31. 'Ο στρατηγὸς 'Αϊζενχάουερ τερματίζει τὴν ἐπίσκεψί του στὶς εὐρωπαϊκὰς πρωτεύουσες καὶ συνιστᾷ στὴν ἀμερικανικὴ κυβέρνησι νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο στρατὸ στὴν Εὐρώπη.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1. 'Ανασχηματίζεται ἡ κυβέρνησις Σοφ. Βενιζέλου.
2. 'Η Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ο.Η.Ε. μετ' ὧς 44 ἔναντι 7 καὶ μετ' 9 ἀποχάς, καταδικάζει τὴν Κίνα ὡς «ἐπιτιθέμενο κράτος».
4. 'Εξαφανίζεται ἀπὸ τὴν Πράγα ὁ πρῶν ὑπουργὸς τῶν 'Εσωτερικῶν Κλεμέντις καὶ ἀρχίζει μεγάλη ἐκκαθάρισις τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.
10. Στρατεύματα τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν καταλαμβάνουν τὴν Κορέα τὴν 'Ιντσὸν καὶ τὰ νότια προάστια τῆς Σεούλ.
12. 'Υπογράφεται στὸ Βελιγράδι ἡ συμφωνία γιὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν μεταξὺ 'Ελλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας.
— Γάμοι τοῦ Σάχη τῆς Περσίας μετὴν Δίδα Σορόγια 'Εσφαντιαρί.
14. 'Αρχίζουν στὴ Μεσόγειο τὰ μεγαλύτερα (ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πολέμου) ἀγγλοαμερικανικὰ ναυτικὰ γυμνάσια.
15. 'Ο πρωθυπουργὸς Σοφ. Βενιζέλος διατυπώνει ἐπίσημως στὴ Βουλὴ τὸ αἶτημα γιὰ τὴν ἔνωσι τῆς Κύπρου.
— 'Ο πρῶν ὑπουργὸς τῶν Μεταφορῶν Χατζηπάνος καταδικάζεται σὲ δύο μηνῶν φυλάκισι μετ' ἑτρετὴ ἀνα-

στολὴ γιὰ τὴν ὑπόθεσι τῶν «καυσίμων».

18. Τὸ Λαϊκὸ 'Ενωτικὸ Κόμμα (Κανελλόπουλος - Στεφανόπουλος) υποστηρίζει τὴν ἀνάγκη σχηματισμοῦ ἐξωκοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως.
19. Θάνατος τοῦ Γάλλου συγγραφέως 'Αντρέ Ζιτ σε ηλικία 81 ἐτῶν.
20. 'Ο στρατάρχης Παπάγος καταδικάζει κάθε ἐξωκοινοβουλευτικὴ λύσι (βλ. 18 ἰδίου μηνός).
— 'Η ἀμερικανικὴ πρεσβευτικὴ διάσκεψις στὴν Κωνσταντινούπολι τονίζει τὴν ἀνάγκη νὰ περιληφθοῦν ἡ 'Ελλάς καὶ ἡ Τουρκία στὸ 'Ατλαντικό.
22. 'Η κυβέρνησις Βενιζέλου ἐπιτυχάνει στὴ Βουλὴ ψῆφον ἐμπιστοσύνης μετ' ὑποστήριξι τῆς Ε.Π.Ε.Κ. Γιὰ ἀντάλλαγμα ὑπόσχεται στὴν Ε.Π.Ε.Κ. δημοτικὰς ἐκλογὰς ἐντὸς τοῦ 'Απριλίου καὶ κατάρθεσι νέου ἐκλογικοῦ νόμου στὴ Βουλὴ.
25. Πολιτικὸ σκάνδαλο μετ' ἀφορμὴ τὴν ἀπονόμῃ χάριτος στὸν χρηματοδότη τῶν κομμουνιστῶν μεγαλέμπορο Κατραμάτο.

'Ο Σάχης τῆς Περσίας καὶ ἡ σύζυγός του Σοράγια.

27. 'Αποφασίζεται ἡ διενέργεια δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐκλογῶν σὲ ὅλη τὴν 'Ελλάδα, γιὰ τὶς 15 'Απριλίου.

ΜΑΡΤΙΟΣ

1. Μεγάλῃ ἐπίθεσις τῶν δυνάμεων τῶν 'Ην. 'Εθνῶν, στὸν Κεντρικὸ Τομέα τοῦ μετώπου τῆς Κορέας.
7. Δολοφονεῖται ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Περσίας Ρασμάρ ἀπὸ φανατικὸ ὁπαδὸ τῆς «Μουσουλμανικῆς 'Αδελφότητος».
— Τὸ ἑλληνικὸ τάγμα στὴν Κορέα καταλαμβάνει ὕστερα ἀπὸ σκληρὸ ἀγῶνα τὴν πόλιν Γιουγκντού.
8. Στὴν Περσία ἀποφασίζεται ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς ἡ ἐθνικοποίησις τῶν πετρελαίων.
9. 'Ο Χέρμπερτ Μόρρισον διαδέχεται τὸν παραιτηθέντα Μπέβ.ν.
— 'Ο στρατηγὸς 'Αϊζενχάουερ τονίζει τὴν ἀνάγκη συμμετοχῆς τῶν 'Ελλάδος, Τουρκίας καὶ Γιουγκοσλαβίας στὸ 'Ατλαντικό.
14. 'Η πρωτεύουσα τῆς Νοτίου Κορέας Σεούλ κυριεύεται ἀπὸ τὰ στρατεύματα τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν.
18. Τὸ ἑλληνικὸ τάγμα στὴν Κορέα ἀποκρούει μετ' ἡξιοφύλῃ τέσσαρις ἀλλεπάλληλες κινεζικὰς ἐπιθέσεις.
19. 'Η ἐθνικοποίησις τῶν περσικῶν πετρελαίων δημιουργεῖ διεθνὴ ἔντασι. Στὴν Περσία κηρύσσεται ὁ στρατιωτικὸς νόμος.
21. Στὴν ἐρημόνησόν τοῦ 'Ειρηνικοῦ 'Ενιουτὸκ γίνονται νέα πειράματα ἀτομικῶν ὀπλῶν.
22. Βαρὺς χειμῶνας καὶ χιόνι σὲ ὅλη τὴν 'Ελλάδα.
23. 'Αεροπόμασις στὴν Κορέα 20.000 ἀλεξιπτωτιστῶν στὰ νῶτα τῶν κομμουνιστῶν.
28. 'Αγγλικά πολεμικὰ καταπλέουν στὸ 'Αμπαντάν τῆς Περσίας ὅπου εὐρίσκονται τὰ μεγάλα διύλιστήρια τῆς ἀγγλο - περσικῆς ἐταιρίας πετρελαίων.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

3. Παραχωρείται στις Έλληνίδες τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζουν στὶς δημοτικές ἐκλογές.
10. Ὁ Μὰκ Ἀρθουρ χαρακτηρίζεται ὡς «ἀπειθάρχος» καὶ ἀντικαθίσταται στὴν ἀρχηγία τῶν δυνάμεων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν στὴν Κορέα ἀπὸ τὸν στρατηγὸ Ριτζγουαίη. Ἡ ἀπόφασις προκαλεῖ ἀνταραχὴ στὶς Ἠνωμένες Πολιτείες.
14. Θάνατος τοῦ πρώην ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Ἔρνεστ Μπέβιν.
15. Δημοτικές καὶ κοινοτικές ἐκλογές σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Ἐκλέγεται μὲ μεγάλη πλειοψηφία Δήμαρχος Ἀθηναίων ὁ Κώστας Κοτζιάς.
18. Ὑστερα ἀπὸ ἀπουσία 14 χρόνων

ὁ στρατηγὸς Μὰκ Ἀρθουρ ἐπιστρέφει στὶς Ἠνωμένες Πολιτείες.

21. Ἡ Τουρκία διατυπώνει τὴν ἀξίωσι νὰ ἐρωτηθῇ ὅταν θὰ πρόκειται νὰ κανονισθῇ τὸ ζήτημα τῆς Κύπρου.
22. Μεγάλη κομμουνιστικὴ ἐπίθεσις ἀναγκάζει τὶς συμμαχικές δυνάμεις σὲ ὑποχώρησι πέρα ἀπὸ τὸν 38ο παράλληλο.
25. Ἀναχαιτίζεται στὸν κεντρικὸ τομέα τῆς Κορέας ἡ κομμουνιστικὴ προέλασις.
28. Ἡ περσικὴ Βουλὴ ἐκλέγει πρωθυπουργὸ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ἐθνικοῦ μετώπου καὶ κυριώτερο ὑπέρμαχο τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν πετρελαίων Μωχάμετ Μωσσαντέκ.

ΜΑΪΟΣ

2. Ὁ Σάχης τῆς Περσίας ὑπογράφει τὸν νόμο γιὰ τὴν ἐθνικοποίησι τῶν πετρελαίων.
— Ὁ πρωθυπουργὸς Σοφ. Βενιζέλος προαγγέλλει βουλευτικές ἐκλογές γιὰ τὸν Σεπτέμβριο.
5. Γάμοι τοῦ Βασιλέως Φαρουκ μὲ τὴν Ναρριμὰν Σαντέκ.
13. Ὁ Πέρσης πρωθυπουργὸς ζητεῖ τὴν ἄδεια νὰ καταφύγῃ στὴν Βουλὴ ἐπειδὴ ἀπειλεῖται ἡ ζωὴ τοῦ.
16. Ἀρχίζει ἡ δευτέρα φάσις τῆς μεγάλης ἐαρινῆς κομμουνιστικῆς ἐπιθέσεως στὴν Κορέα.
— Ἡ Οὐάσιγκτων ἐπαναφέρει τὸ ζήτημα τῆς εἰσοδοῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας στὸ Ἀτλαντικό.
19. Συνεχίζεται μὲ ὅλο μεγαλύτερη σφοδρότητα ἡ κομμουνιστικὴ ἐπίθεσις στὴν Κορέα.
20. Ἡ Περσία ἀπορρίπτει ἀγγλικὴ διακοίνωσι γιὰ τὰ πετρέλαια.
— Γίνεται σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐκλογὴ τῶν δημάρχων καὶ κοινοτάρχων ἀπὸ τοὺς συμβούλους. Στὴν πρωτεύουσα ἐκλέγεται δήμαρχος ὁ Κ. Κοτζιάς μὲ 57 ψήφους ἐπὶ συνόλου 58.
22. Συμφωνία τῶν μεγάλων κομμάτων γιὰ τὴν καθιέρωσι τῆς ἐνισχυμένης ἀναλογικῆς.

Ὁ Βασιλεὺς Φαρουκ μὲ τὴν σύζυγό του Ναρριμὰν

- μοκρατίας. (βλ. καὶ 30 ἰδίου μηνός).
28. Φθάνουν στὰς Ἀθήνας Τούρκοι ἐπιτελεῖς καὶ ἀρχίζουν ἑλληνοτουρκικές στρατιωτικές συνομιλίες γιὰ τὴν ἄμυνα τῶν δύο χωρῶν.
30. Ὁ στρατάρχης Παπάγος παραιτεῖται ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

ται ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

31. Ἡ παραίτησις τοῦ στρατάρχου Παπάγου προκαλεῖ ἀνησυχίες στὸ ἐξωτερικὸ καὶ συνταράζει τοὺς ἑθνικούς πολιτικούς κύκλους.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1. Ὁ Βασιλεὺς ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχιστρατηγία.
6. Ἐγκαταλείπεται ἡ προσπάθεια μεταπέσεως τοῦ στρατάρχου Παπάγου γιὰ νὰ ἐπανέλθῃ στὸ στράτευμα.
15. Ἀρχίζουν μὲ συμμετοχὴ πολλῶν ἀντιπροσώπων ξένων Ἐκκλησιῶν, οἱ ἐορτές γιὰ τὴν 1900ῃ ἐπέτειο τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἑλλάδα.
16. Ἡ ἀγγλοπερσικὴ διαφορά γιὰ τὰ πετρέλαια περιέρχεται σὲ ὀξυτάτη φάσι.
— Βουλευτικές ἐκλογές διεξάγονται

στὴ Γαλλία. (βλ. καὶ 20 ἰδίου).

18. Ὁ Ἀμερικανὸς ναύαρχος Κάρνεϊ διορίζεται ἀρχηγὸς τῶν ναυτικῶν δυνάμεων Μεσογείου.
19. Πεθαίνει ὁ Ἀγγελος Σικελιανός.
— Στὶς πετρελαιοπηγές τοῦ Ἀμπαντὰν ὑψώνεται ἡ σημαία τοῦ Ἰράν.
27. Πεθαίνει ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης Κ. Σισμάνογλου.
29. Πεθαίνει ὁ Αἰμίλιος Βεάκης.
— Πεθαίνει ὁ πολιτευτὴς Κωνστ. Ζαβιτσιάνος.
30. Παραιτεῖται ὁ Γ. Παπανδρέου καὶ δημιουργεῖται κυβερνητικὴ κρίσις.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1. Φθάνει στὸν ὄρμον τοῦ Φαλήρου τὸ ἰταλικὸ καταδρομικὸ «Εὐγένιος τῆς Σαβοΐας» καὶ μεταβαπτίζεται τὴν ἐπομένη, μὲ ἐπίσημη τελετὴ, σὲ «Ἑλλη».
6. Ἀποφασίζεται νὰ παραμείνῃ ἀμειγρὴς κυβέρνησις Βενιζέλου καὶ νὰ διεξαχθοῦν ἐκλογές τὸν Σεπτέμβριο.
7. Ἀρχίζει ἀπεργία διαρκείας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.
8. Ἀρχίζουν στὴν Καεζόγκ συνομιλίες γιὰ τὴν κατάπαυσι τοῦ πυρός.
9. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Ἀμερική, ἡ Γαλλία καὶ 41 ἄλλα κράτη τερματίζουν ἐμπιστήμως τὴν ἐμπόλεμη κατάστασι μὲ τὴ Γερμανία.
10. Ἀρχίζει στὴν Βουλὴ ἡ συζήτησις γιὰ τὴν καθιέρωσι τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐνισχυμένης ἀναλογικῆς.
11. Ἀνακοινώτεται ὁ διορισμὸς τοῦ κ. Τσάρλς Πήκ ὡς πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας στὴν Ἑλλάδα.

13. Ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν Ε.Π.Ε.Κ. ὁ Ἐμμ. Τσουδερός καὶ 16 ἄλλοι βουλευταί.

— Ὁ Βασιλεὺς τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος παραιτεῖται ἀπὸ τὸν θρόνον ὑπὲρ τοῦ Διαδόγου Μπωτουέν.

18. Ἡ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ἀποδίδεται νὰ μετασπῇ ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία στὸ Ἀτλαντικὸ Σύμφωνο.

19. Ἡ Βουλὴ ψηφίζει τὸ ἐκλογικὸ νομοσχέδιο γιὰ γιὰ τὴν ἐνισχυμένη ἀναλογικὴ.

20. Δολοφονία τοῦ φιλοβρεταννοῦ Βασιλέως τῆς Ἰορδανίας Ἀμπντούλάχ.

23. Πεθαίνει σὲ ἡλικία 95 ἐτῶν ὁ στρατάρχης Πεταῖν.

— Πεθαίνει ἐαφινικὰ στὴν Νεάπολι ὅπου βρισκόταν σὲ περιοδεία ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἀμερικῆς ναύαρχος Σέρμαν.

30. Ὁ στρατάρχης Παπάγος γνωστοποιεῖ τὴν ἀπόφασί του νὰ πολιτευθῇ.

Τὸ Βασιλικὸν Ζεύγος ἐπὶ τῆς Νέας «Ἑλλης».

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

3. 'Αρχίζουν στην Τεχεράνη άγγλο-περσικές συνομιλίες για τὸ ζήτημα τῶν πετρελαίων.
5. 'Ανακοινώνεται ὅτι ἡ πολιτικὴ κίνησις τοῦ στρατάρχου Παπάγου θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα «Ἑλληνικὸς Συναγερμός».
10. Θάνατος τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Καθημερινῆς» Γεωργίου 'Αγγ. Βλάχου σὲ ἡλικία 65 ἐτῶν.
17. Οἱ συνομιλίες γιὰ τὴν ἀνακωχὴ στὴν Καεζόγκ περιέρχονται καὶ πάλι σὲ ἀδιέξοδο.
22. Τὰ σκανδιναυϊκὰ κράτη ἀποσύρουν τὶς ἀντιρρήσεις τους γιὰ τὴν εἴσο-

δο τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς Τουρκίας στὸ 'Ατλαντικὸ Σύμφωνο.

23. 'Ο ἐκπρόσωπος τοῦ Προέδρου Τρούμαν Χάρριμαν ἐπισκέπτεται τὸ Βελιγράδι γιὰ τὴν διεξαγωγὴ συνεννοήσεων μὲ τὸν Τίτο.

25. 'Αρχίζει ἡ διοχέτευσις τῶν ὑδάτων τοῦ 'Αγίου Θωμᾶ γιὰ προσωρινὴ ἐνίσχυσι τῆς λίμνης τοῦ Μαραθῶνος.

28. 'Ο Τίτο κάνει κατηγορηματικὴ δῆλωσι ὅτι ἡ Νοτιοσλαβία θὰ πολεμήσῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Δύσεως ἂν ἐπιτεθῇ ἡ Σοβ. 'Ενωσις.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

2. Μεγάλῃ προεκλογικῇ κίνησις ἀρχίζει εἰς ὅλην τὴν 'Ελλάδα.
5. Στὴν περιοχὴ τῆς Καεζόγκ ἀρχίζει μεγάλη ἐπίθεσις τῶν κομμουνιστῶν.
8. 'Υπογράφεται στὸν "Άγιο Φραγκίσκο ἡ συνθήκη εἰρήνης μὲ τὴν 'Ιαπωνία.
9. Σὲ ὅλην τὴν 'Ελλάδα διεξάγονται οἱ βουλευτικὲς ἐκλογές.
11. Περιέρχονται σὲ νέα δξύτητα οἱ σχέσεις 'Αγγλίας καὶ Περσίας μὲ ἀφορμὴ τὸ ζήτημα τῶν πετρελαίων.
12. 'Αρχίζουν συνεννοήσεις ΕΠΕΚ καὶ φιλελευθέρων γιὰ τὸν σχηματισμὸ κυβερνήσεως ἀπὸ τὰ δύο κόμματα. — Παραίτεται ὁ ὑπουργὸς 'Αμύνης τῆς 'Αμερικῆς στρατηγὸς Μάρσαλ καὶ τὸν διαδέχεται ὁ Ρόμπερτ Λόβερ.
13. Οἱ ὑπουργοὶ 'Εξωτερικῶν τῶν τριῶν Μεγάλων ἀρχίζουν νὰ ἐξετάζουν τὸ ζήτημα γιὰ τὴν εἴσοδο τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς Τουρκίας στὸ 'Ατλαντικὸ Σύμφωνο.
14. 'Αρχίζει στὴν 'Οττάβα διάσκεψις τῶν χωρῶν τοῦ 'Ατλαντικοῦ μὲ κύριο θέμα τὴν εἴσοδὸν τῆς 'Ελλά-

δος καὶ τῆς Τουρκίας.

17. Προκηρύσσονται στὴν 'Αγγλία ἐκλογές γιὰ τὶς 25 'Οκτωβρίου.

20. Τὰ μέλη τοῦ 'Ατλαντικοῦ Συμφώνου ἐγκρίνουν στὴν 'Οττάβα ὁμόφωνα τὴν εἴσοδο τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς Τουρκίας.

23. Στὸν Βασιλέα τῆς 'Αγγλίας Γεώργιο γίνεται ἐγχείρησι στὸν πνεύμονα μὲ ἱκανοποιητικὸ ἀποτέλεσμα.

25. "Υστερα ἀπὸ τὴν ἀνακοίνωσι τῶν τελικῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν παραιτεῖται ἡ κυβέρνησις τοῦ Σοφ. Βενιζέλου. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι :

'Ελλ. Συναγερμὸς	ψῆφοι	624.331
Ε.Π.Ε.Κ.	»	404.401
Φιλελεύθεροι	»	325.395
Ε.Δ.Α. (Κομμ.)	»	180.192
Λαϊκοὶ	»	113.859
Παπανδρέου	»	37.103

27. 'Αποτυγχάνουν οἱ προσπάθειες τοῦ Βασιλέως γιὰ νὰ σχηματισθῇ κυβέρνησις ἀπὸ τὰ τρία μεγάλα κόμματα Παπάγου, ΕΠΕΚ, Φιλελευθέρων.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

2. Οἱ ἐξόριστοι καὶ φυλακισμένοι κομμουνισταὶ ποῦ ἐξελέγησαν στὶς ἐκλογές ἀνακηρύσσονται ἀπὸ τὸ πρωτοδικεῖο βουλευταί.
5. 'Εγκαταλείπουν καὶ οἱ τελευταῖοι 'Αγγλοι τὸ 'Αμπαντὰν στὴν Περσία.
7. Οἱ δυνάμεις τοῦ Ο.Η.Ε. διασποῦν στὴν Κορέα τὴν ἀμυντικὴ γραμμὴ

τῶν κομμουνιστῶν.

— 'Η Αἴγυπτος καταγγέλλει μονομερῶς τὴν ἀγγλοαἰγυπτιακὴ συνθήκη καὶ ὁ Φαρούκ παίρνει τὸν τίτλο τοῦ Βασιλέως τοῦ Σουδάν.

10. Φθάνουν στὴν Ἀθήνας ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Γεν. 'Επιτελείου τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν στρατηγὸς 'Ομάρ Μπράντλεϋ καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ βρετανικοῦ 'Επιτελείου στρατηγὸς Σλήμ.

— Συνέρχεται στὴν πρώτη τῆς συνεδρίασι ἡ ἑλληνικὴ Βουλὴ ποῦ προήλθε ἀπὸ τὶς ἐκλογές τῆς 9ης Σεπτεμβρίου.

12. 'Η Μεγάλῃ Βρεταννία γνωστοποιεῖ τὴν ἀπόφασί της νὰ μείνῃ ὁπωσδήποτε στὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ.

16. Στὴν Αἴγυπτο γίνονται ταραχῶδεις ἀντιβρεταννικαὶ διαδηλώσεις καὶ οἱ 'Αγγλοι ἐνισχύουν τὶς φρουρὰς τους στὸ Σουέζ.

— Δολοφονεῖται ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ Πακιστάν Λιεκάτ Χάν.

17. Στὸ Σουέζ γίνετα ἡ πρώτη συμπλοκὴ μεταξὺ "Αγγλων καὶ Αἰγυπτίων καὶ φονεύονται πέντε Αἰγύπτιοι.

19. 'Αρχίζει στὸ Στρατοδικεῖο 'Αθηνῶν ἡ δίκη τῆς κομμουνιστικῆς σπείρας Μπελογιάννη.

22. Γίνεται στὴν Νεβάδα νέα δοκιμαστικὴ ἐκρηξις ἀτομικῆς βόμβας.

25. Διεξάγονται στὴν 'Αγγλία βουλευτικὲς ἐκλογές.

26. Οἱ ἀγγλικὲς ἐκλογές ἀποβαίνουν ὑπὲρ τῶν συντηρητικῶν καὶ ὁ Τσῶρτσιλ σχηματίζει κυβέρνησι (Συντηρ. 320, 'Εργατ. 293, Φιλ. 6).

— "Υστερα ἀπὸ 48 ἡμερῶν ἐκκρεμότητα σχηματίζεται ἡ νέα ἑλληνικὴ κυβέρνησις μὲ πρωθυπουργὸ τὸν Ν. Πλαστήρα καὶ ἀντιπρόεδρο τὸν Σ. Βενιζέλο.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1. Φθάνει σὲ ἐπικίνδυνον δξύτητα ἡ διένεξις 'Αγγλίας καὶ Αἰγύπτου γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Σουέζ καὶ Σουδάν.

6. 'Αρχίζει στὸ Παρίσι τὶς ἐργασίες τῆς ἡ Γενικῆς Συνέλευσις τῶν 'Ηνωμ. 'Εθνῶν.

10. 'Απομακρύνονται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Σουέζ ὅλες οἱ ἀγγλικὲς οἰκογένειες.

14. 'Ο ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος ἀπευθύνει μῆνυμα πρὸς τὴν Γενικὴ Συνέλευσι τοῦ Ο.Η.Ε. ὅτι οἱ Κύπριοι δὲν θὰ ἀνεχθοῦν περισσότε-

ρο τὴν κατοχὴ.

— 'Ανακαλύπτεται ἀπὸ τὴν ἀστυνομία μεγάλῃ κομμουνιστικὴ ὁργάνωσις μὲ μυστικούς πομποὺς ἀσυρμάτου.

16. 'Ο κομμουνιστὴς Μπελογιάννης καὶ ἄλλοι ἑνδεκα συνεργάτες του καταδικάζονται ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖο σὲ θάνατο.

— Τρομακτικὲς πλημμύρες στὴν ἰταλικὴ κοιλάδα τοῦ Πάδου προκαλοῦν μεγάλες καταστροφές καὶ ἔχουν πολλὰ θύματα.

'Απὸ τὶς καταστρεπτικὲς πλημμύρες τὶς 'Ιταλίας

— 'Η 'Ελλάς καὶ ἡ Τουρκία καλοῦνται νὰ στείλουν παρατηρητὰς στὴν διάσκεψι τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συμ-

φώνου ποῦ θὰ συνέλθῃ στὴν Ρώμη.

24. 'Αρχίζουν στὴν Ρώμη οἱ ἐργασίες τοῦ Συμβουλίου τοῦ 'Ατλαντικοῦ

Συμφώνου.

26. 'Επέρχεται στην Κορέα κατ' αρχήν συμφωνία για την κατάπαυση των έχθροπραξιών.

27. Συλλαμβάνεται στην Πράγα ο αν-

τιπρόεδρος της κυβερνήσεως Σλάνσκυ.

29. Στην Συρία και στο Σιάμ γίνονται ανάμακτες στρατιωτικές επαναστάσεις.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

1. 'Αρχίζουν στο Παρίσι συνομιλίες των τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων για τον καταρτισμό σχεδίου άφοπλισμού.

6. Στην Γενική Συνέλευσι του Ο.Η.Ε. γίνεται ψηφοφορία για την κατάληψη ήμιμονίμου θέσεως στο Συμβούλιο 'Ασφαλείας. 'Υποψήφιοι είναι ή 'Ελλάς και ή Λευκορρωσία. Διεξάγονται όκτώ ψηφοφορίες χωρίς καμιά από τις δύο χώρες να πάρη τον απαιτούμενο αριθμό ψήφων (βλ. και 13 Δεκεμβρίου).

8. Πεθαίνει από συγκοπή σε ηλικία 58 ετών ο δήμαρχος 'Αθηναίων Κώστας Κοτζιάς.

— Τò έκλογοδικείο άκυρώνει την έ-

κλογή των κομμουνιστών βουλευτών που ήταν κατάδικοι ή έκτοπισμένοι.

10. Τερματίζεται χωρίς αποτέλεσμα ή διάσκεψις άφοπλισμού στο Παρίσι (βλ. 1 Δεκεμβρίου).

12. 'Η κυβέρνησις ΕΠΕΚ — Φιλελευθέρων καταθέτει στην Βουλή τò νομοσχέδιο για τὰ μέτρα έπιεικειάς.

13. Σε έπαναληπτική έκλογή για την έδρα στο Συμβούλιο 'Ασφαλείας (βλ. 6 Δεκεμβρίου), ή 'Ελλάς βελτιώνει την θέσιν της, χωρίς όμως και πάλι να έπιτύχη την πλειοψηφία των δύο τρίτων που χρειάζεται για την έκλογή.

14. Γιορτάζεται ή 50ή επέτειος των γενεθλίων του Βασιλέως Παύλου.

Και ενώ μπαίνει ο καινούργιος χρόνος, τò δράμα της Κορέας εξακολουθεί

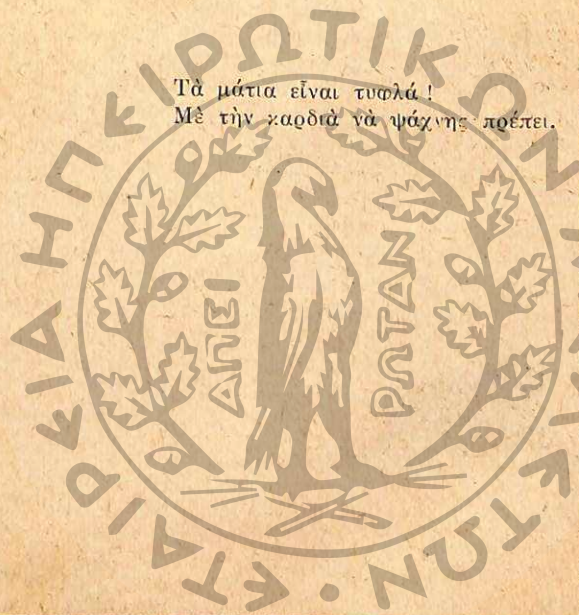
Ο

Μικρός Πρίγκις

Του

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Τὰ μάτια είναι τυφλά!
Με την καρδιά να ψάχνεις πρέπει.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΙΓΚΙΨ

Τοῦ

ANTOINE DE SAINT - EXUPERT

Τὸ παραμῦθι αὐτὸ τὸ ἐμπνεύσθηκε ὁ Antoine de Saint - Exupery ὅταν, μόνος μέσα στὴ Σαχάρα μὲ τὸ ἀεροπλάνο του χαλασμένο, ἀντιμετώπιζε τὸν κίνδυνο νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴ δίψα. Ἡ Σαχάρα ἔγινε γι' αὐτὸν τὸ σύμβολο μιᾶς ἔρημης ζωῆς χωρὶς φίλους, χωρὶς ἐγκαρδιότητα. Καὶ ὁ Μικρὸς του Πρίγκιψ, πού γνώρισε ὅλους τοὺς κόσμους, τοὺς κόσμους τῶν βασιλιάδων, καὶ τῶν πλουτομαγῶν, καὶ τῶν μπεκρηδῶν, καὶ τῶν φανοζόρων, τοῦ φέρνει τὴ μόνη ἀλήθεια πού διδάχτηκε: Ζωὴ χωρὶς σύνδεσμο δὲν γίνεται. «δὲν βλέπει κανεὶς ποτε καλὰ ὅταν δὲν τὸ κυττᾷ μὲ τὴν καρδιά του. Ἐκεῖ εἶναι ἡ οὐσία τῆς εὐτυχίας», τοῦ εἶχε διδάξει ἡ Ἀλεπού πού τὰ ξέρει ὅλα καὶ πού στὸ μῦθο αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει τὴ γνώσι τῆς ζωῆς.

Ὅταν ἤμουν ἕξι χρονῶν εἶδα μιὰ φορὰ μιὰ θαυμάσια εἰκόνα σ' ἓνα βιβλίον πού μιλοῦσε γιὰ τὸ Παρθένο Δάσος. Ἦταν ἓνας βόας πού εἶχε καταπιῇ ἓνα ἀγρίμι. Νὰ τὸ ἀντίγραφο τῆς εἰκόνας.

Στὸ βιβλίον ἔλεγε: «Ὁ βόας καταβροχθίζει τὸ θῦμα του δλόκληρο ἀμάσητο. Ἐπειτα δὲν μπορεῖ πιά νὰ κινηθῇ. Πέφτει σὲ

νάρκη πού κρατᾷ πολύ, γιὰ νὰ χωνέψῃ».

Τὰ λόγια αὐτὰ μὲ βάλανε σὲ συλλογὴ. Ὡστε λοιπὸν τέτοιες ἱστορίες γινόντανε στὴ ζούγκλα; Πῆρα τότε κ' ἐγὼ ἓνα χρωμα-

τιστὸ κραγιόνι καὶ σκάρωσα τὴν πρώτη ζωγραφιά μου.

Σχέδιο πρῶτο: Νά το. Εἶναι αὐτὸ πού βλέπετε.

Ἦδειξα τὸ σχεδιάκι μου στοὺς «Μεγάλους» κ' εἶπα:

— Δὲν φοβάστε πού τὸ βλέπετε;

— Μὰ γιὰ ποῖο λόγο νὰ φοβόμαστε ἓνα ... καπέλλο;

Κι' ὅμως τὸ σχεδιάκι μου δὲν παρίστανε καπέλλο. Παρίστανε ἓνα βόα πού εἶχε καταπιῇ ἓνα ἐλεφαντάκι!

Τότε κ' ἐγὼ ξανασχεδιάσα τὸ βόα. Τὴ φορὰ τούτη καὶ τὸ μέσα του, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ τὸ καταλάβουνε οἱ «Μεγάλοι». Νά το:

Τὸ ξανάδειξα τὸ σχέδιό μου στοὺς «Μεγάλους».

Καὶ τότε οἱ «Μεγάλοι» μὲ συμβούλεψαν ν' ἀφήσω κατὰ μέρος

τὰ φῆδια καὶ τὰ σχέδια καὶ νὰ καταπιασθῶ μὲ τὴ Γεωγραφία, τὴν Ἱστορία, τὴν Ἀριθμητική, τὴ Γραμματική.

Ἔτσι ἔθαψα τὸ καλλιτεχνικὸ μου μέλλον μιὰ γιὰ πάντα. Κ' ἔψαξα γιὰ ἄλλη τέχνη. Καὶ στὸ τέλος προτίμησα τὴν ἀεροπορία.

Πέταξα παντοῦ, σ' ὅλον τὸν κόσμον. Κ' ἡ Γεωγραφία μὲ βοήθησε πολὺ. Μποροῦσα εὐκόλως νὰ ξεχωρίσω τὴν Κίνα ἀπὸ τὴν Ἀμερική, νὰ μὴ χάνω νύχτα τὸν προσανατολισμὸ μου.

Γνωρίστηκα μὲ πολλὸν κόσμον, σοβαροὺς κι' ἀσέβαρους, σοφοὺς καὶ ἀσόφους, «Μεγάλους».

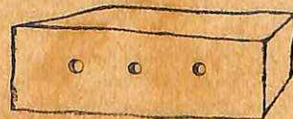
Ὅταν συναντοῦσα κάποιον πού μοῦ φαινόταν μυαλωμένος τοῦ ἔδειχνα τὸ πρῶτο σχέδιο. Μὰ πάντα ἔπαιρνα τὴν ἴδια ἀπάντησι:

— Εἶναι ἓνα καπέλλο.

Τότε κ' ἐγὼ δὲν τοῦ μιλοῦσα οὔτε γιὰ φῆδια, οὔτε γιὰ δάση ἀπάτητα, οὔτε γιὰ τ' ἄστρα. Πήγαινα μὲ τὰ νερά του. Τοῦ μιλοῦσα γιὰ μπρίτζ, γιὰ γκόλφ, γιὰ πολιτική, γιὰ γραβάτες.

Ἡ πρώτη μου γνωριμία μὲ τὸν Πρίγκιπα

Ἐξῆς ἔτσι μόνος, δλόμονος. Δὲν εὑρίσκα κανέναν πού νὰ μιλάω μαζί του ἀληθινά. Ὡσπου μιὰ μέρα βρέθηκα μὲ τὸ ἀερο-

πλάνο μου καθηλωμένο στοὺς ἄμμους τῆς Σαχάρας. Εἶχε πάθει βλάβη ὁ κινητήρας του. Καὶ καθὼς δὲν εἶχα μαζί μου οὔτε μηχανικό, οὔτ' ἐπιβάτες, βάλθηκα νὰ τὰ καταφέρω μόνος μου. Κ' ἦτανε μεγάλη ἀνάγκη νὰ τὰ καταφέρω. Γιατὶ δὲν εἶχα νερὸ παρὰ γιὰ ὀκτὼ μέρες μόνο.

Τὴν πρώτη νύχτα λοιπὸν κοιμήθηκα πάνω στὸν ἄμμο, χίλια μίλλια μακριὰ ἀπὸ κάθε κατοικημένον τόπο. Ἦμουν σὰν ἓνας ναυαγὸς ἐπάνω σὲ σχέδια στὴ μέση τοῦ πελάγου.

Ἔτσι φαντάζεστε τὴν ἐκπληξί μου ὅταν κατὰ τὰ ξημερώματα

μιὰ ἀστεία ψιλὴ φωνὴ μὲ ξύπνησε:

— Σᾶς παρακαλῶ, ζωγραφίστε μου ἓνα ἄρνακι!...

Πετάχτηκα πάνω σὰν νὰ μὲ ἄγγιξε ἡλεκτρικὸ ρεῦμα. Ἐτριψα τὰ μάτια μου. Κύτταξα καλὰ. Κ' εἶδα ἓνα τρισπαράξενο ἀγοράκι, πού μὲ περιεργαζότανε μὲ προσοχή. Μοῦ φάνηκε σὰν μιὰ ἀλλόκοτη ὄπτασις. Γιατὶ δὲν ἔλω νὰ ξεχνᾷτε πὼς θρυσκόμουν χίλια μίλλια μακριὰ ἀπὸ κάθε κατοικημένον τόπο.

Ὅταν ξαναβρῆκα τὴ μιλιὰ μου εἶπα:

— Μὰ τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ;

— Σᾶς παρακαλῶ, ζωγραφίστε μου ἓνα ἄρνακι, ξαναεἶπε μὲ τὴν ψιλή, φιλοῦτσικη φωνή του.

Τι νὰ κάνω; Ὅσο παράξενο κι' ἂν μοῦ φαινόταν τὸ μυστήριον αὐτὸ ἔβγαλα ἀπὸ τὴν τσέπη μου χαρτί καὶ στυλό-γράφο. Μὰ ξαφνικὰ θυμήθηκα τίς πρῶτες μου ἀποτυχίες.

— Δὲν ξέρω, φίλε μου, νὰ ζω-

γραφίζω, τοῦ εἶπα.

— Δὲν πειράζει, ζωγραφίστ' μου ἓνα ἀρνάκι.

Ἐπειδὴ δὲν ἤξερα πῶς νὰ τὸ ζωγραφίσω, εἶπα νὰ ξανακάνω ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ παλιά μου σχέδια. Καὶ σχεδίασα τὸ θόα-καπέλλο. Τάχασα ὅταν ἄκουσα τὸ ἀγοράκι μου νὰ λέη:

— "Ὁχι, ὄχι, δὲν θέλω ἓνα ἐλφαντάκι μέσα στὸ θόα. Θέλω ἓνα ἀρνάκι. Ζωγραφίστε μου ἓνα ἀρνάκι.

Καὶ τότε τὸ ζωγράφισα. Κύτταξε προσεκτικὰ καὶ εἶπε:

— "Ὁχι. Αὐτὸ εἶναι πιὰ ἄρρωστο. Κάνε μου ἓνα ἄλλο.

Τοῦ σχεδίασα ἓνα ἄλλο. Τὸ κύτταξε καὶ γέλασε ἀπαλά:

— Μὰ θὰ τὸ βλέπεις κ' ἐσύ, δὲν εἶναι ἀρνάκι, εἶναι ἓνα κριαράκι, ἔχει κέρατα...

Ξανάκανα τὸ σχέδιο. Μὰ πάλι δὲν τοῦ ἄρεσε.

— Εἶναι πολὺ γέρικο, εἶπε. Ἐγὼ θέλω ἓνα ζωηρό...

— Ἐχασα τὴν ὑπομονή μου.

— Νὰ ἓνα κασονάκι εἶπα. Μέσα εἶναι τὸ ἀρνάκι σου.

Καὶ τότε εἶδα νὰ φωτίζεται παράξενα τὸ προσωπάκι του.

— Αὐτὸ ἦτανε πού ἤθελα, μοῦ εἶπε. Τὶ λές, θὰ χρειασθῇ πολὺ χορτάρι τὰ ἀρνάκι μου;

— Γιατὶ ρωτᾷς;

— Γιατὶ ὅλα εἶναι τόσο μικρὰ στὸν τόπο μου.

— Θὰ σοῦ φτάσῃ τὸ χορτάρι. Εἶναι τόσο μικρούλι τὸ ἀρνάκι πού σοῦ ἔδωσα...

"Ετσι ἔκανα τὴν πρώτη γνωριμία μου μὲ τὸ Μικρὸ Πρίγκιπα.

★

Χρειάστηκε καιρὸς γιὰ νὰ καταλάβω ἀπὸ πού μοῦ ἦρθε. Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ, πού διαρκῶς μοῦ ἔκανε ἐρωτήσεις, δὲν

ἔδινε καμμιά σημασία στὶς δικές μου ἐγνινες.

"Ὅταν πρωταντίκρυσε τὸ ἀεροπλάνο μου μὲ ρώτησε:

— Τὶ εἶναι αὐτό;

— Εἶναι κάτι πού πετάει. Εἶναι ἀεροπλάνο. Εἶναι τὸ ἀεροπλάνο μου.

— Μπᾶ! "Επεςες λοιπὸν ἀπὸ τὸν οὐρανό;

Κι' ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ ἔβαλε κατὶ γέλια πού μὲ πείραξαν. "Επειτα εἶπε:

— "Ετσι ἔ; Λοιπὸν κ' ἐσύ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατέβηκες. Μὰ ἀπὸ ποῖον πλανήτη εἶσαι;

Εἶδα τότε κάποιο φῶς νὰ φωτίζῃ ξαφνικὰ τὸ μυστήριό τῆς παρουσίας του.

— Ἀπὸ ἄλλον λοιπὸν πλανήτη μοῦ ἦρθες, φιλαράκο μου;

Δὲν ἀπάντησε. Κούνησε μόνον τὸ κεφάλι του κυττάζοντας τὸ ἀεροπλάνο μου.

— Εἶναι ἀλήθεια πῶς μ' αὐτὸ ἐδῶ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃς ἔρθῃ ἀπὸ μακριὰ.

Καὶ θυβίστηκε σὲ ρεμβασμό.

★

Φαντάζεστε σὲ τὶ ἀμνηχανία θρέθηκα μ' αὐτοὺς τοὺς «ἄλλους πλανήτες». Καὶ θέλησα νὰ μάθω περισσότερα.

— Ἀπὸ πού ἦρθες, φιλαράκο μου; Πού εἶναι τὸ χωριό σου. Πού θὰ μοῦ πᾶς τὸ προβατάκι σου;

"Υστερα ἀπὸ λίγη σιωπὴ μοῦ εἶπε:

— Τὸ κασονάκι πού μοῦ ἔδωσες θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι του τῆ νύχτα.

— Ἐν τάξει. Κι' ἂν εἶσαι καλός, θὰ σοῦ δώσω κ' ἓνα σκοινάκι νὰ τὸ δέσης.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ μου ξαφνιάστηκε.

— Νὰ τὸ δέσω; εἶπε. Τὶ ἀλλόκοτη ἰδέα!

— Μὰ ἂν δὲν τὸ δέσης θὰ φύγῃ καὶ θὰ χαθῇ...

"Εσκασε στὰ γέλια.

— Πού θὰ πάη; εἶπε. Εἶναι τόσο μικρὸς ὁ τόπος μου...

★

"Ετσι ἔμαθα κάτι ἀκόμα πολὺ-πολὺ σπουδαῖο. Ὁ πλανήτης του ἦτανε τόσο μικρὸς ὅσο ἓνα σπίτι...

Αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ μ' ἐκπλήξῃ καὶ πολὺ. "Ἠξερα ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς μεγάλους πλανήτες, ὅπως ἡ Γῆ, ὁ Ζεὺς, ὁ Ἄρης, ἡ Ἀφροδίτη, ὑπάρχουν καὶ ἑκατοντάδες ἄλλοι τόσο μικροὶ πού μόλις τοὺς διακρίνουν μὲ τὸ τηλεσκόπιο. Κ' ἔχουνε ἀριθμοὺς ἀντὶ ὀνόματα: Ὁ «ἀστεροειδὴς 3251» π.χ.

Εἶχα σοβαροὺς λόγους νὰ πιστεῦω πῶς ὁ πλανήτης τοῦ μικροῦ μου φίλου ἦτανε ὁ ἀστεροειδὴς B 612. "Ενας Τοῦρκος ἀστρονόμος τὸν πρωτόειδε στὰ 1909. Μὰ ὅταν ἀνακοίνωσεν τὴν ἀνακάλυψί του σ' ἓνα Διεθνὲς Συνέδριο Ἀστρονομίας δὲν τὸν πίστεψε κανεὶς γιατί ἦτανε ἀνατολίτικα ντυμένος.

Χάρης στὸν ἀστεροειδὴ αὐτὸν καὶ τὴ φήμη πού ἀπλώθηκε παντοῦ γιὰ τὸν τρόπο πού ἀνακαλύφθηκε, ἓνας δικτάτωρ Τοῦρκος ἔβγαλε αὐστηρὴ διαταγὴ νὰ ντυθοῦν ὅλοι εὐρωπαϊκὰ στὴ χώρα.

"Αν σὰς διηγῆθῃκα αὐτὲς τὶς λεπτομέρειες γιὰ τὸν B 612 αἰτία εἶναι οἱ «Μεγάλοι». Αὐτοὶ ἀγαποῦν τοὺς ἀριθμοὺς. Ὅταν τοὺς μιλάτε γιὰ ἓναν φίλο σας καινούργιο σὰς ρωτᾷνε:

— Πόσων χρονῶν εἶναι; Πόσα ἀδέρφια ἔχει; Πόσο ζυγίζει; Πόσα κερδίζει ὁ μπαμπάς του;

"Αν τοὺς πῆτε:

— Εἶδα ἓνα ὁμορφο σπίτι μὲ κόκκινα τοῦθλα καὶ μὲ γεράνια στὰ παράθυρα... δὲν μποροῦν νὰ τὸ φανταστοῦν πῶς εἶναι. Πρέπει νὰ τοὺς πῆτε:

— Εἶδα ἓνα σπίτι πού ἀξίζει 100 ἑκατομμύρια δραχμές.

Τότε λένε:

— Τὶ ὠραῖο πού εἶναι!

"Ετσι κι' ἂν τοὺς πῆς:

— Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ ὑπῆρξε ἀληθινά. Ἀπόδειξις ὅτι ἦταν τρισεκατομμύριοι, ὅτι γελοῦσε, ὅτι ἤθελε ἓνα προβατάκι. Κι' ὅταν θέλῃ κανεὶς ἓνα προβατάκι «ὁ πάρχει» στ' ἀλήθεια... Θὰ σηκώσουν τοὺς ὤμους καὶ θὰ σὲ περάσουν γιὰ τρελλό...

...Ὅμως ἂν τοὺς πῆς:

— Ὁ πλανήτης του ἦταν ὁ ἀστεροειδὴς B 612... τότε θὰ πιστέψουν.

"Ετσι εἶναι οἱ «Μεγάλοι». Μὰ ἐμεῖς πού καταλαβαίνουμε τὴ ζωὴ, ἀσφαλῶς δὲν τοὺς χωνεύουμε τοὺς ἀριθμοὺς.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν, θὰ προτιμοῦσα ν' ἀρχίσω τὴν ἱστορία μου κατὰ τὸν τύπο τῶν παραμυθιῶν μὲ τὶς Νεράιδες. Θὰ ἤθελα νὰ λέω:

— Μιά φορὰ κ' ἓναν καιρὸ ἦταν ἓνας Πρίγκιπας πού κατοικοῦσε ὁλόκληρον ἓναν πλανήτη μόνος, ἓναν πλανήτη λίγο μεγαλύτερον ἀπὸ κεῖνον...

Αὐτὸ θὰ ἦταν πιὸ ἀληθινό. Γιατὶ δὲν θέλω νὰ τὸ παρουσιάζω βιβλίον μου γιὰ κάτι ἐπιτόλαιο. Ἄν ἔφατε μὲ τὶ πόνο σὰς διηγούμαι τὴν ἱστορία μου... Εἶναι ἕξι χρόνια πού ὁ φίλος μου ἔφυγε μὲ τὸ προβατάκι του. Καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεχάσω. Ἀγόρασά χρώματα, κρανιόνια, νὰ τοῦ κάνω τὰ πορτραῖτα του ὅσο μπορούσα πιστότερα. Εἶναι θλιβερό νὰ ξεχνᾷ κανεὶς τοὺς φίλους του!...

Πάμε να δοῦμε ἓνα ἡλιοθασιλέμα

Κάθε μέρα μάθαινα κάτι καινούργιο γιὰ τὸν πλανήτη γιὰ τὴν ἀναχώρησι, γιὰ τὸ ταξιδί.

Α! Μικρέ μου Πρίγκιπα! Λίγο-λίγο γνώρισα τὴ μελαγχολικὴ ζωὴ σου. Δὲν εἶχες στὸν πλανήτη σου γιὰ χρόνια ἄλλα ὀνειροπολήματα ἔξω ἀπὸ τὰ ἡλιοθασιλέματα. Ἐμαθα αὐτὴ τὴ λεπτομέρεια κεῖνο τὸ πρωὶ στίς τέσσερις, ὅταν μοῦ εἶπες:

— Ἀγαπῶ πολὺ τὰ ἡλιοθασιλέματα. Πάμε νὰ δοῦμε ἓνα... ἡλιοθασιλέμα.

— Μὰ πρέπει νὰ περιμένουμε.

— Νὰ περιμένουμε τί;

— Νὰ περιμένουμε νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος...

Μὲ κύτταξες τόσο παράξενα κ' ἔπειτα γέλασες.

— Ὅλο φαντάζομαι πὼς εἶμαι στὸν πλανήτη μου, μοῦ εἶπες.

Πράγματι. Ὅταν εἶναι μεσημέρι στὸ Βόρειο ἡμισφαίριο, ὁ ἥλιος, τὸ ξέρουν ὅλοι, δῦει στὸ Νότιο. Θ' ἀρκοῦσε νὰ πάῃ κανεὶς ἐκεῖ σ' ἓνα λεπτό γιὰ νὰ βρεθῇ στὸ ἡλιοθασιλέμα. Ὅμως ἐπ' αὐτὸ μικρὸ πλανήτη σου θὰ σοῦ ἀρκοῦσε νὰ μετακινήσῃς τὴν καρτέκλα σου μερικὰ θήματα γιὰ ν' ἀντικρύσῃς τὸ λυκέφως...

— Μὰ μέρα εἶδα τὸν ἥλιο νὰ βασιλεύει σαράντα τρεῖς φορές... εἶπες.

Καὶ λίγο ἔπειτα σινέχισες:

— Ξέρεις... ὅταν εἶναι κανεὶς τόσο λυπημένος ἀγαπᾷ τὰ ἡλιοθασιλέματα.

— Ὡστε λοιπὸν τὴ μέρα ποὺ εἶδες τὰ σαράντα τρία ἡλιοθασιλέματα ἦσουν τόσο λυπημένος;

Μὰ ὁ Μικρὸς Πρίγκιπας δὲν ἀπάντησε.

«Εἶμαι σοβαρὸς ἄνθρωπος ἐγώ...»

Τὴν ἄλλη μέρα, πάντα χάρις στὸ ἀρνάκι, μοῦ φανερώθηκε αὐτὸ τὸ μυστικὸ τοῦ μικροῦ Πρίγκιπα.

Μὲ ρώτησε ἀπτόμοι:

— Ἔνα προβατάκι ποὺ τρώει τὰ θάτα τρώει καὶ τὰ λουλούδια;

— Ἔνα προβατάκι τρώει ὅ,τι βρίσκει.

— Ἀκόμα καὶ τὰ λουλούδια ποὺ ἔχουν ἀγκάθια;

— Ναί, ἀκόμα καὶ τὰ λουλούδια ποὺ ἔχουν ἀγκάθια.

— Μὰ τότε σὲ τί χρησιμεύουνε τ' ἀγκάθια;

Δὲν τοῦ ἀπάντησα, ζαλισμένος ἀπὸ τὴ στενοχώρια μου.

— Τὰ ἀγκάθια λοιπὸν σὲ τί χρησιμεύουν στὰ λουλούδια;

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ δὲν ξέχνοῦσε ποτὲ καμμιά ἐρώτησί του.

— Δὲν χρησιμεύουνε σὲ τίποτε... Εἶναι ἀπλῶς ἀπ' τὴν κακία τους.

— ὦ! Δὲν τὸ πιστεύω, εἶπε, μὲ πικρόχολο ὕφος. Τὰ λουλούδια εἶναι τόσο ἀδύνατα! Εἶναι τόσο ἀθῶα! Φυλάσσονται ὅσο μποροῦν... Νομίζουν πὼς εἶναι τρομερὰ μὲ τ' ἀγκάθια τους.

Δὲν εἶπα τίποτε. Μὲ ξαναρώτησε:

— Καὶ πιστεύεις λοιπὸν πὼς τὰ λουλούδια...

— Μὰ ὅχι, ὅχι, δὲν πιστεύω τίποτε. Ἐγὼ ἔχω ἄλλα σοβαρὰ πράγματα νὰ σκέπτομαι...

— Σοβαρὰ πράγματα; εἶπε κυττάζοντάς με ποὺ κρατοῦσα τὸ σφυρὶ σκυμμένος πάνω στὸ ἀεροπλάνο μου. Πὼς μιλάς σὰν τοὺς «Μεγάλους»...

Φαινόταν ταραγμένος.

— Γνώρισα ἓναν πλανήτη, συνέχισε, ποὺ τὸν κατοικοῦσε ἓ-

νας ροδοκόκκινος Κύριος. Δὲν μυρίστηκε ποτὲ τοῦ λουλούδι. Δὲν εἶχε κυττάξει ποτὲ τοῦ τ' ἄστρα. Δὲν ἀγάπησε ποτὲ κανέναν. Δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο ἀπὸ προσθέσεις. Κι' ὅλο-ἔλεγε καὶ ξανάλεγε: «Εἶμαι ἓνας σοβαρὸς ἄνθρωπος ἐγώ».

Καὶ λέγοντάς τα φαινόταν θυμωμένος. Καὶ συνέχισε:

— Χιλιάδες τώρα χρόνια τὰ λουλούδια φέρνουν ἀγκάθια. Χιλιάδες χρόνια τὰ προβατάκια τρῶνε τὰ λουλούδια. Καὶ δὲν εἶναι λοιπὸν «σοβαρὸ πρᾶγμα» νὰ θέλουμε νὰ καταλάβουμε γιατί εἶναι κακὸ νὰ ἔχουν τὰ λουλούδια ἀγκάθια ποὺ δὲν χρησιμεύουνε σὲ τίποτε; Δὲν εἶναι λοιπὸν «σοβαρὸ πρᾶγμα» ὁ πόλεμος ποὺ κάνουν τὰ πρόβατα μὲ τὰ λουλούδια; Δὲν εἶναι πὶδ «σοβαρὰ» αὐτὰ ἀπὸ τίς προσθέσεις τοῦ ροδοκόκκινου Κυρίου; Κι' ἂν ἐγὼ ξέρω ἓνα λουλούδι, ἓνα λουλούδι μοναδικὸ στὸν κόσμον, ποὺ δὲν θρίσκειται ἄλλοῦ παρὰ μονάχα στὸν πλανήτη μου καὶ ποὺ ἓνα προβατάκι μπορεῖ μὲ μιὰς νὰ μοῦ τὸ καταστρέφῃ ἓνα πρωὶ χωρὶς νὰ γνωρίζεται καθόλου, αὐτὸ λοιπὸν δὲν εἶναι «σοβαρὸ πρᾶγμα»;

Κοκκίνισε, κ' ἔπειτα ξανάπε:

— Ἄν κάποιος ἀγαπᾷ ἓνα λουλούδι μοναδικὸ στὸν κόσμον, αὐτὸ ἀρκεῖ γιὰ νὰ ναι τρισευτυχισμένος ὅταν τὸ κυττά. Μὰ ἂν τὸ προβατάκι φάῃ τὸ λουλούδι, δὲν εἶναι τάχα σὰν νάσθηναν ἄξαφνα καὶ μονομιᾶς ὅλα τ' ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ; Καὶ δὲν εἶναι «σοβαρὸ πρᾶγμα» αὐτό;

Ξέσπασε σὲ λυγμούς.

Νύχτωσε. Ἦμουν κουρασμένος. Σκέφτηκα: Ἦτανε πάνω σ' ἓνα ἄστρο σ' ἓνα πλανήτη, στὸν δικό μας τὸν πλανήτη, ἓνας Μικρὸς ἀπαρηγόρητος Πρίγκιψ. Τὸν

πῆρα στὴν ἀγκαλιά μου. Τὸν νανοῦρισα:

— Τὸ λουλούδι ποὺ ἀγαπᾷς δὲν κινδυνεύει. Θὰ σοῦ φτιάξω ἓνα φίμπωτρο γιὰ τὸ ἀρνί σου... ἓνα θώρακα γιὰ τὸ λουλούδι σου... Θά...

Δὲν ἔξερα τί ἄλλο νὰ πῶ.

Ἔνα περήφανο λουλούδι

Ἐμαθα γρήγορα ν' ἀναγνωρίζω τὸ λουλούδι αὐτό. Ὑπῆρξαν πάντα πάνω στὸν πλανήτη τοῦ Μικροῦ Πρίγκιπα λουλούδια πολὺ ἀπλά, μὲ μιὰ μόνη σειρὰ πέταλα, ποὺ δὲν ἐπιαναν καθόλου θέση καὶ δὲν ἐνωχλοῦσαν κανένα. Ἀνοίγαν ἓνα πρωὶ μέσα στὴ χλόη κ' ἔσθηναν τὸ βράδι. Μὲ αὐτὸ ἐδῶ εἶχε φυτρώσει κάποια μέρα ἀπὸ ἓναν σπόρον φερμένον ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποῦ καὶ ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ φρόντιζε ἀπὸ κοντὰ αὐτὸ τὸ λεπτὸ θλασταράκι ποὺ δὲν ἔμοιαζε μὲ τ' ἄλλα. Μεγάλωνε ὁλοένα. Καὶ σὲ λίγο ἄρχιζε νὰ σχηματίζεται ἓνα ὠραῖο λουλούδι. Μὲ τί φροντίδα διάλεγε τὰ χρώματά του. Δὲν ἤθελε νὰ βγῇ στὸ φῶς παρὰ μὲ ὅλη τὴ λαμπρότητα του. Καὶ ἡ μυστηριώδης τουαλέττα του θάσταξε μέρες καὶ μέρες. Ὡσπου ἓνα πρωὶ νό, τὴν ὥρα ποὺ ἔσβαινε ὁ ἥλιος, πρωτοφανερώθηκε κ' αὐτό.

— Ἀ! μόλις ξύπνησα, εἶπε. Σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσετε... Εἶμαι ἀκόμα λίγο ἀτημέλητος...

— Τὶ ὠραῖο ποὺ εἶναι! εἶχε εἰπῇ ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ.

— Ἔτσι δὲν εἶναι;... εἶπε τρυφερὰ τὸ λουλούδι. Καὶ νὰ δῆς, γεννήθηκα τὴν ἰδίαν ὥρα μὲ τὸν ἥλιο!

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ εἶδε τὴν περηφάνειά του, μὰ δὲν μίλησε.

— Εἶναι ἡ ὥρα γιὰ τὸ πρόγευ-

μα, εἶπε τὸ λουλούδι, ὅα εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ ἐνδιαφερθῆτε λιγάκι καὶ γιὰ μένα;

Κι ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ μὲ λάχταρα ἔτρεξε κ' ἔφερε φρέσκο νερὸ στὸ ποτιστήρι καὶ τὸ πότισε.

Μιά μέρα μιλώντας γιὰ τὰ τέσσερα ἀγκάθια τοῦ εἶπε στὸν Μικρὸ Πρίγκιπα μὲ τὴ συνηθισμένη περηφάνεια τοῦ:

— Μποροῦν νάρθουν οἱ τίγρεις μὲ τὰ νύχια τους...

— Δὲν ὑπάρχουν τίγρεις στὸν πλανήτη μας. Κ' ἔπειτα οἱ τίγρεις, φίλε μου, δὲν τρῶνε χόρτα...

— Μὰ δὲν εἶμαι χόρτο... εἶπε ἀπαλὰ τὸ λουλούδι.

— Συγχώρησέ με.

— Δὲν φοβοῦμαι τίς τίγρεις. Μὰ τρέμω τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρα. Δὲν ἔχετε κανένα παραθάν; Τὸ θράδι θὰ μὲ θάλετε κάτω ἀπὸ ἕναν γλόμπο. Κάνει πολὺ κρύο ἐδῶ. Ἐκεῖ, ἀπ' ὅπου ἔχω ἔρθει...

Μὰ σταμάτησε. Θυμήθηκε πῶς ἦρθε σὲ μορφὴ σπόρου. Δὲν εἶχε προφτάσει νὰ γνωρίσῃ τίποτε στοὺς ἄλλους κόσμους.

Ἔτσι ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, παρ' ὅλη τὴν καλὴ θέληση καὶ τὴν ἀγάπη του, ἄρχισε γρήγορα νὰ

τὸ κυττάει μὲ ὄχι πολὺ καλὸ μάτι. Πῆρε πολὺ σοβαρὰ τίς ἀσήμαντες κουβέντες τοῦ καὶ σφίχτηκε ἡ καρδιά του.

Ἀργότερα τοῦ εἶπε ἐμπιστευτικά:

— Δὲν μπόρεσα τότε τίποτε νὰ καταλάβω! Ἔπρεπε νὰ τὸ κρίνω ἀπὸ τίς πράξεις τοῦ καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ. Μὲ γέμιζε μὲ ἀρώματα καὶ φῶς. Δὲν θὰ ἔπρεπε ποτὲ νὰ φύγω. Ἔπρεπε νὰ τὸ εἶχα καταλάβει τὴ στιγμή πού κρυβόταν πίσω ἀπὸ τίς φτωχὲς τοῦ φλυαρίες! Μὰ ἤμουν πολὺ μικρὸς γιὰ νὰ ξέρω ν' ἀγαπῶ.

☆

Πιστεύω πὼς ἐπωφελήθηκε γιὰ τὴ φυγὴ τοῦ ἀπὸ ἕνα ταξιδι ἀγριοπουλιῶν. Ἐσιγύρισε τὸν πλανήτη τοῦ πρωτὶ-πρωτῖ. Ἐκαθάρισε προσεκτικὰ τὰ ἀσθηστα ἡφαίστεια τοῦ. Εἶχε δύο τέτοια. Ἐκαθάρισε καὶ τὸ σθονμένο, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό.

Ἔπειτα σκούπισε καλὰ - καλὰ τὸ ἔδαφος. Πίστευε πὼς δὲν ἦταν σωστὸ νὰ ξαναγυρίσῃ πίσω. Μὰ ὅλες αὐτὲς οἱ «σιπτικὲς» δουλειὲς τοῦ φάνηκαν σήμερα πολὺ γλυκὲς. Κι ὅταν πότισε γιὰ τελευταία φορὰ τὸ λουλούδι τοῦ κ' ἐτοιμάστηκε νὰ τὸ σκεπάσῃ μὲ τὸ γλόμπο, τοῦ ἦρθε νὰ βάλῃ τὰ κλάματα.

— Ἀντίο, εἶπε στὸ λουλούδι.

Μὰ κεῖνο δὲν ἀπάντησε.

— Ἀντίο, εἶπε ξανά.

Τὸ λουλούδι ἔβηξε. Μὰ δὲν ἦταν ἀπὸ συνάχι.

— Ἦμουν ἀνόητο, τοῦ εἶπε τέλος. Συγχώρησέ με. Νᾶσαι εὐτυχισμένος.

Τοῦ ἔκανε ἐντύπωση πού δὲν τοῦ παραπονέθηκε. Στεκόταν κοντά τοῦ σὰ χᾶμένος, μὲ τὸ γλόμπο στὸ χέρι.

— Μὰ ναι, σ' ἀγαπῶ, τοῦ εἶπ.

τὸ λουλούδι δὲν τὸ εἶχες καταλάβει. Τὸ λάθος ἦταν δικό μου. Μὰ αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία. Μὰ καὶ σὺ λέω πὼς ἦσουν ἀνόητος ὅπως ἐγώ. Προσπάθησε νὰ εὐτυχίσῃς. Ἄσ' τὸν γλόμπο ἡσυχῶ. Δὲν μοῦ χρειάζεται πιά.

— Μὰ ὁ ἀέρας...

— Δὲν πειράζει. Ὁ δροσερὸς ἀέρας τῆς νύχτας θὰ μοῦ κάνῃ καλὸ. Εἶμαι λουλούδι...

— Μὰ τὰ ζῶα...

— Μπορῶ νὰ ὑποφέρω δυὸ-τρὲς κάμπιες καὶ θέλω νὰ γνωρίσω τίς πεταλοῦδες. Ὅσο γιὰ τ' ἀγρίμια, αὐτὰ δὲν τὰ φοβοῦμαι. Ἐχω κι' ἐγὼ τὰ «νύχια» μου.

Καὶ τοῦ ἔδειξε τὰ τέσσερα ἀγκάθια τοῦ. Ἔπειτα εἶπε:

— Μὴν ἀργῆς. Φύγε.

Δὲν ἤθελε νὰ τὸ δῇ νὰ κλαίῃ. Ἦταν τόσο περήφανο λουλούδι!

Ἕνας μεγάλος Βασιλεὺς

Βρισκόταν στὴν περιοχὴ τῶν ἀστεροειδῶν 325, 326, 327, 328, 329, 330. Ἀρχισε λοιπὸν μιά μιά τίς ἐπισκέψεις τοῦ γιὰ νὰ ξεχάσῃ τὸν πόνο τοῦ ὁ Πρίγκιψ.

Στὸν πρώτο βρῆκε ἕναν Βασιλιά. Καθότανε ντυμένος μὲ πορφύρα καὶ ἐρμῖνα πάνω σ' ἕναν μεγαλοπρεπὴ θρόνο.

— Ἀ! νὰ ἕνας Ὑπῆκοος!... φώναζε.

Καὶ ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ρώτησε:

— Πῶς μπορεῖς νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃς, ἀφοῦ δὲν μὲ ἔχεις δῇ ἄκομα;

— Ἐλα κοντὰ νὰ σὲ δῶ καλότερα.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ἔψαξε νὰ βρῇ μέρος νὰ καθῆσθαι, μὰ ὁ πλανήτης ἦταν ὁλόκληρος κατελημμένος ἀπὸ τὸ βασιλικὸ μαν-

δύα. Ἐμεινε ἔτσι ὀρθιος, μὰ χασμουριότανε.

— Σοῦ ἀπαγορεύω νὰ χασμουριέσαι. Εἶναι ἀντικανονικό, εἶπε αὐστηρὰ ὁ Βασιλιάς.

— Δὲν μπορῶ νὰ συγκρατηθῶ. Νυστάζω. Εἶμαι ἀπὸ ταξίδι.

— Τότε σὲ διατάζω, εἶπε ὁ Βασιλιάς, νὰ... χασμουρηθῇς.

Ἦταν ἕνας μονάρχης ἀποφασιστικός.

— Μπορῶ νὰ καθῆσω; εἶπε δειλά ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ.

— Σὲ διατάζω νὰ καθῆσθαι, τοῦ εἶπε μὲ μιά μεγαλοπρεπὴ χειρονομία.

Μὰ ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ἦταν γεμάτος ἀπορία. Ὁ πλανήτης ἦταν μικροσκοπικός. Σὲ ποιὸς ἦταν Βασιλιάς;

— Μεγαλειότατε, τοῦ εἶπε, μὲ συγχωρεῖτε, θὰ σᾶς ρωτήσω κάτι.

— Σὲ διατάζω νὰ μὲ ρωτήσῃς, εἶπε βιαστικά ὁ Βασιλιάς.

— Μεγαλειότατε, σὲ τί πάνω βασιλεύετε;

— Πάνω σ' ὅλα, εἶπε μὲ ἀφέλεια ὁ Βασιλιάς, κ' ἔδειξε μὲ μιά χειρονομία τὸν πλανήτη τοῦ καὶ τοὺς πλανῆτες ὅλους καὶ τ' ἀστερία.

— Πάνω σ' ὅλα αὐτά;

— Ναι, πάνω σ' ὅλα αὐτά.

— Καὶ τ' ἀστρά, Μεγαλειότατε, σὲ ὑπακούνε;

—Καὶ θέθαια. Δὲν ἀνέχομαι ἐγὼ τίς ἀνυπακοές...

Μιά τέτοια ἐξουσία θάμπωσ-
τὸν Μικρὸ Πρίγκιπα.

Θυμῆθηκε μὲ νοσταλγία τὸν
πλανήτη του.

—Θά ἤθελα νὰ δῶ ἕνα ἡλιοθα-
σίλεμα... Κάντε μου τὴ χάρη.
Διατάξτε τὸν ἥλιο νὰ βασιλέψῃ...

Ὁ Βασιλιάς τὸν κύτταξε μ'
ἐπίμονη ματιά καὶ εἶπε:

—Ἄν διέταζα σ' ἕναν στρατη-
γὸ μου νὰ πετάξῃ ἀπὸ ἕνα λου-
λούδι σὲ ἄλλο σάν πεταλούδα ἢ
νὰ γράψῃ ἕνα δράμα ἢ νὰ γίνῃ ἀ-
γριοπούλι κι ἂν ὁ στρατηγὸς δὲν
ἐκτελοῦσε τὴ διαταγή μου, ποὺ
θὰ ἦτανε ὁ φταχτής ἀπ' τοῦ;
δυσ; Ἐγὼ ἢ ὁ στρατηγός;

—Ἐσεῖς;

—Ἀκριβῶς. Πρέπει ν' ἀπαιτῇ
λοιπὸν κανεὶς ἀπ' τὸν καθένα ὅ,τι
μπορεῖ νὰ δώσῃ, εἶπε ὁ Βασιλιάς.
Ἐξουσία ἴσον δικαιοσύνη.

—Καὶ τὸ ἡλιοθασίλεμα; εἶπε
ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ, πού δὲν ξε-
χνοῦσε ποτὲ καμμιά ἐρώτηση ποῦ
εἶχε κάνει.

—Τὸ ἡλιοθασίλεμά σου θὰ τὸ
ἔχῃς.

—Καὶ πότε θὰ τὸ ἔχω;

—Χμ! ἔκανε ὁ Βασιλιάς καὶ
συμβουλευτήκε ἕνα χοντρὸ ἡμε-
ρολόγιο. Χμ! αὐτὸ θὰ γίνῃ κα-
τὰ τίς... τὸ θράδι, κατὰ τίς 7
καὶ 40'.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ χασμουρή-
θηκε. Λυπότανε γιὰ τὸ χαμένο ἡ-
λιοθασίλεμα.

—Δὲν ἔχω τίποτε νὰ κάνω πιά
ἐδῶ, εἶπε στὸ Βασιλιά. Θὰ φύγω.

—Μὴ φύγῃς, εἶπε περήφανα ὁ
Βασιλιάς ποῦ εἶχε πιά ἕνα ὑπὴ-
κοο, θὰ σὲ κάνω ὑπουργό.

—Ὑπουργὸ τίνος;

—Τῆς Δικαιοσύνης.

—Μὰ δὲν ὑπάρχει κανεὶς γιὰ
νὰ δικάσῃς!...

—Αὐτὸ δὲν τὸ ξέρεις. Δὲν γύ-
ρισα ἀκόμα τὸ βασιλείο μου.

—ὦ! μὰ ἐγὼ τὸ ἔχω ἰδῆ ὅλο,
εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ κ' ἔσκυψε
στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ πλανήτη.
Δὲν εἶναι κανένας ἐκεῖ κάτω...

Κ' ἐτοιμάστηκε νὰ φύγῃ.

—Ἄν ἡ Μεγαλειότητά σας ἤ-
θελε νὰ μὲ διατάξῃ νὰ φύγω στὸ
λεπτό... Εἶναι πολὺ κατάλληλη ἡ
ῥα...

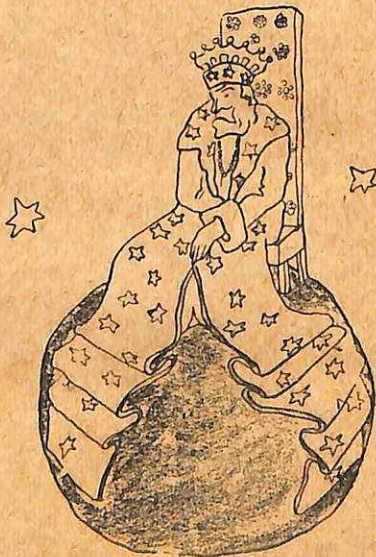
Ὁ Βασιλιάς δὲν ἀπάντησε. Κι
ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ ἀφοῦ δίστασε
μιὰ στιγμὴ μῆκε στὸ δρόμο.

—Στάσου, θὰ σὲ κάνω πρε-
σβευτὴ μου, θιάστηκε νὰ τοῦ πῇ
ὁ Βασιλιάς μὲ τόνο αὐτοκρατο-
ρικό... Μὰ ἦτανε ἀργά.

—Τί παράξενοι ποὺ εἶναι οἱ
«Μεγάλοι», ἔλεγε ὁ Μικρὸς Πρίγ-
κιπ ταξιδεύοντας.

Ἕνας σπουδαῖος Καυχη- σιάρχης

Τὸν δ-ύτερο πλανήτη τὸν κα-
τοικοῦσε ἕνας Καυχησιάρχης.

—Ἄ! νὰ ἕνας θαυμαστής μου:
φώναξε μόλις διέκρινε τὸν Μι-
κρὸ Πρίγκιπα.

—Καλημέρα! εἶπε ὁ Μικρὸς
Πρίγκιπ. Τί παράξενο καπέλλο
ποῦ φορᾷτε!...

—Εἶναι γιὰ τίς χαιρετοῦρες,
εἶπε ὁ Καυχησιάρχης, ὅταν μὲ ζη-
τωκραυγάζουν.

—Ἀλήθεια; εἶπε ὁ Μικρὸς
Πρίγκιπ.

—Χειροκρότησε, εἶπε ὁ Καυχη-
σιάρχης.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ χειροκρό-
τησε. Ὁ Καυχησιάρχης ἔκανε τὴ
χαιρετούρα του!

—Αὐτὸς εἶναι πιὸ διασκεδαστι-
κὸς ἀπὸ τὸ Βασιλιά, εἶπε μέσα
τοῦ ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ καὶ ἄρχι-
σε νὰ χειροκροτῇ.

Δὸς του χαιρετοῦρες μὲ τὴν
καπελλαδούρα του κι' ὁ Καυχη-
σιάρχης.

—Μὲ θαυμάζεις σ' ἀλήθεια;
ρώτησε τὸ Μικρὸ Πρίγκιπα.

—Τί θὰ πῇ θαυμάζω;

—Θαυμάζω θὰ πῇ νὰ ἀναγνω-
ρίξῃς πὼς εἶμαι ὁ πιὸ ὁμορφος,
ὁ πιὸ καλοντυμένος, ὁ πιὸ πλού-
σιος τοῦ βασιλείου μου.

—Μὰ εἶσαι μόνος στὸν πλανή-
τη σου!

—Κάνε μου τὴ χάρη. Θαύμασέ
με κ' ἔτσι.

—Σὲ θαυμάζω, εἶπε ἀδιάφορα
ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ.

Κ' ἔφυγε.

—Εἶναι πολὺ ἀλλόκοτοι αὐτοὶ
οἱ «Μεγάλοι», ἔλεγε καὶ ξανάλε-
γε στὸ ταξίδι του.

Ἕνας ντροπαλὸς Μπεκρὴς

Στὸν τρίτο πλανήτη κατοικοῦ-
σε ἕνας Μπεκρὴς. Ἡ ἐπίσκε-
ψις του ἦταν σύντομη ἐδῶ καὶ τὸν
ἔρριξε σὲ βαθιὰ μελαγχολία.

—Τί κάνεις ἐκεῖ; λέει τοῦ Μπε-
κρῆ, ποῦ καθότανε μπροστὰ σὲ
μιὰ συλλογὴ ἀπὸ μπουκάλες, ἄ-
δειες καὶ γεμάτες.

—Πίνω, τοῦ ἀπάντησε κλαψιά-
ρικα.

—Καὶ γιατί πίνεις; τὸν ἐρώ-
τησε.

—Γιὰ νὰ ξεχάσω, εἶπε.

—Νὰ ξεχάσῃς τί;

—Νὰ ξεχάσω τὴν ντροπὴ μου
εἶπε σκύβοντας τὸ κεφάλι.

—Τὴν ντροπὴ σου γιὰ ποῖο
πράγμα;

Εἶπε κι' ἔφυγε ἀμέσως ἀπορών-
τας.

—Εἶναι σ' ἀλήθεια πολὺ πα-
ράξενοι αὐτοὶ οἱ «Μεγάλοι», ἔλε-
γε καὶ ξανάλεγε στὸ ταξίδι του.

Ὁ ιδιοκτήτης τῶν ἀστρῶν

Ὁ τέταρτος πλανήτης ἀνῆκε σ'
ἕναν πλουτομανῆ. Ἦτανε τό-
σο ἀπορροφημένος, ποῦ δὲν σή-
κωνε κεφάλι.

—Καλημέρα, τοῦ εἶπε ὁ Μι-
κρὸς Πρίγκιπ. Ἐσθυσσε τὸ τσιγά-
ρο σας.

—Τρία καὶ δύο πέντε. Πέντε
καὶ ἑπτὰ δώδεκα. Καλημέρα.
Δώδεκα καὶ τρία δεκαπέντε. Ποῦ

καιρός νά τὸ ἀνάψω. Δεκαπέντε καὶ ἑπτὰ εἰκοσιδύο. Οὐφ!... 501.622.731.

—Πεντακόσια ἓνα ἑκατομμύριο τί;

—Χμ! Ἐδῶ εἶσαι πάντα; Πεντακόσια ἓνα... δὲν ξέρω τί. Ἐχω τόση δουλειά! Εἶμαι «σοβαρός» ἐγώ, δὲν εἶμαι παιδαρέλι. Δύο καὶ πέντε ἑπτὰ...

—Πεντακόσια ἓνα τί; Ξαναρώτησε ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ πού δὲν ξεχνούσε ποτέ του ὅταν ρωτοῦσε μιά φορά.

—Πενηντατέσσερα χρόνια τώρα ζῶ πάνω στὸν πλανήτη μου κι ὄλο-ὄλο τρεῖς φορές μου διέκοψαν λίγο τοὺς λογαριασμούς μου. Ἐσὺ εἶσαι ὁ τρίτος. Δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ χάσιμο. Εἶμαι «σοβαρός» ἐγώ. Ἐλεγα λοιπὸν πεντακόσια ἓνα ἑκατομμύρια...

—Ἐκατομμύρια τί;

—Ἐκατομμύρια ἀπ' αὐτὰ τὰ μικρὰ πραγματάκια πού βλέπουμε στὸν οὐρανό.

—Μῦθες;

—Ὁχι, αὐτὰ τὰ μικρὰ πραγματάκια πού λαμπυρίζουν.

—Μελίσσια;

—Μὰ ὄχι. Ἐκεῖνα τὰ χρυσὰ πραγματάκια πού κάνουν τοὺς

τεμπέληδες νὰ ὀνειροπολοῦν. Μὰ ἐγὼ εἶμαι «σοβαρός». Δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ ρεμβασμούς.

—Ἀ! τ' ἄστρα;

—Ναί, ναί, τ' ἄστρα.

—Καὶ τί κάνεις μ' αὐτὰ τὰ πεντακόσια ἓνα ἑκατομμύρια τ' ἄστρα;

—501.622.731 ἀκριβῶς. Εἶμαι σοβαρὸς ἐγώ, δὲν κάνω λάθη.

—Καὶ τί τὰ θέλεις ὅλ' αὐτά;

—Τίποτε. Εἶναι δικά μου.

—Εἶναι δικά σου;

—Ναί.

—Γνώρισα ἓναν Βασιλιά πού...

—Ἄσε τοὺς Βασιλιάδες. Αὐτοὶ «βασιλεύουν» μόνον. Δὲν ἔχουν τίποτε δικό τους.

—Καὶ τί τὰ θέλεις τόσα ἄστρα;

—Ἀ! γιὰ νάμαι πλούσιος.

—Καὶ τί σοῦ χρειάζονται τόσα πλούτη;

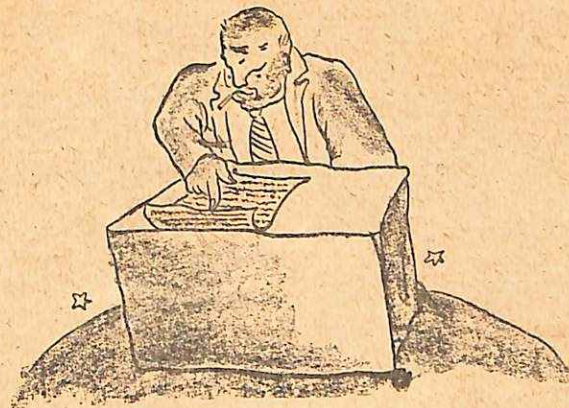
—Γιὰ ν' ἀγοράσω κι ἄλλα ἀστέρια ἂν ἀνακαλυφθοῦν.

—Καὶ πῶς τᾶκανες δικά σου.

—Τᾶκανα δικά μου ἀφοῦ πρῶτος ἐγὼ τὸ σκέφτηκα.

—Καὶ φτάνει αὐτό;

—Καὶ βέβαια. Ἄν θρῆς ἓνα ἀδέσποτο νησί εἶναι δικό σου. Ἄν θρῆς μιά κάποια ἰδέα πρῶτος εἶναι δική σου. Κ' ἐγὼ πρῶτος

σκέφτηκα νὰ γίνουμε δικά μου τ' ἄστρα κ' ἔγιναν.

—Σωστά. Καὶ τί τὰ κάνεις;

—Τὰ μετρῶ καὶ τὰ ξαναμετρῶ. Εἶναι πολὺ δύσκολο. Μὰ εἶμαι «σοβαρός» ἄνθρωπος ἐγώ.

—Δὲν καταλαβαίνω. Ἐγὼ ἔχω ἓνα μετᾶξωτὸ μαντήλι. Μπορῶ νὰ τὸ τυλίξω στὸ λαιμό μου. Ἐχω ἓνα λουλούδι. Μπορῶ νὰ τὸ κόψω. Ἐσὺ μπορεῖς νὰ κόψης τ' ἄστρα;

—Ὁχι, μὰ μπορῶ νὰ τὰ θάλω στὴν Τράπεζα.

—Τί θὰ πῇ αὐτό;

—Θὰ πῇ: γράφω πάνω σ' ἓνα χαρτί τὸν ἀριθμὸ τῶν ἄστρων μου καὶ τὸ κλείνω τὸ χαρτί αὐτὸ σ' ἓνα συρτάρι.

—Αὐτὸ εἶναι ὄλο;

—Ναί. Αὐτό.

Μὰ ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ ἦταν ζόρικος.

—Ἐγώ, εἶπε, ἔχω ἓνα λουλούδι. Τὸ ποτίζω πάντα. Εἶμαι χρήσιμος σ' αὐτό. Μὰ ἐσὺ δὲν κάνεις τίποτε γιὰ τ' ἄστρα σου...

Ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησε. Ἐμεινε μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. Κι ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ ἔφυγε.

—Εἶναι τόσο παράξενοι αὐτοὶ οἱ «Μεγάλοι», ἔλεγε καὶ ξανάλεγε στὸ ταξίδι του.

Τὸ φανάρι κι ὁ Φανοκόρος του

Ὁ πέμπτος πλανήτης ἦτανε παρὰδοξος. Ἦταν ὁ πιὸ μικρὸς ἀπ' ὅλους. Χωροῦσε μόνο ἓνα φανάρι καὶ τὸν φανοκόρο του.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιπ δὲν κατάλαβε σὲ τί χρησίμευε. Ὡστόσο τὸν θρῆκε λιγώτερο τρελλὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

—Σὲ κάτι χρησιμεύει εἶπε μέσα του. Ἐχει κάποιο νόημα ἡ δουλειά του. Ὅταν ἀνάβῃ τὸ φανάρι του εἶναι σὰ νὰ γεννιέται ἓνα ἄστρο ἢ ἓνα λουλούδι.

Ὅταν πάτησε στὸν πλανήτη χαίρεται τὸν φανοκόρο.

—Καλημέρα. Γιατί ἐσθῆσες τὸ φανάρι σου;

—Εἶναι τὸ σύνθημα...

—Τί εἶναι σύνθημα;

—Εἶναι νὰ σβῇ τὸ φανάρι.

Καλησπέρα.

Καὶ τὸ ξανάναψε.

—Γιατί τὸ ξανάναψες;

—Εἶναι τὸ σύνθημα.

—Δὲν καταλαβαίνω.

—Καταλαβαίνεις, δὲν καταλαβαίνεις, αὐτὸ εἶναι. (Καὶ τὸ ξανάσβησε). Καλημέρα.

Εἶπε καὶ σκούπισε τὸ ἰδρώμενο μέτωπό του.

—Εἶναι τρομερή ἡ δουλειά μου, εἶπε, σθῆνω, ἀνάθω, πρωί, θράδι... ἀπὸ χρόνια. Τὸ ὑπόλοιπο τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας ξεκουράζομαι. Μὰ ὁ πλανήτης ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο μικραίνει ὀλοένα καὶ κάνει τὴν τροφὴν του στὸ λεπτό. Ἀνάθω, σθῆνω κάθε λεπτό. Δὲν ἔχω οὔτε στιγμή ἀνάπαυση.

—Οἱ ἡμέρες σας κρατοῦν ἕνα λεπτό!

—Ναί, ἕνα λεπτό. Εἶναι ἕνας μῆνας τώρα ποὺ μιλοῦμε ἐμεῖς οἱ δύο.

—Ναί, ἕνας μῆνας, τριάντα λεπτά, τριάντα μέρες. Καλημέρα.

Καὶ ξανάναψε τὸ φαναράκι του.

—Εἶναι καιρὸς νὰ φύγω τώρα, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, κ' ἔφυγε ἀναστενάζοντας.

Ἔλεγε μέσ' στὸ νοῦ του:

—Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ποὺ θὰ μποροῦσα νὰ τὸν κάνω φίλο. Μὰ

δὲν ἔχει μέρος γιὰ δύο πάνω στὸν πλανήτη του.

Ὁ Γεωγράφος ποὺ δὲν ξέρει γεωγραφία

Ὁ ἕκτος πλανήτης ἦταν δέκα φορές πρὶν μεγάλος. Τὸν κατοικοῦσε ἕνας γέρος Κύριος ποὺ ἔγραφε χοντρά βιβλία.

—Νὰ ἕνας ἐξερευνητής, εἶπε. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

—Τί εἶναι αὐτὸ τὸ χοντρὸ βιβλίο; ρώτησε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ. Τί κάνετε ἐδῶ;

—Εἰμαι Γεωγράφος, εἶπε.

—Τί θὰ πῇ γεωγράφος;

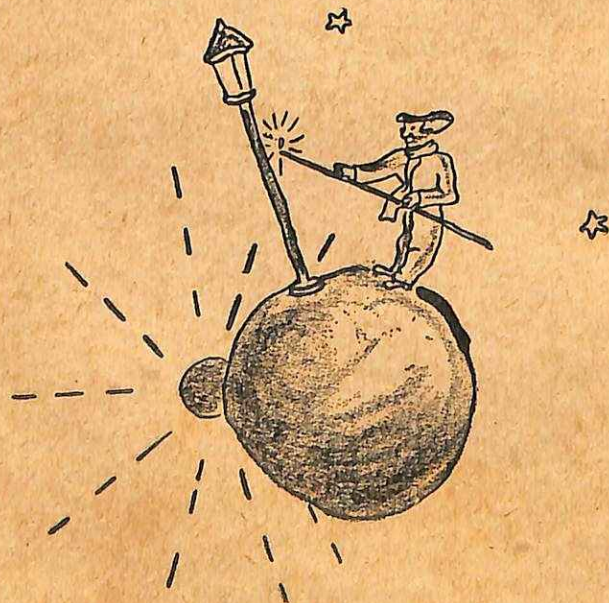
—Ἕνας σοφὸς ποὺ ξέρει ποῦ βρίσκονται οἱ θάλασσες, οἱ πολιτείες, τὰ ποτάμια, τὰ βουνά...

—Ἔχεις ὠκεανούς ἐπάνω στὸν πλανήτη σου, βουνὰ καὶ πολιτείες καὶ ποτάμια;

—Δὲν ξέρω, εἶπε ὁ Σοφός.

—Μὰ εἰστε γεωγράφος!...

—Ναί, μὰ δὲν εἰμαι ἐξερευνητής.

τῆς. Ὁ γεωγράφος κάθεται στὸ γραφεῖο του καὶ τὰ μαθαίνει ὅλα ἀπὸ τοὺς ἐξερευνητές. Ξέρει νὰ διαλέγῃ τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψέμα. Γιὰ πέ μου ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Περιγράψέ μου τὸν πλανήτη σου.

—Εἶναι μικρὸς, πολὺ μικρὸς. Ἔχει τρία ἡφαίστεια κ' ἕνα λουλούδι.

—Τὰ λουλούδια δὲν τὰ σημειώνουμε, γιατί εἶναι «ἐφήμερα».

—Τί θὰ πῇ «ἐφήμερα»;

—Οἱ «Γεωγραφίες» εἶπε ὁ σοφός, εἶναι τὰ πρὶν ἀκριβῆ βιβλία. Δὲν παλιώνουνε ποτέ. Σπάνια ἔνα βουνὸ ν' ἀλλάξῃ θέση ἢ νὰ στερέψῃ ἕνας ὠκεανός.

—Μὰ τί θὰ πῇ «ἐφήμερα», ξαναρώτησε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ποὺ δὲν ξεχνοῦσε ποτέ ὅτι ρωτοῦσε μιά φορά.

—Θὰ πῇ «αὐτὰ ποὺ χάνοντα γρήγορα».

—Καὶ τὸ λουλούδι μου λοιπὸν εἶναι «ἐφήμερο» κ' ἐγὼ τὸ ἄφησα ὀλομόναχο στὸν κόσμον μὲ τὰ τέσσερα ἀγκάθια του... Μὰ ἄς φύγω τώρα. Ποιὸν πλανήτη μὲ συμβουλευεῖς νὰ πάω νὰ δῶ;

—Τὸν πλανήτη Γῆ, τοῦ εἶπε ὁ Γεωγράφος. Ἔχει καλὴ φήμη...

Κι ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ἔφυγε μὲ τὸ νοῦ του στὸ λουλούδι του.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ἐπισκέπτεται τὴ Γῆ

Ὁ ἑβδομος πλανήτης ἦτανε λοιπὸν ἡ Γῆ.

Ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἕνας κοινὸς πλανήτης. Ἔχει ἑνδεκα βασιλιάδες, ἑπτὰ χιλιάδες γεωγράφους, ἑννιάκόσιες χιλιάδες κερδοσκόπους, ἑπτάμιση ἑκατομμύρια μπεκρήδες, τριακόσια ἑνδεκα ἑκατομμύρια καυχησιάρηδες, μ' ἄλλα λόγια κάπου δύο δισεκατομμύρια «Μεγάλους».

Μόλις ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ βρέθηκε στὴ Γῆ παραξενεύθηκε ποὺ δὲν εἶδε κανένα. Ἐρημιὰ γύρω του, ἀπέραντη ἀμμουδερὴ πεδιάδα. Προχώρησε. Εἶδε ἕνα λουλουδάκι.

—Καλημέρα, εἶπε.

—Καλημέρα, τοῦ ἀπάντησε τὸ λουλουδάκι.

—Ποῦ εἶναι οἱ ἄνθρωποι;

—Οἱ ἄνθρωποι... Θὰ εἶναι κάπου ἔξω — ἑπτὰ. Εἶναι χρόνια ποὺ τοὺς εἶδα. Μὰ δὲν ξέρω ποῦ βρίσκονται τώρα. Ὁ ἄνεμος τοὺς παίρνει. Δὲν ἔχουν ρίζες...

—Ἀντίο, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ.

—Ἀντίο, εἶπε τὸ λουλούδι. Ἀνέβηκε σ' ἕνα ψηλὸ βουνό.

— Ἀπὸ δῶ, εἶπε, θὰ δῶ ὅλον τὸν πλανήτη.

Μὰ δὲν εἶδε ἄλλο ἀπὸ βελονωτές κορυφές.

Προχώρησε, προχώρησε, ἀνάμεσα στοὺς ἄμμους, στὰ θράχια καὶ στὰ χιόνια. Εἶδε τέλος ἕνα δρόμο. Οἱ δρόμοι πάνε στοὺς ἀνθρώπους, σκέφτηκε.

— Καλημέρα, εἶπε στὴν τύχη, μπροστὰ σ' ἕναν τριανταφυλλόκηπο.

— Καλημέρα, εἶπανε τὰ τριαντάφυλλα.

Τὰ κύτταξε ἔμοιαζαν ὅλα μὲ τὸ λουλούδι του. Ἐσφίξε ἡ καρδιά του. Τὸ λουλούδι του τοῦ εἶχε πῆ πῶς ἦταν μοναδικό στὸν κόσμο καὶ νὰ ποῦ εἶχε χιλιάδες καὶ χιλιάδες τέτοια. Ἐπεσε στὴ χλόη κι' ἔκλαιγε.

Ἡ σοφὴ Ἀλεπού

Τὴ στιγμή ἐκείνη πετάχτηκε ἡ Ἀλεπού.

— Καλημέρα, εἶπε τοῦ μικροῦ.

— Καλημέρα, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, μὰ δὲν εἶδε κανένα γύρω του. Ποῦ εἶσαι καὶ ποῖος εἶσαι; Ἐλα νὰ παίξουμε, εἶμαι πολὺ λυπημένος.

— Εἶμαι ἡ Ἀλεπού. Δὲν μπορῶ νὰ παίξω μαζί σου γιατί δὲν εἶμαστε «ἐξοικειωμένοι».

— Τί θὰ πῇ «ἐξοικειωμένοι»;

— Νὰ συνδεдеμένοι.

— Συνδεдеμένοι;

— Ναί, εἶπε ἡ Ἀλεπού. Δὲν εἶσαι ἀκόμα γιὰ μένα παρὰ ἕνα ἀγοράκι ὅμοιο μὲ τ' ἄλλα. Κ' ἐγὼ δὲν σέ χρειάζομαι. Κ' ἐσύ δὲν με χρειάζεσαι. Εἶμαι μιὰ ἄλεπού σὰν ὅλες τὶς ἄλλες. Μὰ ἂν συνδεθούμε θάχουμε ὁ ἕνας τὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου. Θάραι γιὰ σένα μοναδικὴ στὸν κόσμο.

— Ἀρχίζω νὰ καταλαβαίνω... εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ. Εἶ-

ναι ἕνα λουλούδι... πιστεύω πῶς εἶμαι δεμένος μαζί του...

— Συμβαίνει αὐτό, εἶπε. Ἐμένα ἡ ζωὴ μου εἶναι μονότονη. Κυνηγῶ τὶς κότες. Μὲ κυνηγᾶνε οἱ ἄνθρωποι. Ὅλες οἱ κότες μοιάζουν. Κι' ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Λιγάκι ποὺ λὲς στενοχωριέμαι. Μὰ ἂν συνδεθούμε ἐμεῖς οἱ δυὸ ἡ ζωὴ μου θὰ γίνη μονομιὰ ἡλιολούστη. Τὰ θήματά σου ἦταν διαφορετικά ἀπὸ τῶν ἄλλων. Τ' ἄλλα θήματα μὲ κάνουν νὰ χάνομαι κάτω ἀπὸ τὴ γῆ. Τὰ δικά σου μὲ καλοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὴν τρύπα μου, σὰν μιὰ ὁλόγλυκη μουσικὴ. Κύττα. Βλέπεις ἐκεῖ κάτω τὰ χωράφια τοῦ σταριοῦ; Δὲν μοῦ ἀρέσει τὸ ψωμί, κι' οὔτε τὸ τρώγω. Τὰ χωράφια τοῦ σταριοῦ δὲν μοῦ θυμίζουν τίποτε. Τὴ κρίμα. Μὰ ἐσύ ἔχεις χρυσαφιὰ μαλλιά. Τὴ καλὰ θὰ ἦταν νὰ συνδεθούμε. Τὸ χρυσὸ σιτάρι θὰ μοῦ θυμίζε ἐσένα. Καὶ θ' ἀγαπῶ ἔτσι τὸ πέρασμα τοῦ ἀέρα μέσα ἀπὸ τὰ στάχυα...

Ἡ Ἀλεπού σῶπασε καὶ κύτταξε μέσα στὰ μάτια τὸ Μικρὸ Πρίγκιπα.

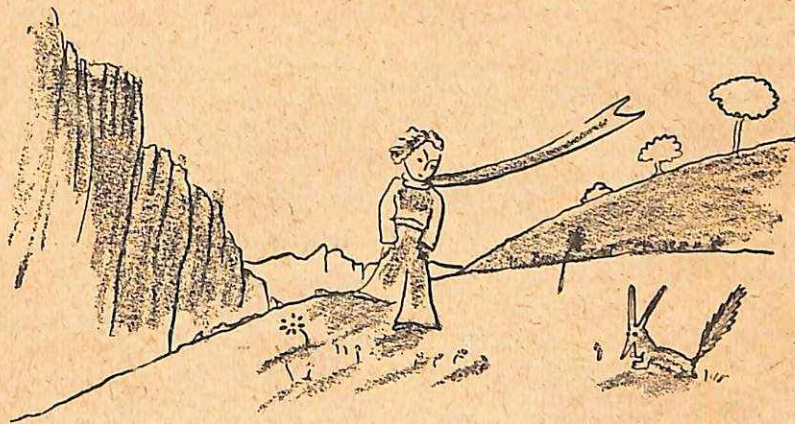
— Ἄν σοῦ ἀρέσει... ἂς συνδεθούμε.

— Πολὺ τὸ θέλω, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, μὰ δὲν ἔχω καθόλου καιρό. Πρέπει νὰ βρῶ φίλους καὶ νὰ μάθω πολλὰ πράγματα.

— Δὲν μπορεῖ νὰ μάθῃ κανεὶς ἄλλα ἀπὸ κείνα ποὺ συνδέεται μαζί τους. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν καιρό νὰ μάθουν τίποτε. Ἀγοράζουν ὅλα τους τὰ πράγματα ἀπ' τοὺς ἐμπόρους. Μὰ μιὰ ποὺ δὲν ὑπάρχουν ἔμποροι φίλων οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν φίλους.

— Τί νὰ κάνω τότε, εἶπε.

— Νάχης ὑπομονή, θὰ καθήσῃ στὴν ἀρχὴ λίγο μακριὰ ἀπὸ μένα ἔτσι δά, στὴ χλόη. Θὰ σέ κυττάω μὲ τὴν ἄκρὴ τοῦ ματιοῦ, μὰ

δὲν θὰ πῆς τίποτε. Ἡ γλῶσσα φέρνει ἀπρόοπτα. Μὰ κάθε μέρα θὰ ἔρχεσαι καὶ πῶς κοντά...

Τὴν ἐπομένη ξαναἦρθε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ.

— Εἶναι καλύτερα νὰ ἔρχεσαι τὴν ἴδια ὥρα. Στις 4 νὰ ποῦμε. Ἀπὸ τὶς τρεῖς θ' ἀρχίσῃ ἡ λαχτάρα μου. Κι' ὅσο περνάει ἡ ὥρα τόσο θὰ μεγαλώνῃ. Στις 4 θ' ἀρχίζω ν' ἀδημονῶ. Θὰ καταλάβω τὴν οὐσίαν τῆς εὐτυχίας.

Ἔτσι ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ συνδέθηκε μὲ τὴν Ἀλεπού. Κι' ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγῃ;

— Ἀ! εἶπε ἡ Ἀλεπού, μούρχεται νὰ κλαίω.

Ἐπειτα εἶπε:

— Πήγαινε νὰ δῇς τὰ τριαντάφυλλα. Θὰ καταλάβῃς τότε πῶς τὸ δικό σου εἶναι μοναδικό στὸν κόσμο. Θὰ ξαναγυρίσῃς νὰ μοῦ πῆς ἀντίο κ' ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ ἕνα μυστικό.

Ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ ἔφυγε νὰ δῇ τὰ τριαντάφυλλα.

— Δὲν μοιάζετε μὲ τὸ δικό μου, εἶπε. Κανεὶς δὲν ἔχει συνδεθῇ μαζί σας, μὲ κανέναν δὲν δεθῆκατε. Εἶστε ὅπως ἦταν ἡ Ἀλεπού μου, μιὰ ἄλεπού ὅμοια μὲ τὶς ἄλλες. Μὰ τώρα συνδεθήκαμε κ' εἶ-

ναι γιὰ μένα ἡ μοναδικὴ στὸν κόσμο.

Καὶ γύρισε ξανά στὴν Ἀλεπού.

— Γειά σου, τῆς εἶπε.

— Γειά σου, ἀπάντησε κ' ἐκείνη. Νὰ καὶ τὸ μυστικό ποῦ σοῦ ὑποσχέθηκα: Δὲν βλέπει κανεὶς τίποτε καλὰ ὅταν δὲν τὸ κυττάει μὲ τὴν καρδιά του. Τὸ ἄξιο εἶναι ἀόρατο στὰ μάτια.

— Τὸ ἄξιο εἶναι ἀόρατο στὰ μάτια, ἐπανέλαβε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ γιὰ νὰ τὸ θυμᾶται.

— Ὁ καιρὸς ποῦ ἔχασες γιὰ τὸ τριαντάφυλλό σου εἶν' ἐκεῖνο ποῦ σὸ κάνει τόσο ἀκριβό.

— Ὁ καιρὸς ποῦ ἔχασα γιὰ τὸ τριαντάφυλλό μου... ἐπανέλαβε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ γιὰ νὰ τὸ θυμᾶται.

Τὰ ἀντιδιψικά χάπια...

— Καλημέρα, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ.

— Καλημέρα, εἶπε ὁ Ἐμπορος.

Ἦταν ἕνας ἔμπορος ποῦ πουλοῦσε ἀντιδιψικά χάπια. Ἐνα τὴ ὀδομάδα καὶ σοῦ κόβεται ἡ δίψα.

— Γιατί τὰ πουλᾷς αὐτά;

— Γιὰ οἰκονομία χρόνου. Κερ-

δίζεις πενήντα τρία λεπτά τη βδομάδα.

— Καί τι τὰ κάνουν τὰ πενήντα τρία αὐτὰ λεπτά ἐκεῖνοι πού τὰ κερδίζουν;

— Ὅ,τι θέλουν.

— Ἐγώ, εἶπε, ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, ἂν εἶχα διαθέσιμα πενήντα τρία λεπτά θὰ τὰ ξόδευα γιὰ νὰ πάω στὴ θρύση...

✱

Εἶμαι στὴν ὄγδοη μέρα τῆς ἀκινήσιας μου στὴν ἔρημο κι' ἄκουσα τὴν ἱστορία τοῦ ἐμπόρου πλίνοντας τὴν τελευταία μου γουλιὰ ἀπ' τὸ νερὸ πού ἔμεινε.

— Ἀ! εἶπα στὸ Μικρὸ Πρίγκιπα, εἶναι πολὺ ὁμορφες οἱ ἀναμνήσεις σου. Μὰ τὸ ἀεροπλάνο μου δὲν διορθώθηκε ἀκόμα. Δὲν ἔχω πιά νερὸ. Θάμουν εὐτυχὴς κ' ἐγὼ ἂν ἔπαιρνα τὰ πόδια μου, νὰ πάω σιγὰ - σιγὰ κατὰ τὴ θρύση.

— Ἡ φίλη μου ἡ Ἀλεπού μου εἶπε...

— Μικρὸ μου ἀγοράκι, ἄσε τώρα τὴν Ἀλεπού σου...

— Γιατί;

— Γιατί θὰ πεθάνω ἀπὸ τὴ δίψα.

Ἀρχίσαμε τὸ ψάξιμο. Περπατούσαμε, περπατούσαμε.

Νύχτωσε. Τ' ἄστρα ἄρχισαν νὰ λαμπυρίζουν. Τὰ κύτταξε σάν μέσα σὲ ὄνειρο.

— Διψᾷς κι' ἐσύ;

— Τὸ νερὸ, εἶπε, μπορεῖ νὰ κἀν καλὸ καὶ στὴν καρδιά.

Φαινόταν κουρασμένος. Κάθησε. Κάθησα κ' ἐγώ.

— Τ' ἄστρα εἶναι ὥραϊα χάρις σ' ἓνα λουλούδι πού δὲν τὸ βλέπω πιά... Κ' ἡ ἔρημος εἶναι ὁμορφι... Κι' αὐτὸ πού τὴν ὁμορφαίνει εἶναι πού κρύβει κάπου ἓνα πηγάδι.

Θυμήθηκα τὴν ἱστορία ἐνός

κρυμμένου θησαυροῦ σὲ κάποιο σπίτι.

— Ναί, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίγκιψ, καὶ τὸ σπίτι καὶ τὴν ἔρημο, τὸ κάθε τι, τὸ ὁμορφαίνει κάτι πού εἶναι κρυμμένο στὴν καρδιά τους...

— Χαίρουμε πού εἶσαι σύμφωνος κ' ἐσύ μὲ τὴν Ἀλεπού μου.

Ἀποκοιμήθηκε. Τὸν πῆρα στὴν ἀγκαλιά μου. Περπατοῦσα. Ἦμουν συγκινημένος. Μοῦ φαινόταν πὼς δὲν ὑπῆρχε τίποτε πὺρ εὐθραυστο στὴ γῆ. Κύτταξα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὸ χλωμὸ προσωπάκι του, τὰ κλεισμένα μάτια του, τὶς ξανθιὲς μποῦκλες τῶν μαλλιών του πού ριγοῦσαν μὲ τὸν ἄνεμο.

Πάνω στὰ μισοανοιγμένα χεῖλη του ἀνθοῦσε ἓνα κρυφὸ χαμόγελο. Κ' εἶπα μέσα μου: «Αὐτὸ πού μὲ συγκινεῖ ἀπὸ τὸν κοιμισμένο Πρίγκιπα εἶναι ἡ πιστὴ ἀγάπη στὸ λουλούδι του, σ' ἓνα λουλούδι πού φέγγει μέσα του ὅπως ἡ φλόγα μιᾶς λάμπας...»

Καὶ τὸν μάντευα πὺρ εὐθραυστο ἀκόμη. Νὰ φυλάγουμε τὶς λάμπες πρέπει. Μιὰ πνοὴ καὶ σβήνουν...

Περπατώντας ἔτσι θρέθηκα μπρὸς σ' ἓνα πηγάδι τὸ πρῶτ.

*Μὲ τὴν καρδιά νὰ ψάχνης
πρέπει...*

Τὸ πηγάδι πού θρήκαμε δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ πηγάδια τῆς Σαχάρας. Ἐμοιαζε μὲ χωριοῦ πηγάδι. Μὰ δὲν ὑπῆρχε ἐκεῖ γύρω οὔτε σκιά χωριοῦ. Νόμιζα πὼς ὀνειρεύομαι.

— Τί παράξενο, τοῦ εἶπα. Ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Ἡ τροχαλία, ὁ κάδος, τὸ σκοινί.

Γέλασε, ἔπιασε τὸ σκοινί, χείδεψε τὴν τροχαλία. Κ' ἡ τροχαλία στρίγγλισε σάν ἀνεμοδείκτης.

— Ἀκούς, εἶπε ὁ Μικρὸς Πρίν-

κιψ, ξυπνήσαμε τὸ πηγάδι, τραγουδάει...

Τράβηξα πάνω γεμᾶτο τὸν κουβά. Μέσα στ' αὐτιά μου ἀντηχοῦσε τὸ τραγούδι τῆς τροχαλίας. Καὶ μέσα στὸ νερὸ εἶδα τὰ παιγνιδίσματα τοῦ ἡλίου.

— Διψῶ ἀπ' τὸ νερὸ αὐτό... μοῦ εἶπε. Δῶσε μου νὰ πιῶ.

Ἦπτε μὲ τὰ μάτια κλειστά. Ἦτανε γλυκὸ σὰ γιορτὴ. Δὲν ἦτανε κοινὸ νερὸ. Γεννήθηκε ἀπὸ τὸ περπάτημά μας κάτω ἀπὸ τὰ ἄστρα, ἀπὸ τὸ μονότονο τραγούδι τῆς τροχαλίας, ἀπὸ τὴν προσπάθειά μου...

— Οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ καλλιεργοῦν χιλιάδες λουλούδια μέσα σ' ἓναν κῆπο... καὶ δὲν βρίσκουν μέσα ἐκεῖ ἐκεῖνο πού ζητοῦνε...

— Καὶ δὲν τὸ βρίσκουν... εἶπα.

— Κι' ὅμως ἐκεῖνο πού ζητοῦνε θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι μέσα σ' ἓνα μόνο τριαντάφυλλο, μέσα σὲ μιὰ σταλιά νερό...

— Καὶ βέβαια, τοῦ εἶπα.

— Μὰ τὰ μάτια εἶναι τυφλά. Μὲ τὴν καρδιά νὰ ψάχνης πρέπει.

Ἦπια. Ξανάσανα.

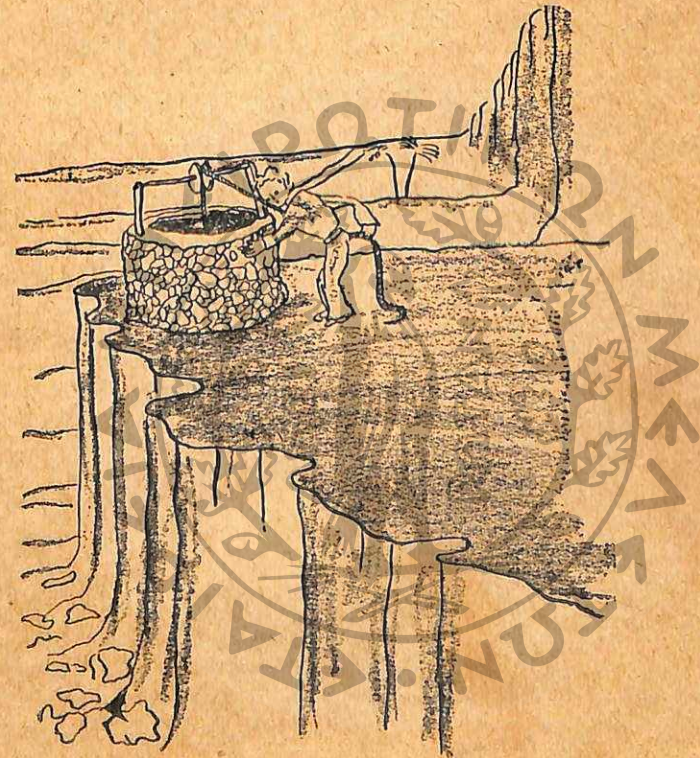
— Πρέπει νὰ κρατήσης τὴν ὑπέσχεσί σου, μοῦπε.

— Ποιὰ ὑπόσχεσι;

— Θυμᾶσαι... τὸ φῶς γιὰ τὸ ἀρνάκι μου... συλλογιέμαι, τὸ λουλούδι μου...

Ἐπειτα εἶπε:

— Ξέρεις... τὸ πέσιμό μου πάνω στὴ Γῆ... Αὐριο εἶναι ἡ ἐπέτειος... Ἐδῶ κοντά... κατέθηκα... Καὶ κοκκίνισε.

Ξανά, χωρίς να θέλω, ένοιωθα ένα παράξενο σφίξιμο στην καρδιά μου. Καί μια έρώτησι ανέβηκε στα χείλη μου...

— "Ε, τότε λοιπόν, δέν ήτανε τυχαίο εκείνο τὸ πρωτὶ πού σέ πρωτόειδα. Πάνε τώρα οκτώ μέρες· περπατούσες έτσι δά, μόνος, ολομόναχος, χίλια μίλλια μακριὰ ἀπὸ κάθε κατοικημένο τόπο. Ξαναγύρισες στὸ ἴδιο ἐκεῖνο σημείο...

Κοκκίνισε ξανά.

— "Ίσως γιατί εἶναι ἡ ἐπέτειος;

— Μά τώρα πρέπει νά πᾶς στή μηχανή σου. "Ελα αὐριο. Θά σέ περιμένω ἐδῶ.

**Πόσο μοῦ ἀρέσει ν' ἀκούω
τὸ γέλιο σου...**

Πλάγι στὸ πηγάδι ἦταν ἕνας μισογκρεμισμένος τοῖχος. Ὁταν γύρισα ἀπ' τὴν δουλειά μου τὸ ἄλλο θράδυ εἶδα ἀπὸ μακριὰ τὸν Πρίγκιπά μου νά κάθεται καθάλλα πάνω στὰ χαλάσματα.

Πήδησε κάτω. Μὲ κύτταξε στὰ μάτια. Τύλιξε τὰ χέρια του γύρω τὸ λαιμό μου. "Ενοιωθα νά χτυπάη ἡ καρδιά μου δυνατά...

— Εἶμαι εὐχαριστημένος πού τὰ κατάφερες μὲ τὴ μηχανή σου.

Θά μπορέσης νά γυρίσης πίσω τώρα.

— Πῶς τὸ ξέρεις;

— Κ' ἐγώ, εἶπε, σήμερα γυρίζω πίσω στὸν πλανήτη μου... Εἶναι πολὺ πιὸ μακριά... πολὺ πιὸ μακριά...

Εἶχε κάτι σοβαρὸ στὸ βλέμμα του. Χαμένο μακριά...

— "Ἐχω τὸ προβατάκι σου. Καί τὸ κασονάκι του. "Ἐχω καί τὸ φίμωτρο...

Καί γέλασε μελαγχολικά.

— Μικρὲ μου φίλε, θέλω νά ξανακούσω τὸ ἀσημένιο γέλιο σου...

— Αὐτὴ τὴ νύχτα κλείνει ὁ χρόνος. Τὸ ἀστράκι μου θά βρισκεται ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸ σημείο πού ἔχω πέσει πέρυσι... Τὸ ἄστρο μου εἶναι ὅμοιο μὲ ὅλα τ' ἄλλα. Θά τὰ κυττᾶς τίς νύχτες καί θά τ' ἀγαπᾶς ὅλα, ὅλα... Κ' ἔπειτα θέλω νά σοῦ κάνω ἕνα δῶρο.

Γελᾷ ἀκόμα.

— Πόσο μοῦ ἀρέσει ν' ἀκούω τὸ γέλιο σου, μικρὸ μου ἀγοράκι.

— "Ακριβῶς αὐτὸ θᾶναι τὸ δῶρο μου... ὅπως ἔγινε μὲ τὸ νερό...

— Τί θές νά πῆς;

— Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ ἄστρο τὸ δικό του. Γι' ἄλλους τὰ ἄστρα εἶναι ὁδηγός. Γι' ἄλλους ἀπλᾶ φωτάκια. Γι' ἄλλους εἶναι μεγάλα προβλήματα. Μὰ ὅλα σιωποῦν... "Εσὺ θάχης τ' ἄστρα ὅπως κανένας ἄλλος...

— Τί θές νά πῆς;

— "Όταν θά κυττᾶς τὸν οὐρανό, τὴ νύχτα, μιά πού θά βρίσκουμαι μέσα σὲ κάποιο ἀπ' αὐτά, μιά πού θά γελῶ μέσα σὲ κάποιο ἀπὸ αὐτά... θᾶναι γιὰ σένα σάν νά γελοῦνε ὅλα τ' ἄστρα... θάχης τὰ ἄστρα πού ξέρουν νά γελοῦν.

Καί γελᾷ ἀκόμη.

Δίστασε λιγάκι, ἔπειτα ἔκανε ἕνα βῆμα. "Εμεινε πάλι μιά στιγμὴ ἀκίνητος. Σιωποῦσε. "Επειτα ἔπεσε ἀπαλὰ ὅπως πέφτει ἕνα δέντρο. Χωρίς θόρυβο, χάρις σὲ τὴν ἄμμο.

☆

Ἐξη χρόνια πέρασαν. Δέν τὴν ἔχω ἀκόμη διηγηθῆ αὐτὴ τὴν ἱστορία. Οἱ σύντροφοι χάρηκαν πού μὲ ξανάδαν. "Ημουν μελαγχολικός. «"Απὸ τὴν κούρασι», τοὺς εἶπα.

Τώρα εἶμαι λιγάκι παρηγορημένος. Θά ἔχη φτάση στὸν πλανήτη του, γιατί, ὅταν ξημέρωσε, δέν τὸν βρῆκα ξαπλωμένο πάνω στὸν ἄμμο.

Πόσο μοῦ ἀρέσει νά κυττάω τ' ἄστρα τὴ νύχτα!

"Εξαφνα εἶδα πῶς δέν τοῦδωσα τὸ φίμωτρό του.

«Μά δέν πειράζει, εἶπα. Θά

προσέχη τὸ ἀρνάκι του. Θά σκεπάζη μὲ τὸ γλόμπο τὸ λουλούδι του».

— Κυττᾶτε καί σεῖς τὸν οὐρανό. Καί ρωτᾶτε: Τὸ ἀρνάκι ἔφαγε ἄραγε τὸ λουλουδάκι... Καί θά δῆτε τότε πῶς ἀλλάζουν ὅλα...

Καί κανένας «Μεγάλος» δέν θά καταλάβῃ ποτὲ πόσο σπουδαῖο πρᾶγμα εἶναι αὐτό.

Κάθε Χριστούγεννα σὲ τὴν Νέα Ὑόρκη, στὰ μεγάλα μαγαζιά, ὑπάρχει ντυμένος ἕνας ἀληθινὸς "Άγιος Βασίλης.

Μιά μητέρα πήρε τὸν γιό της νά πάνε νά ψωνίσουν.

Μπήκαν σ' ἕνα μαγαζὶ καί τραβήσανε ἴσια στὸν "Άγιο Βασίλη.

— Τί θέλεις νά σοῦ φέρω ἐφέτος; ρωτᾷ τὸν μικρὸ ὁ "Άγιος Βασίλης.

— "Ένα αὐτοκινητάκι, ἕνα τραῖνο καί μιά μεγάλη μπάλα.

— Καλά, θά φροντίσω, ἀπαντᾷ ὁ "Άγιος Βασίλης.

Φεύγουν ἀπὸ τὸ πρῶτο μαγαζὶ, μπαίνουν σ' ἕνα ἄλλο καί πηγαίνουν πάλι στὸν "Άγιο Βασίλη.

— Θέλω ἕνα αὐτοκινητάκι, ἕνα τραῖνο καί μιά μεγάλη μπάλα, τοῦ λέει ὁ μικρός.

— Θά τὰ ἔχης, ἀπαντᾷ ὁ "Άγιος Βασίλης. Μοῦ ὑπόσχεσαι ὅμως πῶς θά εἶσαι καλὸ παιδί;

«Ὁ μικρὸς τὸν κύτταξε καλὰ-καλὰ καί γύρισε σὲ τὴν μητέρα του:

— Μαμά, δέν γυρίζουμε καλύτερα στὸν ἄλλον; "Εκείνος δέν μοῦ ζήτησε νὰ τοῦ ὑποσχεθῶ τίποτε.

Αθηναίσις

Βραδινὰς Μόδας

καὶ οἱ Δεῖνα

Χραιοτέρες Αθηναίσις

Ἦθε ἡ στιγμή νὰ μιλήσωμε γιὰ βραδινὰ φορέματα, διότι ἂν πρόκει-
ται νὰ φορεθοῦν λίγα καὶ ἀπὸ λίγες
σ' αὐτὴν τὴν ἐλάχιστα κοσμικὴ περίο-
δο πού ζοῦμε, πάντως τώρα θὰ φορε-
θοῦν στὰ διάφορα «ρεβεγιόν», στὶς μι-
κρὲς χορευτικὲς συγκεντρώσεις τῶν ἐ-
ορτῶν, στὶς λίγες ἐπίσημες δεξιώσεις
τῆς ἐποχῆς.

Τὰ βραδινὰ τῆς τωρινῆς μόδας εἴ-
ναι, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσῃ κανεὶς
ἀμέσως, καταστρεπτικὰ ἀπὸ οἰκονομι-
κῆς ἀπόψεως. Ὁραιότατα στὸ μάτι,
ἀπολύτως κολακευτικά, ἀλλὰ... πανά-
κριβα. Διότι ἔχουν ἀπαιτήσεις πολ-
λές. Ζητοῦν ὠραία ὑφάσματα καὶ ἀ-
μέτρητες πῆχες. Χρήματα πού ἔφθα-
ναν ἄλλοτε γιὰ δέκα ὠραία φορέματα,
φθάνουν ἐφέτος μόνον γιὰ ἓνα. Πε-
ντα, ἑξήντα, ἑνενήντα πῆχες... Τὸ φό-
ρεμα τὸ βραδινὸ ἔχει γίνεῖ ἓνα εἶδος
ὑπερπολυτελείας, ἓνα κόσμημα. Γι'
αὐτό, σήμερα πρέπει κανεὶς νὰ τὸ ἀν-
τιμετωπίσῃ ἀλλοιῶς. Ἄν μὴ γυ-
αίκα πρέπει νὰ ἔχῃ ἓνα βραδινό, ὅπως καμ-
μιὰ φορὰ ἓνας ἄνδρας πρέπει νὰ ἔχῃ
φράκο ἢ σμόκιν, ἢ στολή, πρέπει νὰ
τὸ σκεφθῇ πολὺ καλὰ, νὰ τὸ μελετή-
σῃ καὶ νὰ μὴ τὸ παραγγείλῃ σὰν ἐ-
φήμερη τουαλέττα, ἀλλὰ σὰν ρούχο
πού θὰ φορεθῇ πολλὰς φορὲς καὶ ἐφέ-
τος, καὶ τοῦ χρό-ου, καὶ τὸν ἀντί-
χρονο..

Ἦδη τὸ ὑψηλὸ παράδειγμα δόθηκε
ἀπὸ τὴν πρώτη κυρία τοῦ τόπου εἰς
τὸν τελευταῖο Ἀνακτορικὸ χορὸ ἐπ'
εὐκαιρίᾳ τῶν γενεθλίων τοῦ Βασιλέ-
ως. Θ' ἀκούσατε ἴσως ὅτι ἡ Βασίλισ-
σα Φρειδερίκη φοροῦσε ἓνα θαυμάσιο
φόρεμα ἀπὸ τούλλια ροζ καὶ λευκά,
πλισσὲ καὶ κεντημένα, μὲ παγιέττες.
Ἕνα θαυμάσιο ἀληθινὰ φόρεμα, τὸ ὡ-
ραιότερο τῆς βραδυᾶς. Ἀλλὰ —καὶ
γι' αὐτὸ τὸ ἀ.α.φέρω ἐδῶ— φόρεμα
περσινό. Ἡ Βασίλισσα τὸ εἶχε ξανα-
φορέσει, τὸ περίφημο αὐτὸ «Ἀμερικ»
τοῦ Ντιόρ, πέρυσι, εἰς τὴν δεξίωσι
πού ἐδόθη εἰς τὰ Ἀνάκτορα πρὸς τι-
μὴν τῆς Πριγκιπίσσης Ἑλισσάβετ
καὶ τοῦ Δουκὸς τοῦ Ἑδιμβούργου.
Αὐτὸ εἶναι ἓ α πολὺτιμο μάθημα γιὰ
πολλὰς πού πιστεύουν ὅτι κάθε τι περ-
σινὸ πρέπει νὰ καταδικάζεται. Ἄν ἡ
ἴδια ἡ Βασίλισσα, εἰς τὸν πρῶτο χο-
ρὸ πού δίδεται ὕστερα ἀπὸ δεκαετη-
ρίδες εἰς τὸ Παλάτι, δὲ, δίστασε νὰ
διαλέξῃ ἀνάμεσα στὰ φορέματά της
ὄχι τὸ πιὸ καινούργιο, τὸ τελευταῖο
μοντέλλο, ἀλλὰ αὐτὸ πού τῆς ἄρεσε
περισσότερο, ἄσχετα ἂν ἦταν φετει-
νὸ ἢ ὄχι, νομίζω ὅτι καμμιὰ ἄλλη δὲν
μπορεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ κυνηγητὸ
τοῦ «καινούργιου».

✱

Συνεπῶς μᾶς μένει νὰ διαλέξωμε
κάτι τὸ «ὠραῖο», τὸ γερό, ἓνα φόρε-

μα καλοραμμένο, ἀπὸ καλὰ ὑλικά, σὲ
γραμμὴ κλασσικὴ, χωρὶς ἐκκεντρίκο-
τητες. Σ' αὐτὴν τὴν κατηγορίᾳ ἀνή-
κει πιστεῦω περισσότερο ἀπὸ κάθε
ἄλλο τὸ βραδινὸ πού ἀποτελεῖται ἀπὸ
δύο κομμάτια, δηλαδή ἀπὸ μία φαρ-
διὰ, πλούσια φούστα, ἀπὸ σατέν, δε-
λούδο ἢ μπροκάρ, καὶ ἀπὸ ἓνα ἢ πολ-
λοὺς διαφορετικοὺς μπουστους. Μιὰ
φαρδιὰ φούστα ἀπὸ σατέν μαῦρο, γιὰ
παράδειγμα, παίρνει ἀπὸ ἀμέτρητες
παραλλαγές. Μὲ μαῦρο κλειστὸ κορ-
σὰξ γί.εται φόρεμα γιὰ ἐπίσημο γεῦ-
μα, ἐνῶ μὲ ἓνα λευκὸ ἢ κεντημένο ντε-
κολτέ κορσὰξ μεταβάλλεται ἀμέσως
σὲ φόρεμα χοροῦ. Μιὰ μπλούζα ἀπὸ
νταντέλλα μαῦρη, μιὰ ἐσόρπα τούλι-
νη, μιὰ φαρδιὰ ζώνη... Ὅλα χρησι-
μεύουν γιὰ νὰ ἀλλάξουν τὸ σύνολο,
χωρὶς νὰ προσθέτουν σπουδαῖα ἐξοδα.
Κατὰ βάθος ἔχομε γυρίσει κοντὰ στὴν
ὠραία φορεσιὰ τῆς Βασίλισσης Ἀ

μαλίας, ὅπου ἐκτὸς δέβαια ἀπὸ τὸ
κοντογούνη, ἢ φούστα ἔπαιζε τὸν
σπουδαιότερο ρόλο. Τώρα καὶ μὲ
τούλλια, καὶ μὲ μουσελίνες, γίνονται
φορέματα πλούσια, ἐλαφρὰ, πού φο-
ριοῦνται καὶ ἐφέτος καὶ τοῦ χρόνου. Εἴ-
ναι φανερόν —ἐκτὸς ἂν πέσῃ καμμιὰ
οὐρανοκατέβατη ἰδέα εἰς τὸν ἐπικίν-
δυνο κ. Ντιόρ— ὅτι γιὰ λίγα χρόνια
θὰ ἔχωμε βαρύτιμα βραδι.ὰ. Εἶναι πά-
ρα πολὺ ὠραῖα, πάρα πολὺ διακοσμη-
τικά, συμφέρουν πάρα πολὺ εἰς τὴν
γαλλικὴν βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ
εἰς τὴν Λυὼν μὲ τὰ θαυμάσια μετα-
ξωτά, ὥστε νὰ ἐγκαταλειφθοῦν γρήγο-
ρα. Γι' αὐτὸ μὴ ξεδῶσετε χρήματα γιὰ
κανένα μίζερο οἰκονομικὸ βραδινό, πού
θὰ πάθῃ τελείως χαμένο. Μὴ σκεφθῇτε
πρὸ παντὸς δύο βραδι.ὰ φορέματα
Ἕνα καὶ καλὸ. Καὶ φοράτε το συνέ-
χεια, ὅταν βρίσκετε τὶς εὐκαιρίες.

Καὶ οἱ Δεῖνα ὠραιότερες

Ἕνα γράμμα πού ἔλαβα τελευταίως
μὲ ἔκανε νὰ καταλάβω ὅτι ὁ κατάλο-
γος πού ἀνέφερα τὶς «δέκα Κομφώ-
τερες Ἀθηναίσις» («Ἐκλογὴ» Ἰουλίου
1951), εἶχε τελείως παρεξηγηθῇ. Διό-
τι μὴ ἀναγνώστρια, πού φαίνεται ὅτι
τὸν εἶχε διαβάσει μὲ πολλὴ εὐσυνεί-
δησι, μοῦ παρεπονήθηκε ὅτι γνῶρισε
μὴ ἀπὸ τὶς «δέκα ὠραιότερες» καὶ
ὅτι δὲν τὴν βρῆκε ὠραία. Καί, πολὺ
κολακευτικὸ γιὰ τὴν μικρὴ «Ἐκλογή»
ἓνα ἐλληνοαμερικανικὸ περιοδικό, βάζει
τὸν κατάλογο, μὲ τὸν λανθασμένον τί-
τλο, οἱ «δέκα ὠραιότερες Ἀθηναίσις».
Λάθος μεγάλο. Ἔστω καὶ ἂν μερικὲς
τυχερὲς «κομφώτερες» τυχαίην νὰ εἴ-
ναι «ὠραῖαι», τὸ ἓνα διαφέρει τόσο
πολὺ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὥστε δὲν πρέπει νὰ
συγχέονται. Μία κομπή μπορεῖ νὰ μὴ
εἶναι διόλου ὠραία, ὅπως μὴ ὠραία
μπορεῖ νὰ μὴ εἶναι καθόλου κομπή.
Καὶ ἂ, μοῦ πῆτε νὰ διαλέξω, θὰ προ-
τιμῶ πολὺ τὴν πρώτην κατηγορίαν,
πού ἔχει καὶ πολὺ μεγαλύτερη ἀντο-
χὴ στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου.

Ἀλλὰ μὴ καὶ φθάσαμε ἐκεῖ γιατί
νὰ μὴ ἀναφέρωμε καὶ τὶς «δέκα ὡ-
ραιότερες Ἀθηναίσις»; Κατὰ τὴν γνώ-
μην μᾶς φυσικά, καὶ μὲ ὅλη τὴ διάθε-
σιν νὰ δεχθοῦμε ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες
καὶ ἀναγνώστριάς μας νέον κατάλο-
γον. Οἱ ὠραῖες, κατὰ τὴν ἀντίληψί
μας, δὲν εἶναι οἱ νόστιμες, οἱ χαρι-
τωμένες, οἱ γοητευτικὲς, οἱ τσαχπί-
νες. Τὶς ὁμορφες, τὴν ὁμορφὴν πρέπει
νὰ μπορεῖς νὰ τὴν φαντασθῇς ἀκίνη-
το ἄγαλμα, χωρὶς αὐτὴ ἢ ἀπάθεια, ἢ
ἀδιαφορία νὰ τῆς ἀφαιρῇ τὸν τίτλο.
Ἡ ὠραιότης βασίζεται στὴν γραμμὴ
τοῦ προσώπου, στὸ δερμα, στὰ μάτια
στὰ μαλλιά, στὸ κορμί, καὶ ὄχι στὴ
κίνησι, στὸ ὕψος, στὸ γέλιο. Ἄν ἡ
ὠραία τὰ ἔχῃ καὶ αὐτὰ, τότε εἶναι
κάτι περισσότερο, εἶναι γόησσα... Ἀλ-
λὰ γιὰ νὰ μὴ γίνωμε σὰν περιοδικὸ
κινηματογραφικόν, δὲν θὰ ἀποτολμῶ-
με δέβαια ν' ἀρχίσωμε νὰ μετράμε γό-
ησες. Ἀκολουθώντας λοιπὸν ἀλφαβη-
τικὴν σειράν, δίδομε τὸν κατάλογο τῆς

«Εκλογής», για τις «Δέκα ωραιότερες Άθηναιές» και περιμένουμε τόν κατάλογο των αναγνωστών μας, έα, διαφωνούν με την διαλογή μας:

- 1) Κα Μίνα Άναστασιάδη
- 2) » Ίσμήνη Ήσαϊα
- 3) Δα Άμαλία Κανελλοπούλου
- 4) Κα Άλεξ. Λόντου-Κανελλοπούλου
- 5) » Ίωάννα Λούρου

Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

- 1) Κα Ρένα Άνδρεάδη
- 2) » Καίτη Άργυροπούλου
- 3) » Χριστ. Γιαννούλη
- 4) » Νέλλη Ήλιάσκου
- 5) » Μαρία Καρέλλα
- 6) » Ίρις Κοντομιχάλου
- 7) » Ίωάννα Λούρου
- 8) » Μελίνα Μερκούρη
- 9) » Ντόλλυ Ρουσέν
- 10) » Ντιντή Σερπιέρη

- 6) » Μελίνα Χαροκόπου
- 7) » Νάδια Ρήζ
- 8) » Ντιντή Σερπιέρη
- 9 Δα Ντία Τσιμώνου
- 10) Κα Νάδα Φίλινα-Παπαδοπούλου

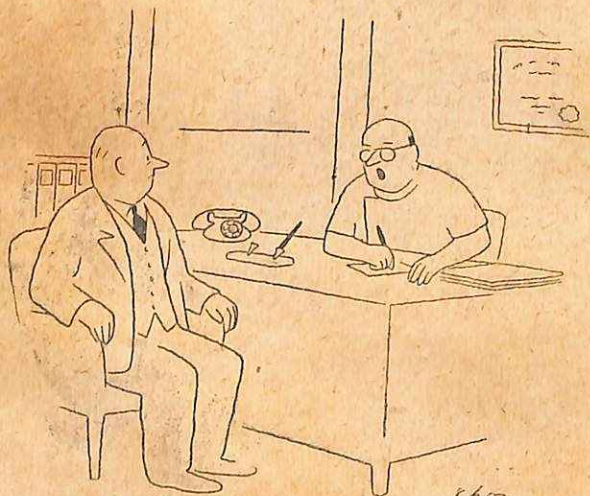
Και για να θυμίσουμε και τις «Δέκα κομψότερες» αναδημοσιεύσαμε τόν κατάλογο:

Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

- 1) Κα Ρένα Άνδρεάδη
- 2) » Καίτη Άργυροπούλου
- 3) » Νέλλη Ήλιάσκου
- 4) » Μαρία Καρέλλα
- 5) » Έλένη Κωνσταντινίδη
- 6) » Ίωάννα Λούρου
- 7) » Μελίνα Μερκούρη
- 8) » Τιτίκα Μπενάκη
- 9) » Νάδια Ρήζ
- 10) » Ντιντή Σερπιέρη

ΜΑΡΙΝΑ

ΣΙΓΟΥΡΗ ΣΥΝΤΑΓΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΥΟ

— Λοιπόν... θά σ'ας κόψω τόν κάπνισμα και τὰ ποτά — έντελῶς — τουλάχιστον ὥσπου νά ἐξοφλήσετε τόν λογαριασμό σας.

Ε.Δ.Ι

Μαγιονέζα ΕΚΜΑ

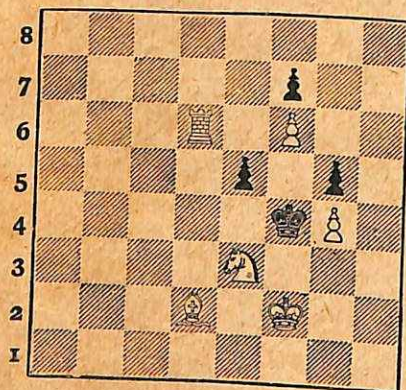
ΚΑΝΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΔΕΝ ΕΥΤΥΧΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ & ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ ΟΣΟ Η ΜΑΓΙΟΝΕΖΑ ΕΚΜΑ ΤΡΟΦΗ ΙΔΕΩΔΗΣ διότι περιέχει 7.500 - 8.000 ΘΕΡΜΙΔΕΣ κατ' κιλό. ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ Α & D ὅσες τὸ μπουρουνέλαιο. ΒΙΤΑΜΙΝΗ C καὶ ΦΩΣΦΑΤΙΔΑΣ. ΕΙΝΑΙ ΚΑΤ' ΕΞΟΧΗΝ ΕΥΠΕΠΤΟΣ καὶ καταλληλοτάτη διὰ ΠΑΙΔΙΑ.

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 43
OTTO FUSS
ΜΑΥΡΑ (4)

α β γ δ ε ζ η θ
ΛΕΥΚΑ (6)
ΛΕΥΚΑ : Ρ2, Π6, Α6, Ε3. Σ6.
ΜΑΥΡΑ : Ρ4, Σ5, Ζ7, Η5.
Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε
τρεις κινήσεις.

Αρ. 44. F. METZENAUER. Λευκά
(9) : Ρ07. Πγ1. Ζ5. Α63. Ιγ5. Ζ1.
Σ64. γ2. η6.

Μαύρα (9) : Ρ2, Πα6. Αα8. Σ65.
γ3. ε3. Ζ2. η7. 06.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε
τρεις κινήσεις.

Απροσδόκητο κλειδί. Θεματικό πρό-
βλημα με υπέροχο κατασκευήν. Το πρό-
βλημα αυτό έλαβε δεύτερον βραβείο
εις διαγωνισμόν τινά «CAISSA» τὸ 1950.

Αρ. 45. F. VON WARDENER. Λευκά
(7) : Ρη3. Βε3. Π06. Αε8. Σ62. δ3.
ε5.

Μαύρα (6) : Ργ5. Π64. Σ63. 64.
δ5. Ζ7.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε
τρεις κινήσεις.

Αρ. 46. L. M. de YOYNG. Λευκά
(8) : Ρη1. Βγ1. Π61. 07. Αγ8. Ια6.
Ζ5. Σ64.

Μαύρα (9) : Ργ6. Αη7. Ιγ4. ε8.
Σ65. 66. δ3. ε4. Ζ6.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε
«δύο» κινήσεις. Ωραιότατο κλειδί. Και
τά τρία παραπάνω προβλήματα, τὸ 43,
45 και 46, λύνονται με έξαναγκασμὸν
κινήσεως.

Ἡ ωραιότατη αὐτὴ σύντομη παρτίδα
παίχθηκε τὸν Αὐγούστου π. ἔ. σὺν διενέξ
ἀγώνισμα τῆς Travemünde. Λευκά (L.
SCHMID). Μαύρα PROF. E. RICHTER.
1) ε4, ε5. 2) ΙΖ3, Ζ5. 3) ΙΧε5, ΒΖ6.
4) Ιγ4, ΖΧε4. 5) Ιγ3, Βε6. 6) δ4!
ε4Χδ3+ (EN PASSANT) ἀντὶ τῆς διελεύ-
σει+ 7) Ιε3, Αδ4. 8) ΑΧδ3, ΑΧγ3+
9) 6Χγ3, Ιε7. 10) 0—0, δ5 (γιὰ τὰ
Μαύρα ἀπεκλείετο τὸ Ροκὲ λόγω Αγ4!
δ5! 12) ΙΧδ5, Ρδ8. 13) Πε1! με ἀ-
πώλειαν ἑνὸς πεσσού) 11) Πε1! (τὴν
Ρα ἀπειλεῖται ΙΖ5! Ἐάν τὰ Μαύρα
προσπαροῦσαν ἐδῶ ν' ἀμυνθοῦν ἀπαν-
τώντας με 11)... Βδ6 θὰ ἀκολουθοῦ-
σε ὁ ἐξῆς θαυμασιὸς συνδυασμὸς κινή-
σεων : 12) ΙΧδ5! ΒΧδ5. 13) Αη6+,
Ρδ8. Σὲ ἄλλες τυχόν κινήσεις χάνεται
ἡ Ντάμα. 14) Αη5!! ΒΧδ1. 15) ΑΧ
ε7+, Ρδ7. 16) ΠαΧδ1+, Ργ6. 17)
Αη4+ με σύντομον μάτ! 11)... Ιδ8—
γ6. 12) ΙΖ5, ΒΖ6. 13) ΙΧε7, ΙΧε7. 14)
Βδ5+ η6 (Ἐάν 14)... ΒΖ7 τότε ΠΧ
ε7+! ΡΧε7. 16) Αα3+, ΡΖ6. 17)
ΒΖ3+ κ.λ.π.) 15) Αη5! ΒΖ7. 16) ΠΧ
ε7+! ΒΧε7. 17) ΑΧη6+ καὶ τὰ Μαύ-
ρα ἐγκατέλειψαν.

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

Λευκά (11) : Ρη1. Βη5. Π61. Ζ1.
Α02. ΙΖ5. Σα3. ε3. Ζ2. η2. 02.

Μαύρα (11) : Ρη8. Βε6. Πα8. Ζ8.
Ιε4. η6. Σα6. γ5. Ζ7. η7. 07.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἡ τελευταία κί-
νησις τῶν Μαύρων ἦτο ΙΖ6—ε4.

Τώρα εἶναι ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ
παίξουν.

Ἐσεῖς τί θὰ παίζατε στὴ θέσι τους;
Ἡ σωστὴ ἀπάντησις εἶναι... σκε-
φθῆτε λιγάκι μόνοι σας : 1) Βη5—06!!
Καὶ τὰ Μαύρα ἀναγκάζονται νὰ ἐγκατα-
λείψουν τὴν παρτίδα!

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΤ

Μερικοὶ συνθέται προβλημάτων, συν-
θέτουν γιὰ «τὸ μάτι!» δηλαδὴ γιὰ τὴν
ὀπτικὴν εὐχαρίστησι πού παρουσιάζει σὺν
λύτῃ μίᾳ ὀρισμένη θέσει ἡ μίᾳ ὀρισμέ-
νῃ εἰκὼνα τοῦ ματ.

Πάρτε τὴ σκακιέρα σας καὶ τοποθε-
τήστε τὰ παρακάτω κομμάτια :

Λευκά (6) : Ρα8, Βε4. Αα3. 63.
Ιε1. ε2.

Μαύρα (5) : Ρδ2. Αγ3. Ιε5. Ζ5. 03.
Στὸ πρόβλημα αὐτὸ τοῦ J. MOLLER
παίζουν τὰ Λευκά καὶ κάνουν μάτ σὲ
«τρεις» κινήσεις.

Ἴδου καὶ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος
αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον συνετέθη χάριν τῆς τε-
λικῆς εἰκόνος τοῦ ματ :

1) Ιε2—η3! (ἀπειλεῖ Ιη3—Ζ1+ μάτ)
τὰ Μαύρα ἀπαντοῦν με 1)... ΙΖ5—
ε3 (Ἐάν ἀπαντήσουν με ΙΖ5Χη3 τότε
τὰ Λευκά παίζουν Αα3—γ1+ καὶ μάτ
με Βγ2+) Τὰ Λευκά συνεχίζουν τώρα
2) Βε4—δ3+!! καὶ τὰ Μαύρα ἀπαν-
τοῦν 2)... Ιε5Χδ3 (Ἐάν ἀπαντήσουν
Ρδ2Χε1, τότε Βδ3—ε2+ μάτ) καὶ τώρα
τὰ Λευκά κάνουν στὴν τρίτη κίνησι μάτ
με : Ιε1—Ζ3+.

Τί σας λέει τώρα ἡ εἰκὼνα αὕτη; Δὲν
εἶναι περίεργος θέσις.

Ἴδου καὶ ἄλλο ἓνα ὅπου ἡ ἀρχικὴ
θέσις εἶναι περίεργη, καὶ παρουσιάζει
τὸν «ἀμπαρωμένο» μαῦρο Βασιλιά. Εἶ-
ναι μίᾳ σύνθεσις τοῦ J. JESPERSEN.

Τοποθετήστε λοιπὸν τὴ σκακιέρα σας
τὰ παρακάτω κομμάτια :

Λευκά (3) : Ρε2, Βα5, Π64.

Μαύρα (9) : Ρδ5, Σγ4, γ5, γ6, δ4,
δ6, ε4, ε5, ε6.

Τὰ Λευκά παίζουν καὶ κάνουν μάτ σὲ
«τέσσερες» κινήσεις.

Ἡ λύσις εἶναι αὕτη :

1) Βα1! δ3+ 2) Ρε4 κατὰ βούλησιν.
3) Π64—65! κατὰ βούλησιν καὶ μάτ εἰς
τὴν τετάρτην κίνησιν. Ἐάν πάλι ἀντὶ
1) ... δ3+ παίξουν τὰ Μαύρα 1)...
ε3, τότε 2) Β01+, ε4. 3) Β05+ καὶ
μάτ στὴν τετάρτην κίνησιν. Σὲ 1)...
γ3 ἀκολουθεῖ 2) Βα2+ κ.λ.π.

ΟΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΣΤΟ ΣΚΑΚΙ

Τὸ νὰ μετατρέπεται ἓνα πόνι πού ἔ-
χει φθάσει στὴν τελευταία γραμμὴ σὲ
βασιλίσσα εἶναι κάτι τὸ φυσικώτατον.
Ὅταν ὁμοῦ ὁ παίκτης ἀναγκάζεται καμ-
μιὰ φορὰ νὰ διαλέγῃ μίᾳ κατώτερη φι-
γούρα γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ κανένα κρυμ-
μένο συνδυασμὸ ἢ σίγουρο μάτ, δημιουρ-
γοῦνται συχνά, ωραιότατες θέσεις καὶ
εἰκόνες. Στὸ καλλιτεχνικὸ σκάκι συ-
ναντὰ κανεὶς συχνὰ προβλήματα τοῦ εἴ-
δους αὐτοῦ.

Ἐνα παράδειγμα μίᾳ σύνθεσις τοῦ
G. PFEIFFER.

Λευκά (4) : Ργ1. Β05. ΣΖ5. η7.
Μαύρα (2) : Ρα1. Πα2.

Τὰ Λευκά παίζουν καὶ κάνουν μάτ σὲ
«τρεις» κινήσεις.

Ἐάν ἐδῶ τὰ Λευκά παίζουν 1) η7—
η8 Βασιλίσσα; τὰ Μαύρα ἀπαντοῦν ἀ-
μέσως : 1)... Πα2—γ2+ 2) Ργ1Χγ2
καὶ ἔχουμε πᾶτι!

Αὐτὸ τὸ λάθος ὁδηγεῖ καὶ στὴ λύσι :

1) η7—η8 Πύργος! τώρα σὲ Πα2—
γ2+ μπορεῖ νὰ παρθῇ ὁ Πύργος καὶ σὲ
ἄλλες κινήσεις ὁδηγεῖ τὸ Β08+ ἢ Πα8+
σὲ μάτ.

Μία χαριτωμένη μανιατούρα!

I. X.

(Λύσις στὴ σελίδα 144)

ΠΑΤΡΙΣ

Ἀνώνυμος Ἑταιρία Ἀσφαλίσεων

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ 21.— ΤΗΛ. 54.004, 54005 54015

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΠΥΡΟΣ — ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ — ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ

Τὸ ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο: «Τὰ Νιά-
ρα», «Ἐκλογὴ» Δεκεμβρίου 1951, ἦ-
ταν ὀπτόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ
François Mauriac πού μεταφράσθηκε ἀ-
πὸ τὸν Γιάννη Λάμψα. "Ἐκδ. Κακου-
λίδη.

Τὸ ποίημα «Χριστούγεννα» στὸ
τεῦχος Ἰανουαρίου 1951.
εἶναι τοῦ κ. Ἀννίνου καὶ πρωτοδημο-
σιεύθηκε στὸ «Ἀγροτικὸ Μέλλον», τὸ
1938.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ «ΜΩΣΑΪΚΟ»

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Σοῦ ἔστειλα δυὸ θαυμάσια ἀνέκδοτα
γι' αὐτὲς τὶς δυὸ περίφημες σελίδες
σου πού θὰ γίνουν ἀσφαλῶς γρήγορα
οἱ πιὸ ἀγαπητὲς ὅλου τοῦ περιοδικοῦ.
Μιλῶ φυσικὰ γιὰ τὸ «Μωσαϊκὸ τῆς
Ζωῆς». Τὰ ἀνέκδοτά μου ὅμως δὲν τὰ
εἶδα. Τὶς πενήντα μου χιλιάδες δὲν τὶς
εἰσέπραξα. Ἐγὼ μελαγχολῶ καὶ ἡ
συντροφιά μου πού εἶχε συμφωνήσει ὁ-
τι τὰ ἀνέκδοτά μου ἦταν θαυμάσια,
τώρα μὲ κοροϊδεύει. Τί θὰ γίνη;

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
28ης Ὀκτωβρίου 17
Ἀθῆναι

Ἐκατοντάδες φθάνουν τὰ γράμμα-
τα καὶ τὰ ἀνέκδοτα ἔχουν πλημμυρί-
σει τὸ Γραφεῖο τῆς «Ἐκλογῆς». Μὲ
ἀνέλπιστη προθυμία οἱ ἀναγνώστες
μας μᾶς στέλνουν ἀμέτρητα πετράδια
γιὰ τὸ Μωσαϊκὸ μας καὶ μιά ἀπὸ τὶς
κυριώτερες ἐργασίες τοῦ συντακτικοῦ
προσωπικοῦ τῆς «Ἐκλογῆς» εἶναι ἡ δι-
σλογία τους. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε
ὅτι τὰ περισσότερα εἶναι χαριτωμένα,
γεμάτα χιούμορ καὶ εὐφύα. Δυστυ-
χῶς ὅμως θὰ χρειάζομασταν ὅλες τὶς
σελίδες τῆς «Ἐκλογῆς» καὶ κάτι πα-
ραπάνω γιὰ νὰ τὰ δημοσιεύσωμε. Τὰ
πετράδια λοιπὸν τοῦ Μωσαϊκοῦ περ-

νοῦν ἀπὸ μιά σίτα, ἡ ὁποία ἀφίνει,
ἀπ' ἔξω:

- α) "Ὅσα δὲν εἶναι ἑλληνικά.
- β) "Ὅσα ἐμφανίζονται ὡς ἑλληνικά
ἀλλὰ εἶναι γνωστὰ ξένα ἀνέκδοτα ἑλ-
ληνοποιημένα.
- γ) "Ὅσα εἶναι τελείως δυσανάγνω-
στα.
- δ) "Ὅσα εἶναι κλασσικά, ἀρχαῖα ἢ
ἱστορικά καὶ συνεπῶς πασίγνωστα.
- ε) "Ὅσα εἶναι τολμηρὰ καὶ δὲν ἀρ-
μόζουν στὸν γενικὸ τόνο τῆς «Ἐκλο-
γῆς».

στ) "Ὅσα εἰρωνεύονται τὰ θεῖα καὶ
τὶς ἀρχὲς τοῦ τόπου.

Καὶ φυσικὰ ὅσα δὲν φαίνονται εἰς
τὴν Ἐπιτροπὴν πού τὰ διαβάξει οὔτε
ἐνδιαφέροντα, οὔτε πρωτότυπα, οὔτε
ἀστεία.

Ἐπίσης μερικὰ ἔρχονται ἀργά.
Πάντως, τὰ ἀνέκδοτα τοῦ κ. Ἀναγνω-
στοπούλου βρίσκονται ἔξω ἀπὸ ὅλες
αὐτὲς τὶς κατηγορίες. Θὰ δημοσιευ-
θοῦν μὲ τὴ σειρά τους. Ἀς κάμῃ ὁ ἀ-
ναγνώστης μας λίγη ὑπομονή καὶ λί-
γη οἰκονομία...

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Στὸ τεῦχος τοῦ Νοεμβρίου εἶδα νὰ
μιλάτε γιὰ ἑτοιμα φορέματα. Δὲν νο-
μίζω ὅτι ἡ «Μαρίνα» ἔχει δίκιο πού
δὲν ἀγαπᾷ τὶς ράφτες τοῦ σπιτιοῦ.
Ἡ ἐργαζόμενη γυναῖκα ἔχει πολλὰ
γιὰ τὴ ραπτική, ἔχει καλὸ γούστο καὶ
κάτι πού θὰ δῇ στὸ φηγουρίνι ἢ στὸν
κινηματογράφου θὰ τὸ πετύχῃ ὥραϊα στὸ
σπίτι, ἂν ἔχῃ καλὴ ράφτρα. "Ὅσο γιὰ
τὰ τρεχάματα, στίς γυναῖκες ἀρέσουν
αὐτά. Ἄν δὲν βγοῦν νὰ πάρουν σῶμα
νὰ τὰ καταστήματα ἀρρωσταίνουν.
Ἀφίστε λοιπὸν νὰ ζήσουν τὰ φτωχὰ
κορίτσια, ἐκτὸς ἂν ἔχετε ξενομανία καὶ
θέλετε νὰ ζοῦμε ἀμερικάνικα.

Μὲ αὐτὰ πού γράφω δὲν θέλω νὰ νο-

μίσετε ὅτι μειώνεται ἡ ἀγάπη μου γιὰ
τὴν «Ἐκλογή»...

ΑΝΑΣΤ. ΑΝ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ
Πυροβολητῆς Β.Σ.Τ. 904

Μᾶς παρεξήγησε ὁ ἀναγνώστης
μας. Τὴ ραφτρούλα τοῦ σπιτιοῦ τὴν
ἀγαποῦμε καὶ τὴν χρειάζομεθα ὅλοι.
Ἀλλὰ δυστυχῶς, αὐτὴ μᾶς γελάει,
αὐτὴ δὲν μᾶς ἔρχεται καὶ μᾶς στέλνει
ἀναγκαστικῶς στὰ ἑτοιμα. Πάντως, ἔ-
χει τὴν τύχη νὰ τὴν ὑπερασπίζεται
θερμὰ ὁ Στρατός...

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Στὶς σελίδες σου βρίσκω πάντα κά-
τι ἐνδιαφέρον καὶ μορφωτικὸ. Θὰ ἤθε-
λα ὅμως νὰ περιλαβάνης περισσότερη
πρωτότυπη ὕλη περιορίζοντας τὶς ἀ-
ναδημοσιεύσεις. Κυρίως, ἐκεῖνο πού
μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι τὰ ἑλληνικά θέ-
ματα. Εἴμαστε Ἕλληνες καὶ ξέρουμε
τόσο λίγα γιὰ τὴν Πατρίδα μας.

Στρατ. Α. ΚΡΗΤΙΚΟΣ
Β.Σ.Τ. 902

Εὐχαριστοῦμε τὸν ἀναγνώστη μας
καὶ καταλαβαίνουμε τὴν ἐπιθυμία του.
Δὲν τοῦ ὑποσχομεθα ὅμως νὰ αὐξή-
σωμε τὸν ἥδη ἀρκετὰ σημαντικὸ ἀρι-
θμὸ τῶν ἑλληνικῶν σελίδων τῆς «Ἐ-
κλογῆς». Ἡ «Ἐκλογή» ἔχει, κάτω ἀπὸ
τὸν τίτλο της, μιά φράσι πού ἐξηγεῖ
τὸν σκοπὸ της. «Ἐκλογὴ» ἀπὸ τὰ κα-
λύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κό-
σμου, δηλαδή, ἀπὸ τὸν παγκόσμιον
τύπο, ἀπὸ ὅλα τὰ περιοδικὰ, ἀπὸ ὅ-
λα τὰ ξένα βιβλία. Εἶναι περιεργό
πὼς ἀναγνώστες ζητοῦν ἀπὸ τὴν «Ἐ-
κλογή» πρωτότυπα καὶ ἑλληνικά θέ-
ματα σὰν νὰ μὴ ὑπῆρχαν τόσα ἄλλα
ἑλληνικά περιοδικὰ πού τοὺς τὰ προσ-
φέρουν.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Διαβάζοντας τὸ τεῦχος τοῦ Ὀκτω-
βρίου ἔπεσε τὸ μάτι μου στὸ ὥραϊο
ἄρθρο τοῦ κ. Π.Β. Πεκλάρη: «Ἡ Ἀ-
φρικὴ θὰ σώσῃ τὴν Εὐρώπην». Χωρὶς νὰ
θέλω νὰ σχολιάσω τὸ περιεχόμενον καὶ
τοῦτο διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἀπὸ τὸν
συντάξαντα αὐτό, εἶμαι ὑποχρεωμένος
νὰ προβῶ εἰς μίαν μικρὰν διόρθωσιν,
ὡς πρὸς τὴν πρωτεύουσα τῆς Ταγκαν-
ϊκάς ΝΑΪΡΟΜΠΙ. Ἡ Ναϊρόμπι εἶ-
ναι πρωτεύουσα τῆς Κένυα καὶ ὄχι

τῆς Ταγκανϊκάς, ἡ ὁποία ἔχει πρω-
τεύουσα τὸ Ντάρ-ἔς-Σαλάμ...

Διαδιδαστής

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΨΑΛΗΣ
B. P. 629
USUMBURA
Ruanda - Urundi

Ὁ ἀναγνώστης μας ἔχει ἀπολύτως
δίκιο. Χαιρόμεθα ὅμως πού αὐτὸ τὸ
λάθος μᾶς ἔκανε νὰ γνωριστοῦμε μὲ
ἓνα τόσο μακρινὸ φίλο τῆς «Ἐκλο-
γῆς».

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... μὲ νέους καὶ νέες πού ἐνδιαφέρον-
ται γιὰ κινηματογράφου καὶ μουσική.

Παπαθασίου Ἀλέξανδρος
Ἡφαιστῖανος 7
Δράμα

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐκλο-
γῆς».

Σγουρέας Βασίλειος
245 Τ. Προκαλύψεως. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 917

Λοχίας Στογιαννίδης Ἀνδρ.
Στρατ. Δημητρακόπουλος Εὐστρ.
Στρατ. Γκάσιος Ἀθανάσιος
219 Τάγμα Προκαλύψεως
Σ.Τ.Γ. 927

Στρατ. Καλαμπάκης Παναγ.
513 Τ.Π. 1ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 914 α'

Ἀσυρματισταὶ:
Φραγκογιαννόπουλος Νίκος
Λαμπρόπουλος Νικόλαος
Γραφεῖον «Σ» Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ Ἐσωτερι-
κοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ, ἑλληνικὰ, ἀγγλι-
κὰ ἢ γερμανικά. Ἐνδιαφερόμεθα γιὰ ὅ-
λα τὰ θέματα καὶ περισσότερο γιὰ
λογοτεχνία.

- 1) Εὐὰ Ζωίδου
Μακεδονικῆς Ἀμύνης 30
Θεσσαλονίκη
- 2) Νεφέλη Ἰωαννίδου
Σοφοκλέους 1
Θεσσαλονίκη
- 3) Τζένη Λαδοπούλου
Μακεδονικῆς Ἀμύνης 47
Θεσσαλονίκη

... μὲ νέους καὶ νέες σὲ θέματα θε-
ατροῦ, κινηματογράφου, λογοτεχνίας
καὶ ψυχολογίας.

Μιχαὴλ Ἀσλάνογλου
Θεογένους Χαρίση 54
Θεσσαλονίκη

... με φίλους και φίλες του περιοδικού σας. Είμαι άναπηρος και ζω στο Νοσοκομείο.

Υποσμηνίας Κώνστας Δ.
415 Σ.Ν. Β.Σ.Τ. 902

... με νέους και νέες φίλες του βουνο

Δόκιμος Καραουλάνης Πάνος
Σχολή Τ.Υ. Αεροπορίας
Β.Σ.Τ. 902

... για θέατρο, κινηματογράφο και έγκυκλοπαιδικά θέματα με Έλληνίδες φίλες της «Έκλογής».

Νικόλαος Λαδάς
Σηματογράφος Υποβρυχίου ΤΡΙΑΙΝΑ

... με Έλληνοπούλες για μουσική, κινηματογράφο και άθλητισμό.

Σμηνίτης Αστυματιστής
Παπακωνσταντίνου Γεώργιος
Μοίρα Συντηρήσεως Σ.Α.
Β.Σ.Τ. 902

... με Έλληνίδες για οποιοδήποτε θέμα.

Α. Μίχας
Υποβρύχιον ΞΙΦΙΑΣ

- 1) Χρονόπουλος Δημήτριος Άν)γος
 - 2) Μπενάκης Νικόλαος Στρατ.
 - 3) Εύαγγελο Λάκης »
 - 4) Τζέλος Εύαγγελος »
 - 5) Πιέρρης Τίμος »
- 574 Τ.Π. 1ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 6'

Είμαι φοιτητής και ζητώ αλληλογραφία με Έλληνες και Έλληνίδες του Έξωτερικού.

Βασίλειος Παπατζάνης
28ης Οκτωβρίου 118
Αθήναι (8)

... με Έλληνίδες του Έσωτερικού και Έξωτερικού που ασχολούνται με την αγγλική. Είμαι σπουδαστής του Έλληνοαμερικανικού Ίνστιτούτου Βόλου και έτών 19.

Δημήτριος Τσάρας
Άγρια — Βόλου

... με νέους και νέες για μουσική, ποίηση, φιλολογία, διδλία, ταξίδια και φυσιολατρεία.

Στρατ. Άθανασίου Κων)νος
182 Σ.Π. Σ.Τ.Γ. 908

... με νέους και νέες φίλους της

«Έκλογής» που ενδιαφέρονται για την αγροτική ζωή.

Στρατ. Νικολάου Όρέστης
Δ)Δ 24 Σ.Π. Σ.Τ.Γ. 918 6'

... με φίλες και φίλους της «Έκλογής». Είμαι σπουδαστής.

Μπότσης Δημήτριος
Κατακουζηνού 21
Λαμία

... για διάφορα θέματα. Είμαι καρφωμένος στο κρεβάτι.

Σωκρ. Παντελίδης
Αικατερίνης Β'
Άσκληπιείου Βούλας

... για κλασσικό χορό και κινηματογράφο.

Στρατ. Δημητριάδης Εύαγγ.
313 Σ.Π. Β.Σ.Τ. 900
Ίωάννινα

... με Έλληνίδες και Έλληνες.

Δόκιμος Υπαξιωματικός
Οικονομόπουλος Άλέξανδρος
Κ.Ε.Μ.Π.Α. Κ.Ε.Β.
Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

Δεκαν. Σταματοπούλου Εύστ.
513 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 914 α'

Ρωνιάς Άντώνιος
Κ.Ε.Μ.Π.Α. Κ.Ε.Β.
Σ.Τ.Γ. Α.Β.Α.

... για θέματα ιστορικά, άθλητικά, λογοτεχνικά.

Δόκ. ΙΙ Μπερδένης Άνδρέας
Ε.Β.Α. Σ.Τ.Υ.Α. Β.Σ.Τ. 902
Δεκέλεια

... για θέατρο και κινηματογράφο.

Χαλβατζόγλου Βασίλειος
Μοίρα Διοικήσεως
Β.Σ.Τ. 904
Λάρισα

... για οποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Κοτής Βάιος
3ος Λόχος 619 Τ.Π.
Σ.Τ.Γ. 917 γ'

Στρατ. Μαρκόπουλος Άριστ.
415 Σ.Ν. Β.Σ.Τ. 902

Άνθ)γος Άνδριόπουλος Σπήλιος

574 Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 6'

... με νέους και νέες, οι οποίοι ενδια-

φέρονται για τον κλασσικό άθλητισμό και το ποδόσφαιρο.

Στρατ. Σπυρίδης Γεώργιος
575 Τάγμα Πεζικού
Λόχος Δ)σεως Σ.Τ.Γ. 917 6'

... με νέους και νέες.

Σμηνίται :

- 1) Κουταλιανός Κων)νος
 - 2) Δράινας Παναγ.
 - 3) Μπάρδας Ίωαν.
- Μοίρα Διοικήσεως
Β.Σ.Τ. 904 — Α.Β.Α.

... εις την Γαλλικήν. Γεννήθηκα στην Γαλλία και βρίσκομαι εις Ελλάδα για την έκπληρωσι των στρατιωτικών μου υποχρεώσεων.

Στρατ. Βαρθολομαίος Νώντας
492 Τ.Δ. Σ.Τ.Γ. 918

... για λίγο απ' όλα

Διαβ)στης Χατζημιχάλης Κων)νος
Greek Exped. Forces
C.A.P.O. 5800
Μερίμνη Β.Σ.Τ. 902

... με Έλληνοπούλες για οποιοδήποτε θέμα, επίσης και εις την Άγγλικήν για όσες θέλουν.

Λοχίας Χατζηθεοδωρίδης Θεόδ.
501 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 912 α'

... με νέους και νέες. Όσοι θέλουν μπορούν και στην Άγγλική.

Σμηνίται :

- 1) Δεντρούλης Άντ.
 - 2) Πεκικιάς Άντ.
 - 3) Ροσόπουλος Κων)νος
 - 4) Παπαϊωάννου Άθην.
- 402 Μ.Π.Α. Β.Σ.Τ. 904
Άεροπορική Βάσις Λαρίσης

... με νέους και νέες.

Μαθητής Ίωαννίδης Γεώργ.
Σ.Μ.Υ. 4ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

Μαθητής Κελεπούρης Ήλίας

» Ζέρβας Κων)νος
Σ.Μ.Υ. 1ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

Στρατ. Άγγούρης Δημήτριος
319 Μονάς Περισυλλογής
Β.Σ.Τ. 901

... με νέους και νέες που ενδιαφέ-

ρονται για φιλολογία, ποίηση, φυσιολατρεία και για καλές τέχνες.

Στρατ. Άθανασίου Κων)νος
182 Συνεργείον Έπισκευών
Σ.Τ.Γ. 908

... με νέους και νέες.

Χαράλαμπος Βαφειάδης
Greek Exped. Forces
C.A.P.O. 5800

... από κάθε μέρος της γής με σκοπό κυρίως την ανταλλαγή γραμματοσήμων. Είμαι Έλλην της Νοτίου Άφρικής και δέν μπορώ να αλληλογραφώ παρά μόνον Άγγλικά.

Α. Lekos
42 Mill Street
Paarl C.P.
South Africa

... για την ανταλλαγή γραμματοσήμων. 100 γραμματόσημα ασφράγιστα της Τσαρικής Ρωσίας, Ουκρανίας, Γεωργίας, Μπολσεβίκων και Καυκάσου ανταλλάσσονται έναντι ασφραγίστων διαφόρων ελληνικών, αγγλικών (άποικιών) και Άμερικής.

Δ.Γ. Καστελάνος
Πεσματζόγλου 14 (κ. Δουκέλης)
Αθήναι

... για την ποίηση.

Τσετσέκος Γεώργιος
Έθελοντής Δεκανεύς
Κ.Ε.Ν.Κ. 6ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 909

... με Έλληνες και Έλληνίδες Έσωτερικού — Έξωτερικού για οποιοδήποτε θέμα.

Άνθ)γος Καραλάζας Διονύσιος
106 Στρατολογικόν Γραφείον
Πύργου

... με νέους και νέες.

Στρατ. Ματσάνης Άναστάσιος
14ον Σύνταγμα Πεζικού
Λόχος Έπιτελείου Σ.Τ.Γ. 911

... με νέους και νέες Έσωτερικού — Έξωτερικού.

Ίωάννης Παυλογιάννης
Βελισσαρίου 90
Κέρκυρα

... με νέες και νέους του Έξωτερικού.

Σπυρίδων Πριόβολας
Σχολειούργου 35
Κέρκυρα

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ». 'Από σελ. 11.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΝΥΚΤΑ. — ΑΥΓΗ. — ΚΕΜΠ.
2. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΙΑΝΟΙ. 3. ΑΡΑΙ.
— ΑΛΤΕΩΣ. 4. ΝΟΥ. — ΑΡΝ. —
ΑΜΜΑ. 5. Ο «ΜΑΝΔΑΡΙΝΟΣ». —
ΕΟΝ. 6. ΕΙ. — ΧΟΑΝΗ. — ΡΙΟ.
7. ΦΛΑΝΤΡΕΝ. — ΕΚΚΑΡΤ. 8.
ΑΙ. — ΙΩΝΙ. — ΝΙΟ. — ΑΗ'. 9.
ΣΕΝ. — ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ. 10. ΜΠΑΜ.
— ΑΑ. — ΙΑ. 11. ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ. —
ΝΕΑΙΣ. 12. ΚΟΙΝΟΙ. — ΑΡΧΑΙΣ.
13. ΕΙΣ. — ΝΟΡΜΑΝΔΙΚΑ. 14.
ΙΚΜΑΔΟΣ. — ΟΝ. — ΟΜΩΣ. 15.
Ο «ΑΟΡΙΣΤΟΣ». — ΕΝΟΧΑ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΑΠΟ. — ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ. 2. Υ.
ΠΡ. — ΜΕΛΙ. — ΠΡΟΙΚΑ. 3.
ΚΡΑΝΑΙΑ. — ΣΑΔΙΣΜΟ. 4. ΤΕ.
ΙΟΝ. — ΝΙΕΜΕΝ. — ΑΡ. 5. ΑΣ.
— ΥΔΑΤΩΝ. — ΥΟ'. — ΔΙ'. 6.
ΒΑ. — ΡΝ'. — ΝΤΙΝΟΣ. 7. ΑΥ.
ΛΑΡΧΕΙΑ. — ΟΣΤ'. 8. ΥΤΤΡΙ.
ΟΝ. — ΜΑΚΑΡ. 9. ΓΕΕΝΝΑ. —
ΝΑ. — ΑΡΜΟΣ. 10. ΗΡΩ. — Ο.
ΝΕΙΡΑ. — ΧΑΝ. 11. ΙΣ. — ΣΗ.
ΚΟΥΑΝΑΝ. 12. ΚΑ'. — ΕΙΔΟΝ.
13. ΕΝΗΜΕΡΑ. — ΛΙΑΣΙΜΟ. 14.
ΛΗΜΟ. — ΜΟΙΡΑΙΑΙ. — ΚΩΧ. 15.
ΠΙΘΑΝΟΤΗΣ. — ΣΤΑΣΑ.

«ΣΚΑΚΙ». 'Από σελ. 138.

'Αρ. 43. 1) Αδ2—α5! 'Εξανγκασμός
κινήσεως!

1) ... ε5—ε4 2) Αα5—δ2! Ρε4—ε5
3) Ιε3—γ4+ μάτ.

1) ... Ρε5—ε4 2) Αα5—γ7! Ρε4—ε4
3) Ρδ6—δ4!+ μάτ.

'Αρ. 44. 1) Αδ3—ε7!! Προβληματι-
κή κίνησης πού αμείγει εις τόν ιππον γ5
τὸ τετράγωνον β3 καὶ ἀπειλεῖ τώρα
Ιη3+ καὶ Ιδ3+ μάτ. Διατὶ ὅμως Αε7
καὶ ὄχι οἰαδήποτε ἄλλη κίνησης τοῦ 'Α.
ζωματικοῦ;

1) ... Παδχ6 (γιὰ νὰ ἐμποδισθῇ τὸ

σάχ τοῦ 'Ιππου εις τὸ η3). 2) Ιγ5—α4!!
Πη6—γ6! 3) Αε7—δ5+ καὶ μάτ. Προ-
σέξατε τὴν ὑπέροχον κατασκευὴ τοῦ προ-
βλήματος αὐτοῦ.

Στὴν τελευταία εἰκόνα τοῦ μάτ ὁ
μαῦρος Πύργος εὐρισκόμενος στὸ γ6
κλείνει τοῦ Λα8 τὴ δ'αγώνιο! καὶ δὲν
μπορεῖ νὰ παρεμβληθῇ στὸ σάχ τοῦ
Αδ5! 'Εάν 2) ... β5Χα4; φυσικὰ Αγ4+
μάτ. 'Εάν πάλι 1) ... Πα3 τότε 2) Ιε6!

'Αρ. 45. 1) Ρθ6—δ6! 'Εξανγκασμός
κινήσεως.

1) ε7—ε6 (ε5) 2) ε5Χε6 (Ε.Ρ.),
Ργ5Χδ6 3) Βε3—ε7+ μάτ.

'Αρ. 46. 1) Βγ1—γ2!! 'Εξανγκα-
σμός κινήσεως.

«ΚΟΒΕΙ ΤΟ ΜΑΤΙ ΣΑΣ»; 'Από
σελ. 63.

Στὴν Α. τὸ 4. Στὴν Β. τὸ 4. Στὴν
Γ. Κανένα. Στὴν Δ. τὸ 3.

«ΑΚΟΝΙΣΤΕ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΣΑΣ».

'Από σελ. 64.

Τὸ σκουλήκι ἔφαγε μόνο ἓνα τέ-
ταρτο τῆς ἴντσας. Ὅταν δύο διβλῖα
βρίσκονται στὸ ράφι, ἀριστερὰ τὸ
πρῶτο, δεξιὰ τὸ δεύτερο, ἡ πρώτη
σελίδα τοῦ πρώτου τόμου καὶ ἡ τε-
λευταία σελίδα τοῦ δευτέρου, χωρί-
ζονται μόνο ἀπὸ δύο ἐξώφυλλα.

«ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ». 'Από σελ. 64.

Στὴν οἰκογένεια τῶν Τυδῶρ.

'Η λαίδη 'Αστορ.

'Η Μπερεγκάρια.

'Η Ζάν ντ' 'Αρκ.

'Ηταν ἐπτά.

Οἱ Ρωμαῖοι.

'Ο Ναπολέον, τὸ 1802.

53 χρόνια.

2463.

ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΗΣΥΧΗ Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ
ΚΟΥΖΙΝΕΣ

Izola

ΕΚΘΕΣΙΣ - ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 2^η

'Ακούτε κάθε Σάββατο θράυ οτις οκτώμιση τὴν πρωτότυπη
ἐκπομπὴ τῆς ΙΖΟΛΑ "ΕΙΚΟΣΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ"

Αυτό είναι το νέο
δυνατούργιο προϊόν
της ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ε.Δ.Ι

Ι. ΓΙΩΤΗ

ΤΟ ΣΟΛΟ Η ΜΑΓΙΚΗ ΑΦΡΙΖΟΥΣΑ ΣΚΟΝΗ ΠΟΥ
ΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΗ ΟΛΑ ΤΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΚΑΤΙ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ - ΚΑΤΙ ΑΦΑΝΤΑΣΤΟ
ΠΟΥ ΑΣΦΑΛΩΣ ΘΑ ΦΕΡΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙ
ΣΕ ΚΑΘΕ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ
ΣΕ ΚΥΤΙΑ ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΤΙΑ ΗΜΙΣΕΙΑΣ ΛΙΜΠΡΑΣ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΜΕΡΛΙΝ 12. ΤΗΛ. 30.876 — 877 — 878

3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1946 — 3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1951

5 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ Τ.Α.Ε.

Κατά τὰ πέντε μεταπολεμικά χρόνια λειτουργίας τῶν Γραμμῶν Ἑσωτερικοῦ τῆς Τ.Α.Ε.

Μετεφέρθησαν :	Ἐπιβάται	960.643
»	Ἐμπορεύματα καὶ ὑπερβάλλον ἀποσκευῶν Τόννοι	29.242
»	Ταχυδρομεῖον Τόννοι	1.018
»	Ἀποσκευαὶ δωρεὰν Τόννοι	8.415
Ἐξετελέσθησαν ὠραι πτήσεων		65.326
Διηλύθησαν χιλιόμετρα		16.230.165

Αἱ γραμμαὶ Ἑξωτερικοῦ ἤρχισαν λειτουργοῦσαι ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1948.

Μετεφέρθησαν :	Ἐπιβάται	39.578
Ἐξετελέσθησαν ὠραι πτήσεων :		15.327
Διηλύθησαν χιλιόμετρα		4.291.574

Διὰ δρομολόγια καὶ πληροφορίας εἰς τὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ ἀνεγνωρισμένα Γραφεῖα Ταξιδίων.

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Τηλ. 25.912 — 902 — 904

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Τηλ. 24.382.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

- Χαρακτηρίζει τὸν ἀνώτερον ἄνθρωπον.
- Οἱ ἄστατοι ὑπότροφοι τῆς ἀκολουθίας τοῦ Μορφῆως. — Κάμνει τὴν δύναμιν... λέγουσι οἱ Γάλλοι.
- Κομμένο χέρι... — Ἀρχαία ἐλληνικὴ φυλὴ.
- Ἄλλη ὀνομασία τοῦ ταρανδου. — Ἀπαρτίζουν τὴν ὕψην διαφόρων ὁστῶν (ἐνάρθρος).
- Ἡ ἀρχαῖα διὰ τὴν ἐσοδεῖαν λέξις (δοτ.). — Εἶδος θάμνων ποὺ φυτεύονται εἰς τὰς κλιτύς τῶν μεγάλων θινῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς.
- Ἀντωνυμία προσωπική. — Ὅτε τὸν βρῆτε ὑπηρετοῦντα σὲ εἰδικὸν λόχον (αἰτ.).
- Φοράει πολὺ μεγάλα πέδιλα (ξεν.). — Μουσικὸς φθόγγος.
- Τὸ μαθαίνουν στὶς δημοτικὰς τάξεις (γεν.).
- Ὡς κριτικὴ, ἱκανοποιεῖ (γεν.). — Χαρτοφυλάκιον (δημ.).
- Κοντὰ στὸ 24 ἔχετε... μεσάνυχτα! — Λένε καὶ γι' αὐτὸν ὅτι δὲν φέρνει τὴν ἀνοιξί (αἰτ. δημ.). — Ἀρχαῖος Θεός.
- Μία ἐπικίνδυνος διὰ τὸν πεζὸν δοτικὴ... προφερόμενα μαζί. — Τὸ βαρύτερον ὅλων τῶν μετάλλων.
- Παρατατικὸς ἀρχαίου ρήματος καὶ σημαίνων «εἶχα ἔλθει». — Πάντοτε πατιέται.
- Τὸν κυνηγᾷ ἡ νοικοκυρὰ τὴν ἀνοιξί. — Ἀνήκουσι εἰς τὰ καλωπιστικά. — Ἐνδεικτικὸν τοῦ τρόπου. — Βασιλεὺς τῆς ἡτῆς ὁ ἀδελφὸς τῆς Κίρκης.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

- Παίγνιά της εἶμεθα ὅλοι μας... — Δὲν ἔρχεται παρὰ μιά φορά στὴ ζωὴ.
- Πρόθεσις. — Γένος χελωνῶν. — Πόλις τῆς Ἀγγλίας, τὸ Ἑβόρακον τῶν Ρωμαίων.
- Συγκεντρωμένη φύσις τὴν χαρακτηρίζει ὁ Μπαλζάκ με τὶς

- δὺο μόνον αὐτὲς λέξεις. — Ἔργον τοῦ Κίπλιγγκ. — Στρατηγὸς τοῦ Ναπολέοντος.
- Δράμα τοῦ Βάγνερ. — Τὸ πράττον τι ἐξ οἰκείας βουλήσεως.
 - Τοῦ Ἰριδίου χημ. σύμβολον. — Ὁ πρεσβύτερος τῶν Τιτάνων μετ' ἄρθρον του.
 - Πολλὲς σουρδιές (δοτ.). — Γί-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

1	Μ	Ε	Τ	Ρ	Ι	Ο	Φ	Ρ	Ο	Σ	Υ	Ν	Η
2	Ο	Ν	Ε	Ι	Ρ	Α		Ε	Ν	Ο	Σ	Ι	Σ
3	Ι		Χ	Ε		Ι	Ο	Ν	Ε	Σ		Β	
4	Ρ	Ε	Ν	Ν	Ο	Σ		Α	Ι	Ι	Ν	Ε	Σ
5	Α		Η		Ρ		Ο	Β	Ι	Α			
6	Σ	Υ		Σ	Κ	Α	Π	Α	Ν	Ε	Α		
7		Σ	Κ	Ι	Ε	Ρ		Ν		Ρ		Ρ	Ε
8	Ν		Ι		Α	Λ	Φ	Α	Β	Η	Τ	Ο	Υ
9	Ε	Υ	Μ	Ε	Ν	Ο	Υ	Σ		Σ	Α	Κ	Ι
10	Ο	Ο		Κ	Θ	Υ	Κ	Κ	Ο		Π	Α	Ν
11	Τ	Ρ		Ο	Σ	Μ	Ι	Ο	Ν		Η		Ε
12	Η	Κ	Ο	Ν		Π	Α	Π	Ο	Υ	Τ	Σ	Ι
13	Σ	Η	Σ		Ι	Α		Ο	Σ		Α	Ι	Α

νεταί, ὥς πράξις, στὰ κουτουροῦ.

- Προφερόμενα σημαίνουν κάποιαν τάσιν. — Ἀφθονοῦν στὴ θάλασσα.
- Ὑπόκορ. γυναικεῖον ὀνόματος. — Ἐξετάζω κάτι ποὺ ἔχει γίνῃ προηγουμένως.
- Τὸ λακτισμα αὐτὸ τὸ κάνει... ἡ ἐπομένη λέξις. — Ζῶν μετὰ μεγάλην ἀντοχήν.
- Ἑλλήν φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, μεταρρυθμίσας μετὰ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ ἡμερολόγιον.
- Ἐνα ζῶν, ἀρχαῖστί. — Ἡ κοπέλλα ἡ κάτοικος ἐλληνικοῦ νησιοῦ θὰ εἶναι αὕτη (δημ.). — Ἐξυπηρετεῖ ἐπιστρώσεις (αἰτ.).
- Μιά κρέμα γιὰ τὸ δέρμα. — Σαλάτα ποὺ τρώγεται ὠμῇ. — Μουσικὸς φθόγγος.
- Γενικὴ ἀναφορ. ἀντωνυμίας. — Γυναικεῖον ὄνομα. — I. X. (Δύσις στὴ σελίδα 186)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

- 11 Μερική έκλειψις τῆς σελήνης. Εἴσοδος σελήνης στὴ σκιά ὥρα 2 καὶ 3'. Μέσον ἐκλείψεως ὥρα 2 καὶ 39'. Ἐξοδος ἀπὸ τὴν σκιά ὥρα 3 καὶ 15'.
- 25 Ὀλική ἐκλειψις ἡλίου ὁρατὴ στὴν Ἑλλάδα ὥς μερική. Ἀρχὴ ἐκλείψεως ὥρα 10 22' 47''. Μεγίστη φάσις ὥρα 11 30' 27''. Τέλος τῆς ἐκλείψεως ὥρα 12 39' 17''.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- 16 Σύνοδος τῶν ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν, Ἀμύνης καὶ Οἰκονομικῶν τῶν χωρῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου στὴν Λισσαβόνα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΛΥΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο Ὀλύμπια, Ροῦξβελτ 59. Τηλ. 24.377) : Πρόγραμμα ἐναλλασσόμενο.

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς «Φαιδώρα».

- ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ («Ὀρφεύς», Τσώρτσιλ 52. Τηλ. 33.405. Δ)σις Κρατικῆς Ὀρχήστρας, Σαριόλου 9. Τηλ. 63.791) : 3,10,17,24 Οἱ τακτικὲς προϋνὲς συναυλίαι τῆς Κυριακῆς.

- ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Συναυλίαι Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν. Τηλ. 26.309) : 4 14η Συναυλία συνδρομητῶν μετὰ τὸν βαθύφωνο Νέγρο Κέννεθ Σπέντζερ, σολίστ τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Νέας Τόρκης. 13 15η Συναυλία συνδρομητῶν μετὰ τὸν Ἑλβετὸ πιανίστα Ἀντριάν Αἰσμπαχέρ. 25 16η Συναυλία συνδρομητῶν μετὰ τὸν βιολονίστα Ντέβυ Ἑρλιχ. 29 17η Συναυλία συνδρομητῶν μετὰ τὸν χορευτὴ Κάρλ Κρόϋτμπεργκ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

- 1 13η Συναυλία συνδρομητῶν Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν μετὰ τὴν πιανίστα κ. Χουμουζίου — Παπαϊωάννου. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἀποκλειστικῶς Σοπέν. 4 Συναυλία Ἑλληνικοῦ Ὁδείου. 7 Ρεσιτὰλ βιολιῶν Ν. Δικαίου (Ὁργάνωσις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου). 10 Συναυλία κρητικῆς μουσικῆς. 21 Συναυλία τραγουδιοῦ Ε. Πετρινοῦ καὶ κ. Πετρινοῦ — Πορφύρου (Ὁργάνωσις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου).

- 16 Συναυλία Κας Παπαγεωργίου (τραγουδι).
23 Συναυλία Ὀρχήστρας Πανεπιστημιακῆς Λέσχης.
24 Συναυλία Ὀρχήστρας Τυφλῶν.
25 Συναυλία Ἑλληνικοῦ Ὁδείου.
28 Συναυλία Ἑλληνικοῦ Ὁδείου.

ΘΕΑΤΡΟ

- ΒΑΣΙΛΙΚΟ (Ἀγίου Κωνσταντίνου. Τηλ. 53.242) : α' 10ήμερο «Σταυροδρόμι» τοῦ Μανώλη Σκουλοῦδη.
ΑΡΓΥΤΡΟΠΟΥΛΟΥ (Ἱπποκράτους 7. Τηλ. 23.723) : Συνεχίζει «Τὰ Δίδυμα τῆς Ἀγίας Ἐλεούσης» τοῦ Μιχ. Κουνελάκη.
ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Πλατ. Κολοκοτρώνη. Τηλ. 21.559. Θίασος Λογοθετῆδης) : Συνεχίζει «Δελησταύρου καὶ υἱός», κωμωδία τοῦ κ. Καγιᾶ. Ἀκολουθεῖ (πιθανῶς) Νέα κωμωδία τοῦ κ. Καγιᾶ.
ΚΥΒΕΛΗΣ (Πλατ. Συντάγματος. Τηλ. 34.491. Θίασος Κατερίνας) : Συνεχίζει «Ἡ θεία τοῦ Καρόλου».
ΜΟΥΣΟΥΡΗ (Πλατ. Ἀγ. Γεωργίου Καρύτση. Τηλ. 27.248) : Συνεχίζει «Τὸ Κουρέλι».
ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Ἐλευθ. Βενιζέλου 40. Τηλ. 21.492) : Ἀρχὴ τοῦ μηνὸς «Ἑτηρέτης δύο ἀφεντάδων» τοῦ Γκολντόνι.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ (Πλατ. Φιλικῆς Ἑταιρείας — Κολωναίου 17) : 14 - 27 Ἐκθεσίαι ἔργων κ. Γιάννη Τσαρούχη ἀπὸ τὴν περίοδο 1932 — 1952.

- ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ : 14 Ἐγκαίνια ἐκθέσεως ζωγραφικῆς τοῦ κ. Γκράχαμ Μπέλλ.
ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ροῦξβελτ 28) : Ἐκθεσίαι Κ. Ρωμανίδη μετὰ 55 περίπου ἐλατογραφεῖς.

- ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ : Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἐκθεσίαι ἔργων τοῦ ζωγράφου κ. Χαρ. Κουδούνα.

Ἡ Δ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ :

Τὸ Ἑργασίον Ἑθνικῆς Παιδείας διοργανῶναι γιὰ τὸν Ἀπρίλιο στὸ Ζάππειο τὴν Δ' Πανελλήνιον Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν (ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, χαρακτικῆς καὶ διακοσμητικῆς). Οἱ προθεσμίες υποβολῆς τῶν ἔργων στὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ (Μέγαρο Ζαπτείου) εἶναι οἱ ἀκόλουθαι : Γιὰ ζωγραφικὴ καὶ χαρακτικὴ : 3 — 10 Μαρτίου. Γιὰ γλυπτικὴ καὶ διακοσμητικὴ : 11 — 15 Μαρτίου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ (Σειρά διαλέξεων του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός» ώρα 7 μ.μ. Είσοδος ελεύθερα) :

- 6 'Ομιλητής δ' Ακαδημαϊκός καθηγητής κ. Δημ. Μπαλάνος με θέμα : «'Ο Μέγας Πατριάρχης Φώτιος και τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν».
- 13 'Ομιλητής δ' Ακαδημαϊκός καθηγητής κ. Ι. Καλιτσουνάκης με θέμα : «'Η Σικελική ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸ τέλος τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ».
- 20 'Ομιλητής δ' καθηγητής κ. Ἀπ. Δασκαλάκης με θέμα : «Οἱ ῥήτορες τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων καὶ ἡ Μακεδονία».
- 27 'Ομιλητής δ' καθηγητής κ. Σπ. Μαρινάτος με θέμα : «'Ο πολιτισμός καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν χώραν του».

Ἄλλες διαλέξεις ὁργανοῦμενες ἀπὸ διαφόρους Συλλόγους στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσού» :

- 3 Διάλεξις τοῦ Συνδέσμου Μεγαλοσχιολιτῶν.
- 5 Διάλεξις κ. Ἀμπελᾶ.
- 8 Διάλεξις ὁργανομένη ἀπὸ τὸ Τεχν. Ἐπιμελητήριον.
- 12 Διάλεξις Μεταψυχικοῦ Συνδέσμου.
- 14 Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου. Ὁμιλητής δ' κ. Κ. Ροδοκανάκης.
- 15 Διάλεξις Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου.
- 19 Διάλεξις Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου.
- 22 Διάλεξις Μεταψυχικοῦ Συνδέσμου.
- 29 Διάλεξις Ἑλληνογαλλικοῦ Συνδέσμου.

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (Ὡρα 7.00 μ.μ. Εἴσοδος ἐλεύθερα) :

- 5 Διάλεξις ἀπὸ τὸν Σερ Ἀρθουρ Πόρριτ με θέμα : «The Olympic Games Past Present and Future».
- 12 Διάλεξις ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Μόρρις Μπίσοπ με θέμα : «Henry James».
- 29 Διάλεξις ἀπὸ τὸν κ. Χάρολντ Νίκολσον.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

- 2 «Ἑορτὴ τῆς Μητέρας» (Ὁργάνωσις τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων).
- 11 Φιλολογικὸν μνημόσυνον Δημ. Καμπούρογλου.
- 17 Θεατρικὴ παράστασις (Ὁργάνωσις κ. Περγάζη).

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΒΟΛΛΕΤ — ΜΠΩΛ :

21 Συνάντησις Ἑθνικῆς Ὁμάδος Ἑλλάδος μετ' ἑθνικῆς Ὁ-

1952

μάδα Γαλλίας στὸ Παρίσι. (Τὴν ἐλληνικὴ ὁμάδα ἀποτελοῦν οἱ : Λάμπρου, Γιαταγάνας, ἀδελφοὶ Λαζαρίδης, Ἀναγνωστόπουλος, Πάτρας, Σπυρίδωνος, Καροτσιέρης καὶ Εὐταξίας με ἀρχηγὸ τὸν Κ. Νιάτα).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ :

- 7 Ἀγῶνες ξίφους μονομαχίας Β' κατηγορίας.
- 23 » » Α' κατηγορίας.
- 24 » » ἀσκήσεως Β' κατηγορίας.
- 26 Ἀγῶνες παίδων.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ :

- 29 Συνάντησις Ἑθνικῆς Ὁμάδος Ἑλλάδος μετ' ἑθνικῆς Ὁμάδας Τουρκίας στὸ γήπεδο τοῦ Παναθηναϊκοῦ.

ΟΣΛΟ (Νορβηγία) :

- 14 - 25 Χειμερινοὶ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες.
- 14 Ἀγὼν ἐλκλήθρων.— Στάλομ γυναικῶν.
- 15 Στάλομ ἀνδρῶν.— Χόκεϋ.— Ἀγὼν ἐλκλήθρων
- 16 Ἐλευθέρα κατάβασις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.— Πατινάξ.— Χόκεϋ.
- 17 Ἄλμα σύνθετον.— Πατινάξ 5 χλμ.— Χόκεϋ.
- 18 Ἀνώμαλος δρόμος 17 χλμ.— Σκέτιγκ.— Χόκεϋ.
- 19 Τεχνικὴ κατάβασις ἀνδρῶν.— Σκέτιγκ.— Χόκεϋ.
- 20 Ἀνώμαλος δρόμος 50 χλμ.— Τεχνικὴ κατάβασις γυναικῶν.— Χόκεϋ.
- 21 Ἀγῶνες ἐλκλήθρων.— Πατινάξ.— Χόκεϋ.
- 22 Ἀγῶνες ἐλκλήθρων.— Πατινάξ.— Χόκεϋ.
- 23 Ἀνώμαλος δρόμος γυναικῶν 10 χλμ.— Σκυταλοδρομία.— Χόκεϋ.
- 24 Ἄλμα καὶ Χόκεϋ.
- 25 Τελετὴ τεματισμοῦ τῶν ἀγῶνων.

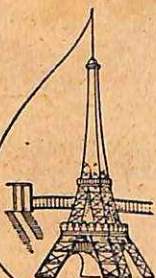
ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

15 Δεκεμβρίου 1951 — 15 Ἰανουαρίου 1952		
15 Δεκεμβρίου 1951		4.976.000 κυβ. μ.
30 » »		5.402.000 » »
5 Ἰανουαρίου 1952		6.178.000 » »
10 » »		6.361.000 » »
15 » »		6.599.000 » »

Τεύχη "Εκλογῆς"

(ἀπὸ Ἰουλίου 1950 καὶ ὕστερα).
Ὑπάρχουν στὰ Γραφεῖα τῆς «Εκλογῆς»
Σωκράτους 57
Τὰ 6 τεύχη, ὠραία δεμένα, Δρχ. 35.000

AIR FRANCE

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου μέ τὰ

ΚΟΝΣΤΕΛΕΣΙΟΝ

ΤΗΣ «ΑΙΡ ΦΡΑΝΣ»

Πληροφορίαι εἰς ὅλα τὰ Πρακτορεῖα Τα-
ξιδίων

ἢ 32 - 871 — 25 - 750

